

Fragment of a page from an antique book, showing the right edge of the text block. The text is written in a Gothic script. Visible characters include:
F
m
S
ff
A
Q

Liber Capituli ecclesie s^{an}c^te Marie
in butzpadh. *Liber capit*

~~Speculum~~ *Et aut in non times q*
~~Speculum~~ *et s s s s s s s s s s*
Speculū mōrthoz fr̄is David
Pfecto religiosoz in ^{duob.} libros distinctos

Speculū non
OPERA

Libri Capituli ecclesie in Winton

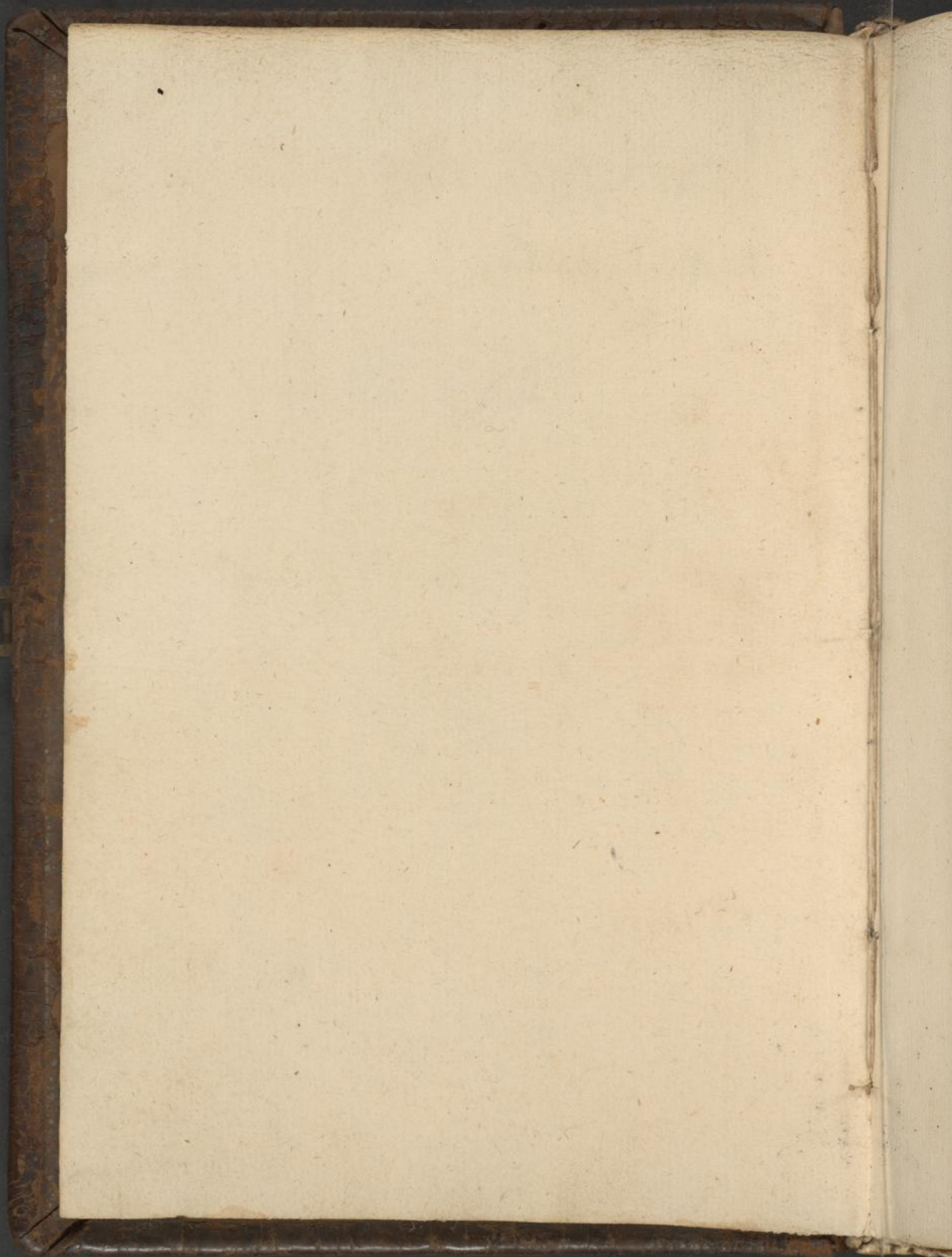
in burgham

Ms. 646

Episcopus in burgham

Episcopus in burgham

4

In apic tabula In sequēte libꝝ de iſtitucōe
 liber nouiaozū. Caplin p^m nouiaoz
 De obediencia. Ca. scdm
 De pace hūda cū platis. Ca. etiā
 De vigilandi modo. Ca. qrtū
 De diuino officio. Caplin quātū
 De caplo. Caplin sextū
 De culpa dicenda. Ca. vij^m
 De meſa. Caplin viij^m
 De meſura cibi ⁊ pot⁹. Ca. ix^m
 De dormitorio. Ca. x^m
 De ſopno. Ca. xi^m
 De labore cōi. Caplin xii^m
 De ſeruao miſſe. Ca. xiii^m
 De cōfeſſione. Ca. xiiii^m
 De cella Ca. xv^m
 De lōne Ca. xvi^m
 De diſaplia quō aſ ſe hēb^t mē frēs. C. xvii^m
 De viciādia ⁊ geſtibz. Ca. xviii^m
 De inceſſu Ca. xix^m
 De iſſeſſione. Ca. xx^m
 De riſu. Ca. xxi^m
 De verbis et deſtucōe Ca. xxii^m
 De iactācia. Ca. xxiii^m
 De vbiſ oſioſis. Ca. xxiiii^m
 De cōtēacione. Ca. xxv^m
 De modo loq̄di Ca. xxvi^m

De oao fugiendo Ca. xxviii^m
De meditacōe. Ca. xxviii^m
De vana gloria. Ca. xxix^m
De mō foris hñdi. Ca. xxx^m
De visu custodiendi. Ca. xxxi^m
De modo eundi p viā. Ca. xxxii^m
Quo tpe vtilit foris expendas. Ca. xxxiii^m
De bono exemplo. Ca. xxxiiii^m
De feis fugiend'. Ca. xxxv^m
De libertate cordis. Ca. xxxvi^m
Epilogus p̄dictoz. Ca. xxxvii^m

Inapit plog⁹ fr̄is dauid In libz sequētem

Desiderasti a me fr̄e timē
ut aliquid scriberē tibi ad edifi-
cacionē ex quo absens fui a te: sicut
aliqui p̄ns tibi dice' solebam. qm̄
ad tempus nouiciatus tui nouit' m̄gr' eram
deputatus. Et quia p̄misi hoc tibi face'. vo-
lo p̄solue' promissum: sicut dñs michi iūteri
dedit. Et q̄ magna et sublimia nescio.
Volo tū ea scribere tibi: q̄ nouicio queniūt.
et maxieuti dño serue' in religione. Alia
autem cū ad illa p̄feteris. deus te docebit.
et p̄ quotidianā expeāā sp̄ meliora itelligē.
Quia quāto q̄sq̄ alius p̄fēat in actione
virtutis: tāto clarius videt quid ad huc si-
bi desit. et qualiter ad ea q̄ restāt debeat p̄-
uenire. **ps.** A mādatis tuis intellexi. p̄pte'
rea odiui. o. vi. n̄qu. Qui aut' nō studet
in virtutibus proficē eā hoc aliqui p̄dit
q̄ nec viam q̄ ad v̄tutes tendat' itelligit
Explicit plog⁹ Inapit⁹ Speculū mōchor⁹ fr̄is d̄d. c. i. m

Drimo cōsiderare quidebes quae ve-
neris. ad quid veneris. et p̄pte' vene-
ris. propter quid em̄ venisti. n̄ p̄pte'
deū solū: ut fiat merces tua iūta etna.
Sicut ergo p̄pte' deū solū venisti: ita p̄pte'
nullū aliū debes omittē. n̄ aliam ex o-
tepestere qm̄ studeas ad hoc ad qd' venisti.
Venisti em̄ ad seruitutē dei: cui serue' de-
bet oīs creatura ei'. q̄ nichil lz n̄ ab ip̄o

quid

Et ideo debet ei maxie ois homo taqua raõ
nalis creatã dae qd' est. et qd' fac. et qd' p̄t Et
si oia seruiit suo creatori pro oī posse suo. ml.
tomagis homo que nō creauit sicut cetera sūt
creata sed msup intellã rōnis decorauit. h
bero arbitrio nobilitauit mūdi dñm cōsti
tuit sibi silem fecit. sui naturã assūpsit.
Vbo et exemplo eū instruxit p̄pro sãguie
suo de morte etna redemit eū sp̄m sãm ei i
fudit carnẽ suã ei in abũ dedit curã suã
sicut m̄r puuli filij sui. et etnã hẽditatem
sibi dare disposuit Ecce qñtũ nos tenem̄
ei seruire p̄ ceteris creaturis. et dilige sup
oia ip̄m q' nos p̄ oibz creatis mūdi amant

Et quia nō cōfidis tibi. ut p̄sumas. *de obia c. 77*
te scire quid dñs velit. ideo cōmisisti te
supiori tuo ut ip̄e te regat. et dedisti ei ma
nuũ tuã in professione: ut ip̄e te deducat i
viam dei. Vnde nō licet tibi deinceps viuẽ
p̄ velle tuo: s; quo ductor tuus ire iubz. illuc
solũ ire debes: et qd' ip̄e prohibz debes ca
uere Quia q' artem aq̄m dicẽ cupit debz
regulã sui doctoris tene' et p̄uas aduẽtiõs
relinque' Ut infirmus q' ad huc accessiões pa
titur vicioz. debet seruaẽ dietã quã medicus
sibi ip̄onit ul' iudicat. si cito plene desiderat
sanari et purgari. Ita ut tu dicas nichil di
cas ul' facias. qd' p̄latũ tuũ nolle p̄sumis
Te em̄ dedisti ei p̄ p̄t' regnũ celoꝝ et iõ

nō es tuus s̄ ei⁹ au te vendidisti. et ideo
 nichil licet tibi age' de te s̄ ei⁹ volūtate.
 Ip̄e em̄ est dñs tue volūtatis. Et ideo con-
 tractio rei aliene iūto dño furā est. Fur
 autē celo nō appinquat. Ip̄i r̄cores n̄i
 sunt vicarij dei sup nos. et nos debem⁹
 eis obediē sicut dō. nō sicut hōibus: quia
 nō p̄t' ip̄os s̄ p̄pter deū subieam⁹ nos
 eis: et ideo seruus nō est maior dño suo.
 Talem te exhibe ei ut libe' iubeat te face'
 vl' dimitte' q̄cqd̄ videt' sibi expedie: qz si
 ille timet te: iā seru⁹ est maior dño suo.
 et discipul⁹ sup magistrū

Habe sp̄ pacē cū platis tuis. *de pace h̄nda cū
 p̄rela. Mat. c. iij.* Non de-
 trahas eis: n̄ libent' detrahē audi-
 as: qz deus h̄o viciū sp̄cialit' punit i subdi-
 tis: etiā imp̄ti. Nec acriter pendēs eorū
 excessus: s̄ ignosce q̄i hōibz. qz imultis au-
 ris nō p̄t' quādoqz negligēti vitari. *vz se*
 q̄ in eis rephendim⁹ ex nr̄o vicio magis ē
 qm̄ ex eorū culpa: q̄a sepe qd' alius p̄ bono
 facit: qz nō intelligim⁹ itencōz ei⁹. pro ma-
 lo iudicam⁹. *Honora eos i corde tuo et nō*
 sp̄nas: ne forte et deū sp̄nas cui⁹ vicem ge-
 runt. Et crede qz deus insp̄iauit eis q̄cqd̄
 te iubēt face' p̄t' vtilitatē tuā. et aīe tue
 salutem. *Ordinacōes eoz et cōstatuacōes*
 nō fastidias. qz nō causa faciūt licet tu
 nescias oēs causas. *Qui ambulat simpli'*

si

in via dei nō nocēt ei: s; p̄sunt ei magis ad me-
ritū. **V**erus obediens sic debet incedere i via
regia i mādati dei. q̄ statuta hūana nō arce-
ant eū in aliquo: s; ip̄e debet semetip̄m ita
artare. ut si nō esset illud statutū. tñ caueret
sibi ab oī qd' nō esset expedies. **P** talia em̄ sta-
tuta reprimūt excessus eoz q' metas discipli-
nē tñsgradiūtur. **H**ic em̄ p̄t p̄uaricatores poita
est. **H**is de obedientia p̄missis q̄ iniaū bone
religionis est. ad alia tñsitur. et p̄mo ad corp̄
alia exercia a. dem̄ cōsequēt' ad sp̄ūalia: q̄
nō p̄us qd' sp̄ūale. sed qd' aiāle. dem̄ qd' sp̄ūa-

c m)

Consuesce tñ oportu. **de mō vigilā. d. l. e**
ne potes pax an̄ matutinas vigilae:
ut sp̄us tuus dignē ad deū. in orōe. ut postea
magis solrius sis. et deuotior in seruiio dei
et in laudibz dei. **E**t tñ euigilas statim oēs
cogitacōes tuas abice: et sop̄nia q̄ sop̄nias
tuas in nocte: q̄bz te diabolus libent' vellez occupa-
re. **E**t p̄mias cogitacōū tuarū et actionū
offer deo in orōe. v' in aliq' bona meditacōe. tñ
corp̄is exercitacōe v' genuflectiōe: donec
aliquē effectū deuotiōis p̄cipias: et cogitacōes
vagas q̄ tñc maxie mētē tñstant a te abi-
rias: et ex hō eris tota die ad oē op̄ bonū
deuotior et expeditior. **de dīno officio. c. v**

In dīno officio nō sis piger et fastidiosus: sed
coge corp̄ sp̄ū seruiē et sta reuerēter et
psalle alacriter: corā āgelis dei qui ibi p̄sen-

tes iux te sunt **I**ndina deuote **N**on circūspici
 as hīc iude. nisi cū nāre fuit **R**isus et vba iuta
 lia penitū detestare. vbi corā oculis magesta
 tis cū metu et reuerētia assiste' debes. **V**er
 ba psalmodie disticte et integre pnuāa **N**ō
 leuē discras p chorū; nec an' fine horarum
 creas. n' cū oportet. **D**usqm' incipiat officiu
 puenire studeas. vt tū ad aliquū deuocōz ex
 cutes anqm' incipiat officiu **I**deo tam deside'
 7 tā tepidi sum' idmo officio q' nō sum' an
 in aliquū deuocōz exatū? **E**t ita eximus
 sicut intm' frigidū et dissolutū corde **S**tude
 in ipō nāro cogitacōes vanas abice' et i
 tende' hīs que psallūt: alioqm' postea tu
 multus earū vix potis euade' **P**ost offi
 cū eā stude te obseruae' id euocōe q'
 cōcepisti nec statū te effūdas ad iania
Si aut' nō habes deuocionē interi' sal
 tem serua disciplinā et mox q̄uitatem
 hūilit' extel' p' reuerēciā dei et alijs
In caplo nō ml'tū loqua **de caplo** **C**ter'
 ris. nisi valde vtile sit: 7 hoc hūilit' et
 māsuete **C**ulpā tuā hūilit' dic. et cor
 reptus māsuete rīde: nec excuses te qm'
 corripis **S**i de cōsilio it'ogais. libe' et
 hūilit' dic q'qd tibi videatur expedire?
 si aut' nō reapit' cōsiliū tuū nō sit tibi aue'
 nec velis p'ciat' defende' vl' tene' smāz
 tuā: sed sufficiat tibi satisseasse q'sae tue

agis ad me
 ede i via
 a nō arce
 ipm ita
 n' aueret
 ua em' sta
 s' disciplic
 es pōm
 niaū bone
 no ad cor
 alia: p
 m' qd spua
 nglad' le
 s' vigilae
 vt postea
 uicio dei
 m' oēs
 i sopnia
 h' o m' p
 chonum
 tade n
 donec
 ogitacōe
 a te abi
 g' bonū
 f'na. cv
 s' sed
 ter et
 ibi p'fen

In accusacōibz tuis nō sis anxius: dic tūqđ
sis factū cōtra reglām ⁊ ordīs statuta sine odio
alic⁹ v̄bis māsuens et vultu placido: ⁊ qđ
nō scis. nō teneris. Noli opmādo aliqūe ac-
cusare: qz opio sepe fallit. Ille q̄ tibi dix-
it qđ ip̄e sit. dicat p̄ se si p̄ns est. et si p̄-
sens nō est. tūc nec tu potes pbare cui⁹
teste nō hēs. Non ḡueris p̄ accusacōibz
tuis. s̄ huīlīe dic culpā tuā si vā sic p̄-
ua: qz maior cōsurgēt tibi cōfusio. si p̄ca
at̄ te excuses. qm̄ huīlīe cōfitearis. Si
vō ḡuā essēt et nō vā: maxime q̄ possēt
alios scādalizare. tūc huīlīe petitalicē
na idica eis pauas v̄bis et modestis. qz
nō fr̄tibi cōsa de quibz accusaris. Ser-
uus dei nō debet timē cōfusioz ab hoībz.
vbi eū cōscia corā deo nō accusat. s̄ susti-
nē debet. quicqđ eū dñs voluerit sustinē

c vii paciēter

Consuesce vbiatqz a sup̄i **de culpa dñeda**
ore corripis. siue ī caplo siue extra.
stati flexis genibus huīlīe culpā tuā
dicas. Hec est ei lex atiq̄ religiois a sās
p̄ibz instituta. Unde ⁊ tu debes stude.
vt sicut tibi ordo a sup̄ioribz ēditus est.
ita et tu eū tradas postis tuis q̄ntū in
te est v̄bo et exēplo. Nec aliqm̄ nō bo-
nā cōsuetudiez vl' discas: nec aliqm̄
bonā cōsuetudiez vl' utilē. neglectā ⁊
inauratā dilabi p̄mittas: eā in alijs

iducas

quibz potis ai modestia psuade. Quia qd
ad exemplū alyb reliquis siue bonū si malū.

Tu mensa noli hinc inde. **De mensa. r. v. s. i. p. m. t. o.**
cāspice ita ut nescias qd in late tuo sede
at. quid faciat vl' quid cōā se habeat. Esto
intent' tibi. dō. et lēōi Cū discipula nō aim
ipetu gula comede. qm nō possis satari. nec
effundas te sup abū sicut canis famelic'
q nō pōt satari. Nec vagis oclis i mēto
corde cāspicias qd imēsa sit delicia' nec
queris qm faciat oclm qm palatū. s' cū oī
grāz actioe sufficiat tibi qd h're potis. i
sp velis penuriā pon' sustine' qm habūda
re. Nichil speras qd tibi appōit. nec indig
neris si aliq's defectus est in cōdimēto sale
vl' coctūā: s' sp cogita q mlti meliores ret
religiosozes te vilioribz et paucioribz sūt
cōtenti: q qd ai abitas p mignis delicijs re
putarent. Paupertas familiaris oīta xpi: pla
ceat tibi i oībz. et ipaz p sumo conatu am
plectē. i tabis. i vestibz. i vtesilibz. i libris.
in edificijs. in oībz. Vides qm huiles ges
tus paupes hnt. qm simplex rnsū qm
pavidū aim. Nūqm audiat aliq' qrimo
nia a te p aliq' defū i tabo vl' i vili ves
titu tuo. Semp reputa te idignū hys que
habes: qz defecty extēior a esat i agmē
tū mteioris grē. et in diuitias boe cōsacē

et cōūso: exteior: habūdān̄ iteioꝝ iōpnā grāt

De mēsurā comedēdi diffi. **De mēsurā tibi 7 pot⁹**
 ale est daē c̄tā reglām. nisi q̄ mē ista
 Duo hoc mediū teneas: ne ita parū sumas
 vt in vībz deficiās. et a cōi labore frāgnis
 Itē ne ita mltū sumas vt p̄ sūptū abū nō
 possis orāē vel legē. l' agulis esse ad ea q̄
 expediūt Inter ista duo pp̄ia experientia
 melior est magistra. **de dormitorio. c. x**

In dormitorio esto quiet⁹. ne aliq̄s p̄ te
 aliquomodo inquietet siue orāblegēs
 legens v' dormiens. Quocensūq̄ euigi
 laueis. statū occurrat tibi mēo dei cū grāz
 actione. q̄ se ip̄e vigilat sup nos. q̄n nos
 dormim⁹ vt custodiat nos. Cū dormiē
 vis pius debes intende' dō orādo l' me
 ditando. et in hac meditacōe obdormi:
 tūc erit tibi sōpn⁹ dulci⁹. et puioꝝa erit
 tibi sōpnia: et euigilabis deuoci⁹ et
 surges alacri⁹. et faali⁹ redibis ad eā
 dem deuocōē. i qua p̄mo fuisti. Et licet
 dormientib⁹ nō imputandū esse videat⁹
 qd̄ nescij faciūt. ul' patiūt. tñ mderēs est
 religioso hōi. ita totū obrutū esse sōpno
 sicut petis. et iacē disiectis maibz. et
 mēbris icōposite 7 maibz ismū r̄tractis:
 cū pp̄ hoc maxie iaceam⁹ cūcti et vestiti
 vt nō habeam⁹ p̄tate c̄tūducēdi man⁹
 huc 7 illuc inudo corpe: et ut magis

pa ad orōez surgendū. **De sōpno. cxi**

De quietate sōpni tene ut dān est de abi
 et potus mēsurā. ut mēbra et sensus
 ex sōpni q̄ete reficiant. et ut ex nimio tepore
 sōpni corp⁹ nō reddat pigr⁹. ⁊ anim⁹ tepidior
 et sensus obtusior. **Flā** diutina quies
 vias alimēta nūstrat. **Virtuti** tñ vicium⁹
 est cū nō potes ī talibz sp̄ medū custodiē.
 si ex bone volūtatis feruore nēritati corp⁹
 aliqd̄ apli⁹ interdū subēhas qm̄ ex tepore
 cordis carnis vicia q̄i sub discreciōis
 pallio īpiguato corp⁹ nutant. **Iurta** il
 lud. **Melior** ē uq̄tas viri qm̄ bñfaciēs
 muli. **Hoc** est. **Melior** est q̄ p̄ celeste de
 sideriū accēsus. carnē eā uiciā ei s̄b
 trahendo affligit. qm̄ q̄ p̄ carnalē affcōz
 resolue⁹ corp⁹ p̄ oīa q̄ comoda sūt ei satis
 facē contendit. **Et** licet hoc bonū sit ad
 p̄fām spūalē. tñ caute h̄ facendū est.
 ne corp⁹ deficiat ī via anq̄ p̄ueiat ad
 metā. ut possis seq̄ cōuētū sine minue
 destructi corp⁹: et cōez ordiē rigorem
 cū ceteris tene. **Qui** post te veniūt ad
 ordiēz nō intendūt qd̄ an̄ eos ī ordine
 laborauis: s̄ solū respiciūt q̄lie exem
 plū eis p̄feras ī p̄nti. in laboribz ī vigi
 liis ī abis et in alijs obseruācijs ordi
 nis: ī quibz sibi volūt suos seiores p̄ire
 Alioq̄n a scādalizant in ipis a imitū eos

inapient pendo coepi qm expediat. Non em quid boni pmeruerit attendit. s; tm qd extei9 rigoris ondat. Deuotione debes deo interi9: bonu exemplū primo extei9. Ut ig vtzq; cōgrue possis exhibē vtrobi q; discretio est nōia p quā coep9 prudēt affligas. ne adūsus spm rebellet. et rursum discrete foueas ne sub sarcina corruat. et spuālē pfm p nimia debilitatē i

.c.xij

Ad labores coēs 7 ad **De labore** pediat huilia officia esto pat9 i cōqna eti alijs obseqis. et maxie ad illa q alij pro sua vilitate q; abhorret. vt ligna pœtæ. domos scobae: ollas 7 alia vtrēsi lia purgæ. paleas si nate fuit expoztæ. et fr̄m tūcas excute. pedes laua re. et sup oia libentē ifirmis seruiē. **De mis**

.c.xiii

Ad missa libentē mīstra. qz h^o **terio misse** est officiu āgelicu npi em vbiq; domino suo deuotissime mīstrāt. In hoc mīsteio mltiplex est fr̄s **P**mo. opis boni exāciu 7 edo op9 caritatis ē. **T**erzio qz deo ppiq; i orōe **Q**uarto op9 āgelicu est. q; ibi dō pnte mīstrāt sicut 7 tu **E**x hoc etiā familiariores erūt tibi s̄ āgli. qz eoz coopator es ibi. **E**x hoc nō solū sacerdos au mīstras spēcialiter tenet orare pte: s; et oēs cūstātes quoz vicē geris: ymo tō etiā vbiq;

terrar. qz tu vice geris omni fidelium. q do
 mino suo de celo venienti cu deuotissima
 graz actione debent ministrare. si possent
 ad esse. Et vix pt fieri qui de aliq
 speali gra remunerat eu. in pnti eia qui
 libent et deuote ministrat ad i sacm.
 quo nichil factius nichil meli9 esse pt
 in celo et in tra? et e qdamo papuu di
 uine dignacois et dilaois ad hoiez idi
 au. Nichil ei min9 videt deus face
 in eo q quotidie dignatur de celo descendere
 sup altae: qm cu de celo descendes ho frus
 nam huana assumpsit. Et reliquit nobis ihu
 meoziale tocus dilcois sue. ad nos? et q
 quoda copedio omni bnfiacois suoz indusit
 nobis meozia. itarnacois. redemptois. glifica
 cois. iustificacois: sicut patet hys q diliget
 considerant hui9 sacmēti institucōz celebra
 aone et pceptois frām. Vn salubre e sepe
 coicare. ei fr. qui p deuotē et studio vir
 tutū. et custodia sui nō solū a nigms pās:
 s; eā a leuitatibz vboz. opm et cogitacōm
 abstines. se ad hoc studet optae. Licet ei
 oī tpe debeam9 ee solliciti de oibz q bō sūt.
 tñ maxime coueit cū ad susceptōz corpis x
 nos ppam9. ul susceptū nobiscū habem9
Sepe cofite' ad min9 ter in eb. *de cofessioe. c. xiii*
 domada: et simplicit' sicut aglo qui facit
 secreta cordis tui. *Nō adducas velamen*

excusatiois. vlt' alleuiois nec implicate
dicas ita q' cofessor tuus no' itelligat
qd' notes. si specifice ei qd' feceris **H**isto
rias et fca aliozu noli recitare. si singulos
articulos quos recol' te fecisse a tpe q' nu
p' cofessus es. h' dic breuie' et pure: et lo
qu' tractatu' auisda' g'ualis cofessiois no
li cotere: q' g'nat tediu' cofessori. **I**sta
em' quotidie i' oroe tua do' potes cofitei.
et defectu' tuos ei exponere. q's sentis. et
ab eo remediū tuacois postulare. **P**ax
valet cofessio nisi p'p'os enā de cetero
tibi caue' de hys q' cofiteis et studeas te

.c. xv

In cella libent' esto **de cella** emēdaē
et in ea aliqd' age qd' edificet te. l'
qd' a maiori iūugit'. **T**am volūtari' de
beres esse ad obediētia: ut si oī hō p'fige
tur tibi qd' face' debēs. libet' acceptaē
et q' in tū tu iuris nō esse q' nec vbi
loqui: nec ad aliq's nēitates ire sine licē
tia. libet' arbitriū h'ēs: **S**icut olī i' egip
to **l**egim' vixisse scōs p'ēs: q'z si gl'az
cupim' adipisci: v'itutē imitem' **de l'cone. cxv**

Lege scōzū vitā et doct'ia. ut i' cōpa.
coe eozū hūil'is. et i'strua'is. vt ac
cendaris ad deuocōz. ut puoceris ad stu
diū. vt i'strua'is i' mtellāi sc'pturaz. vt
illuieris ad fidei mtellā. vt scias discer
ne' vez a flo. bonū a malo. viciū a v'itute

ac remedia vicioꝝ ac tēptationū. ac orōes
nosce et intellige **N**on legas ad hoc ut doc
tor videaris. nec causa curiositatis nec le
gas q̄ nō edificat. qz vana lō vana s̄ gnat
cogitacōes et extinguit mētē deuocōne

Nūqm̄ sis ita securus et absco **de discipli c xvii**
sus qm̄ ita disciplinate et caste habeas
te i oibz visu tactu gestu et i alijs motibz
tuis ac si videaris ab aliq. Quia s̄ an
geli q̄ sp̄ nobiscū sunt vidēt oīa q̄ facim⁹.
quoz asp̄m̄ debem⁹ vereri vbiqz i p̄ncā
venerari **V**idet nos etiā deus iudex m̄. vi
det et cōsā n̄a: testis eoz q̄ facim⁹ et ac
cusatrix **Q**ui aut magis v̄ veret̄ hōm̄
aspect⁹ qm̄ dei. et osāe p̄p̄e et scōz ā glōz.
nō castus amator boni: qz nō dedmat ma
lū amōde veri boni. s̄ ex timōe detimēti qua
lis hōis **E**t tal' nō est verus xp̄i seru⁹.
q̄ ad huc hōibz magis placē cupit qm̄ deo
Cui em̄ debēs pl⁹ displicē illi affectas ma
gis placē. s̄ nēo p̄t duobz d̄m̄s p̄uē. **ps̄**
Nemo p̄t digne d̄m̄s placē duobz **de viciā**

Inter fr̄es exhibe te v̄cū dū **it̄ fr̄es h̄nda**
gracōsū. modestū. affabile. et dulcē
seriosū: vt et disciplinā cōserues. et tñ ex
austēitate nemi sis onerosus **T**otos disso
lutos nūq̄ exerceas: nec v̄ba scurrilia a
licubi p̄feras. nec libent̄ audias **E**t d̄m̄
delat̄ audire si auderes ip̄e libet̄ p̄ferres

c. xviii

Seruus dei ita castus debet esse in omnibus factis suis et verbis ut non tamen horreat quod indigent sonant. sed etiam quod notentur turpia: licet sint pallia aliqua honestate. *de moribus*

Omnes gestus et mores tui sermoes aspectus et incessus. quodam humili verecundia debet esse colorata ut nil appareat in te elatum vel propositum vel audaci presumptioe nobile. Verecundia enim maximus decor in religioso est. Preapue ista tria decet iuuenes. Verecundia. Taciturnitas. Obedientia. ita quod quae ea postposuerit. vix aliqua spes sit de eo. quod fiat aliquando virtuosus. Sicut enim timor domini componit et ordinat in seculum hominum ad bonitatem ita verecundia componit exterius ad disciplinam. Nil est ita familiaris tibi. coram quo posueris obliuiscaris verecundie tue: tamen quoniam impediret te in hiis quae expediunt. tunc trianda est. non tamen abicienda nec extinguenda via. sed rigenda et ordinanda in virtute. sicut et aliae affectiones naturales. *De incessu. c. xix*

Incessus tuus sit maturus nec leuiter curras sine neccitate. nec caput tuum in altum exte geras sed mediocriter depressum. Nec vagus sis oculis: nec ventiles nec more secularium composito quodam incedas sed plano et humili modo. quod ad deuota oratione exieris. *De sessu*

c. xx

Sedens. non pigre et latus reclines *one*

^{nec}
te a uerba loq̄te extendas. maxie p̄itibz alijs.
Exterior ei icōposicio corpis idiaū est idēuo
te mentis. et econuerso **de risu. c. xxi**

Risus tuus sit modic⁹ et rar⁹ et sine ca
dyūno. benignitatē magis oīs qm̄ disso
lucōz. **S**tude vultu esse sen⁹. nō t̄bulēt⁹ a
Uerba tua **de risu i dectio adigbūdg c. xxi**
lema sint. et r̄nsio tua huūlis sine
pūctione amaitudis a obliq̄ reparguōis
vl' irrisionis. **S**ic forma v̄ba tua ad al
terz sicut tu nō h̄rēs p̄ mala ab alio. **S**ic
loq̄re de l'absente ac si scires eū p̄te te
stare et auschultare. **N**ō timeat te quisq̄m̄
ut in absentia sua famā ei⁹ demigres
Magnū est viciū irreligiouso aliquid loqui
de absente. qd' erubescēt loqui si audiet
Nō libent' audias detrahe' aliam. s; a fu
ge dectio nē a oportūe cōpescē si potes:
nichl ei tibi p̄dest. nisi qd' quabeis super
illū de quo sermo est. a sup eū q' refert
Cuere potius aliqd' laudabile. si potes
iuemre. i. aliq' qd' te edificet et audito
res. et h' statū p̄fer imediū et iterūpe
detractōz si potes bono mō. **R**umores
nescias: qz iq̄etāt cor et mētem dischunt
et deuocōz exhauriūt et tēp' sine vtilite
cōsumūt. **E**tia q' scis nō oīa effūdas q̄ivas
s̄n opculo: qd' statū cū iclmas effundit
quid cōtinet in se: et oī imūdiatē q' puluei

Patet. Nō sis libent' in turba nisi trahatur de dō et de edificatiōe aīe. Non sis clamorosus i loquēdo nec impetuosis ad euaporādū. quicquid int' tenes iclusū sicut heliu buzites. Sane sicut nulli detrahis. ita ne p̄das detrahētē apud illū cui detrahit' ne magis ḡuet' ex hoc cōtra detrahētē sibi. qm̄ ex relatiōe tua nūmāe. **P**er nāq; eē q̄ ille q̄ dixit de alio v̄bū. noluit intm̄ derogare ei sit ille forte suspicant' de q̄ dixit. et iatāt ad odiū cōf' eū. v̄l ad v̄ndicām puocatur. cū ille simpliciā a nō aīo detrahētē dixit. a forte statim peituit p̄ponēs de cetero a sili caue'. Si at' de aliq̄ dicent' talia. q̄ oīo oportet eū scire de quo dicūt' potes ei referre si vis. nō expm̄edo eū qui dixit. vt sciat qd' caue' debeat. **I**n cōf' nullū i odio exardes

CXXIII

Tactūcā diligētissimē. **de iactācia** **C**at caue: et nūq̄m des aliau itelligē de aliquo qd' m̄ te est cōmēdabile. nec velis iant' gl'ari. **D**ix ei p̄t ite aliq̄ laudabile esse. qm̄ enā alij aliq̄ itelligant. enā si tu taceas et abscondas plus placebis. si p̄das et cōmēdas. irideberis et vilescēs: et q̄ prius edificabāt' m̄ te. postea despiciēt te. **E**t p̄ hoc nō debes occultare bonū qd' ē

in te: s; ppe' deū **M**aledcā et cōiūcia. mē
 daaa eāā leua. et fruiola uir amēta.
 et ēpia v̄ba licet sint iocosa. ab ore reli
 giosi plata. ppetuo anathēte sūt ar
 cenda. **Jacobi.** Qui putat se religio
 sum esse nō refrenās līguā suā. sed
 seduces. cor suū hui' vana ē religio **de v̄s**

Uerba otiosa vndeūq; sint **otiosi. c. xxii**
 fuge: qz licet graue peccā nō putet
 esse. tñ eoz cōsuetudo gnat gñe spūalē
 pfectu detmētū. vt sepe deū qñ licent re
 laxam' līguā i v̄ba otiosa. dū nō adūti
 mus dilabim' paulatī ad nocua. ex
 quibz oriūt qñq; turbacoēs vl' dissolu
 tiones vl' graues cōsāe corrosioēs **de v̄b**

De dō libent' loqre et libent' **vtilibz**
 audi. qz matat cor ad studiū v̄tutū: 7
 ad affm̄ deuocōis. Audi hūilit' et pacificā
 bō q ab alijs dñr. nec disputes. cōtē. sicut
 quidā faciūt qñ aliqd boni audiūt. ne ipi
 ignorasse videant' bonū qd alter pposuit.
 statū volūt de hō disputae. vt videant' et ipi
 aliqd inde scie. **Nō em̄ qrit' sui edificacōz.**
 s; apud alios oñtacōz: et ideo mlte bone col
 lacōēs a religiosīs obmittūt **de cōtēcōe. c. xxv**

Noli esse cōtēcios' i aliq' **Cito cede qz**
 si bonū est 7 vtile et verz qd' alt' ppo
 siūt tuū nō est resiste' ppe' aliqm̄ oñtacōz
 Si veō nō est bonū meli9 corrigis eum

c. xxvii

pacifice autēdo. et hūilit' ei veritatē demonstrādo. quā acriter arguēdo **de mō loq̄di**.
Quā loq̄ris. voce remissā vultu placidā
morib⁹ disciplinat⁹ et quiet⁹ esse studeas:
tūc quicquid loq̄ris magis autētiū erit
et vtile. **N**ō sis clamoros⁹ nec audax
corā seniorib⁹ tuis. maxime p̄latis: s̄ v̄
audus auscultator' eorū. **S**enior' est
dote iuuenū hūilit' discat. **de oao fugiēdo**

doctine

c. xxvii

Noli oaos⁹ sede et mēde' rumorib⁹
et fabulis: q̄ dūx' malū mōde' cōtra
his? s̄ q̄ p̄dis tēp⁹ iustit' v̄cūdie tue
et hūilitatis. ex tali cōsuetudine postea
pacieris dīnētū. **I**nsup' i hoc nō das
tibi oib⁹ v̄tu **de meditacōnib⁹ bonū ex**
tibi tibus et bonis morib⁹ p̄pone' illud s̄ bo
nū sp. et p̄claiissimū speculū et totā sa
tatis p̄fūssimū exemplar. s̄ vitā et mōes
filij dei dñi nr̄i ihu xp̄i: qui ad hō nobis
de celo a p̄re miss⁹ est vt p̄ret nos i via
virtutū: et legē vite et discipline suo ex
daret nob⁹: et erudiret nos sicut semet
ip̄m: vt sicut ad ygmē suā nālit' creati
sum⁹ ita ad mōz ei⁹ similitudinē p̄mi
tacoēz v̄tutis p̄ nr̄ā possibilitate refor
mem. q̄ ei⁹ p̄magine i nob⁹ p̄ p̄am dese
dauim⁹. **Q**uātū aut' quisq̄ se ei i v̄tutū
imitacōe hīc cōfōre studuerit: tāto ei
imp̄iā gl'e claritate p̄p̄iquoz eit ac filioz

c. xxviii

Describe tibi in corde tuo mores eius et actus:
 quoniam humilitate se habuit inter homines quoniam benigne inter
 discipulos. quoniam modestus in edendo et bibendo.
 quoniam misericors super pauperes quibus selem se fe-
 cit pro omnia: et de eius specialis familia videbatur:
 quoniam nullum spreuit vel abhorruit: etiam si esset
 leprosus. quoniam diuitibus non adulabatur. quoniam
 liber fuit a curis mundi: nec anxius pro corporis
 necessitatibus. quoniam veraciter in visu. quoniam pacatus ad
 contumelias quoniam mitis in responsis: non ei studuit
 se vindicare verbo mordaci et amaro: sed blando et
 humili sermone alcerum malitiam sanare. Item quoniam
 compositus in omnibus gestibus suis: quoniam sollicitus pro animarum
 salute: quoniam etiam amore mori dignatus est. Quod
 etiam seipsum nobis prebuit exemplum omnis boni: quoniam
 mulierum familiaria colloquia vitauit. causa bo-
 ni exempli autem in discipulis ammirabatur. quoniam cum sama-
 ritana solus loquebatur: eo quod quoniam insolitum videret ab
 ipso. Item quoniam pacatus tempore laboris penurie fume
 Quod contemnit infirmorum ipsorum. quoniam quoniam pacatus
 afflictis. quoniam omne scandalum vitabat. quoniam pec-
 catores non spreuit. quoniam clementer penitentes sus-
 cepit: quoniam planus in omnibus fuit. Quoniam studiosus ad
 orationem: quoniam promptus in ministrando: sicut ipse dixit:
 ego autem in medio vestrum sum: tanquam qui ministrat.
 Item quoniam sobrius ad vigilas: quoniam obediens pre-
 ceptis. Quod omnem iactantiam et omnem singularitatem
 omnitatem declinauit. Et multa talia facta in
 memoria tua sunt propter quod. ut in omnibus verbis et factis

tuis sp̄ q̄i ad exemplar respicias t̄ eū. stās.
sedens. iacens. iacēs. comedēs. bibēs. loquēs.
solus. et cū alijs **E**x h̄o magis diliges eū. et
familiaritatis ei⁹ grām. ⁊ fiducia affequiris
et i oī v̄tute p̄fectior eris **H**ec sit sapiēcia
tua. et meditatio tua. et studiū tuū? sēp
aliquid de ip̄o cogitae. vñ puoteis ad imi
tandū eū. v̄l afficiaris ad amādū eū **T**alia
enī meditādo et ruminādo v̄tilit̄ expēdes
t̄ps. dū occuparis i boīs studijs et diuinis
cra ip̄m il̄m xp̄m. et mores tuos emēdas
formā vite ip̄i⁹ et gūfacōis? dū i oibz agē
dis tuus semp ad ip̄m respicias. q̄lit̄ se i ip̄
sis habuit v̄l potuerit h̄ie scdm̄ tuā estia
cōz? q̄ i oibz semp optimo mō et p̄fissio
se gessit: q̄ i oibz sp̄ optim⁹ ē. **devana gl̄a c. xxix^m**
Tn oibz q̄ facis. vita oīta cōis v̄ciū et iac
tāae. **E**sto m oibz plan⁹: sicut decet religio
sum et paup̄em **N**ō cures curiale iressū:
v̄l gestū curiale **N**ec vocē fr̄ngas curiali
ter m̄cātando? q̄ si q̄ris placē dō i cātā
do: tūc q̄nto puri⁹ et simplia⁹ cātaveis
tātō magis ei placeb **S**i q̄ris audietibz
place? iam̄ gl̄a est. **S**i tibi ip̄i placeb. va
na leuitas est **S**i edificacōz auditorz q̄
ris i cātādo? q̄nto tūc magis fugis va
nitatē: tātō magis edificas oēs. **C**ordis
deuocōz et mētis pūitatē de⁹ attēdit ma
gis q̄m vocis sonoritatē **f**acile clamab̄

ad dñm talis. ppe est ei oib; iuocantib; eū in
 veitate **I**ntē^o tua magis debet eē i dño of
 ficio ad h^o vt ex v̄bis sacre sc̄pturē elias spi
 rituale intellām et deuocōis affm̄? qm̄ ut cu
 rali^o expmas notas cātādo trillādo vl' voce
 frāgendo exaltes. licet qdā religiosi fruf
 tra se obsequiū i h^o **patre** dō p̄are deo
 arbitrant^r; q; si delcāret eū vocis sonori
 tas tūc eā ip̄a musica istrumēta et auuū
 cant^r demlcerēt eū: q̄ satis dulaa sūt suo
 mō **Q**uātas cordis et mētis deuocō: illa sūt
 in quib; delcā^r deus **Q**uicqd̄ est de quo dō
 nō est cure. de h^o eā seruo di nō debet esse
 ml̄tū cure **S**uffiat tibi oēm aiālitatē mo
 rū et vocis. v̄borū et vestū. si ml̄ ite appe
 at qd̄ offendat l' scādaliset ituentes **N**ich
 il eā elatū. nichil lasciuū. nichil dissolu
 tū. nichil turbidū ipacitēe vl' frugalita
 tis seu singlaritatis colore notabile ite
 videat. **De bono exemplo. C. xxxm**

Inter hoies qm̄tū m te est caue oē qd̄ non
 p̄t eis esse bonū exemplū? sicut decet fi
 delē suū dei: qui debet honore dñi sui pro
 mouē et ihonoratōz caue vbiūq; p̄t **I**los
 familia sum? ihu xpi. Et sicut p̄ familias
 ex disciplina familie sue hōrat? et ex idisa
 plia ihōrat: ita scias quicqd̄ m hoies fa
 am? h^o aliq^o mō redūdat vl' ilaudē dñi nr̄i
 vl' mōteptū. Et q; nos spēalitē poiti sum?

tas.
 oque
 u. et
 egris
 iena
 sep
 dñi
 Lalia
 edes
 iuis
 idas
 age
 ip
 estia
 iſſio
 a gl̄ac. xxxm
 tac
 religio
 ſū:
 ali
 cūta
 ris
 r̄bz
 ſba
 q
 wa
 is
 ara
 mb

me hoīes / vt ex nob edificent. paz proficiet
de vbo nro: si nō edificam⁹ eos bono exēplo
Et si nō sum⁹ tā pfa. vt possi⁹ eis magna v-
tutis exēpla ostende: salte caueam⁹ illa q̄
nos metipi solen⁹ in alijs religiosis rephe-
dere. videlicet ne rumores sectares apud ip-
sos reatem⁹ vl' libent' audiam⁹: nec deli-
cata fercula vl' etiā mlta ppter nos fieri
diligam⁹ nec nimis mollia vl' p̄ciosa stra-
mēta: nec ire a discordie scintillas emitta-
mus: nec vba scurrilia nec locos dissolu-
tos moueam⁹ Et maxie ne auai' peoz
muneribz possim⁹ nōri: qz ex h' cito vi-
lesam⁹ apud: si viderit nos ābire ea et
auere qre. ad quoz cōceptū nos eos p̄di-

Ecando hortamur. *De libertate cord. c. xxxviij.*
Esto tm̄ dñs tu ip̄i⁹: et ne des alteri
p̄tate cordis tui: nisi deo et p̄lato tuo ppe
deū Esto expedit⁹ ab oibz aliens affectoi-
bus et occupacoibz: ita q̄ in nullo p̄lato tuo
aliquā molest⁹ sis p̄ licēns agēdi l' exeū-
di. vl' accipiēdi l' dandi: ita ut tā libe-
arbitrio suo te gmittas: qz ip̄e secrete
dicat tibi fac h' vl' dimitte illud. qz tm̄
sine inmuracoē cordis a difficultate fa-
cias vl' dimittas. Alioqn̄ puā fiduciam
poteis h̄re de m̄ito obedie tue quā vo-
uisti dō iman⁹ vicarij sui p̄lato tuo. N
p̄ ip̄aciaz l' ip̄ortunitate tuā q̄ cogēs

eū licēnare tibi quo ipse vellet te libēt
 care: tūc nō mēres postū q̄ ē xps̄ i ou
 le scē religionis: q̄ ipse nō veit facē vo
 lūtate suā s̄ p̄ris sui. Et ita fur eēs et la
 tro fur. q̄ alienā rē idest p̄riā volūtate
 quā plato tuo resigueras. eo iūto vsur
 pares. Latro. q̄ tali ex^o alios simplices

Quā aliqui te domū exire contineas
 tigeit. illud tā diu **desis h̄ndi. c. xxx^m**
 differ. ut p̄ h̄ videat q̄ tardū te esse de
 sideras ad egrediendū. nisi q̄ nob̄ia mā^{ando}
 dat l' alia vtilis causa l' ratio requirit
 In domo eī cōsiste. et a turbis hoīm semp
 absconditū late. s̄ vtili⁹ ē hoī religioso
 q̄ sibi desideat et deo vacare. Quicquid
 deuocōis i domo colligit h̄ foīs egdiēs
 sp̄git potius qm̄ augeat l' cōseruet. Vñ
 sepe expti sum⁹ tā in nob̄ qm̄ i alijs. q̄
 frequēs exit⁹ et cōsuaō cū seclō et in
 mia occupāō exteloz negotioz. deuo
 cōz mētis extinguit. feruore sp̄is tepesca
 rit. forte p̄positū virtutū emollit cor dis
 soluit. studiū p̄ficiēdi debilitat. delicias
 docet amare. tēp⁹ sine fr̄i expēde. vba
 oiosa mltiplicat. iocis et trifis itēde.
 orōes negligē. horas amōicōs desidiōse
 et i cursu dice. Tandē intrāt aq̄ tēptaci
 onū i nauē cordis p̄rmas dissoluōnū ex
 deuocōis ariditate. et tū nō exhaureat

p̄ discussionē pp̄ri stat⁹ et p̄ purā cōfessi
onē nec fortit' obstruūt' r̄me p̄ diligētē au
todīā paulatī augent' don' submergāt ho
minē ī peiculū et cōfusiōnē. Hec tñ nō di
co ut difficilē te ad obediēdū te reddas
qm̄ exire iubeis. s; nō debet q̄solatio tibi
esse euagari ext' domū. Ita ut q̄ntū ite
est sp̄ magis diligas domū latere. nisi obīa
vtilitatis cōis requirat. *De visu aucto. cxxxij*

Qū veō domū exieris nō mltū cōspi
cias. ī plateis. ne forte videas vñ
cēpteris postmodū l' iōcōe īpedias ul'
fantasias eoz q̄ incaute r̄speristi ī nocte
p̄catis. Dauid cecidit ī culpā adulterij
ex incauto r̄sp̄cū mlieris qm̄ forte nūq̄m
antea cōcupiuit nisi postq̄ eā incaute r̄s
pexit. Oculi tui s̄m̄ ī capite tuo. h' r̄oḡ est
tacōes tue v̄sent' c̄ta dñm̄ ih̄m̄ xp̄m̄ q̄
est caput om̄ mēbroz ecclie. ita ut nō
cōsideres enā q̄ corā te foris sūt. Nisi iqm̄
tū n̄citas vie l' vtilitas. aliq̄ requirit ita
ut q̄ntū vales te talē referas domū q̄
lis exieras. h' est. ita deuot' ita mūd' q̄
corde et vacas a rumoribz q̄ amās silē
cium celle. *De mō eūdi p̄ viā. Ca. xxxij*

Dex terrā vadēs p̄cific⁹ esto cū soao
nūq̄m cōtēdas de aliquo enā si me
ius scueris qm̄ ul' iustus noueris qm̄ ipe
sed ato cede cū trāquillitate aī et tace qm̄

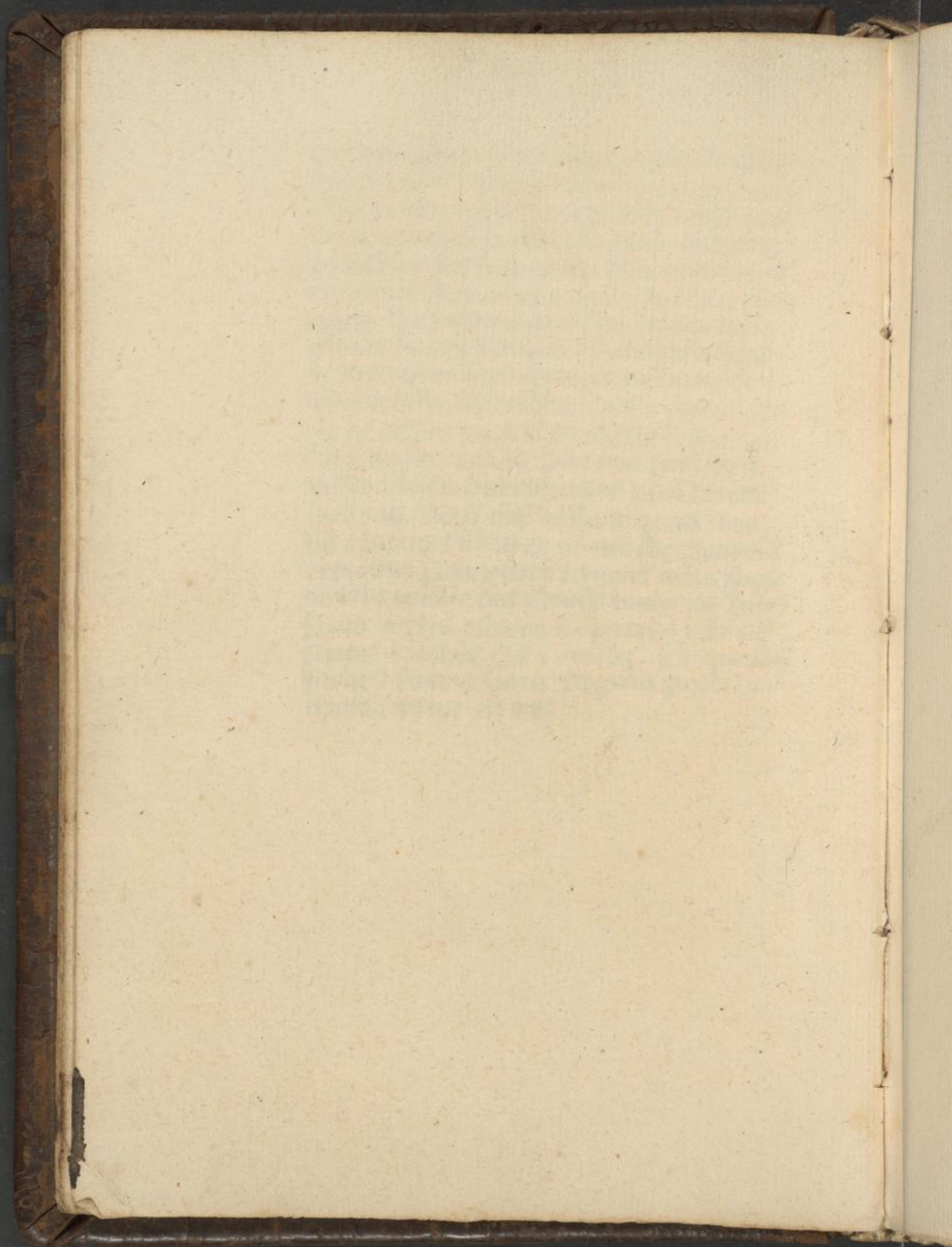
contencioibz raro emendat alijs Cogita si
 tu iteipo impaasific? es vix vl' unq' poteris
 aliu' passificae Inape prius a te ipso et
 tuc facili' corrigis aliu' q' quicqd' turbat?
 turbatu' doces magis reputat te ex ipaa
 enaa dice' ut eu' pungas qm' ex maturo
 cosilio ut eu' fratne erudias Magis edi
 ficat' exeplo pacencie tue qm' quibuscuq'
 racoibz tuis quas ei ipoms Virtus cu'
 vicio no' docet Sic nec p' ipaaena potes
 aliu' doce' pacenna. n' huilitate p' supbi
 am Socialis esto in via. s; no' dissolut?
 n' orois spm' p' soaetate extinguas *Cuo tpe*
Qapias horas ad horadu' *utile fois expedas*
 et ad meditadu' ta' in via qm' i' hospi *c. xxxiii*
 cio Noli ex toto tempm' neglig' n' cogites
 q' velis usq; du' domu' reuertais differre.
 q' si nimis infrigidat' fueris a seruo de
 uocois postea difficilius recuperab' ea
 Hoc tm' no' dico q' possis te teade' gra' z
 deuocoe' plene cōseruae' sicut i' domo. s;
 ut scias meta' ad qua' studiu' tuu' dirige'
 debes qm' tu potes deo adiuuante *de fois fu*
Que ena' du' cu' fois loqr'is *quedis. c. xxxv*
 ne vultu' eaz' studiose respicias ul'
 manus cōtractes ul' nimis p'p' sedes n'
 leuue' eis arrideas. no' diliget' cu' eis su
 sures nec agulos ad colloquia era' req
 ras quia hec oia' si ml' tibi teptationis

ingredere tū nō effugies notā suspiciōis ab
alijs. et hinc forte posses infame maculā
cōtrahe' quā vix postmodū tū pudore po-
teris deterge'. Sic habe te cū oī feia ac
si platus tuus apud te sit ul' sedeat cōsi-
derās et audies oīa q̄ tu facias ul' dicas
ul' q̄cūq; supueniat et videat te cū ea
loquētē q̄ in nullo nāre sit erubescē. nec
aliquis possit tibi postea notā suspi-
ciōis p̄pone'. Et si cōsiliū meū nō speris
cōsulo q̄ nūq; singulare familiaritate
cū aliq; feia cōtrahas etiā si religiosa
et scā sit. qz excepto piculo carnalis tēpta-
ciōis qd' ex tali familiaritate sepe merit'
cū nō timeat' malū qd' latet sub specie bo-
ni. Excepta etiā macula suspiciōis et ifa-
mie. quā alij ex h' cōcipiūt sepe magnā
gnāt inq̄tudinē cordis. talis puata dilec-
tio. dū semp̄ cupit illi oīde' dilectionē
quā ad illam hēt. et hoc ipm̄ illa vici-
sm̄ desiderat fieri. Et cū aliqui nō sit
dolet et timeat q̄ indignet' illa. et q̄ mi-
nus de eo curet ul' p̄ ipō nō oret. et ex
hoc tepescat affectus eius et erōiso. Etiā
illa turbat' si videt q̄ aliqui aliā benigne
salutat et eā ita benigne nō salutat. vel
si aliq; tpe differt q̄ eā nō videt ul' non
salutat et iuperat ei q̄ aliā plq; diligit
qm̄ eā. et ex hoc irasat' don' iterz bladians

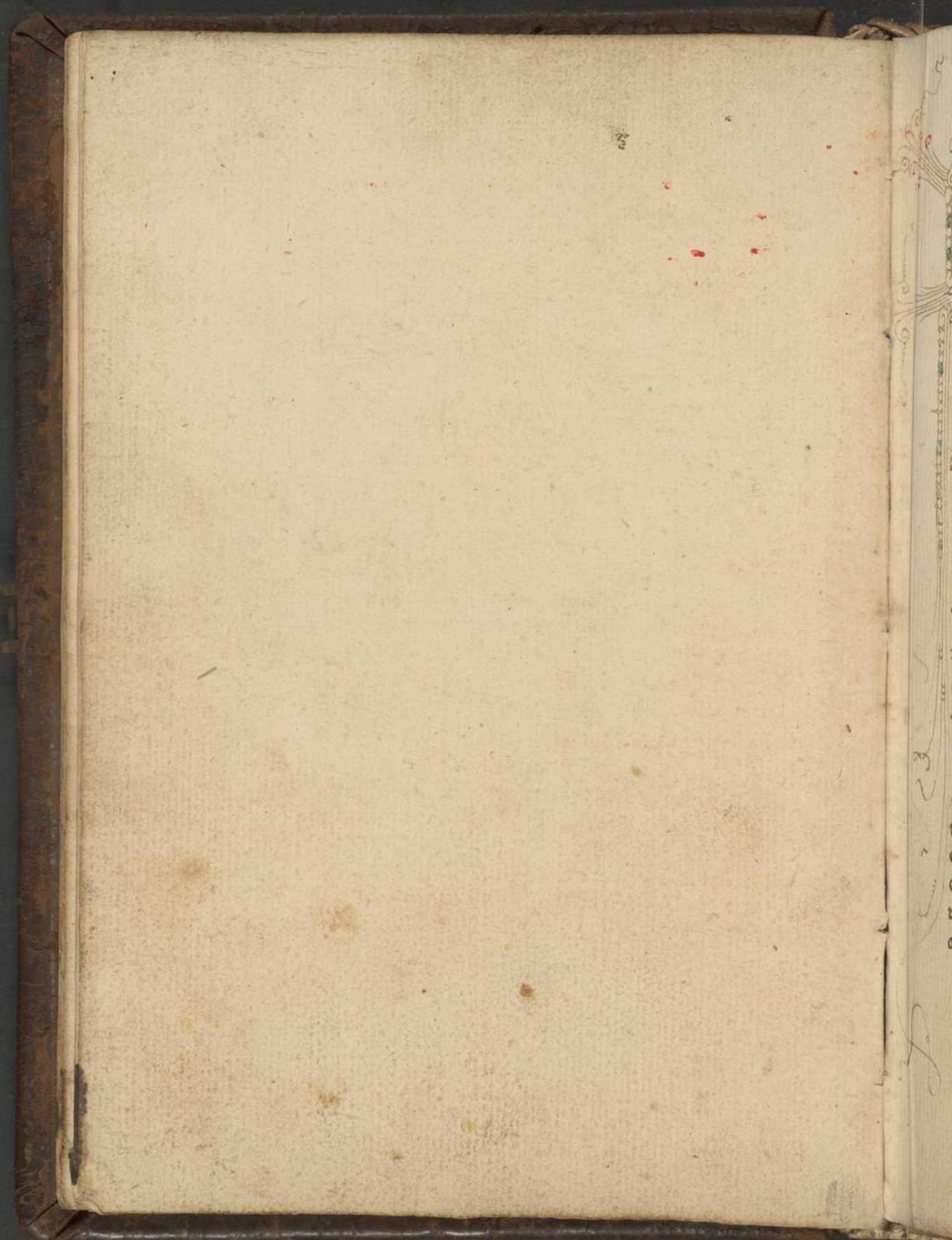
illa placeat et mulceat. Et multa filia ut
 bigz fuit q vere sut truse et cōtra deū Et
 bonus hō nō debet ista admittē aliq̄ten9
 nec cor suū in talibz occupare. Oro ei9 nō
 p̄t tibi tātū p̄desse q̄ntū talis occupatio
 cordis ī spūalibz studijs te īpedire. q̄ etiā
 ei9 oro affectione carnali p̄mixta īspida
 ē corā deo. Quod at carnalis sit ista di
 lectio ex magna pte patet q̄ te magis
 vellet apud se min9 p̄fām esse ut possit
 sepe copiā tuī h̄re qm̄ lōg9 a se manē
 et pl9 p̄fectū esse. Quibz aut̄ idiom9 plene
 discernat̄ spūalis dilectio a carnali p̄ter
 mitto mō q̄ nimis regardaret nos ī alijs
Hec sufficiat tibi. **S**i vis h̄re pacē cordis
 cū deo et honore spūalē m̄ fr̄es tūc absade
 a te familiaritatē m̄liēz. Dilige cōit̄ oēs
 bonas et deuotas m̄liēres et ī nullo exas
 peres aliquā m̄iaz. et melioēs reuerē in
 corde p̄p̄e abūdantiore spūs s̄i gr̄as ī eis
 s̄i tñ occupae te noli cū eis nisi breuit̄ et
 benignē salutes eas qm̄ ita occurrūt q̄ nō
 bono mō eas dediāre potes. cū maturi
 tate orōibz eaz cōmēda te simpliat. **S**i
 em̄ discretē sint ex hō placeb̄ eis. **S**i īpor
 tune tūc meli9 expedit tibi te nō occupae
Ut breuit̄ parra oīa. **Epilogus xxxi. Cū eis**
p̄dca Esto deuot9 deo. et cor tuū q̄ntū
 potes cōpara cū ip̄o. Esto p̄latis tuis hūilē

obediens. nec rācorē cōtra eos habearis n̄
spnas eos n̄ iudices eos n̄ immures de eis
Esto pacificus cū frībz et panēs ad v̄ba du
ra et ad respōsiōēs **N**oli facile iudicare
quēq̄m. n̄ sis suspiciosus **E**sto obsecrosus
et maxie infirmis et maxie ihūlibz obse
quus **D**epissime ora **E**sto ichoro disa
plinat⁹ intēt⁹ deo. et i victu discretus
et modestus i hys q̄ corpis nōitas r̄q̄rit
Esto incella libent⁹. fuge v̄ba oiosa **P**la
ne et iōūde loque **M**odereste responde
Sis verax valde **V**ba tua sine iura
mēto **N**ulli detrahas n̄ etiā libent⁹
audias **O**diū cōt̄ nullū teneas **N**on
sis elatus i v̄bis et in moibz **P**ecuniā
repudia **P**auptatē sanctā anna **f**uge
in oibz mulieres **O**mēs honores huius
seculi nichil est ma **C**ōpaciēs esto af
fluctis **C**astus sis i omibz **E**t quicūq̄
seuer⁹ fuerit hanc regulā pax ihu
christi viuit in eo;

ng ne
de eis
a du
tre
ofus
obse
isa
tis
grit
pla
nde
ra
ent'
on
mia
fuge
hug
af
uauq
iju

**Liber pfect^{us} religiosoru fr^{at}ris
David Incipit feliciter.**

Collaciones meas quas p exhorta
aione ad nouicios nostros ul' ad
alios religiosos aliquñ face soleba
simul p aliq pce collegi. et i vna
continua materia quasi pfectus spūalis formula ordi
nauit tribus de causis. **¶** Vna vt eisdem nouicijs mris
quibz pōre formula scripserā de exteriori hoīs cōpo
sitione. tam int' domu qm extra. etiā de interioris
hoīs reformatione aliquale noticiā ostenderē ad
pfectū. que reformatio cōsistit in vicioz expugnatioē
et v̄tutū assuesfactioē. vt et mores ⁊ om̄s affectus et
sensus iūiores p vt ē possibile deo cōformēt. **¶** Al
tera causa est. vt ea q̄ religiosis p̄dicatē solebam sil
collā p̄mpā si qm̄ indigueri sub cōpendio iuenire.
ppter quod etiā p plures p̄ticias istā diuisi formu
lā. et p capla singulas p̄ticias distinxī. vt faciliū
iuenirem q̄ querere. **¶** Tercia vt iūeri dū ista scribe
rem ul' legerē tempus nō inutilit' expenderem.
mēoriā spūalibz cogitacioibz occupare. intellectū
ad videndū interna spūalis studij secreta dilatare.
affectū ad v̄tutis p̄fectū ⁊ deuotiois feruore accende
rem. corpus ab euagatiois discursu restringerem.
negligēcias et p̄tā huiusmōi labore purgare. ⁊ ut **¶** mea
ea que meditādo iueni. scripto ligare ne obliuio ab
oleret. Et qz nō potui i ocio ⁊ quiete ista colligē. sed
vagādo p diuisas terras vix ul' raro ppter multas
occupatioēs habui oportunitatē scribēdi modicum.

[Marginal notes and flourishes in the left margin, including a large decorative flourish at the bottom.]

/ posui

Deo multa nō ibi/ut volui. q̄ distractus aūmus ad plu-
rima. nō valet subito se ad unū plene colligē. q̄ etiā
cū iā aliquātulū se cepit cōgregare statū cogit iter
ad alia foras egredi. & se relicto. ea q̄ vix vidētepat
obliuifa. sicut q̄ deforis veniēs internā cellā ingredi-
tur. si diuā ibi morat̄ incipit darius vidē q̄ p̄mo
nō vidit. **S**i citius exeat. iter ad ea videnda cecat.
Quidq̄ igit̄ ibi rephensibile iuenit̄ ignoscit̄ impe-
ritie mee. excusetur p̄sumptio. cū hoc tm̄ nō pro
alijs sed etiā p̄ me p̄ncipalit̄ & p̄ nouis & rudibz
ī via dei meiqz similibz intēderi mchoare.

A p̄ori formula nouicioz quā quibusdā nouicijs
nostris scripsi de exterioris hoīs cōposicione. aliqua
formā p̄posui eis. scdm̄ quā se regeret̄ tā in domo
qm̄ extra. Nūc de interioris hoīs. i. mētis reforma-
cione ad quā oīs vera religio ordināe debet. aliq̄
eisdem sicut p̄missi tradē dispono v̄bis indoctis
et materia iordmata. **E**t est rō quāe corporalis
exaltacio p̄cedit spūalem. q̄ homo ab itūmus et
sumis cadens p̄ p̄cām in h̄ exteriora & visibilia
dilapsus est. q̄ iā nō intelligit nisi corpalia. **D**eo
p̄mo ibi n̄at̄ resurgē ubi iacuit. et paulatim eige
se ad spūalia & diuina ad q̄ condit̄ fuit. **D**eo qm̄
diu religiosus nodū cepit intelligē & sapē q̄ sunt
spūs dei. sed ī exterioribz adhuc putat totū con-
stare qd̄ ad verā religionē p̄tinet. nouicius est.
etiā si pluribz ānis stetit in habitu religioīs.
p̄mo iuxta aplm̄. aīalis dicit̄. qui nō papit ea q̄
sunt spūs dei. **D**ulcicia enī est illi. & nō potest i/

telligere quod spiritualiter examinetur. **E**x hoc pendet duos esse
 nouiciatus in religione. **U**nus terminatur quando completo tempore
 probationis permittit obedientiam et stabilitatem in ordine
 per uerba. **A**lter durat quousque religiosus uiuendi in consue- / *statu*
 tudinem auertit. quod tunc fit cum tam uerbis quam factis per-
 mittit se stabilem in ordine et in proficiendi studio perman-
 surum. **Q**uandiu enim fluctuat mente et non dum stabilitur applicat
 dicit uiam studii spiritualis. et modo uult hoc et modo illud.
 nesciens quod potius eligat. incipiens est et non dum proficit.
Debet tamen constare in uoluntate bona et attendat quare
 uenit. et ad quid. et opus iungat uoluntati. et cito inci-
 piat uide uiam qua pergat ad deum.

Quatuor autem sunt in quibus noui et incipientes
 debent esse cauti si uolunt proficere. **P**rimum ut ab
 illa uoluntate que ad religionem uenerunt et a primo no-
 uiciatus feruore non tepescant. sicut cauidam in apocalyp-
 si iuperat. **H**abeo aduersum te quod caritatem primam re-
 liquisti. **Q**uapropter penitentiam age et prima opera fac. **E**t.
Caritatem primam relinquunt. que cum primo sint feruentes et
 deuoti ad omnia. postea tepidi et desides tradunt se leui- / *effecti*
 tatis. et uicia que expugnare uenerant permittunt sibi
 dominari. seruientes deo pro suo libitu. non pro eius benepla-
 cito uoluntatis. **U**nde dominus filiis israel precepit. **M**emore
 tote diei huius in qua egressi estis de egipto. **D**ies qua
 de egipto egredimini. est bona uoluntas que educimur
 de seculo. huius spiritus memisse debemus. ut a feruore illius
 nunquam retrocedamus. **U**nde quidam uolens religionem
 ingredi de seculo quasiuit a quodam sancto patre quomodo uiuere

deberet. **At ille dixit.** Vide qualis p̄mo die fueris et sic
sp̄ uiue. **Hoc est.** Considera statū volūtatis tue ī p̄mo
die q̄ religionē intrāe disposuisti. qm̄ huīlis tūc fue-
ris. qm̄ patus obediē ad oīa. tā aspa qm̄ despecta.
qm̄ ptiens ad correptiones ⁊ penurias ⁊ labores.
qm̄ verecūdu ⁊ timorat⁹. qm̄ sollicitus vt emēdaēs
vitā tuā. et dies quos ī sc̄lo p̄didisti recuperāēs. qm̄
paz curās rumores sc̄li q̄rē vl̄ referre. nec detractio-
nibz ītentus. nec aliquibz curiositatibz occupat⁹. et
quō fugisti ⁊ abiectisti om̄s carnales affectus ⁊ effūs.
et te totū obtulisti d̄no holocaustū viuū. vt nichil
deinceps ī te uiuat de vita pct̄i. sed tota mactetur et
imoler̄ d̄no. obediēae ferro p̄ sacerdotis misterū. i.
plati tui. vt xp̄o in te inouato resurgas. **Secūdu hāc**
formā sp̄ postmodū stude uiuē. ne aliter ī scola r̄ligi-
onis dediscā ⁊ retrocedē magis qm̄ p̄ficē videāis. Si
aut illi q̄ vadūt ad studiū l̄raz et tps̄ vane cōsumē-
tes redeūt domū. expēsas solū cōputant cōsumptas.
qz quid p̄fecerūt nō appāet. **Sic ⁊ nos qm̄ tps̄ ī religi-**
one expensū cōputam⁹. et p̄fectus v̄tutū eriguus ē.
cū forte ī nouitate deuociores ⁊ feruēciores fuerimus
qm̄ post plures ānos. **hoc eī est v̄cūdū ⁊ valde no-**
ciū. **Ad hebreos.** Cū debētis m̄gā esse v̄tutū p̄t̄ tps̄
hoc q̄ diu ī religionē fuistis. rursū indigetis vt vos do-
ceamū q̄ sūt elemēta exordij sermonū dei. id ē n̄cē
h̄retis doceri sicut rudes nouitij. quō īcipiendū esset
seruire deo. **Et f̄c̄ estis quasi q̄ lacte opus hētis non**
solido cibo. i. tales estis qui mollibz blandimētis pu-
eriliū cōsolacionū ⁊ carnaliū fouei indigeatis. ⁊ for-

na virtutū exercitiā pati nō valeatis. ī duris reprehensi
 onibz. ī cōtumelijs. in necessitatibz. in psecutionibz. p xpo.
Ois enī qui lactis ē p̄iceps exp̄s est sermoīs iusticie.
 puulus ei est tā meritis qm̄ virtute. **¶** Secūdu est a q̄
 iāpiēs debet esse cautus. ne moueat malis exemplis
 tepidoz ad imitādū ea. sicut quidā infirmi spū viden
 tes alios apud se desides ī seruicio dei. ociosos ⁊ v̄bosos.
 elatos ⁊ rebelles. ambiciosos ⁊ alijs modis viciosos. di
 cūt apud semetip̄os. **¶** Si alijs hoc licet. quare nō etiam
 michi? **¶** Et p̄niores ad malū. exemplū sumūt ab hjs
 quos deteriores vidēt. et gaudēt se socios iuenisse vi
 tior. ne soli possint erubescē. q̄ si p̄c̄ alijs. volūt et sibi
 siliū p̄c̄. **¶** Contra hoc deuotus dei seruus apud se r̄ndē
 debet. **¶** Ego veni pure p̄pter deū ^{non} p̄ alio aliquo. et ideo no
 lo aliquē sequi ad hoc ut a deo retrocedā. q̄ si tantos
 hic discipulos sc̄uissim. nūq̄ eoz societate elegissim. **¶** Vn̄
 solos illos imitari debeo. q̄ ad hoc iformāt̄ p̄pter quod ^{me}
 religionē intraui. id ē ut apprehendā deū. ⁊ satisficiam
 ei de p̄c̄is meis. ⁊ p̄merear gloriā sempitnā. **¶** Pictor
 ⁊ artifex nobile opus volens facē queit nō alia qm̄
 meliora exēplaria q̄ potest habē. **¶** Et viator nō queit
 viā ab ignorātibz. sed a scientibz eā. ⁊ q̄ sepe ambulauē
 rūt p̄ eā. **¶** Ioh̄. **N**oli imitari malū sed bonū. **¶** Tercium
 est qd̄ caue debet. ne iudicet temē sc̄a alioz maxime
 vbi nescit qua de causa ul' iūencione fiant. **¶** Sicut enī
 nō videm⁹ alioz cogitaciōēs. ita nec iūenciones quare
 hoc ul' hoc fiat. **¶** Vnde quiddā aliquomō excusari p̄t.
 sp̄ ad meliore p̄tem iūterp̄tem. si volum⁹ t̄nquillum
 cor nobiscū habē ⁊ cū alijs. et alios nō turbāe. ⁊ deū

nō offendē. qz sepe iudicam⁹ malū esse. qđ in se nō est ma-
lū et peccam⁹ p temeritatē vsurpado nobis iudicia dei
de oculis cordiū. Magistri nr̄i vice dei aliqn̄ illud pos-
sūt iudicāre p cōiecturas artūstantes. alios nō expedit p
nos esse iudicandos. donec plene eruditi ī om̄ibz p donū
discretiois spiritūū ī v̄e spūales eff̄t̄ oīa diiudicemus.
et nos a nemīe iudicem. **Dicit dāc vidēs cecū videt.**
net tñ a ceco videt. cū cecus nō videat seipm̄. Ad rōs.
Tu qđ es q̄ iudicas alienū serūū. suo dño stat a cadit. r̄.
Depe enī merēt temerarij iudices alioz. vt aut in
similibz aut ḡuioribz excessibz cadē pmittāt. Luce
Nolite iudicāre vt nō iudicemī. In quo eī iudicio iu-
dicaueritis iudicabimī.

Est eī differēcia
int̄ timorē et suspiciōē. et int̄ temerariū
iudiciū et iustū iudiciū. **T**imor ē scđm istā acceptiōē
qn̄ nichil mali suspitor de aliquo. timeo tñ qđ malū
qđ nodū euenit possit euenire nisi caueat. sicut cū
obfirmāt seris mōstria. et iuuenes phibēt ab incau-
tis familiaritatibz. nō qz malū rā velle p̄sumat. sed
timet mali occasio si nō p̄caueat. **D**ispicio est qn̄
sine rationabili p̄supciōe reputo aliqd̄ f̄m̄ esse
male. v̄l aliqd̄ velle malū facē. et nō est ita. hoc viciū
est. et sepe p̄t̄m̄. **J**udiciū temerariū est qn̄ credo
aliqd̄ f̄m̄ mala itencione. qđ potuit et alia fieri
itencioē. cū sit in se idifferēs. **E**t hoc viciū est. quia
cordis itencio iudicat̄ que soli deo ē māifesta. **Thē-**
mie. Ego dñs scrutās cor et p̄bans renes. Iustum
iudiciū est. qn̄ iexcusabilibz cōiecturis aliqd̄ disc̄nit̄.

malū esse. ul qñ ip̄e actus ē in se malus ⁊ illicitus.
 ut cū video aliquē occidē hōiem iuste. ul tales cona-
 tus ad pacē q̄ sp̄ sūt illiati ⁊ incongrui. **Quartū** ē
 ī quo nouitiū debent esse cauti. ut nō frangāt adū-
 sitate ul temptaciōē. sed cōgitent q̄ ad hoc venerūt
 ut oīa q̄ eis in hac possint accidē sustineāt ppter
 deū. sicut q̄ intrat bellū sat q̄ nō quietē ⁊ delicias.
 sed labores ⁊ vulnera optet eū expectare. **Aplus.**
 Optet nos p̄ mltas tribulaciōēs intrare ī regnū dei.
Luce. Optebat xpm̄ pati. ⁊ ita ī glaz suā intrare.

Temptatio aut quadruplex est quasi quatuor
 venti a quatuor plagis flantes q̄ mouent
 tempestates ī hoc mari hui⁹ sdi. et nauē cordis q̄
 sant ⁊ iactāt fluctibz. **A carne.** a mūdo. a deo ⁊ a
 dyabolo p̄cedūt tēptaciōēs. **Primo** a carne tēpta-
 mur. qñ naturalibz incoz motibz ad peccādum
 sollicitam. ut cū luxuria ul gula nos temptat.
Jacobius. Unusquisq̄ tēptat̄ a q̄p̄a cōcupiscentia ab-
 structus ⁊ illectus. **Item** a carne tēptam. qñ delicia
 caro m̄ra horrendo labores retrahit nos ne ī studijs
 spūalibz et vtutū conatibz sicut expedit exerceamur.
Et sic duplicat̄ impūgnat nos caro. **Aut** eī appetit
 mala. ⁊ retardat ad bona. **Luce** aut̄ ira ⁊ iuidia
 et iams gloria nō videant̄ esse ī carne sed ī sp̄itu.
 tñ a carnis corrupciōē trahit corrupciō spūaliū af-
 fectionū. **Et** luce dicit̄ q̄ demoēs hui⁹ moī vicia
 suggerāt hoībz. tñ nos habem⁹ hui⁹ moī tēptatio-
 nis materiā intra nos. ut etiā si nō adesset demo

nes ip̄a t̄m n̄ra cōcupiscencia parēt p̄c̄m si ei cōsen-
tiret. **I**n nob̄ est om̄e qd̄ peccam̄. Cogitaciōes enī et
mētis affectiōes et volūtates et mēbra corp̄is n̄ri illa s̄t
quibz merem̄ et demerem̄. **I**sta dedit nob̄is creator
quasi quedā instrumēta v̄tutū quibz bona opa facē
m̄ et māsiones nob̄is ī celo edificāem̄. et n̄ri creatori
n̄ro p̄ ea quasi armis muniti hostē n̄m dyabolum
ip̄ugnarem̄. **I**p̄e v̄o dyabolus cōtra nos iermis ē. et
solus astutus suggestiōibz nos ip̄ugnat suadēdo ut
peccem̄ nō cogendo. **B**enign̄ ei conditor n̄r nō dedit
hosti n̄ro posse nos vi ad p̄c̄m ip̄ellē q̄ nimis fortis
esset cōtra nos fragiles. ut vix possem̄ sine p̄c̄o s̄b-
sistē. sed t̄m pmittit cū nob̄is mala suadē. **I**n n̄ro
autē arbitrio ē si velim̄ ei cōsentire. **I**nsup̄ p̄mu-
niuit nos ponēs iūmicias iplacabiles int̄ serpentē
et hōiēm ut quidq̄ suaderet nob̄is. nō recipem̄ q̄si
v̄tile. **B**ac̄etes q̄ nūq̄ dabit nob̄ fidele cōsiliū tam
crudelis iūmicus. cui nil sufficit de nob̄is citm̄ et
nā dāpnaciōez m̄az. **C**ū ergo suadet nob̄ peccatū.
quodamō exigit a nob̄is ut p̄stem̄ ei arma nostra.
quibz nos occidat. ut ut ip̄a arma q̄si ei p̄stemus
ebetet et retūdat ut ī nob̄is min̄ apta fiant. et v̄-
lia et min̄ acuta et efficacia ad ip̄m p̄ ea ip̄ugnādū.
Verbi gr̄a. cū iūmittit ī nob̄ cogitaciōes p̄uersas et sua-
det ut malū faciam̄ ul̄ loquam̄. nōne quasi apte
videt̄ hōi dicit̄. **I**ermis sū cōtra. nō habeo v̄n te ledē.
possū. nisi tu p̄stes m̄ arma tua ut te v̄dnerē et oc-
cidā. **P**̄sta ergo m̄ cor tuū ad p̄uas cogitaciōes ul̄ af-
feciōes malas. linguā ad loquēdū iūqua. et manus

ul' alia mēbra ad actiones ⁊ opa p̄ua q̄bz letale
 vuln' i aīa accipias et grām dñi dei tui perdas.
 et gloie celestis merito spolieis. **Paulus.** Neq; exhi
 beatis mēbra v̄ra arma iūqtatis pctō. **1c.** **D**ul
 tus vō est q̄ cōsentit ei. **hec** dāpna sua. sibimet i
 putet poti' qm̄ iūmico suadēti. q̄ more hostis hosti
 liter secū agit. **M**ūdus etiā duplicat' tēptat nos
 siue offerēdo nobis ea. q̄bus nos ad se alluciat. scilicet
 honores. diuicias. voluptates. curiositates. adulacio
 nes et huī^{di}. siue q̄bus nos terreat. vt p̄secuciones.
 cōtūelias. et similia vtroq; mō mltos retrahit a deo.
 quos a vano amore sui. a malo timore retinet in
 pctō. **D**yaabolus vō licet i oībus tēptatioibz iūensor
 soleat esse. tñ specialit' duabz tēptatioibz iūestiat nos
 et maxie magis p̄batos i seruitio dei. **C**ū aut fidem
 verā nobis conat' auferre. a spū blasphemie sbuer
 tē. et ergo huī^{di} cogitatioibz nos iūestiat. v' quā
 naturalit' abhorrem' vt desperatioēz v' mī occasione
 et similibz. licet q̄nq; et alyis causis istud pueniat.
 aut cū mala sub specie boni psuadet. quo ipuidos
 quos aliter nō p̄t decipe callide supplātet et a bono
 deiciat. **Et hoc ē qd̄.** psalmo dicit. demoniū meīdianū.
v' iuxta aplm. **Angelus sathane.** q̄ tñsformat' in ā
 gelū lucis. qz cū sit p̄nceps tenebray et auctor ma
 loz. vt astute noceat simulat se bona docē. et q̄si
 lucē ostendē vt ad tenebras pcti pducatur. **D**eus
 aut nūq; temptat i malo. qz nō letat' in p̄dicatione
 m̄a. q̄ om̄s hoīes vult saluos fieri. **D**ed tñ dicitur
 q̄nq; temptat aliquos. cū a flagellat eos i p̄nti v̄ta

ei cōfen
 s enū et
 n̄ illa p̄
 reator
 pa fac
 reator
 abolum
 is ē. et
 edo ut
 nō dedr
 nis foit
 pctō s̄
 In mō
 p̄ p̄mu
 ērpente
 em' q̄si
 tam
 tra et
 lectatū.
 nostia.
 stemus
 it. a un
 ignādū.
 s ⁊ sua
 apte
 te ledē.
 ē et or
 s ul' af
 manus

ad pfectū eoz et alioz. sicut iob et thobīā. Aut cū pbat
eos aliq̄bus arduis v̄tutū ex̄cijs. sicut tēptauit abrahā
iubēs eū imolāe vnigenitū suū hēdem dīne repmissi
onis. vt ostenderet magna deuocio obediēcie abrahā
et fidei ad deū. q̄ nec sic hesitauit de eius pmissione.
quin implet etā de occiso qd̄ pollicitus erat ei.

Hic tēptacionū
quas dā optet nos maxie resistendo superare.
vt spūalia vicia. sc̄. mā. accidiā. supbiā et iuidiā. Quas
dā vō fugiēdo meli⁹ euadim⁹ qm̄ pugnādo. vt luxuriā.
gulā. auariciā. licet etiā pugna cōtra eas sit necessa
ria. sed tñ nō est tutū diu cohabitare serpēti. Et mltō
tucior est castitas. longe a muliez frequēcia semota.
qm̄ i medio eaz. faalius eī abstinem⁹ a delicatis ci
bis et potu ul̄ ab eoz supfluitate qm̄ nō habem⁹ nec
videm⁹. qm̄ cū eis habūdā. Et q̄ oīa reliquit ppter
xp̄m. et volūtariā paup̄tatē elegit min⁹ iustatur a
auris auaricie. qm̄ q̄ retinet diuicias s̄di. sp̄ amius q̄
mō eas augeat et seruet. Spūalia aut̄ vicia. et si qm̄q̄
ex fuga videāt̄ quasi remissius et rarius iustat̄. dū
deest occasio ipugnādi. tñ postea orta occasione diu
fure solent. sicut leo diu cathenatus āplius fremit cū
fueit emissus.

Temptacio^{nes} vō contra fidē et de
spū blasphemie et similes. nec fugē possum⁹
nec repugnādo vincē. q̄ quāto plus idignam⁹ nobis
metip̄is et disputam⁹ cū eis. tāto magis refricat̄ eaz
rabies et accendit̄. Sed nec curāde sūt nec timende.
Tñ nō cōsenciat̄ eis et patiat̄ eaz iustatio. quasi qd̄

dā dyaboliciū susurriū supportet qđ aliter cōpesa nō
 pt. **N**ō solent bonis esse p̄uolose tales tēptaciones.
 sed sūt sepe p̄sagia future āplioris gracie ⁊ cōsola
 onis ⁊ vicioꝝ purgatriciēs ⁊ magni meiti opatriciēs.
 Dine vō castigaciones huilit ⁊ paciēt tolerāde sūt.
 et iussioibz eius deuote obtemperandū est. et fortes si
 mus ī fide. ⁊ a mādatibz nūq̄ declinem. **P**ossūt etiā
 plures tēptacionū spēs iueniri a studiosis. sed ad p̄
 sens ista sufficiāt. **D**ūt tñ quidā q̄ sibi met cōtexunt
 laqueos tēptacionū p̄us qm̄ temptator accedit ⁊ quo
 dāmō pcurāt sibi vnde tēptent. et hoc est īcautum
 valde. ut q̄ sponte p̄uas cogitaciōēs versāt in corde.
 q̄ postmodū ī delectacionē verse ⁊ roborate difficult
 expellūt. **I**tē illi q̄ admittūt familiaritates īcautas fe
 mīaz quaz affūs ita īprimūt cordi. ut vix postea
 euellat. **E**t ita de cōsimilibz. ut p̄mo sibi met assumūt
 aliquā materiāz vñ postea occasionalit̄ orit̄ eis turba
 cio ⁊ temptacio p̄uolosa. **Q**uidā vō nō habētes cau
 sam tribulaciōis ex suspiciōē vana sompniāt sibi m̄
 tēptaciōis p̄rellā. et hoc fit aliqñ inter ip̄sē bonos
 m̄ quos fit turbacio ⁊ cōtencio nō de radice malicie.
 sed ex sola vana suspiciōe. dū vterq̄ nulli⁹ odij sibi
 conscius est alteri. nec itendit eū ī aliquo ledē. sed
 suspiciat̄ alterz erga se īuidia stimulatū itedē et ei
 īidiari. cū hoc ī nullo recolat se erga eū meruisse.
Ille vō econtr̄ nichil sibi cōsciū de hijs cōqueit̄ q̄ iste
 sibi īuriēt sine causa. et itapit etiā ip̄a frā alterius
 ponderāē quasi adūsarij sui. et sic vterq̄ īflāmat̄
 odio cōtra aliu ⁊ itēdit ledē sine causa. **E**t ita qñq̄

quis turbatio oritur de modica scintilla. dyabolo eam ad magnū ignē rancoris et odij conflāte. Qui ideo ipsi boni dicunt. quia in eo sunt aliquatenus boni. quod non intendunt primo suo malū facere. et in eo deficiunt bonitate. quod nimis pro ni sunt de alio malū suspicari sine causa sufficienti. et in eo efficiunt minime boni. quod ex quacūque causa ad odium contra fratrem et primū puocant.

Tria autem sunt genera religiosorum. primi boni. Secundi meliores. Tertii optimi. Hi signantur per tres familias leuitarum. Gersonitas. meraritas. chaathutas. quae per ceteros filios israel deputati erant ad cultum sanctuarii. sicut religiosi per alios fidelibus in ecclesia specialius videntur diuino cultui mancipati. differētes tamen habentes donationes secundum gratiam que data est eis. et secundum quod quilibet studuerit proficere ad virtutes. iuxta hoc confidit ei tempus gratie in presenti. et gloria in futuro dabitur ei. **Di**sumos in virtutibus suis imitatus. cum sumis in gloria collocaberis. **Di** medios. cum eisdem locaberis. **Di** infimos. etiam cum infimis in futuro poneris. Omnes alta desiderantur premia. sed pauci perseverant studet ad alta virtutum exercitia. **Gregorius.** Ad magna premia pervenire non potest quis. nisi per magnos labores. Nota quod non dicitur per graves labores. sed magnos. id est ad magnas virtutes promovētes. vel magne utilitatis. et si non speret magne utilitatis. Gustata namque utilitas et suavitatis virtutis lenit pondus laboris. **¶** Primi religiosi designati sunt per gersonitas. quae in perfectione castrorum portabant cortinas et textum tabernaculi et vela et quaeque tactu mollia. et in erectione castrorum ad occidentem post tabernaculum castra

metabāt. **T**abernaculū est vita ihu xpi. et mox eī cōuer-
 satio. quā nemo plene ī hac vita valet imitādo portāre.
 cū ipse nō ad mēsurā accepit spm̄ sc̄itatis et sapiēcie.
 sed ī omēz plenitudinē de qua nos oēs accepim̄. sed
 particulatē sc̄dm mēsurā donatiōis xpi. Alius q̄dē sic
 alius vō sic. Dū vnus imitat eū ī hoc dono. alius vō
 ī illo. donec om̄s ī patria occurrām̄ ī vnū p̄fectū
 et mēsurā etatis plenitudis xpi. vbi q̄sqz letabitur ī
 celesti māsiōne sc̄dm mēitū suū et studiū. q̄ hic vitā
 ihu xpi fuerit imitatus. **P**mi igit̄ religiosi refugunt
 ardua et austerā studia sc̄itatis. sed leuia ex̄cicia as-
 sumūt et laxam vitā seruāt quo ad corpis comoda.
 q̄ntū licet salua salute. q̄bus sufficit q̄ t̄m̄modo ca-
 ueāt a p̄cc̄is mōribz. **E**t tales p̄clues magis sūt ad
 lapsū p̄cc̄i. **Q**uia dicit b̄tus gregori⁹. **I**lli soli ī illiata nō
 radūt. q̄ se et a licitis restringūt. **A**rta est via q̄ ducit ad
 vitā et alta. et q̄ itaute et min⁹ trepide p̄ eā incedit.
 cito pedem ī p̄cipitiū ponit. **V**olēt t̄n. vt religiosi vi-
 deāt aliq̄n magnā vim facē. et diligēciā habē in ex-
 teriobz obseruācijs et traditiōibz hūanis et honesta-
 tibus forinsecis. **I**n inclinaciōibz. pulsaciōibz. et ampli⁹
 cuallis et manicis. et p̄ hūmōi. sp̄ciē religiositatis exteri⁹
 rēp̄sentāt. **U**nde gersonite q̄ interpretant̄ aduene ex-
 trema tabernaculi portabāt. tectū. cortinas et funicu-
 los. q̄ ī religione p̄ magno habent. p̄d̄c̄as obseruācias
 studiose obseruāc. q̄m̄ diu meliora v̄tutū studia non
 cognoscūt. **H**ec sc̄dm d̄ni sentēciā loquētis ad phari-
 seos de minutis talibz cerēonialibz obseruācijs optuit
 facē illa. sed meliora nō obmittē. **I**n erectione vero

tabernaculi isti gersonite ad occidentalē plagā post
tabernaculū castrametabāt. Quia q̄ hic extrema
ī exercitijs v̄tutū obfuaē cōtenti sūt. ī futuro cū p̄
tremis et quasi ī occasu solis ī huīliore glē splen
dore locabūt. ¶ Decūdi religiosi. designati sūt p̄ me
raritas. q̄ interpretant̄ amari. et portabāt tabulas
tabernaculi et calūnas et vectes. et illa maxīe que
dura erāt. et media inter cortinas ⁊ sanctuariū. Hij
sūt qui durā vitā ī corpali excitatiōe huāt. affligē
tes corpora sua ieiunijs. vigilijs et alijs laboribz cor
poralibz. et putāt hoc sumū in religionis obfua
tia esse. et iterioris dulcedis ignari. de veris v̄tutū
studijs q̄ in spū ī mēte sūt paz curāt. Hij qz in se
fici sūt. et alijs ī iudicādo seueri solent esse. bene
amari seu amaritates dici possūt. Et qz mediū hic
inter extremū et optimū in studio v̄tutū statū habu
erūt ī erectione sanctuarij nō post ipm̄ sed ex latere
ad aq̄lonē locū māisionis forciūt. vbi mīor calor so
lis et lux qm̄ ī australi pte sentit. vt q̄ntū defuit ill
de p̄fectu v̄tutū studio. tm̄ illic defit eis de fulgōe
glorie et diuīs fructiōis ardore. ¶ Terrij religiosi sūt
q̄ et optimi designari p̄nt p̄ chaachitas. q̄ porta
bāt ipm̄ sanctuariū. id ē archā et altāre et mēsa
ppositiōis cū vasis suis. iuoluta tm̄ et coopta. Hij
sūt q̄ studēt iteriorē hoīez suū in xp̄us quo īhabi
tat p̄ fidem cōponē. et ad veras v̄tutes se ex̄tere. et
mīa carnis et spūs extirpāe nā. uidiā. auariciā.
acidiā. supbiā. gulā et luxuriā v̄tilit̄ expupnāe.
Et hīs contrarias v̄tutes cordi īserē. huilitatem.

caritate. mansuetudine. deuotione. largitate sobrietate casti-
 tate. **I**ste ei virtutes sunt verum sanctuarium. et qui habet eas
 sanctus est. **U**nde chaathite interpretantur patientes vel compo-
 nentes. quia per patientiam. que teste iacobo opus perfectum habet.
 componunt se et ordinant ad deum et ad primum in virtutibus.
 sicut dicitur. poribus duabus familijs iussit dominus dari plausum
 qui seruiunt in sanctuario. sed isti onera proprijs portabant
 humeris. quia tam in humanis ordinationibus. quam in castigati-
 one corporis permittit aliqua remissio vel etiam remissio.
 primo iubemur ut in talibus sit rationabile obsequium nostrum
 pro loco et tempore. ne corpus deficiat sub onere laboris. **U**t
 in virtutum studijs nulla remissio datur. quia nunquam indulgetur
 nobis ut simus iuuertuosi. elati. et imites. iuudi. accidiosi. a-
 uari. gulosi. vel non casti. **E**t hec onera proprijs debemus por-
 tare humeris. id est non confidere de alienis virtutibus. nisi et
 nos pro posse studeamus. ut eas in nobismetipsum habeamus.
Dicit quidam qui desiderat ideo esse cum patientis. non ut
 exemplo eorum laboraret esse patientes. sed ut ab eis ad impa-
 tenciam non prouocentur. **Q**uid prodest sanctorum contubernium habere.
 si nolumus eos in studio sanctitatis imitari. **O**nera cha-
 athitarum secundum materiam dura erant. sed preciosa et sancta
 et interiora situ. quia studia spiritualium virtutum laboriosa sunt
 imperfectis adhuc. sed nobilia dignitate honestatis. et sancta
 quia satisfaciunt. et interiora. quia in spiritu mens id est in interiori
 homine. **D**elata tamen portabant ea. quia dum hic per fidem ambulamus
 et non per speciem. non dum videmus virtutum decorem pure. sicut
 est in exteriorum operum exercitijs. nunc est. nos ea uoluimus tam
 pro nostro exercitio quam pro exemplo aliorum. qui mentem nostram non
 vident. nisi per vestigia exteriorum operum et morum. **D**e hac

cū familia descenderūt sacerdotes p̄ amram. q̄ iuglās
grē īterptat. qui sanctuariū reuelatū vidē et cōtrec-
tare ex officio debebāt. et leuitis portādū disponē sin-
gulis p̄ ut eis cōgruebat. Ipi vō sacerdotes nō porta-
bāt. ī erectione eius ante tabernaculū ad orientem
excubabāt. Sicut p̄ chaathitas v̄tiosi. ita p̄ sacerdotes
contēplatiui figurāt. Doli v̄tiosi ad contēplationis
grām p̄ficiūt. q̄ p̄ remuneratiōe studij sp̄ualis v̄nc-
tionē s̄c̄i sp̄s intus p̄cipiūt. ut illuminati celestia se-
creta videat q̄ alijs sūt velata. Tales iā nō laborāt
in studio v̄tutū. quod p̄ laborē portādi significatur. q̄
p̄ suauitatē īterne sapientie versus ē labor eis ī delec-
tationē conditoris. Ipi vō disponūt onera singulorū
deportaciū. q̄ itus ītelligendo cognoscūt rōnes quaz-
libet obseruātiarū ī vita religiosa. q̄ q̄ rudes et īper-
fecti nodū valēt cape. īuoluūt ea corp̄alibus actiōibz
et exterioribz exercitijs. et tradūt cuiqz obseruāda q̄ statui
eius viderūt cōuenire. Vide igit̄ de qua familia velis
esse. v̄l cui sp̄s sis. et sc̄dm hoc suscipe onus tibi de-
putatū. Nō est serua regulas et viā qua ad p̄fectiōez
illius status valeas p̄uenire. Impossibile nāqz est
quēqm̄ aliquā artē plene addiscē. q̄ regulas eius
nō vult attendē ul̄ tenē. nec sp̄ualis fieri potēit q̄
nō vult sp̄ū ambulare.

Batus bernard⁹
ī eplā ad fr̄es de mōte dei describit tres
status religiosoz. scilicet. īapiciū. p̄ficiēciū et
p̄fectoz. P̄mū vocat aīalem quasi rudē. q̄ nodū
p̄cipit q̄ sūt sp̄s dei. Et circa corp̄is cōposicionem

adhuc maxie occupari nōtariū habet. ut illud domet
 et castiget. ne rebellet spūi sicut p̄us ī p̄tō. q̄n caro spi
 ritui dn̄abat. **S**ecūm vocat rōnalem. ubi tō que digni
 or p̄s est hoīs. et p̄ quā discernit a ceteris aīalibz irra
 tionabilibz quasi nobilior oībz creaturis mūdi. et dn̄s
 oīm subiugata carne et in seruitutē spūs redacta se
 ip̄am studet agnosce. purgare et reformare ī p̄stinā dig
 nitatē et pulchritudinē. quā p̄ p̄tā feditatē amiserat.
Tertū vocat spiritalem. ubi spūs ad imaginē dei cō
 ditus. grā spūs sc̄i adiut sup se ascendit. et intendit
 in eū cui est imago. ut ei īprimat et conformet p̄ cog
 nitionē intellectus. p̄ affectū amoris. et fruicionis iocūdi
 tatē. p̄ p̄mū puenit ad secūdū. et p̄ sc̄m ad tertium.
Exemplū. laicus erat templū in superioribz et sic de
 inferioribz ad superiora ascendebat p̄ mediū. **R**aciona
 lis aut spūs est imago sūme trinitatis. et sicut deus
 est trinus et vnus. ita aīa cū sit vna habet tres potē
 tias. quibz capax est dei. sc̄z racione. mēoria et volūtate.
P racionē potēs est capere potētiā dei. p̄ volūtate potēs
 est capere bonitatē dei. p̄ memoriā potēs ē capere v̄tu
 tē eternitatis dei. ut ī eternū nūq̄ ab eo possit separari.
Ne igitur otiosa sit ī aīa tanta similitudo ad deū. p̄ quā
 capax eius est. toto nisu studeat eū apphendere. ut eū
 tenēdo b̄nificet. Quia aīa deū nichil p̄t aīe sufficere.
 et eo h̄ito. nō est qd̄ ultra requirat. cū habeat oē quo
 ad eternā felicitatē idiget. quo nichil melius ēē
 p̄t. et in quo nullus defectus ē oīs boni. Cū ergo
 sūma dignitas aīe sit. qd̄ est capax sūmi boni. et
 sūma utilitas eius sit. deū in se habē. et cū ip̄o oē

bonū. nec dignū aliquid querit. nec iuenit iuenit. ac
p hoc omibz vrbz suis et oī diligētia. et toto deside-
rio dicit eū querē. et oīa facē q̄ p̄mouēt eā ad iueni-
onē eius. et fugē ea q̄ elongāt eam a deo. etiā si bona
putent. Quia sicut ille stultus esset q̄ habet ortulū
q̄ esset fertilis balsami. si neglecto eo. plātaret ibi
mētā et ciminū que licet bona sint. tñ in cōpacio-
ne balsami. sūt vilissima. **I**n īfinitū stulior est ille q̄
cū possit sūmū bonū cōphendē. eo neglecto. occu-
pat se cirta caduca et vilia sordida et amara. **H**oc
autē itelligo de secularibz. q̄ mūdāna p̄ponūt cele-
tibz. et tñsitoria eternis bonis. **D**icit ille stultus est.
q̄ cū habeat viā cōpendiosā duax ul' triū dietax
ad locū quo tendit. et dimissa ea q̄rit viā dispendi-
osam et difficiliorē et p̄iculosiorē utinē triū ānoz et
amplius. **H**ic etiā religiosi quidā min⁹ sapiētes vi-
dent m̄cedē. q̄ possent ī paucis ānis ad magnam
noticiā et familiarē aīciā p̄ cōpendiosū studium
v̄tutis et deuociōis et puritatis p̄tingē. et relicto eo
occupāt se alijs min⁹ fructuosis et valde dispendio-
sis ad id quo tendūt. scz ad dei cognitiōē. et noticiā
veritatis. et studiū p̄fectiōis nō m̄cedūt. cū dñs ipse
p̄mittat. **S**pūs veritatis docebit vos oēs v̄ritatē.
Si eī sciret aliq̄s plura artificia quoz vnū esset p̄
alijs tam nobile et questuosū. ut p̄ illud ī breui pos-
sit ditari et sublimari vsqz ad nomē magnoz qui
sūt ī oī terra. imprudēs esset nimis. si neglecto eo.
ex̄teret aliud vilius et ignobili⁹. et tanti laboris ut
illud nobile. p̄ quod vix posset tenuē victū et potū

acquirere. Ita est de hoīe maxie religioso magna ipuide /
 cia. si relicto directo studio v̄tutū in quo est maximū
 meitū et maxia p̄fectio s̄tatis et sapiēcie. maxia est
 delectatio et securitas. occupet se circa alia min⁹ vti /
 lia et curiosa. et turbat circa pluima. q̄n̄ vnū solum
 bonū et sūmū est ⁊ petēdū et req̄rendū quod valet
 ad oīa. **I**pa etiā corpalis excitatio ad modiciū utilis
 est. pietas autē ad oīa utilis est. p̄missionē habens
 vite. q̄ nūc est et future. **P**ietas hec. cultus dei est. q̄
 studem⁹ agnosce amae et habē et ip̄i deo placere.
Corpalis autē excitatio utilis est. sed ad modiciū. q̄
 nō apter se sed apter pietatē appetenda est. que p̄
 eā obtinet. si ordinate excreat. **S**icut artifex instrumē / p
 tū artis sue opat. ita v̄tus p̄ corpalia excicia adi
 pisat. et ī habitū vertit. et q̄nto plus appetit īstru
 mēta aptiora. et dū ipse ea habuerit si bene eis v̄tit
 tāto acius et melius p̄fiat opus quod desiderat cōsū
 maē. **O**īa autē q̄ ad religionis obseruāā exterius vi
 dem⁹ videm⁹ ad iterioris hoīs reformatioēz spūs sancti
 ordinaoē ordinata sūt. **Q**uod q̄ nōdū intelligit. ip̄a
 īstrumēta p̄ arte reputat. **I**nterior reformatio ī spū
 mētis cōsistit. q̄ et iterior hō et imago dei ē mens
 rationalis. **E**xterior hō est corpus. quod ex defectu
 corruptiois q̄ ex p̄cō puenit. languescat. moritur
 et itinerat. et de die ī diem ī bonis renouat aīa
 et p̄fiat ī silitudinē eius ad cui⁹ imaginē creata
 est. **R**atio reformatiois hec est. aīa tres habz po
 tencias. sicut dcm̄ est. rationē. volūtātē et meōuā.
Ratio data erat ei. vt deū agnosceret. **V**olūtās vt eū

amaret. Memoria ut in eo quiescat. Sed patet ratio ce-
ca facta est. Voluntas curua et feda. Memoria instabi-
lis et vaga. Ratio recipit sepius falsum pro vero.
Voluntas eligit deterius pro bono. Memoria occu-
pat se illis quibus se inquietat. quod unum et summum bo-
num deseruit. in quo omnia bona poterat habere. Cuius-
modi vero ad deum incipit querere quod perdidit. et videns se
deformatam ab eo quod facta fuerat. adeo laborat ut in
primum statum repararet. et ad decorem quem amiserat re-
formet. quod non est ei accessus ad deum propter dissimilitudi-
nem in se factam. Sed quod non potest repente ad summum pue-
nire. studet paulatim accedere de infimo ad medium. de
medio ad summum.

Notandum ergo
reformationis rationis est fidem catholicam firmiter credere.
nam quod ratio nostra lapsa facta est. intellectus obscuratur pro
patet quod non possumus veritatem per nos inuenire. deus
condescendit nobis ne in errore essemus. deditque nobis no-
ticiam veritatis in scripturis. quibus voluit nos credere.
ubi omnia que ad salutem sunt nobis necessaria. sufficienter et
veraciter inueniremur. ut in eis sensum nostrum non sequimur.
sed regulis fidei sensum nostrum humiliter subiciamus si vo-
lumus non deuiare. **Ecclesiastes.** Que per magistros seu
doctorum fidei consilium data sunt a pastore uno scilicet deo.
his amplius fili mi ne requiras. **ic.** Perfectus ra-
tionis est ex illuminatione divina. rationes fidei aliter
non intelliguntur. quod et si fides sine ratione sit. utamur ea
per se non valet comprehendere. illuminata tamen diuinitus
ratio. videt nichil rationabilius esse. quam fides in christo

na cui oīs natura attestat. et oīs mūdi sapiēcia fa-
mulat. pfectio rōnis ī hac vita ē p mētis excessū
sup se rāpi et nō p enigmata corporeaz silitudinū.
nec p rōninaaonū argumēta. sed purissia mētis itel-
ligētia deū in cōtemplatioē vidē

Iniciū reformationis volūtatis

est ex bono volūtatis assensu vitijs resistē. et operibz
vītū fideliter īstare ppter deū. qz eī curua et distor-
ta fuit aīsa a deo. et motus rebelles p studiū boni
opis ad rātudinē reflectē dīne volūtatis. pfectus
eius. oēs affectiones ei habē ordinatas. et ī vītutes
formatas sine rebellioē ul' coactione. ut iā nō libe-
at. nisi qd est scdm volūtate. pfectio volūtatis ē
vnū cū deo esse ī spū p amorē. ut iam nō possit vel-
le nisi deū. et eius dulcedie suauitatis īebriari.

/ deū

Iniciū reformationis mēorie

est mentē ab euagatioē sua ad mēoriā dei cū labōe
reducē. orādo. legendo. ul' saltē supficialit' cogitādo.
pfectus mēorie est bonus meditatioibz et orōni si-
ne īportuna euagatioē posse ītentū esse. et ī lati-
tudie cordis seū deambulaē. pfectio eius est. ita
ī deū esse absorptū p mētis excessū. ut etiā si ūp-
suis et oīm q sūt obliuiscat' homo. et ī solo deo
absqz oī strepitu volubiliū cogitacionū et imagi-
nacionū suauit' quiescat. Vt sūt fines hūane pfer-
cionis et pfectus et vicia. ad que oē spūale studiū
debet ordinari. Si quis ista via nō ambulat. ē sicut
qui nescit quo vadit vagus et errabūduus ad iter
tū finē tendēs. Inicia cui libet istaz triū potēciaz

/ recolendo

sunt omnibus viis que sunt in statu salutis. nec sine eis est salus
Perfectio cuiuslibet horum trium est solummodo perfectorum. qui
sunt in summa perfectione. id est in raptu contemplationis.
Medius status eorum est perfecte proficiendum. et singulariter
respicit statum abbatum religiosorum. qui inter statum bo-
norum secularium et statum perfectorum sanctorum quasi medium
adhuc tenent iter. non quod spiritus in eodem permanere valeant.
quod etiam sanctissimis viris est possibile. sed tamen media.
Differencia illorum trium statuum sic distinguitur ab identifica-
tione et perfectione eorum de quorum perfectibus aliquando laici-
us est considerandum. Et primo de reformatione voluntatum.
quod virtus et vitium et meritum dependet in ea et affectio-
nes. que tam ad vitia quam ad virtutes deducuntur. **P**ostea
de memoria et ratione vel intellectu. **V**oluntas est in
anima quasi imperans. **R**atio vero quasi docens. **M**emo-
ria quasi ministrans utriusque. illi quid iubeat. isti unde
doceat.

Nunc vero breviter intelligere oportet
quomodo naturales vires anime et motus affectio-
num in vitia deformati sunt. et ad quid date sunt homini.
Postea aliqua remedia singulorum subiungenda sunt. et
virtutum ordo. **V**oluntas nulli debuit esse subiecta nisi
deo. nec tamen hoc coacte sed sponte ut possit ei ad me-
ritum reputari. **E**t ita poterat peccare. non ad hoc ut
peccaret cum posset. et ex hoc laudabilis fieret. et dig-
na premio apud deum si non peccaret. **V**el si sponte
peccaret. quod esset digna confusione et suppliciis. cum
saret quod non debet peccare. et posset vitare. **I**tem cum
facta esset anima ut capax esset summe beatitudinis. in qua

haberet sumam gloriam et sumam dilectionem et delectationem
 in deo. quod est vera et summa beatitudo. **Datus** fuit
 anime duplex appetitus naturaliter ad hoc. ut ista de-
 sideraret et studeret obtinere. et cum obtinuisset tanto io-
 cundius possideret. quanto ardentius concupisset. **Datus**
 fuit ei appetitus glorie talis. ut nulla sufficeret ei
 preter summam gloriam. et appetitus delectationis talis.
 ut non faceret eum aliqua nisi summa gloria. **Et** utique
 est in solo deo. et ita nichil sufficit anime. preter solum
 deum. **Et** iste appetitus vocatur concupiscibilitas. **Item** ex
 hac orta est alia vis in anima. quod tamen concupisceret bonum.
 si cum docente vi rationali per quam beneficiando erat natu-
 rali. horrebat et detestabatur et repellebat omne quod ad
 hanc obtinendam contrariebatur ei. **Et** quod quod ideo ad eam
 obtinendam prederet et conservandam. fortiter apprehendit et
 tenuit. **Et** hec vis vocatur irascibilitas iuxta ire simi-
 tudinem. que fortiter indignatur contrariis et fortiter tenet
 quod cupit. **P**er vi rationalem cognoscit bonum. et melius
 et optimum. **P**er vim concupiscibilem appetiuit bonum. et
 melius bonum amplius. et optimum maxime. **P**er vi iras-
 ciblem tenuit et inhesit bono. et quod ei ad hoc prederet po-
 terat feruide apprehendit. **Et** que ei obesse poterat
 dedignanter reppulit et fugauit. **Item** cum homo dyabolo
 suadenti sponte ad peccatum consensit contra dei prohibitionem.
 tunc omnes vires anime et potentie que date ei fuerunt ad su-
 mum bonum agnoscendum appetendum et fruendum deordi-
 nate sunt et quasi subuerse. non autem subtracte sed feda-
 te. eadem prius modo se habentes. sicut organum musicum
 quod quando integrum et bene ordinatum est. dulcem reddit melo-

diā. qñ vō conſtractū et deordiātū. horrēdū ſtridorem
p̄ cantu emittit. Quia eī homo amore viſibiliū ab
amore iuiſibiliū cecidit. ſola iā viſibilia ex p̄cā pe
na cognofcit. ſola ea diligit. ſolis eis iheret. Et iui
ſibilia quaſi nō ſint poſtponit. ymo et neſcit. Ita q
pauca induci p̄nt ad credendū. ſi ſit aliquid ex ea
que videri et corpore ſentiri. et ita ratio ceca eſt
i aīa. q̄ nec agnoſcat ſerpā. cū ip̄a ſit ex hijs. que
oculis carnis videri nō poſſūt. Et ſic nō ſolū ceca.
ſed etiā ſtulta. q̄ cecus credit multa que nō videt.
et in hoc etiā iſidelis eſt. Inde ſc̄m eſt vt iā appetat
terrena et vilia et ſeda. et illis p̄ amore inheret
et p̄ magno reputet q̄ ea poterit adipiſci. Appetit
honoris p̄atus ei fuerat. vt altiffimū honorē deſi
deraēt. ſc̄ deo placē. amiā dei eſſe et filiū et hēdem
et deo ſimilai. et ei cōregnaē. nō ex equalitate po
tentie. ſed imitatioē bonitatis. et vnus cū deo fieri
ſpūs. et equalis angelis fieri. et nulli ſubefſe niſi
ſūmo dño oīm. Itē vt ſe tante dignitatis agnoſcēt.
eo q̄ imaginē dei in ſe habēt. vt nulli iſeriori ſe
dignaret ſubire. ſoli ymo oīm dño ſubiectu et
obediēs et ex amore adherēs. et reliqua ſub deo p̄
cuſcūq; dignitate eſtimās. vtens miſteio creaturē
p̄ ſua vtilitate et dñi volūtate. Hec erat ſc̄a ſup
bia. omē iſdecens deſpicē. et ſolū bona appetē et di
ligē. Conuſo mō appetit hoīb; placē. gloriā ab ho
mīb; querē. q̄ fallax eſt et vana. et aliquid mag
ni ſe eſtimās. cū nichil ſit. et ſeipm ſeducat. cū ſit
miſer et vacuū omīs boni. Et alios i cōpacioē ſui

spernit. et subitè cupit sibi. q̄ forte meliores sūt. et
 gloriat̄ in diuicijs q̄ sūt terra et lutū. Jactat se de
 varijs et malis sicut fatui q̄ gloriāt̄ qm̄ uoluiti sūt
 luto. Et sic hoīes mutauerūt gloriā in similitudinē sua
 uili cōmedentis fenū. qz oīs caro fenū et oīs gloriā
 eius quasi flos fenū. Exaruit fenū et flos eius cecidit.
 Ita sc̄a supbia degenerat̄ in uiciosam.

Est autē triplex supbia. Prima sibi metip̄i ni
 mis placē. et maiorē reputat̄ se. qm̄ sit in
 veritate. Hoc est uicū oīs p̄c̄i. Secūda est appetē et
 studē alijs placē. et maior velle ab eis credi qm̄ sit
 iustū. Hec est ianis gl̄a. Tercia est ambire et alios p̄ire
 et sub se velle eos esse. Sicut deceptus est supbia. etiā
 vult alios seā deapi. dū cupit se maiorē putari qm̄
 sit. sicut magus decipit garfionē ut putet se ī equo
 sedē. et sedet tamq̄ stultus sup fasciulū palee. In
 hoc autē contrariat̄ deo. qz cū oīa subiecta sūt ei. ip̄a
 vult esse iuris et spoliat̄ deū debito honore suo. id est
 vniūsalī dominio qm̄tū est in se. et īgratū ei de bñ
 facijs q̄ accipit. de quibz p̄p̄riā quērit gloriā. nō dei a
 quo habet̄ omē bonū. De ramis autē supbie qui
 de ip̄a pullulāt p̄tereo qz alibi frequēcius repiūtur.
 In quis querat̄ p̄cipue ī sumā uicioz. Periculosior ē
 sepe illa. q̄ extollit̄ de bonis gracie qm̄ de bonis na
 ture ul' fortune. Dona gracie sūt. vtutes. sc̄a et opa
 de genē bonoz ut p̄dicat̄ ieiunāe et alia. Dona
 nature sūt. que natura cōtulit. ut nobilitas. pul
 chritudo. fortitudo. īgeniū et alia. Dona fortune sūt

diuicie dignitates et honores. et alia que ex quadā for-
 tuna plus q̄nq; dant illis. qui natura et v̄tutibz iſe-
 riores sūt alijs. tñ nō sine aliqua dei p̄uidencia. licet
 sepe credit eis ad malū ex merito suo. **S**upbia etiā ita
 extecat mētē. vt cū plus habet. sepi⁹ minus agnos-
 cit. **H**oc viciū p̄cipue iſedit nos. ne maiora bona a
 deo accipiam⁹. cū ip̄e sit largissim⁹ et desiderat multū
 cōmūicāre nobis de bonis suis. q̄ valde diligit nos.
 dū aut̄ idignos nos reddit supbie reatus gracie dei.
 aut si plus daret nobis. extollēm⁹. aut iſgrati efficēm⁹.
 aut nō digne i grā operaēm⁹. et sic gr̄ioris p̄cā rei
 efficēmur. **U**nde sepe magis est demēcie partētis
 dñi. negare ampliora grē dona q̄m irascentis. **D**eus
 supbis resistit. quasi sue potēcie rebellibz. huilibz aut̄
 dat grām. i quibz p̄ timorē nō defluit quā eis iſun-
 dit. **S**upbia etiā p̄dit i nobis meritū bonoz opeꝝ
 q̄ p̄ hūano fauore fecim⁹. **E**t sepe supbia assumit
 palliū huilitatis emule sue. vt sub noīe eius gloiaz
 callide acquirat. vt q̄ captatio glorie nō habz glaz
 saltē fugiendo eā assequat. que sicut umbra seq̄t
 fugientē et fugit insequētē.

elationis

Nota q̄ bona nr̄a q̄nq; debem⁹ homibz ostē-
 de et aliq̄n occultare. **V**ilit mala nr̄a aliq̄n
 aperire aliq̄n celare. **D**ona ad q̄ tenem⁹ ex p̄ceptis dei ul̄
 ecclie. ul̄ ad q̄ ex maifesto voto astringim⁹. debem⁹
 omibz onde. vt fidem. caritatē. iusticiā. veritatē. cas-
 titatē et obediēciam et cōtemptū mūdanoꝝ. que si
 hoīes in nobis nō viderit cū sciant nos ad ea tenei.

scandalizaret et reputaret nos p̄uaricatores voti
 nostri. De huiusmodi dicit. **Luceat lux v̄a corā hoībz.**
 vt videat bona opa v̄a **ic̄.** Aliqñ v̄o bona n̄ra oc
 cultae debem⁹. que specialit̄ accepim⁹. vt gratiam
 ūterne deuocōis. vt que possent nobis singularē
 laudē parare. vt singularis abstinēcia et vigilie
 orōnes et elemosine ad que nō tenem⁹. de quibz dñs
 docet ī s̄mone habito ī mōte. **Diliter mala n̄ra**
qñqz abscondē debem⁹ ne q̄s scandalizet de nobis.
 vt sumat exemplū imitandi nos ī s̄libus. **Unde**
duplicit̄ peccat̄ q̄ apte peccat̄. qz et deū offendūt
 et pximo fodiūt foueā quā iadat p̄ malū exem
 pli. **Si aut̄ sine culpa n̄ra ul̄ specie mala.** aliq̄s
 ex sua malicia suspicit̄ mala de nobis. et nō vult
 recipere excusationē de nob̄ tūc habeam⁹ pacienciā
 sicut xp̄s tacuit de m̄lis ī passione ex iuidia actu
 satus. **Dixit enī.** **Si vobis dixerō nō creditis m̄. ic̄.**
Aliqñ mala n̄ra aperie nude debem⁹. s̄z ī cōfessioē
 p̄uata de p̄uatis. et ī maifesto de maifestis. vt in
 visitacōibz et redargucōibz. **Impfctioēs quoqz**
n̄ras nō debem⁹ erubescē confitei et defectus v̄tu
tū. ne quis estimet nos sup̄ id qd̄ videt nos. **Si at̄**
ī bono ope vana gloria pulsat nos nō acq̄scam⁹
ei. nec tñ bonū opus dimittam⁹ maxie si sit vtile
 et necessariū. **Sepe enī putam⁹ nos laudari pro**
aliquo fr̄o ul̄ dicto qd̄ forte alij nō aduertūt. qz si
 aut nos nō oīa p̄sam⁹ que circa nos sūt. ita nec
 xp̄i oīa attendūt que facim⁹. **Aliqñ v̄o despiciūt nos**
potius qm̄ laudāt. maxie si modico dephendunt

nos appetere laudem pro hijs que fecimus. etiam si forte adulentur nobis in facie. sicut est consuetudo in leuibus hominibus ad placitum cuiusque loqui. **Unde** contra tales sagittas vane glorie. non tam indigemus fortiter pugnare quam prudenter eas manu consilij abigere. sicut muscas leues flabello remouemus. **Appetitus** etiam comodi vel delectationis datus fuit homini. ut desideraret summam delectationem que est in deo. et summam beatitudinem et quietem et impassibilitatem. et ut delectaretur in habitis ut felicius esset. quia onerosae sunt deliciae sine delectatione. et quanto delectatio auuidior est. deliciae iocundiores sunt. **Nunc** autem appetitus ille spiritualium deliciarum ex peccato mutatus est in carnales delicias. ut appetat ea in quibus sensualitas delectatur. que est concupiscentia carnis. et concupiscentia oculorum. et superbia vite. **Concupiscentia** carnis diffundit se in luxuriam et molliam vestium et quietem carnis et sompnolescentiam que omnia ad sensum tactus. **Item** ad gulam que est delectatio gustus. **Item** ad aliorum sensuum delectationes. ut audire carnaliter delectantiam et odorare. **Concupiscentia** vero oculorum querit videre pulchra et habere pretiosa. et ita generat auariciam ex omnibus istis. **Ex** superbia vite generat auariciam. quia ad hoc querit ditari ut amplius honoretur. **Ex** concupiscentia carnis generatur. quia ad hoc vult ditari ut voluptuosius epuletur. luxuriat. et comodius viuat absque sollicitudine defectus. **Iohannes.** Omne quod in mundo est. concupiscentia carnis est. et concupiscentia oculorum. et superbia vite. **Ex** concupiscentia etiam oculorum generatur. ut videat pulchra. et habeat ad libitum in quibus delectetur. ut aurum. argentum.

gēmas. vestes. agros. terras. familias. spectacula et
 similia. Dederat tñ hoī corpus deus ppter spm ratiō
 nale. et cōcesserat ei delectai etiā in sensibilibus. s̄
 ordinate et moderate et honeste. ut p sensuū delect
 tationē sursū mouētur et pmouēt ad spūaliū cogi
 tationē delectationē et fruicionē. ut appetēt vitū
 honeste et sine viciosa libidine congruo tpe ad ge
 nerādū filios. q̄ eterne bñtudiēs pncipes essent.
 Ut appetēt abū et potū p sustentaciōe nature. et
 alia quibz idigebat. Sed dissipato ordine cōdite na
 ture a deo. p pccm omīa mō puersa sūt. et ad sen
 suales delectaciōes dilapsa. quas cū timet pdere
 tristat et irasat. quas cū nō habet p libitu tedio
 afficiat. Et illos quos credit sibi fore ipedimēto ne
 adipiscat que cupit. ul p quos timet se amittē q̄ dili
 git odit. et illis quos videt habē que cupit iuidet.
 q̄ qm̄diu alius habet optet eū carē. et sic oritur
 iuidia. cui anexū est odiū viciōsū. Ita etiā va. Sic
 etiā oritur acidiā. habēs ex vno latē anexā tristi
 ciā ex altero torporem dissoluciois et pigritiae. Oīa
 enī peccata ex vno fonte oriūt. id est supbia. et ex
 duobz riuulis diriuāt. s̄z malo amore et malo timo
 re. et triplex fomētū ea attendit. s̄z concupiscētia car
 nis. concupiscētia oculoz. et supbia vite. Ita sūt qua
 si materia et occasio hoī ad temptacionē. q̄ mūdus
 pponit nobis s̄z honores diuicie et voluptates.

Tribus aut quadruplex defectus est. vñ ad malū
 pmi sum? Ignorancia. concupiscētia. malicia. infirmi

tas. Ignorancia excecatur ne vix agnoscamus. et erramus in
iudicio boni et mali. Concupiscencia emollit ad appetendum
et diligendum visibilia et delectabilia carni. Malicia exas-
perat et amaricat cor ad iram. tristitia. invidia et odium.
Infirmitas debilitat ad resistendum malo et ad herendum bo-
no. Hec quatuor in idem ex pena primi peccati. et originali
contrahimus ea ex peccato ex quo nascimur filij ne. Et hys pro-
cedunt septem vicia capitalia de quibus quasi maioribus ra-
mis cetera vicia pullulant. Hec sunt septem capita dra-
conis in apocalypsi. Et septem demonia in marco de maria
magdalena per christum eiecta. Item septem gentes que terram
promissionis occupauerunt ne filij israel in ea pacifice habita-
rent. quia ardent nos hec vicia ab introitu regni celestis. nisi
ea studeamus repugnare et subiugare. Docet autem vetus
traditio apud grecos sicut et demetrius testatur. quod iste gentes
primo expulserunt filios seni de terra illa. cuius stirpe descen-
dit abraham et israel. Unde cum dominus precepit filiis israel gentes
chanaanorum expugnare et terram eorum possidere. videntur scilicet
hoc non alienam terram usurpasse. sed domino uniuersorum obe-
disse ut terram suam recuperarent expulsis hijs qui eam
iniuste detinebant. Hec autem in figura facta sunt nostri. ut
vires anime et affectiones que a creatore bone facte sunt
et ad bonum usum hominum insite. ut eterna et utilia per eas que-
rerent. et que ex peccato in vitium mutatae sunt studeamus
reformare. et in virtutes mutare expulsis corruptionibus
viciorum.

Supbia est amor proprie excellentie
qua homo alta cupit. seipsum altum reputat. et ab
alijs volens reputari. et alios precellere. Inuidia est odium.

aliene prosperitatis qua homo dolet alium sibi equari vel pre-
 feri. et cupit ei malum. et de bono eius dolet. **Ira** est in
 dignationis autem turbulencia et commotio. qua quodammodo
 furit et estuat. quando aliquid occurrit ei quod est contrarium
 voluntati. **Acedia** est tedium boni ex autem torpore. a iura
 tionabiliter tristitia mentem aggruat. et dum dissolutio
 cordis ad vana aliqua magis inclinatur. **Auaricia** est cu-
 piditas plus quam necessarium sit habendi temporalia. **Gula**
 la est inordinatus alimentum appetitus vel immoderatus.
Luxuria est illicitus ardor libidinis. vel illicita expletio
 libidinosae delectationis in iussue in morosa cogitatione. Et
 licet haec omnia vitia et peccata sint. hoc est ex culpa hominis et
 pena peccati. quia deus nichil mali fecit. sed omnia sunt valde
 bona. **Expugnatio** ergo vitiorum non est aliud nisi re-
 formatio naturalium affectionum et motuum ad statum a
 conditore dispositum ut supra aliquantulum deum est. De appe-
 titu sublimitatis qui datus est homini ut appetat celestia
 et divina et spernet terrena et vilia quasi indigniora se.
 hoc modo dilapsus est ad inferiora. ut appetat terrenos hono-
 res et vanos et falsos.

Quidie affectus naturalis hominis institus est non ut iudeat
 primo de bono quod habere potest. nec ut cupiat alteri ma-
 lum vel faciat. sed ut odiat vitia et peccata in se et in alijs.
 Et iudeat dyabolo qui tot animas aufert deo. et alij adiu-
 tores eius. immo vicarij dyaboli heretici et subversores
 animarum qui spoliatur animas eterna beatitudine. et quantum in ipsis
 est spoliatur nostrum celum maiori gaudio. quod ibi esset si
 plures illuc venirent. cum singuli qui ibi sunt multam
 letitiam faciunt omnibus civibus celi. salua tamen eterne praesentis

tinacionis ratione que ibi nullū defectū suspicari p̄mittit.
Isti sūt hostes nr̄i et odio habendi. ī q̄ntū tales sūt q̄ nos
p̄dē eternaliter querūt. nō illi qui sperāt ad huc cōiues
nr̄i futuri ī gloua celesti. etiā si adhuc videāt ūmici.

Iste affectus datus est hoī.

ut irascat vicijs et malis suggestioibz. et ex indignatione nō
paciatur se trahi in consensu p̄cā. et rep̄mat malos mo-
tus ī se et ī alijs vbi oportune p̄t. et vlciscat dei iūrias
et cōgressionis iusticie. Et tūc dicit zelus iusticie. sicut le-
git̄ xp̄ns iratū fuisse plures phariseis et alijs nō recte
agentibz. et alij s̄a viri. Rūc ira ī viciū deformata est.
et contra rationē ī furorē versa est. et quasi ī insaniam
ut more frenetia irrationabiliter moueat hō cont̄ hoīez.
cōtra amicum et p̄ximū. et cōtra seip̄m. Aliq̄n etiā cont̄
sc̄os et cont̄ deū et cont̄ īsensibilia et irrationabilia. q̄
nec male nec bene sciūt agē. nisi sicut natura īpellit ea.
Etiā vbi agnosam̄ nos iuste moueri nō possum̄ q̄nqz
impetū iratū p̄ diem cohibē

Similit̄ affectus tristitie

datus est hoī ut doleat de p̄cāis suis et alienis.
et ut meror sit de dilacione patrie. et timeat īferni sup-
plicia. doleat de īp̄fectione sua. et cōpaciatur aliene afflic-
tioni. ut p̄ maturitatē vtilis luctus excludat leuitatē
vane leticie. q̄ est nutritrix dissolutionis. Sed hec bona et
sc̄dm deū tristitia p̄uersa sc̄a. mutata est ī tristitiam
sc̄li. mortē opantē ī desp̄acionē. diffidencā. et irratio-
nabile merorē.

Affectus gaudij datus fuit hoī. ut gaudet
ī deo. et ī spe eternoz bonoz et ītuitu b̄nficioz

dei. et cōgaudet p̄ximo ī bonis eius. et delectat̄ in laude dei et ī bonis opibz. et fastidiret oīa vana et ūtilia et iocūdaret in opibz d̄inis. Et ex hoc efficeret alacer et agilis ad seruitutē dei. **B**ed mō p̄usa est in dissoluōnē et vanitatē vt hō gaudeat de īsanis et falsis. et de effluēcia t̄paliū rerū et honoz et volup̄tatū. et risu et derisu et fabulis et turpibz ludis. et fastidit oīa q̄ dei sunt. et īsp̄nda sūt ei. et tedet eū īteresse diuīs. et pigritat̄ ad studia deuocōis et v̄tut̄. et euagatur corde circa ūtilia et vana et īmūda. et ḡuiores labores corpis libēter sustinet ī alijs ocaūpacoibz et negocijs. qm̄ īstēt sp̄ualibz et diuinis. **U**nde acceleraat ab eis absolui q̄nto acius potest. et negligētē facit illud qd̄ facit. nisi forte lucrū ul' laudem inde speret cōsequi. ul' aliud cōmodū t̄pale. **E**x īordinata tristitia gignitur tediū boni. dū nil libet facē ul' dicē boni ul' cogitatē ul' loqui. **D**umilit̄ ex dissoluōne tediū boni nascit̄. dū tm̄ ītenti sum̄ vanis leuitatibz q̄ tedet nos sp̄ualibz studijs ītendē. et q̄si anxiam cū debem⁹ euelli ab ocio et iocis saurrilibz. et seriosis exercitijs occupari. vnde quasi ligati et tracti ad st̄pītē renitētē aīo cogim⁹ esse ī diuīs. et hoc est acidiē vicū. fastidiū boni. **I**n hoc mlti religiosi laborāt et pauci supant.

Appetitus etiā auaritiē dat⁹

fuit homī vt esset cupidus magni meriti apud deū. et magnaz v̄tutū et mltoz bonoz opez. et vt multas aīas lucraret̄ deo. docendo. orando. bonū exemplū dando. et iuuādo ad p̄fectū salutis. et vt

nō esset homo cōtentus boni quod iā h̄et. nisi laboraēt
ut multiplicat' augetet ei gracia et opa v̄tutū. **D**ed
nūc dilapsa est ad cupiditatē t̄paliū rerū. pecunie.
possessionū et quarūlibet rerū etiā vilū. q̄ colligit
quasi hō sp̄ debeat viuē. et mūdos perire. ut cōgre
get quātū valet. ne pereūte mūdo nō iueniat vnde
viuat. **D**icit noe iminēte diluuiō cōportauit escas
quas habēt qm̄ oīa diluuiō peīssent. **E**t quāto hō
morte p̄pinquat tāto studiosius cōgregat et custodit.
ut ostendat qm̄ sit irrationabilis auaricia eo ma
gis colligē quo min' idiget. **D**icit q̄ mltū viaticū
fert p̄ breui via. et q̄ sūptuosa domū cōstruit p̄ v
ni' noctis hospicio. **D**eo aut' deus voluit nos semp
icertos esse de hora mortis. ut pauca de t̄paliū
cogitem'. sed oī hora timēn' p̄de multa de eternis
ad q̄ semp sine intermissione appere debem'.

Appetitus
victualiu datus ē nobis p̄ corpe. ut susten
tem' naturā et possim' durāe i seruiō dei et multū
merci. et moderatus et p̄cis victus et vniūformis cōser
uat naturā dū nō opp̄mit vires eius sed reficit. et sani
tatē cōseruat vniūformis dieta. q̄ natura cōtemperat
se ei et nō turbat semp ex nouis et ignotis escis. vñ
quidā claustrales diutissime viuūt. **D**ed appetitus
ille naturalis mō effusus est i voluptates et i sup
fluitates. ut nō sim' cōtenti vnde sustentet. sed vñ
palatus oblectet. **E**t cū talibz assueti fuerim' et natu
ra eis se cōptēpauit. cū aliqñ tenuiori victu debem'
esse cōtenti natura remurmurat p̄pter dissuetudinēz

/ diuicius

^ natura

38

unde statim putamus nos a deo debiles et infirmos qui
victu paupere non possumus vivere. et quasi sub velamine
discrecionis delicata inportune et invidie inprimis
querere. nolentes experi quod natura sicut per consuetudi-
nem ad delicata dilapsa est. ita per contrariam assuefac-
tionem posset reduci competens moderamen virtus pa-
oris. sicut videmus in maxima parte mundi qui parte
vivunt gentiles iudei pauperes christiani. quorum
quidam depauperati modo tam sani sunt. sicut olim
in deliciis fuerant. De spiritualibus autem deliciis et gustu
iterne dulcedis que sine copatione omnis mundi super-
ratur delicias. sicut mel finium vix est iam mero vel
efficax desiderium aut studium. etiam inter illos qui sibi al-
ti videntur in religione. immo despicunt. derident et quasi
stulticia et abominatio iam habet. et ab alijs religi-
osis persecutionem huiusmodi patiuntur et demoniaci re-
putantur et heretici dicuntur. Cum vero despicabiles christo
sunt qui devotionis gratia sic despicuntur et persecuntur ab apostolo
discant que animalia eos appellat que non intelligunt ea que
sunt spiritus dei. quod et stulticia est illis. non tamen laudo
vel approbo deceptores et deceptos. qui spiritum suum vel
alienum per spiritum dei et sequuntur et seducunt. sed perban-
di sunt spiritus et sic iudicandi.

Affectus

dilectionis etiam datus fuit homini. ut diliget deum
super omnia. et se. et proximum suum propter deum et fratrem deum.
et omnia opera dei diliget propter factorem. quodlibet iuxta
sua dignitatem. et utetur ministerio creature ad dei vo-
luntatem et suam eternam salutem et horum omnium delationem.

et usum referret ad creatoris dilectionē et cognitionē. do-
net ad ipm̄ pueneit ī quo sibi viuūt oīa scdm̄ eternam
rationē. **B**ed ille affectus quasi extinctus ē et dilapsus
ad amorē carnis et turpes delectatiōes. ut iam nō dili-
gat nisi p̄ sua tpali utilitate et carnali delectatiōe et
turpi voluptate. **L**icet etiā usus carnalis cōcubitus dat
fueit hōi et mādatū ad plus p̄pagacionē deo educande
et eternā bñtudiēm cū deo et angelis possessurā. **B**ed
nō mō p̄les sed delectatio ī ope querit. ul̄ p̄ hēditatis
terre successione ul̄ honouis augmēto. ut plures amici
habeant in terra. **O**nde dolēt qm̄ puuli decedūt q̄ ml̄
to tucius moriūt post baptisma anteq̄ p̄ mōrle p̄cām
p̄dāt vitā eternā. qm̄ postea ī etate adulta p̄pter dubi-
ū quales futuri sint. et p̄pter multiplices laqueos p̄cā
quos valde pauci euadūt.

Spes data est hōi.
qua cōfidat de bonitate dei. ut speret a deo cō-
sequi gratiā in p̄nti. gloriā in futuro. p̄cōz veniā
si peniteat. et tpalem sustentacionē sicut sibi expedit.
et liberationē a malo. et cōseruacionē in bono. **B**ed
spes mō cōfusa est. ut aut min⁹ sperēt hōies qm̄ de-
bēt. aut plus qm̄ iustū est. **T**antū cōfidūt quidā de
bonitate dei. q̄ etiā saluet eos ī p̄cīs cont̄ iusticiā et
veritatē suā. ut imūdos collocet ī celo cū angelis nū-
dissimis. **E**t rursū tm̄ diffidūt quidā de deo q̄ si cōuer-
tant nō velit eis daē p̄seuerāciam ī spū. ul̄ sustētatio-
nē p̄ corpe. quasi deus p̄p̄t̄ sit imūis suis dū in
p̄cō manerēt. et īp̄p̄t̄ius amicis suis. iustis et peni-
tentibz et couertētibz ad xp̄m̄. ut p̄cōres pascat li-

39

beraliter et saluet. conuersos deserat et fame perire
sinat. **N**o affliget dñs fame aiam meam.

Timor

Quædam datus fuit hoī ut timeret deū. et timet
ab eo separari et eū offendere. et puniri ab ipō et damp
nari. **M**odo tm̄ timet temporale adūsitatē et icōm
modū corpis et detrimētū honoris. futura et etna
mala nō timet quasi nūqm̄ futura sint. et q̄si tm̄
mō mine sint sine effectu qd̄ dicit de futuro iudicio
et eternis supplicijs. v̄l q̄ facili euadet ea qm̄ dicit.
Timet etiā hoīem magis ul' bestia ul' rem insens
ibilem qm̄ deū oīpotentē quē offendit.

Pudor etiā

Datus ē hoī ut pudeat eū idigna agere ul'
egisse generi suo. hoc est peccasse. et seruum peccati
firi esse. et mācipiū dyaboli et oīs turpitudis uel
ihonestatis et segnitiei et uilitatis. **M**odo aut̄ pudz
nos seruitutis dei cui oīa seruiūt ul' uolūtariē uel
nātate. **P**udet nos imitari deū in huilitate. paci
entia paupertate religione obediētia et despectione
et cōtumelijs et confusioē. cū nō sit dignus qui eū
erubescat corā hoībz cōfiteri ul' etiā imitari. cū gla
magna sit seruo sequi dñm. **E**odē mō sciendū de
omibz que a deo accepim̄. de intellectu mētis et ige
nis. et de corpe et mēbris eius. et substācia tempora
li et honore et ptate. et tempōe quo uiuim̄. et de
omibz que ī mūdo seruiūt homī. **O**īa hec data sūt
nobis ut inde seruiam̄ creatori nro. et nobis uitā
meream̄ eternā. et p̄ximos nobiscū traham̄ ad uitā

Sed e contra nos oīa que ad vsū vite ul' meritum
 glorie accepim⁹ ad vsū cōuertim⁹ culpe. Ideo cūcta
 ad vsū nobis vertētur vlcionis siue p penā siue p
 penitēciā. **P** penā videlicet. vt cū caro temptat nos
 ul' affectus carnales et appetit⁹ iordinati affligunt
 nos ul' substācia exterior aufert nobis. ul' aeris / tēpe /
 rieb. ul' terre sterilitas. ul' corpis ifirmitas nos ex /
 cruciat. ul' aliter affligunt. vt p que peccauim⁹ per
 hec et puniam⁹. Et si volūtaie p deo toleram⁹. pur /
 gam⁹ a pccāis p que mēmur et coronam⁹ p paciā
 et bona volūtaie quā p deo toleram⁹. **V**i at̄ iūite
 nichilomin⁹ optet nos puniri hic ul' in futuro. et
 p ipaciēciā augem⁹ culpam et p cōsequēs etiā
 meritū pene.

Nūc de singulorū vicioꝝ natura ul' descripā
 one aliqua cōsiderem⁹. et de remedijs quibz
 curātur. cū virtus nō aliud sit qm̄ vicioꝝ pftā cura
 cio ul' carencia vicij. scdm̄ qd̄ istam materiā respicit.
 q̄ si iordinat⁹ est motus ul' affcūs natural' corrup /
 tus. eius contriū est virtus id est affectus ul' appe /
 titus ordiatus ad id et scdm̄ illud qd̄ a bono cōditōe
 datū fuit. vt ante patuit ī exemplis. **D**upbia tri
 plex est vt sup̄ dcm̄ est. cū aut homo plus placet
 sibi qm̄ debeat et maiore se existimat qm̄ sit in
 veritate. Aut cū alyb placē desideat et studet amo /
 re pprie glorie. volens magn⁹ reputari et honorari
 et laudari. Cū soli deo honor et glā pprie debeat. qui
 solus essentialit⁹ bonus est. et a quo habet omē

A viciū

bonū. Unde quiddā glorie nobis usurpam⁹ deo fura /
 mur. ymo decipim⁹ nos attribuētes nobis qd non est /
 nrm. sicut mētrix mēatur se honestā et formosam cū /
 nō sit. hec ianis gloria est. qz vacua vēitate et vtilita /
 te salutis. Tertia est cū vult alijs p̄minē singularita /
 te glorie ul' dominio p̄lacioē et imperio. et despiciat te /
 teros et dep̄mit. Decipit autē quadruplicit. ul' putās /
 se habē qd nō habet. aut plus hzē qm̄ habet. aut /
 singulariter p̄ ceteris hzē. aut ex se ul' p̄ mēitis suis /
 habere.

Vicia sūt aut que vicia i nobis expellūt et /
 vtutes opant. **G**ra dei. industria ppria. et /
 nctitas. **G**racia dei ifundit vtutes. **I**ndustria co /
 operat gracie ex libero arbitrio. et nctitate cōuer /
 tit in virtute. **S**ine nctitate sepe. sine gracia nūq̄ /
 potest esse vtus. et liberi arbitry consensu. **Q**uibz /
 dam ifundit grā vtutes. cū modico ul' nullo labore /
 idustrie pprie. licet nō sine cōsensu volūtatis. cum /
 sine volūtatis consensu nullū sit meritū. sicut ill /
 quos p̄uenit deus i benedictioibz dulcedinis sue. /
Ecclesiastic⁹. **Q**ui de luce. id est i diluculo incipientis /
 etatis rapacis itelligēcie vigilaueit. ad illam nō /
 laborabit. assistentē enī foribz suis iueniet illam. /
 id est grām sapie et vtutis. **N**ecessitas aut̄ alia ē. /
 cui se homo volūtarie subicit. vt q̄ obligat se voto /
 ad obediēciā castitatē et paup̄tatē et similia. /
 ul' cū vadūt ad ifideles p̄dicare. si illis postea /
 euenit aliqd pati ul' agere qd libent̄ euaderēt /
 vident̄ nctitate cogi. que tñ volūtaria est. qz ad

veritatem
 o iudic
 sue p
 itat nob
 ligunt
 ris tēpe
 nos ex
 me per
 pur
 pacia
 t iute
 uero. et
 s caū
 terpi
 is quibz
 a cura
 ipiat.
 rrup
 appe
 oditōe
 ua tri
 alacet
 in
 amo
 orari
 atur.
 omē

hoc se sponte obtulerūt. q̄ potius pati volūt qm̄
a pposito resilire. **A**lia est coacta quā hō inuitus
tolerat. nō tñ potest effugē. vt paupertas sc̄i. infirmi-
tas corp̄is. despectio. p̄secutio. temptatiōēs alięq; ul'
alie diuerse tribulaciones. quas licet p̄mo inuolūta-
rie toleret et cū murmure. tñ postea cū videt eas
esse inuitabiles incipit q̄nq; volūtate flectē. et facē
de nātate virtutē. et tūc incipit mereri et coope-
ratur illa nātate ad p̄fectū virtutū ad quas vix a-
liter pueniret. Et hoc est quod dicit de quibusdam.
Compelle iūraē. Et illud qđ orat eccl̄a deū. Et ad te
nostras rebelles cōpelle p̄p̄ius volūtates. hoc est.
fac de inuolūtarijs volūtarios ad ea que sc̄is nob̄
expedire etiā p̄ aduersa cū nolum' te i' p̄sp̄eris seq̄.
Industria i' tribus cōsistit. in p̄uida cōsideratiōe. in
labore conatus et i' p̄seuerati diligēcia. **P** ista tria
adiuuāte grā vicia subiugant et vtutes obtinēt.
Ded grā quosdā ita p̄uenit. vt a' mltā facilitate v̄-
mo cū mltā suauitate faciāt bonū et declinēt a
malo. aut ita accendit volūtate vt cū magno fer-
uore queq; facienda p̄mpte aggrediant q̄uis du-
ra et difficilia. **Q**uosdam vō ita sibi quodāmodo reli-
quit. vt quidqđ boni agē debēt nātē habent se sti-
mulis et calcarijs p̄ugere quasi pigrū aīal. vt q̄-
uior sit eis difficultas sup̄andi torpore cordis qm̄
labore actionis sustinēdi. **I**sti et si nō habēt deside-
riū feruēs ad currendū post dñm. hñt tñ desiderū
desiderij. orantes se trahi cū sponsa. quasi qui agili-
tate currendi nō hñt. **J**uxta illud. **C**oncupiuit aīa

mea desiderare iustificaciones in oī tempore. voluntate bonā habuit sed pigrā et tepidā nō feruētem. **Pri-** mū felicius. **Secūm** laboriosius. Quod autē horū maioris sit meriti puto neminē perfecte estimare posse. nisi eū qui statū ponderator est scz dñs. Quia scđi si fidelit̄ luctādo vincūt seipos. vt p̄ cōsuetudinēz sui potentes fiant. magne v̄tutis est. **Primi** maiori indigent cautela ne seducāt. qz diuitie facili acquisite prodigaliter solent effundi. qm̄ que paulatim et cū difficultate elaborant. **Secūdi** anteqm̄ p̄fere vincūt difficultatis temptationē. sepe q̄si lassati ul' territi ex labore desperāt de victoria et de p̄uēione ad finē quo tendūt. et remittūt studiū p̄fectionis. et ad alias occupationes se conuertūt. quasi diffidentes de deo q̄ velut eos introducere ī terrā p̄missionis p̄ quam significat p̄fectio puritatis. **Sicut** filij isrl' in deserto tedio laboris et timore difficultatis de supandis hostibus detraxerūt terre p̄missionis. et mortui sūt in deserto p̄ter paucissimos. hoc est p̄ter calef et iosue. qui designāt eos q̄ caute et v̄luter p̄ temptationes p̄tr̄seūt vsqz ad finē p̄seuerādo. **Ideo** inter tot de scđo quasi de egipto egressos tam pauci p̄ueniūt ad cōsumatā p̄fectionē. qz a' seducti callidis deceptionibz ūmici. aut tedio laboris et difficultatis fracti. viam p̄fectionis deserūt ul' aggredi nō p̄sumūt.

Quedā etiā sūt generalia remedia cōtra vitia expugnāda. et ad v̄tutes obtinendas. **Queda** specialiter. Aliqua singularit̄. vt contra

luxuriā vitare feminas viros et similia. **Q**uedā
aut sunt q̄ cito et p̄f̄te ducūt hoīem ad sanitatem
mētis. **Q**uedā tardius et imp̄fecti. **E**fficacioza
remedia contra oīa vicia sūt ista. **P**riū paupertas
vt ī oībus patiaris penuriā. nō solū in hīs que de-
sideras. qz illa est oīm etiā ditissimoz q̄ plus cu-
piūt qm̄ habēt. sed penuriā etiā in hīs quibus
necessario idiges ī vitu vestitu hospicio mīstris et si-
milibz. **S**ecūdu despectio hoīm. vt sis cōtemptus et
vilipendaris. et nō curis et ī nullo singularit̄ honore
s̄ pot̄ confūdis exp̄beris vituperis. et hoc etiā sepe
ab amicis. donec tumor elacionis penitus in te cōp-
mat. **N**ōne vides quāta mēdia tolerāt a diuitibus
et qm̄ patient. qd̄ nō facēt si haberēt diuitias ul̄
honores. **T**ercū est strēnuū magisteriū. vt cogi-
tis facē qd̄ iūctissime facis. et dimittē qd̄ libenter
facēs. et nichil habē nisi qd̄ tibi datur. nichil agē
nisi quod tibi iubetur. nec loqui. nec esse nisi ad nu-
tū alteri. et nichil dissimulet quidq̄ negligis qm̄
aspe rephendaris et puniaris. donec toruitas p̄prie
voluntatis plene ī te ad formā r̄tudinis iflectat.
Quartū est elongatio a cōsorcio sc̄larū. qz sicut
aqua turbata si ponat̄ seorsū a frequētia tr̄seūcū
purificat̄ magis. Ita mēs religiosi a sc̄lo sequestrā
min⁹ afficiat̄ arca terrena. et celestia magis desi-
derare nititur et puri⁹ itelligē. et facilius iherere
de eis cogitādo. **Q**uītū est frequēs orō. qz oratio
eleuat sup̄ se ad deū. et impetrat ab ip̄o curatio-
nē languoris vicioz et sanitatē v̄tutū. **S**extū

est quelibet afflictio ul' tribulatio adu'sitatis. ut labor i'fir-
 mitas p'secutio temptationes ifamia et similia. que sicut
 lima purgat et splendē frāt metallū. ita tribulatio et an-
 gustia et afflictio abradit rubiginē vicioꝝ. **Unde gregori⁹.**
Qui desiderat plene vicia vince. studeat huiliter purga-
 tionis sue flagella tolerāe. **Si autē p̄mo est amara ad**
sustinedū adu'sitas p̄ cōsuetudinēz continuā fit de die i
diem tolerabilior. quousq; iā nō auctur ul' eadē dili-
 gatur p̄pter p̄fectū salutis et aīe sanitatē. que inde
 puenire sentit. **Exemplū de cauterio qd̄ p̄mo acerbū**
est. sed emortua carne nō dolet et supfluos huōres
 educit. **Unde orat p̄pheta.** p̄ba me dñe et tempta
 me. vne renes meos et cor meū. **Septimū conti-**
nua mortis et opm̄ retributiois meditatio. q̄ frāt
 vicia timē et virtutibz i'sistē. **Sicut autē arte medi-**
cine cōtraria cōtrarijs curant. ita vicia cōtrarijs ex-
 eritioꝝ remedijs sanāt. ut supbia huiliatioē. gula
 sobrietate ipaciētia adu'sitate. et sic de ceteris.

Nūc de
 specialibz remedijs vicioꝝ videndū est. que
 si nō om̄ia possum⁹ scīe ul' describē pauca tñ de plu-
 bus cōsiderem⁹. sicut pauperes q̄ nō possūt multa
 medicinaz diu'sitates et efficaces habē. conficiūt
 sibi de vilibz herbis unguēta quibz liniāt leniāt
 dolores suos.

Primū supbie remediū est cōsideratio p̄pe-
 vilitatis tam i' corpe qm̄ i' aīa. tam illius
 que nobis cū ceteris cōis. qm̄ illi⁹ quā in nobis sin-
 gularit' agnosam⁹ in occulto ul' in ap̄to siue sit

naturale siue accidentale. Considera vilitates et infirmitates corporis. quid sum? quomodo sum? accepti. quomodo in utero nutriti et nati. quod sum? intrinsecus sub cute. quae sordes ebulliunt per apturas. quoniam facile deperit quicquid in nobis pulchrum est et validum apparet. quod mors superpropinquat. et quales post mortem erimus. **I**tem quod exteriores honores et diuitiae non sunt nostrae. naturaliter diuitiae terre sunt et de terra tolluntur. ut pecuniae possessiones et honores non impenduntur homini pro se sed pro questu qui inde sperat. Sicut vulturni et canes accurrunt ad cadaver quoniam diu sperant inde satiari. sed cum totum corroserunt. quod nisi sicca ossa remanent relinquunt cadaver. **I**tem bona mentis nostrae non sunt nostra. sed dona dei. et ratione inde reddituri sumus districte. ut scientia. ingenium. virtutes. Mala nostra pure mala sunt. et ex pluribus circumstantiis grauiora. et quibus suppliciorum digna. **D**ona nostra non pure bona sunt sed multipliciter impurata. ut pigritia. desidia. vana gloria. hypocresis. tepiditas et vane cogitationes et inconstancia et cetera vitia. quae sepe viciant bona quae facimus. et maculant sacrificium nostrum tam orationum quam actionum. ut minus sit deo acceptum. et minus nobis meritorium. **I**tem expositi sumus pluribus periculis et eterne damnationi et infinitis suppliciis. et plurimis viciis et peccatis onerati. et miseris subiecti. unde ergo subprobatur terra et cinis homo tam vilis. **D**ecidendum est excutere se in humilibus operibus. vilibus et despectis officiis et rusticis laboribus. humili habitu uti. humiles mores et verba habere. locum nouissimum eligere.

nichil iactantiae et ostentationis pretere. **H**ec et hijs si-
 milia cum in consuetudine versa fuerint. mentem ad hu-
 militatem inclinant. **S**i autem vana gloria vel supbia
 pulsat mentem per huiusmodi humiliacionem. hoc est ex nouitate
 vel raritate huiusmodi humiliacionis. nam per longum usum ista
 vanitas euanescat. ut legitur in psalmo. **I**n deo facie-
 m' virtute. et ipse ad nichilum iumentos nostros. **T**er-
 tium est quod superiores et meliores se debet attendere.
 tam homines quam ipsum deum. Iesum christum deum et hominem.
 ut eorum comparacione sibi vilesat homo. qui se aliquid
 esse putat. **P**anofus vilesat inter purpura-
 tos. sic nos debiles in virtutibus respectu maiorum et
 sanctorum. siue ante nos fuerint siue nobiscum.

deducet

Iuidia triplex est.

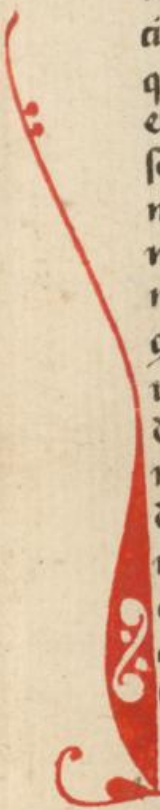
Prima non gaudet de bono alterius. et non dolet de
 malo. hoc est contra caritatem proximi. quem tenemur
 diligere sicut nosmetipsos. cum nemo de proprio bono non
 gaudeat vel de malo non doleat. **S**ecunda est dolere
 et torqueri in bonis alterius. et gaudere et optare ma-
 lum eius ex odio persone. **N**am qui dolet de prosperitate
 temporalis alicuius vel gaudet de aduersitate eius. quia
 videt ita expedire eidem vel communi utilitate eorum non
 ex odio persone. non est inuidie deputandum. sicut iustus
 iudex destruit malefactores ne vel ipsi grauius dampnentur
 si diuini in malis prosperent. vel per eos pax communi turbetur.
Tercia insuper promouet malum alterius verbis et factis.
 et bonum impedire vel deprimere. **G**rauis inuidia est.
 malum pro malo reddere. **G**rauius autem odire illum qui nichil
 nocuit tibi. **G**rauissimum autem malum pro bono tribuere

ul' odio habet aliquem quod bonus est sicut iudei christum.
Itē malū est ledere aliquem in rebus honoribus ul' i corpore. Pessimū autē. ymo dyabolicū ledere et nocere alii i aīa quo ad salutē eternā. Itē negare indigenti bñficiū peccatū est. licet sit inimicus. Nō impedit autē malū eius cū posset grauius est. Pfectior est bonum inimici etiā p̄mouere et diligere ex affectu. Quidā putant se innocentes. si negant illis quos nō diligunt salutationē suā. Sed si examinerēt se. quō esuriētī inimico abū mīstrent quē nō sine p̄mo dampno darent. si salutationē quā sine dampno dare p̄nt negauerint. maxie si desideret et acceptet. Deo autē inuidia ul' odiū deo cōtraria sūt. quod singularit' caritati que deus est opposita sūt. et cōtra bonū quod dei largitus omnibus equaliter creauit. inuidet. et eos odit quos deus creauit et redemit et diligit. de quibus spes est quod ad uitā eternā pueniāt

Primū remediū cōtra inuidiā est quod etiam sumū est. nichil amare et cupere eorum quod mundus amat. id est honores diuitias et voluptates. Temporalia enim quo pluries diuiduntur. eo partes minores fiunt. et qui ea appetit inuidet alijs illa hñtibus. dū nō est aliū carere quod alter habet. Celestia autē et diuina quo pluries participant ea. eo magis dilatantur et habundant. ut uirtutes et sapientia et dona spiritus sancti et similia. que pro timore nō minuuntur. Deuidū est cogitare. quod si alius nō habet illud uñ ei inuides. cū tu nō habes nec inuideas alteri quod sine dampno tuo habet. unde cupias alteri quod

sine dampno tuo habet. nisi frustra de aliena felicitate torquearis. **R**emediū cōtra odiū est timere vindictā dei. q̄ nō remittit hōi p̄cā sua q̄m̄diu ip̄e tenet ad primū. **D**ecidū est cogitāe q̄ q̄nq; oportet eū primo recōsiliari. si vult saluari. **U**nde melius est cito hoc fieri. q̄m̄ tardius. ne homo iterū sit ī p̄cilo dāpnacionis et p̄dat bona q̄ interi operat. futuri enī domestica ī domo pacis celestis hic debet eterne pacis fedus inchoāe. q̄ quāto hinc feruētiō dilectio. tanto illuc iocūdiōr fructio et̄ne pacis. **R**et cū est ut studeas illi q̄ magis cōtrariū est tibi obsequiosior esse et affabilior. p̄ hoc enī lenis cor eius. si est itelligens. ut saltem cor tuū. **N**oli vinci a malo. sed vince ī bono malū. **Q**uid p̄dest hōi diu meminisse iūriar. nisi ut amplē inq̄ret et affligat semetip̄m. **S**ufficiat diei malicia sua. **T**anta enī sunt nobis molesta q̄ntūq; studem⁹ ī nobis esse pacifici. q̄ si sup hoc volum⁹ ea nobis aggrauāe p̄ odij et rancoris cōseruationē. citius obruem⁹ q̄m̄ oīa resistēdo vintam⁹ potius iuxta aplm. **D**are locū ire debemus et cedē et nō resistē malo. malū p̄ malo reddēdo. **E**t si velim⁹ om̄s opp̄imē quos aduersarios patimur. itez alij īsurgēt. et nos p̄us succūbem⁹ q̄m̄ om̄s eliminem⁹. **Q**ui seip̄m p̄ paciēciā vintat. oēs aduersarios supauit. **J**eremias. **D**ellabūt aduersū te. sed nō p̄ualebūt. **E**xemplū in sc̄is martiribus. **O**diū aliq̄n generat⁹ ex ira diu retenta.

odiū

Re triplex

est qualitas. p̄ma subito et ex facili causa mouēi

ut ex leui facto ul' vbo ul' etiā ex vana suspitione.
Aliqn etiā cont' insensata mouem' et irascimur.
brutis et lapidi et ligno ul' calomo et huiusmodi sine
rōne. **S**ecūda. vehemēt' īflāmari. Aliqn enī ira
tantū in corde accendit. q' aliqn etiā facies īflā-
mat' et deformat. Aliqn etiā gestus et mores mo-
bilitate quadā nōbili agitant'. ex qua īterior ai cō-
mocio demonstrat'. ut sternutacio nariū. pallor ul'
rubor vultus. dep'ssio palpebrar'. tremor labior'.
īquietudo tot' corpis. Aliqn p' vba erūpit ul' da-
mores. p' cōiicia. cōtumelias. maledicta et minas.
et piuria et blasphemias. Aliqn quasi sebus cōtuit
corpus. ul' quasi ficnesis mētem ī furore vertit. Aliqn
man' mouet ad ledendū aliū ul' seipm. ita ut sibi
met qnq' man' iiciat. ul' ea q' pauerat abiciat et
destruat. Aliqn nō sinit admittē que sibi sūt utilia.
ut abū ul' aliud cōmodū. et multa huiusmodi ira opat'.
et pacē cordis turbat. et rōnem obnubilat. et me-
moriā confundit. Et sicut fum' de domo hospitem
expellit. ita ira spm scm. q' sup quietē quiescē querit
tātmō. de habitaculo cordis. excludit. **T**ercia q'
litas ire est. diuturna cōmocio. q' aliqn rancorem
fouet. Quidā habēt de pma q'itate mag'. et minus
de scda et de tertia. Quidā de scda magis. Quidā
de tertia. Quidā habūdāt in duabz m'az. Quidā
vco de omibz tribus. et hī pessimi sūt. Ira cōtraria
tur virtuti māsuētudis paciēcie et mititatis. et
dehonestat disāplinā mox. et facit īconsideratū.
q' nec deū timet nec hōiem veret. Ira etiā nō ha-

95

bet misericordiam. nec humilitate pretendit. et exccat intel-
lectu. sicut fumus oculis sic ira cordi.

Remedia ire sunt. **Primum.**
pmeditacio illoz q̄ possunt occurrere tam v̄boz
qm̄ fcoz cōtrarioz. ut ante pugna se homo ad pa-
ciecia pparet. et hoste quasi in insidijs patius expectz.
ut eo min⁹ p̄turbet veruenaa. quo fuerit ante p̄uisa.
Qui enī debet in bello pugnae ante pugna solet
arte pugnae excitando addiscere. ut ictus aduersarij
sciat scuto exape. ne ipuidi vulneret et superent.
Nā qui tūc p̄mū vult armari qm̄ iam hostes sup
eū irruūt. nec spaciū dabit ei ad muniendū se.
nec etiā p̄ stupore cōsiliū iueniet quo euadit.
¶ **Secūdu** est os cōp̄me tacendo et accensa flāma
ire ī corde suffocare. ne si euaporaē p̄mittat īrescat
et alios ītendat. sicut de igne materiali sept̄ ex-
perim. Ad hoc enī duo ostia deus ligue dedit. de-
tes et labia. ne facile psiliat ad nocēdū. maxime
cū intus accēsa fuerit igne furoris. **Ecliastric⁹.** **Sacito**
ori tuo custodia. **Et psalmista.** **Pone dñe custodia**
ori meo. **¶** **Tercū** est cōuertē se ad alia negocia
quibz cor occupetur loquēdo ul' tractādo. ut sic ob-
liuiscat cōmociōis sue. sicut qui vult ignē extingūe
subtrahit stipites ardentes. ut sic diuisus deficiat
mateia p̄ ptes ei subtracta. **Dubioz.** Cū defecerint
ligna extinguet ignis. **¶** **Quartū** remediū est
verecūdia. qua homo modest⁹ erubescat discipline
sue detrimētū incurre. et alios scandalisae. et vi-
faciat sibimet rep̄medo irā. ul' etiā alios mot⁹ ior

dimatos. ne honestatis sue dispendia patiat. **Hic** etiā
timor repmit iram sicut dixim⁹ in seruis qui a dn̄s
suis sepe dure castigant. et nec audent leuiter econt̄
murmurāe. ne forte peiora eis inferant. **Si** hoc p̄t
timor hūanus q̄ntomagis timor dei. **Si** v̄o insit
mēt̄. et max̄e amor xp̄ius boni. Tam potens est q̄sq;
malo resistē. q̄ntū amor boni ī cordis eius affectu
cōualueit. **Quintū** est assuefacē se stat̄ cū sentit̄
cōmocio admittē cōsilia prudēcie p̄pendēdo qm̄ noci
ua sit iracūdia q̄ ledit cōsaenciā. cōfundit famam.
alios scandalizat. cor īquietat. sp̄m s̄m̄ effugat. tor
mēt̄a meret. econt̄ q̄ illud p̄ quo irasim⁹ iam īe
uitabile est. si factū est ul' fieri optet et q̄ nichil
p̄ficiam⁹ uiscendo nisi q̄ malū duplicam⁹. **Tanta** eī
ī hoc sc̄lo occurrūt aduersa. q̄ etiā si om̄ez dilige
tiā apponim⁹ qualit̄ ea nobis mitigem⁹ leuiter pa
ciendo. tñ̄ vix oīa portabim⁹. quātomagis si volu
erim⁹ ea nobis exaggerāe p̄ īpaciētiā. et retinere
ī corde p̄ rancorem. nec expelle ut euanescat sicut
fum⁹. **Ante** obruemur et suffocabim⁹ qm̄ possimus
oīa resistendo superāe. sicut illi qui continuū
fluxū reumat̄is nō excreant. suffocant. **Ad** qd̄ volu
mus verba cōtumeliosa adūsū nos plata retinere
que iā cū aura trāsierūt. q̄ nichil nocuerūt nobis
q̄ntū fuit ī eis. nec ī rebus nec ī corpe. nec gratiam
dei in nobis auferent. nec honores apud hoīes. si
per īpaciētiā nō offendim⁹ nosmetip̄os. ymo po
cius magis grati sum⁹ deo et hoībz si cōtumelias
patim⁹. qm̄ si nichil adūsī paterem⁹. **Hic** estimem⁹.

verba maledicta & detractorum sicut latrat canem ul' da
 mores anserum quos contra nos audimus et non curamus.
Qui alterum contumeliose vituperat. seipsum magis quam
 illum dehonestat. Ecce aliquando in itinere intemperies aeris
 affligit nos. et cum euasimus letamur et tristitiam prioris
 obliuiscimus nec addiamus ut iterato contristemus nos de
 priori incommodo quod preterijt. Sic etiam debemus preteritarum
 obliuisci iniuriarum ac si non fuerint. et gaudere quod sustinui
 mus. quia cum tribulatio preterierit meritum eius adhuc
 manet. Cogitare etiam debemus quod nemo in hac vita si
 ne aduersitate uiuit. etiam qui solo seruiunt sepe grauora
 tolerant. Item quanta sancta sustinuerunt et maxime maxime.
 et super omnes ipse dominus noster ihesus christus. Et si ipse tanta
 passus est pro nobis. non est indignum si nos aliqua to
 leramus pro ipso et pro magna gloria nostra. et pro merito
 peccatorum nostrorum pro quibus utilius modica hic pati debe
 mus quam in futuro plura et acerbiora. Hec in hijs
 similia prudenter et sepe cogitando impetum iracundie
 die et impatiencie facilius superamus.

Acidie
 vitium tres habet species. Prima est quedam
 amaritudo mentis. qua nihil letum ul' salubre
 libet. tedio pascat. fastidit hominum consortium. Hec est
 quam apud sanctos tristitia appellat quae mortem operatur
 proliuis in desperatione et diffidentia. pona ad suspici
 ones. quae impatiencie aliquando instigat ad necem sui ipsius
 luctu irrationabili oppressa. Hec aliquando nascitur ex
 precedenti impatiencia. Aliquando retardato ul' impedito
 desiderio cupite rei. Aliquando ex predominantibus mala

colicis hūoribz. et tūc medicorū est adhibē remediū
potius qm̄ religiosorū ul̄ thēlogorū. **Secūda** ē tepor
quidā pigredis qui sompnū amat et oīa cōmoda
corpōis. horret labores. fugit aspa queqz. fugit opa
cionē. ocio delectatur. hec est pprie pigrina. **Tercia**
est accidia q̄ sola fastidit ea que dei sunt. et ad oīa
alia agilis est et alacris. oīo est ei isipida. et a lau
dibz dei se absentat ubi caute potest et audet. festi
nat iplere velocit̄ oīones debitas. et ne nimis af
ficiat̄ tedio eaz. assumit interī alias cogitaciōes qbz
itendat donec p̄ficiat horas ul̄ oīones cōsuetas. **Qua**
moibz pasatur. ludis delectat̄. excogitat negotia qui
bz occupet̄. Nichil magis est ei onerosū qm̄ itendē
deo et hīs que spectat̄ ad studiū et p̄fīm spūalem.
cella ei carcer est. euagū aut̄ tā corpe qm̄ mēte ex
claustrū diligit et querit multifaia occasione. **Ois**
rigor discipline spūalis gr̄uis est ei. et murmurat
econtra. **Conquerit̄** de duricia platoz et p̄ discipli
na zelantū. **Hor** accidie viciū signū est iūgratitudis.
qz tanta bñficia contulit nob̄ dñs et cōfert cotidie
qz fidelē seruū ei) deteret nūqm̄ ab eius laude res
sare. nūqm̄ ei) obsequiū fastidire. **Itē** spoliat nos
m̄ltis merit̄is et p̄m̄is i celo. **Tanta** ei gloriā oī
hora negligim̄. q̄nta bona iteri face possim̄. si
otiose eam eam tr̄sigim̄. Et nulla ul̄ modica hora
p̄terit qua aut nō meream̄ aut demeream̄. **Cū** i
m̄ltis offendim̄ deū. cōueniēs est. vt tēpus quod
adhuc restat nob̄ ad viuendū tanto meli) expen
dam) et redimam) temp) quod male amisim).

Remedia

accidie sunt. p̄mū et efficacius est cogē se ad ea spūalia studia q̄ maxie fastidit homo et p̄cipue ad orōnē et celebraconē diuīoz. tam diu q̄ usq; p̄ dei graciā uertat nob̄ in oblectacionē. Si autē differat talis grā nichilomin⁹ de laboē luctamūs meritū accrescit et uirtus roborat. et p̄ cōsuetudīez magis ac magis tediū minuet. Deus eī nō requirēt a nobis qd̄ nō dedit. scz. grām deuocōis. sed hoc uult ut q̄ram⁹ et cū dedit cōseruem⁹. et ḡcias ei agam⁹. Possibile est enī aliquē qnq; mlto plus mereri ī pugna laboris p̄ obrinēda deuocōe etiā si nō p̄fiat. qm̄ si mlte deuocōis foret sine labore. qz de isto posset forsitā extolli et meritū dīminuī. de illo autē cor hūaliat et meritū cōsuat.

Cont̄ tristitiā maxie ualet frequēs memoria benignitatis dei. et uirtutis b̄nficioz eius. cont̄ cui⁹ bonitatē p̄tā oīm nr̄m sūt sicut gutta ad mare. Itē sit libent̄ cū bona societate maxie qui de deo loquūt sepe deuote. Itē illud iacobi. Tristat̄ aliq̄s ī uobis oret equo aīo et psallat. Sic enī cor hylarescat et spūs tristitiē effugiat. Itē psallēte dauid spūs malus a saul recedebat. Occupacio etiā p̄dest tristibz ut obliuiscant̄ tristitiē. Pigritis util̄ est laboris exatatio et cōsuetudo icōmodi. cogēte strenuo magisterio nō possit remisse agere p̄ tedio laboris nisi debilitas sit in causa. **I**tem cont̄ tediū cordis ualet uarietas actiois. ut ab uno trāseat ad aliud op⁹ bonū. Deriuus dei ī hys

remediū
na ē repe
omoda
igit opa
Terria
ad oia
er a lau
ider. feli
mis af
noēs q̄s
as. flu
paa qui
itende
ualem.
p̄ mēre cō
one. Ois
mizat
disapli
uitudis.
cotidie
de cel
de nos
tam oī
om. si
ita hora
Cu ī
quod
experi
sun⁹.

ut

quatuor exercitijs debet versari. ut deo intendat oratio
psallendo meditatio studendo deuotioni. Aut de deo tractat
legendo studendo. seculi conferendo discendo docendo. Aut
pro deo laborat operando seruando corpus castigando et virtuti-
bus studendo. Aut corporis refectioni moderate indulgendo.
quiescendo dormiendo. cibum vel potum sumendo ad hoc ut
corpus possit spiritui seruire. **Galasticus.** Panis disciplina
et opus seruo. Panis ad sustentationem. disciplina
ad correctionem. opus ad exaltationem. Minus indiget
pabulo ne deficiat. onem ne lasciuat ociosus. viga
qua impellat ne pigre ambulet vel deuiet. **Gra-
uis** accidia est negligentius persolue ea ad que quis
tenet. **Grauior** pretermitte omnino ex tedio. **Grauis**
suma alios impedire et a bono retrahere nec posse
aliorum studia equo animo sustinere.

Auaricia tres

habet species. **Prima** est anxiosa cupiditas habendi
vel acquirendi temporalia. siue sequatur effectus siue
non. et sic potest auarus esse etiam pauper qui modicum ha-
bet vel etiam nichil. **Secunda** est tenacitas conseruandi
habita que non permittit ea erogari in pijs causis.
vel in usus necessarios congrue expedi. nisi cum animo do-
lore. **Tercia** auget diuitias et vndecumque acquirere.
etiam de iniusto et turpi questu. ut furto rapina fraude
usura et alijs inhonestis modis. **Quidam** laborant in
prima specie. quidam in secunda. quidam in tertia. quidam in
duabus. quidam in omnibus. **Hoc** vitium videtur specialiter
ex natura esse et ex sola propria consuetudine vel corrup-
ta voluntate ioluitum esse. et ex hoc probatur quod mundus

multo tpe caruit hoc vicio. et aliquie gētes putant
 adhuc ab eo imunes esse ul' fuisse. sicut gyno sophis
 te. Itē mlti pfrē sdo renūciātes cū ab alijs vicijs se
 ipugnet' ab hoc nūq̄ deinceps pulsant. nisi forte pp̄
 a misera volūtate se ei subiciāt. Qui aut' semel se ei
 laqueo alligai pmiserit nix unqm̄ de cetero ab eius
 cōpede liber erit. Unde videm' religiosos quosdam
 post p̄mā renūciacionē qua ab ei' laqueis erepti
 fuerāt. rursum iuolui auaricie retibz et īfaciabil' siti
 re res alienas q̄ p̄us pp̄as cōtempserāt p̄pter deū.
 Sic iudas q̄ oībus suis renūciaueāt. postea fur frūis
 et laucos colligens dñm maestatis redidit et la
 queo se suspendit.

scilicet

Remedia auaricie sūt hec.
 P̄mū. oīa p̄ xp̄o relinque et sub alteri
 regimie et p̄uisione viuē. et si qua habueit ei
 plene resignae. et ī nullo sui iuris esse. sicut ī pi
 mitia ecclia fideles sub aplis erāt. et ī mōsterijs
 bene ordinatis claustrales. hoc est effica' auari
 cie remediū sicut dñs docuit. Qui nō renūciaueit
 oībz q̄ possidet nō p̄t. meus esse discipulus. Itē si
 vis p̄fectus esse r. // De cōdū. consideraē oīs p
 plexitates diuiciaz et laqueos auaricie. et paup
 tatis libertatē et vtilitatē. Diuicie enī p̄culose ac
 quirūt. cū labore et cū mltā sollicitudinē cōseruāt.
 q̄ mltorū iuidie patēt. furū. raptorū. potentū. fraudu
 lentorū. Vbi mlte sūt opes. multi et qui comedūt
 eas. tam cōsumēciū qm̄ subtrahēciū. a nullo secu
 rus est diues. nec ab extraneis nec a p̄ximis. Sic

est diues ī medio cupidoz sicut carnisex ī medio
famelicorū canū. Qui colligūt. cito amittūt. Diui-
cie mltiplicate nō minuūt s̄ augent sicut auarū
ae. sicut potus p̄dropico. Quid ergo queis vnde
plus crucieis. Affligūt nōdū habite. et iā habite
et amisse. Pauca sufficiūt nētitati. Mors cito in-
pit ab eis. penas etnas amatoibz lucrāt. Ab
hijis omibz libera est paupertas. **Psalmista.** Ra-
pinas nolite cōcupiscē. diuicie si affluāt noli-
te cor apponē. fructus diuiciaz ē largitas ele-
mosinaz. sine illa īfructuose sūt et p̄culose.
Eccl̄asticus. Diuicie cōseruate ī malū dñi sui ce-
dūt. Demē accumulātū putrescat. seminatum
fructificat. **Tercū** remediū est. cōfidentia de
deo. qui nō delinquit sperātes in se. scdm pro-
missū ip̄ius. Nolite solliciti esse. **1. Cor.** Dat eī pat̄
vester celestis. q̄ hijis omibz idigetis. Qui enī
sic fecit hoīez vt alimētis indigeat nō patiet̄
eū petire p̄ necessariorū s̄btractionē. si eius cure
se cōmittat. **Matheus.** Queite p̄mū regnū dei
et iusticiā eius. et oīa nētaria corpis adinēt̄
vobis. Nā qui libent̄ vult hoī dāe celestia et
maxia. nō neget ei mīma. id est terrestria. Si
enī mali et crudeles hoīes. p̄mo bestie et bruta
filios suos nutriūt mltomagis optimi et verus
dñs filios suos nō deseret. qui etiā est sup īgra-
tos et malos. q̄ntomagis sup bonos. qui omēz
sollicitudīez suā in eū p̄ciunt. **Ps.** Nō vidi
iustū derelictū. **1. Cor.** Vnū e tribus a deo spandū

7 suis

7 benigni

est auaricia p̄cientibus p̄ deo. q̄ aut p̄curabit
 hoīez in necessarijs. aut cū parco victu et penu-
 ria dabit hoī vires quas ī habūdācia posset ha-
 bere. et hoc est iocūdius de modico magis esse
 fortem. aut qd̄ subtilit̄ corpi refundet mēti in
 cōsolacione spūali. vt libent̄ careat corpali ha-
 būdācia. que spūalibz delicijs felic̄ recōpen-
 sat̄. Insup magnā gloriā in celo meret̄ paci-
 ent̄ tolerata q̄ xp̄o penuria.

Gule quatuor sunt

species. // Prima ante debitū tempus uel
 sepi⁹ comedē p̄ter nātūte more pecudū // Dāda
 cū nimia auuiditate et impetu quodā vorare.
 sicut lupi ul' canes famelici. // Tercia nimis se
 implē potius qm̄ reficē. id est plus sumē qm̄
 sit nātē et incōsideraciōe ul' delectaciōe. // Quar-
 ta nimis lauta ul' exquisita querē. hoc nutrit
 auariciā. sicut p̄or acidiā ul' pigriciā. Cui deli-
 cata queit cupit diuicias vt possit habē q̄ appe-
 tit. Nimia v̄eo aboz replecio pigrū reddit. quia
 vas plenū pondēosū efficit. Ebetat etiā itellōm
 et affectū deuociōis obruit et refrigerat. et agili-
 tas retardat. et ī sompnū ducit supflua abozū
 replecio

Remediā gule. // Contra p̄mā speciē sufficiat
 bona volūtas. vt nolit̄ p̄us ul' sepius come-
 dē qm̄ sit cōueniēs. Infirmit̄ aut nō est lex posi-
 ta. Iuuenes v̄o et laborātes sicut exigit nātūtas
 discreta refici p̄nt. qm̄ cōsuetudo ul' eccl̄astica in-

stituta nō repugnāt. **C**ontra scđam utilis est disci-
plina verecūdie. vt modeste se habeat et impetū re-
frenet. **I**tem cōsideratio. qm̄ iordinata et nimis festi-
nata refectio naturā ḡuat et min⁹ nutrit. et ecōūso.
Eadē etiā cōsideratio valet cōtra terciā speciem
qua nimis sumit et q̄ vō impedit a bono opere
+ sicut sup̄ dictū est. **E**fficacius tñ remediū est cont̄
terciā et quartā speciē nō habē vnde possit gule
satisfacē. vnde q̄nto quis paup̄ior fuerit. tanto
min⁹ in pte peccabit. **H**ec est scđm traditionem
seniorū p̄ma pugna quā deuicē nos optet. et q̄n-
to min⁹ sup̄ata fuerit. tāto validiora sunt cetera
vicia contra nos. et nos debiliores cōtra ea. **P**er
gule p̄tām mors intrauit orbē. **U**nde et xp̄m dy-
abolus p̄mitus p̄ gulā tēptauit. quasi p̄ ianuam
aliorū vicioz. **C**ontra quā et alias voluptates vi-
ciosas cōsiderāe debem⁹ qm̄ cito p̄t̄nsit. qm̄ breui-
ter durat. et q̄n̄ t̄nsacta sit. ē quasi nūqm̄ fuerit de-
trimētū. **U**nde cū delectamēta carnis et mūdi ap-
petis. pone ī corde tuo ac si iā habueis et saaiat⁹
sis. et hora p̄terierit. q̄ voluptas p̄t̄ita est quasi
sompniū noctis t̄nsacte ymo contēptibilior. quia
malā cōscienciā fuit p̄t̄rata voluptas. euitata
vō letam et securā. **E**cōuerso vō valet cont̄ oēs
adūsitatū turbatiōes. vt ponas in corde tuo iam
durate adūsitate q̄ ita debeat esse et alit̄ esse nō
possit. et q̄ volūtas dei sit. q̄ ita sit. et quasi hoc
disposueris vt ad hoc deueniret et sic eueniret.
Quod ei sponte q̄sqz disponit inde min⁹ turbat

57

si euenit. **Cū** aut turbaris q̄ nō euenit qđ opta-
ueras ul' speraueras. cogita q̄ multa alia nō eue-
nerūt q̄ p̄spera fuissent si euenisset. **Et** cū nulla
speras nō turbais q̄ nō euenērūt. qz de quibus
cor hōis nō disponit sibi gaudiū si eueniat. de hys
eciā nō trīstat si nō eueniat. **Verbi grā.** Si speas
te crastino habiturū bonū prandiū letaris. sed si
forte spes tua frustet. turbais. qz leticia spei sibi
tracta est. **Sed** si nichil speras nō trīstaris si non
euenierit. qz videis tibi nil pdidisse. cū nichil habue-
ris amittēdū. **Homo** eī virtutis sic debz oēm spem
suā et solaciū in deū ponē. vt nūqm̄ ex toto figat
aīm in terrena cōsolacione. vt quasi suspensū ha-
beat desiderū ad oīa exteriora nō fixū. sicut qui
sup glaciē incedit leuit' ponit pedē temptādo. si
trepidat vt retrahat pedē ne submīgat. **Cū** ergo
p̄dis aliqd quod diligis pone ī aīo tuo quasi nū-
qm̄ habueis et quasi sompniū fuerit qđ videis
habuisse. qđ tūc more suo euanueit et ī nichilū
reductū sit. **Hoc** orat. p̄phā cū effrū israhel dicens.
Delud sompniū surgentiū dñe ī ciuitate tua yma-
ginē ypoꝝ ad nichilū rediges. **Hoc ē.** Redige me
moriā istoz t̄renoz ī corde meo. qđ est ciuitas ha-
bitacionis tue. ad nichilū. vt nichil reputē esse ul'
fuisse. qđ p̄t̄nsit sicut sompniū de strato surgen-
tū obliuioni traditū nō curat. **Sompniū** est h'
vita malis et stultis q̄ putāt se esse qđ non sunt.
id est felices. et habē qđ nō habēt. her nō sunt
v̄ea bona. qz falsa sunt q̄ habēt. **Ite** cōsideraciōes

nō sunt fantastice dicēde. sed vè et sapiētes. qz faci
ūt mētem triqllam et stabile int' mūdane pspēitat
et adūsitatis varietates. Cū ergo desideras quod
nō habes cogita quasi habueris. et iā inde frau
datus fueis et mō pñsiet. cū iam habes qd dili
gis. noli nimis īiti ei p dilectiois affectū. s̄ cogita
qz cito pñsiet ista leticia et nichil post se relinqt
nisi vestigia doloris et debitū supplicioz. Cū amit
tis qd amasti. estima quasi nūqm̄ habueis illud
vere. s̄ tantū quasi in sompno videis ul' in cogita
tione imaginat' sis te talia habuisse. Dicit ima
ginat' michi qz sim rex francie. et magnā gloiaz
et pompā et delicias et diuicias habeā. et post
modicū rex anglie debellet et capiat et spoliet
me regno et gloria. et iānis remaneā ab omībz.
Si ergo pacta tali fantasia gūter vellē turbā
et trīstari de illa regni fantastici amissione. uel
si valde exhiletā voluissē ex delectatioē h̄mōi
gloie fantastice habite. nōne stulta tristitia uel
iānis gloria esset. mouei de h̄is que nūqm̄ fue
rūt nec erūt. Tales enī varias leticias et tristitia
semp̄ habē possē imaginādo nobiscū et fingēdo
quaslibet glorias et delectaciones. et econūso tristitia
et dolores. sicut solet quidā insani et lunatici qbus
dā fantasys delusi. et ex cōfusione cerebri etiā sine
apparēte causa extēiōu. mō ridē. mō flere scdm ima
ginatioēs intēi cōceptas trīstes ul' letas. **Ps.** **De**pp
tamē uniuersa vanitas oīs hō viues. **Id ē** viues scdz
hoīez. nō scdm deū. Et quāc. **De**ppm̄ in imagine

p̄t̄isit hō. velud in quadā imaginaria delusioē. esti /
 mās se aliqd̄ esse cū nichil sit. et ita vane extollitur.
Sed etiā frustra cōturbat. vanis timoibz et meroribz
 deiectus. **Ps.** Thezaurizat et ignorat cui aggregabit
 ea. q̄ nescit cui ip̄e eis fruitur. Sit an alius cui nō
 forte debent. **Contra** hoc sibi met̄ ap̄ha cōsiliū iue
 nerat dicēs. **Et** nūc que ē expectatio mea. nōne do
 minus. et substācia mea apud te est. ubi itez p̄dere
 nō formido. **Et** pone ī aīo tuo de futura adūsitate
 nō turbaī. q̄ cōtingētia ita se habēt q̄ possūt eue
 nie et nō euenire. **Et** sepe turbam̄ nos ante temp̄
 timoē illud qd̄ nūqm̄ eueniet. **Dicit** p̄uei aliquādo
 flent recordantes doloris quē forte haberēt si pax
 tes eoz morerent. qui adhuc viui sūt sani et itolu
 mes. **Et** si etiā aduersitas certa futura ē. suffiat
 diei malicia sua. vt nō duplicem̄ nobis dolores
 ī p̄cedente angustia. cū sequēs tribulatio p̄ se satis
 excruciet. hoc dico de tp̄ali tribulatioē nō de et̄na
 quā expedit nobis p̄timē et p̄cauē. **Gregorius.**
 † **Ante** suppliciu de supplicio cogitate. **Instante** v̄o
 iam tribulatioē ul' adūsitate cōsiderāda ē utilitā
 adūsitatis. quō p̄cā purgat. cautos reddit a p̄cō.
 et s̄btrahit occasioē peccādi. in mltis exercet ad
 vtutes. ad hūilitatē et cōpassionē similitū sustinē
 cū. ad cōfugiendū sollicitū ad diuinū adiutoriū.
 ad exp̄neciā diuīe clemēcie q̄ tribulatis corde
 iuxta esse solet. et ad examiacionē ap̄iaz vtutū.
 q̄ ī adūsitate pleniū videm̄ q̄ntū p̄fererim̄ in
 eis. **Itē** ad maiorē gl̄az p̄merēda. et sup̄ oīa ad

reddendū vicē xp̄o passō p̄ nobis. Tr̄isfacta autē ad/
uersitate gaude q̄ euasisti. sicut q̄ de naufragio e/
uadit ul' de tempestate et de via mala ad bonū
hospiciū puenit. Et noli dupliciter te affligē rācōe
ul' odio ex mēoria iūriaz contē illū a quo passus
es. cogitās q̄ si nō meruisti ap̄ illū ut te affliget.
tū forte meruisti apud deū ut puniri te pmittet.
ut ip̄e deus iudex vsus ē illo quasi tortore tuo
ad iusticiā psequēdam circa reū suū. ut assur
ūga furoris dñi dicit. q̄ eo vsus est quasi virga
ad dandā disciplinā suo suo israhel peccati. Et
sicut ūga post correctionē filij in ignē picit. sic et
illi plures dei tandē puniet maxie. q̄ nō recto
zelo iusticia p̄ximos psequūt. **H**is quasi p̄ ex/
cessū tactis qualiter te inter adūsa et p̄spera im/
mobile cōferues. ne p̄speritates extollāt te ul' ad/
ūsa deiciant. q̄ aduersitas maxie ūsatur circa
carēciā ul' amissionē cupiti et timorē ul' tolerā/
ciā exosi. **A**d remedia et qualitates vicioz cō/
siderandas redeam. Nō mediocriter autē valet
ad morbos vicioz sanādos scie equanimiter carē
hys que caro ul' carnalis affectus appetit. et pa/
cienter sustinē et nō ptimescē q̄ horret et odit. **D**i/
cut et in medicina corpali. sanitati p̄pinquat q̄
bene seruat dietā. et cauet a nociuis qui con/
stant recipit et sustinet amara potulū cōfectionis.
Gregori. **Q**ui appetit plene vicia vincē. stude/
at huilit' purgaciōis sue flagella tollerae. **Pl**y/
lipens. **D**ico et habūdāe et penuriā pati et esu/

rire et saturai. vbiq; et i omibz instructus su.

Luxuria
 quadruplex est. **p**ma i corde. qn homo
 imudas et lubricas cogitacioes facit et volutaie
 causa prave delectaciois versat in cogitacioe sine
 repugnacia consensu. **D**apne. pmo. Duse cogitaci
 ones sepant a deo. **M**athe. Qui vidit muliere
 ad concupiscendu ea. iam mechatur est ea in corde
 suo. **D**ecuda e cu circa opus generatim faciat se
 libidinosus gestibz amplexando osculando palpando
 ipudice. respiciendo loquendo et auscultando turpia
 sola delectioe prava. ul' alijs metricijs blandicijs
 carnali affectioni satisfaciat. **H**ec tanto est gnuoz q' pma
 qnto longi' ad exteiores conat' causa pue delect
 taciois est pgressa. **S**i ei sola mes prava rea e
 in se p consensu male concupiscetie. qntomagis
 habenis laxatis ad vltioza libidinis icitamenta
 exteriorz sensuu et mebroz misteio adiuta et p
 uocata. **S**i solu concupiscet cu corde mechata a dno
 iudicat. quid ergo ex concupiscetia osculai palpa
 re. **N**emo stulte se seducat. ut putet tuc se solu
 peccasse qn opus gnatiuu pfiat ul' laborat pficere.
 cu pambula opis dampnabilia sint. **I**n ipo ei licito
 coniugio sepe excusabilior e simplex concubitus qm
 tales ihoneste blandicie tactuu indercau et specta
 culoz et collocacionu lastiuiaz. **S**i aut aliqs dicit
 apud se. ex quo no queru opus puu fornicando pfiat.
 licite possu morosis blandicijs frui cu dilecta. mu
 da utencione ad mutue et sce dilectiois nutimetu.

/ dilectione

ut ignis caritatis magis ac magis in nobis accendat
cum ex dilectione proximi nutriat et augetur amor dei.
Dicit quiaque talis est se sub specie spiritualis amoris
carnaliter delectatione deludi. quod spiritus spiritum diligit. non corporalibus
indiget amplexibus. quod hoc est carnalis amoris indicium
qui quanto plus crescit in corde tanto magis amor spiri-
tualis minuit et refrigerat. et e converso spiritualis
amor carnalem reprimat et expellit. **T**riplis autem
peccati reus efficitur qui talibus corporalibus blanditijs
viti se licite posse putat. etiam si nullam ulterius pravi
operis habeat voluntatem. **P**rimo quod incaute se nimis
exposuit temptationis periculo. cum primum sint sensus hominis
et cogitatio in malum. et temptatio que nondum fuit.
occasione et opportunitate noxie familiaritatis accep-
ta potest corrumpere voluntatem et in peccatum precipitare.
sicut sepe accidit. quod qui munda intentione mutuis
ingesserunt se familiaritatis societatem. mutatis
affectibus spiritualibus in carnales lapsi sunt in peccatum.
Tali ergo periculo se ingerere. est contra domini preceptum.
Non temptabis dominum deum tuum. **D**icitur qui supra
tenere glaciem ex stulta curiositate intraret. si
mergeretur reus esset in seipso. immo ipsum stulte tem-
ptatione gravius culpa esset. etiam si mors non sequeretur.
Decimo quod si in se nichil temptationis sentiret tamen al-
teri daret occasionem temptationis et peccati. tunc quod alteri
fodit foueam ut incidat in eam. **Q**ui alteri poculum
propinat. non ideo erit innocens quod ipse non bibit. **J**ob.
Alitus eius id est dyaboli prunas arde facit. **I**gnis
enim flatus eius ex igne gehennali cum duos carbo /

53

nes cōpositos iueneit semiuuios fufflat idesse
donet eos icendat. **N**ec curat moras si tandē ali
qn pficiat. cū oī tpe ad nichil aliud uaret. nec alijs
curis itendat nisi aīas seduce. **T**ercio ppter malū
exemplū ex quo alij grauit scandalizant. nō care
tes pua suspitione tali noxia familiaritate et iu
dicātes esse malū indignāt murmurāt detrahūt
irrident inocentes eoz collegas quasi et illi simi
lia faciāt. et milipendit religionis reuerētia. **E**t ta
libz etiā pluīma mala fiūt. **A**lij qnqz vco eoz
exemplo audacius similia faciūt. putātes etiā
sibi licē qd isti se innoxie facē arbitrant. et discūt
ab eis. ul' audēt exemplo eoz qd ante nō aude
bant. pmo et ipi pccōribz temēiores fiūt. et quasi
iustificāt se in pccō comparōe istoz corrupcā
religionis puitatē. **E**t hec oīa redūdāt ī iūriā
dei et offensam et honoris ei⁹ detrimētū. cū in
solēcia familie pūssimilias dedec⁹ videat. **T**er
cia spēs luxurie ē nālis cōcubitus viri et femie
sine cōiugij honestate. **H**ec subdividit in multas
spēs. vt est simplex fornicatio. adulterū. sacrile
giū. incestus. stuprū. raptus. r. q nō psequor nec
distinguo. **Q**uarta est pccm inaturale. cū ei
natura omībz rebus noīa ppria dedeit q natūe
subiacēt. hoc pccm quasi ex ul' cont naturā sine
speciali noīe reliquit. eo q idignū sit noīe quod
naturā destruit et hūanā naturā maculat et
ifamat. **D**icit tū passio ignominie ul' imūdia
ul' mollicies. **E**t talibz passionibz subditos licet

7 volūtariae

aplius de isto p̄cō pluūma et grauiā describat
ca° p̄mo ad romanos ad p̄ns nec noīari expe
dit. ne et ip̄e aer inficiat. ul' ne ex usu inde trar
tandi nimis horrēdū ul' abhomiābile fiat audi
entibz. ul' ne det simplicibz inde materia cogitā
di. et occasio mali curiosis. Tñ quotūqz studio
vigilās volūtariae delectatiōis consensu se puo
tat ad pollutiōis imūdiā ul' etiā aliūde h̄
pati consentit. ul' coopat' alrei p̄ter nature
usu ad quartā luxurie speciē dz p̄tinē. De illu
sione sompniōz p̄termitto. qz sicut dormiens
nō est compos roīs. sic etiā non p̄t adiutoriū
facē vnde dāpnet. Rā si vigilās forte dedisset
ocasiōnē vñ dormiēs illudēt cogitādo agēdo lo
quēdo ul' etiā post sōpniū delectādo i meōriam
illū illusionis nocturne. hoc pot' esset culpa vigi
lantis qm̄ dormiētis. Illusio fit pena tñ culpe p̄
cedētis ul' occasio s̄sequētis i vigilante.

Remedia
luxurie sūt septem ad p̄ns q̄ meōrie
ocurrūt. sine quibz cōtinētia nō diu potest esse tu
ta. P̄mū est vt vir femīaz. et feīa viroz cōtinu
am familiaritātē deuitet. Etiastr. A vestimēto
p̄cedit tinea. et a mulie ūquitas viri. Gregorius
Qui corp' suū ḡtinētie dedicant. habitāe tū feīs
nō p̄sumāt. Rā qm̄ diu vitalis calor viuūt i corpe.
neō p̄sumat ignē cōcupiscētie in se penit' extinctū
esse. Et sepe carbo videt' extinct' modica fauilla
op̄nis. s̄ si tangit' comburit. Syabol' v̄cō cū duos

carbones coadunaueit afflat donec eos incendit.
Job. Alitus eſt prunas arde fac. ignitus eſt enim
 igne gehenali. Carbo ſi ſolus relinquat exti
 guit. ſi coponit alteri ex mutuo calore incendit
 ambo. Et ſepe amor iceptu ſpū. coſumat carne.
Bernardus. Cū femia eſſe ſpū et femiam nō cog
 noſcē. hoc ego magis reputo qm̄ mortuū ſuſ
 citāe. Cui ergo qd̄ min⁹ eſt nō potes. qd̄ mai⁹
 eſt quō credā tibi. **Aſtur** etiā dyaboli i p̄na
 pro caute familiaritatis occultat laqueos tēp
 tationis carnalis reputās qd̄ deſiſtēt a mutua
 dilectioe ſi ſentirēt inde ſtimulos p̄tā donec
 p̄ longā familiaritatē et itautā ſecuritātē aſſrō
 amboꝝ ita cōflati et cōglutiat fuerit i amorē
 q̄ etiā ſi ſenaāt ſibi idē iminē tēptationis p̄iui
 lū neſciāt r̄ſiliē. nec ab iuicē ſepai. viribz ſpū
 alibz ita debilitatis i eis. q̄ neuter eoz valet
 ſibimet v̄i facē tantā. vt euellet ſe de laqueo
 v̄mo timet alterz i tantū cōtrita. q̄ etiā r̄putz
 ſe p̄fidū ſi deſerat eū ul' eā. et ſic capt⁹ cōſentit
 alterius volūtati et aſſe iſtimitati i om̄e p̄tā.
Dic ſampſo fortiffim⁹ q̄ mltas ſepe hoſtiū aci
 es ſtraueat et aliq̄ciēs de viculis erupeat cō
 fidēs de vibz ſuis liq̄ſtus eſt amorē dalide et
 defecit aīa ei⁹. et vſqz ad mortē laſſata ē. dum
 nullam diet ei requiē quouſqz plene cor ſuū
 ei expoſuiſſet. et ſic hoſtibz aditū aperuit cap
 tiuadi ſe et ligandi et curadi et i carcere
 molā vertēdi. et i ludū ſe hoſtibz exhibēdi

cibus
 i cepe
 de trar
 t audi
 cogitā
 fudio
 puo
 de h
 ure
 e illa
 o iens
 Coiū
 diſſer
 do lo
 am
 a v̄i
 r̄p̄
 lar
 in iōne
 p̄ſſe tu
 v̄i cōtinu
 beneo
 v̄i ḡeius
 v̄i tū ſeū
 v̄i i cōp̄e
 v̄i cōtinu
 v̄i uilla
 v̄i duos

tandē puenit. **H**ec autē oīa in figura sūt nū
et scripta ad correptionē nrām. **¶** **S**ecūm ē vitāe
societate et cōuberniū luxuriosoz ne eoz exēplo
ad similia p̄thar. **Pūb.** Qui se uigūt fornicarijs
ēit neq̄m. **I**te amic' stultoz effiat' silis. p̄mi eī sūt
sensus hoīs et cogitatio ī malū. et ideo facili' t̄hit'
alioz exemplo ad illud qd̄ appetit ei' sensus carna
lis. dū nō erubescat vicios' vndeī h̄ns secū socios
miserie sue. quoz nō solū exemplis s̄ etiā psuasi
onibz et urisioibz trahit' ad patr̄m. et laudat' pec
cator' ī desiderijs aīe sue. **E**t hec est iā q̄si p̄cipua
causa quae ita multiplicata sūt mala ī eccl̄a. et
ī religione studia spūalia defecerūt. et ad exteio
ra studia et negocia pluimū defluerūt. **¶** **D**e ma
la cōformitas. dū quilibz vult alios imitari. siue
qz aliud nescit qm̄ qd̄ videt ī alijs. siue nō audz
alut' viuē qm̄ illi cū quibz versat' ex malo pudōe
timēs alijs vndeī dissilis. siue etiā qz p̄uus tepoz
et carnalis libtas gaudet se h̄re occasiōē ī qua
dā excusationē apud hoīes agēdi qd̄ libet etiā si
nō licet. **¶** **P̄b.** Om̄s dedinauerūt sil' ītiles facti
sūt. nō est qui faciat bonū nō est vsqz ad unum.
s̄z eū q' mltitudie postposito studet vni dño pla
cē et seruire. vnā petens a dño et h̄ac requireēs
vt īhabitet ī domo dñi. mēte et cōformitate. qd̄
solū est necessariū. **¶** **V**nde apud hoīes est. Exulu
lae lupis. debet q' cōmanet illis. **¶** **T**ertū est cor
pus nō delicate nutrire. **T**erra eī corpus nr̄i q'
ex p̄ma maledictiōe spinas et tribulos vltro sa

pubiū

55

tas germinat. si sup hoc fuerit i'pinguata delicijs. tā
ta erit spinaz densitas q' semē vbi v'utis i' nob' pei-
tus suffocabit. **Eccl'.** Qui delicate nutrit serū suū
i' iuuetute sua postea sciet illū cōtumacē. **Bernard'.**
Sufficit diei malicia sua. scz. cōcupiscēcie nāli. q' si ce-
pēt accipe irritamēta ab hys qui ppetuū suscepere
bellū adūsus ei' oblatamēta. fuit duo cōtra unū. et
ideo pēditat' cōtinēcia. qz duo resistūt vni scz cōti-
nēcie. inata cōcupiscēcia carni. et puocatrix ipsa
voluptas deliciaz. Bñ aplūs ad thimotheū. Bi-
dua que in delicijs viuit viuēs mortua ē. p' pām.
Gen'. Hec fuit i'iquitas sodome sororis tue. satiu-
tas panis et oīū. **Eccl'.** **Contra aplūs ad cōunthēd.**
Castigo corpus meū et i' fuitutē redigo. ne forte alijs
p'dicās ip'e repbus efficiar. Hostē suū armat q' car-
nē suā fouet delicijs vltra nātate debite sustētatio-
nis. Quod aut' hosti p'stas inde tibi nocēs. Quar-
tū est oīū fugē. qd' p'cipue ē aīe cōtrariū. Multā
enī maliciā docuit ociositas. P'ib. In desiderijs ē
oīs ociosus. Occupat' enī ab vno demone ipug-
nat. ociosus aut' inuis demoibz deuastat. Quia
quot cogitaciōes et desideia mala i' corde versat.
tot i'nicōz iaculis patet. Bernard'. Cūm ei' tēp-
tationū et malaz cogitationū sentina ē iners oī-
ū. Sicut p' timā sentine aqua latēter intrat i' tres-
at donec nauis mergat. ita ex ocio cogitaciōes i'
cōcupiscēcie multiplicāt. donec nauis cordis eis
succubēs in p'cto p'clitet. Bñ et i' mōstēijs religi-
onū nrāz nrīs t'pibz pauci stabiles religiosi sunt

respcū antiquoz ī egipto ī qua qñq; sub vno gub
natōe sil' tria ul' quūq; milia morabāt. quiete vi
uētes magis qm̄ nūc apud nos possit decē ul' pau
ciōres obediēt et cōcordit' gubernai. qz de labōe ma
nuū sustentati lata p̄dia et reddit' amplos non
rquirebāt. et erāt tantū opando colligentes victū
quē cōsumētes. nec supflua desiderātes. n' euagā
tes mēditādo ul' adulādo p̄ alioz donacione. sed
de p̄p̄ijs labōibz se et ml̄tos debiles et paupes sus
tētabāt. Et labōri manuū itenti rumoribz et iris
et varijs desiderijs nō p̄mittebāt intēde. Nec quibz
ī perā suā reqosuit acquisita et elaborata. s̄ sicut
semetipos p̄ xp̄o abnegauerāt. et alie' imp̄no se
sbietētāt. ita et oīa q̄ habebāt. Et qz hoc nō strepi
tu damoris nō sc̄dm p̄p̄ie volūtatis arbitriū age
bāt. s̄ in sumo silēcio et quiete ad nutū abbatis et
gubernatoz suoz. Ideo a sp̄u deuocionis nō solū ipe
diebāt p̄ opis instāciā. sed et pluimū p̄mouebant
cū pacto cotidiano statuto labōe opis. reliquū t̄pis
ī lāone ul' orōne solebāt expendē. et ideo stabiles et
p̄fā in oī virtute erant. q̄ om̄e temp' bonis opibz
et v̄tutū studijs intēdebant. nichil ociose et curiose a
gentes. nec p̄ volūtate eoz viuētes. s̄ sc̄dm sup̄ioz
regulas a s̄as p̄ribz īstinctu s̄a sp̄us īstītutas ad vi
cia extirpāda et v̄tutes vsitandas. **Vñ poeta.** Oci
a si tollas periere cupidis art'. Nec solū vitādū ē
ociū. s̄ etiā ociosa. **Bernard'.** Ociosū est aut' qd̄ nul
lā lz v̄tilitatē ul' v̄tilitatis ītentionē. Et p̄ vitādo
ocio ociosa sectai' ridiculū est. Quid aut' sit agēdū

require de remedijs accidie. **I**te ut oī hora cōside-
 ret hō qualiter instans temp⁹ posset valē⁹ īpendē.
 ul' illud qd' ei īambit optio mō p̄ficē siue orādo
 siue laborādo ul' refectioī corpis intēdendo ul' aliud
 faciēdo. **C**ruētū est extēiores sens⁹ ab illicitis cus-
 todie q' sūt q̄si fenestre aīe p' quas mors p̄cā ītrat
 quasi fur ul' corruptor castitatis nre dū nō custodi-
 ūt. **D**avid nō respexit vxorē vrie eo q' p̄us eam
 cōcupierit. s' ideo cōcupiuit q' īcaute respexit. **D**ic-
 eua vidit lignū q' esset pulchrū visu asp̄tūq' de-
 lectabile et cōcupiuit et gustauit. **G**regor⁹. **N**on
 expedit ītuei qd' nō licet cōcupisā. **D**ic aures sic
 man⁹ et alij sensus et mēbra coercēda sūt ne hau-
 riam⁹ p' ea mortifex aerē corrupciōis. **S**yna quoq'
 cūositas causa egressa ē vidē mulieres regio-
 nis illi⁹ corrupta est. **T**ren. **O**cul⁹ meus dep̄dat⁹
 est aīaz meā in cūctis filiabz vrbis mee cōqueit
 quidā. **E**cōtra **J**ob ait. **P**epigi sed⁹ cū oculis me-
 is ut ne cogitare qdē de vrgine. **D**ic homi religi-
 osi rcludūt se ī cellis et mōsterijs q̄si ī sepulchris
 ne ul' ipi cōcupiscāt mūdū ul' cōcupiscāt. **Q**uā-
 to ē rari⁹ vides ul' audis q' mūdi sūt. tāto affrūs
 tuus ad ea cōcupiscēda frigidior erit. et minus
 cogitabis ea. **E**t ecōiso q̄nto frequē⁹ cū sclāibz
 cōuersāis. eo magis puluē scli resp̄geis. quo īte-
 sibilit' paulatī īteī⁹ tenebras et affrūs tu⁹ fit
 crud⁹ et mores īuauēs. **I**n moledino nō puluē
 rulētū fieri nō possibile ē. **D**extū ē īteī⁹ rep-
 me cogitaciōēs p̄uas et affriones carnales. q'

isti sūt hoīs domestica iūicia quoz fraude vrbis
mētis iūiciis tradit. si nō bñ caueat. **Dapiens.** P
ūse cogitaciōes sepanit a deo. **Mathe.** De corde enī
exēūt cogitaciōes male. adūlteia. &c. et hī sūt que
cōquināt hoīez. **Nulla** exterior mūcio suffiat ad
custodiēdū vrbis claustra vbi domestica p̄fidi fuerit.
Ita nulla custodia forūfeta cōsuat sine custodia iūna
cogitacionū et afficionū. **Pub. quarto.** Oī custodia
custodi et sua cor tuū. qm̄ ex ip̄o vita p̄cedit. **Cast**
et honestis matronis nō p̄ua opa. s̄ etiā suspecta
susurria fugiēda sūt. p̄ que ul' temptatū ul' ifamaī
poteit eaz castitas et honestas et maīty puotatū in
furore et zelotypie spū iflamaī. **Hic** et aīa religio
si q̄ ē xp̄o desposata p̄ fidē et votū castitatis susur
ria p̄uaz suggestionū nō reapnat ī corde qd̄ dñs
semp̄ iūuet. **Usq̄** quo morabūt in te cogitaciōis nox
ie. **Septimū** ē frequēs studiū orōnis et deuociōis.
Dapiens. Et scīui qz alit nō possit esse ḡtinēs nisi de
det. adij ad dñm et orauit et dixi ex totis p̄cordijs mei. &c.
Et p̄s. Nisi v̄o dñs custodiat ciuitatē frustra vi
gilat q̄ custodiūt eā. Et ideo sp̄ est orādū. qz sine
ip̄y auxilio possumy facē nichil. ut rore gr̄e sue
extinguat ī nobis ignē cōcupiscēcie. **Ip̄a** etiā orōis
v̄tus qz eleuat mētē sup̄ se ad deū puificat eī af
fectiōes. et desideia castificat. et utellm̄ illumiat.
et dei amorē ifudit. ex q̄ gn̄at quidā horroz p̄cī
et detestacio carnal' voluptatis. et volūtas roborat
cōtra tēptaciōes. et ip̄e tēptaciōes debilitāt. ut
facily deuicāt. **Un̄** cū moyses ī mōte orās. ma

n) eleuaret ad dñm vincebat isrl. cū veō remittet
eas et deponet vincebat amelech. Moyses religio
sus de aquis sdi abstract). Amelech veō tēptacio
carnis. Nam moysi sūt affūs et memoria. qñdo
istas eleuamus ad deū hostis temptatiois succūbit.
qn ad terrenas eas dimittim). hostis roborat.

*Explicat primus liber pfectus religiosoz.
Incipit scdus liber pfectus religiosoz. Ca. pmū.*

Dfectus religiosi septē pcessibz
distinguit. licet nō ab omibz at
tingat. Primus est i seruoē no
uiciatus quo cōuersus i quodā
ipetu bone volūtatis calet. ad
oīa patus i quibz se credit deo

Primus pfectus.

placē. siue ex magna pctōz cōtricione et dolore. si
ue ex desideio satisfaciēdi deo. siue recupandi a
missi tps et neglecti pmij p pctm. Et sicut maior
qui diu i mane dormiēs postea cū festinatione et
impetu laborat tēpus neglectū curredo recōpēsāe.
et socios q se pcesserūt insequēs iuenire. *Scdus pfectus.*

Secundus pfectus ē in labore corpāl' exātacio
nis. qz cū sicut paup nōdū iuenie valeat
pctosa munēa q in opus scūarij dño offerat. facit
tñ qd p̄t et pilos capraz et pelles arietū offerēs
exhibet corp' suū hostiā viuētē scām deo placē
tem. licet qñqz mun' rōnabile sit ei' obsequium
ppter idiscretā corpis castigatioēz. q corp' destituit.
et vires deficiūt. et sensus amittit. et spūs extin
guit. et tot' pfectus spūalis dissipat. *Tertius. In*

Ebrietas nil aliud
est nisi sanctorum
voluntaria h[ic] S[er]ua

omni oblatione tua offeres sal. scz. discretiois. ut n[on]
ad dexteram p[er] nimium laborem. nec ad sinistram p[er] nimi-
um teporem a via regia declines. **N**ia ei est immortalis
et non potest deficere. et ideo corruptibile corpus et vas fic-
tile non potest equaliter contendere cum ea currendo. et tan-
tum ferre laboris quantum illa potest cape feruide voluntatis.
Ebrius quoniam agitatur equum cui insidet reuoluit. non
consideras quod cum ipse est uictus vino. illud ei rube animal
non faciatum sit feno. et ita dum super posse laborare
cogit sub sessione cadens tardius eum ad locum quo te-
dit peruenire facit. quam si morosi ausu daret. **H**os. No-
nabile sit obsequium v[est]rum. **G**lo. Id est cum discretioe.
ne quid nimis fiat. sed cum temperantia corpora via cas-
tigetis. ut non nature defectum cogant dissolui. sed
vitiis mori. Optet carnem restringere non extinguere
id est reprimere non opprimere. seruiat ne lasciuat. acil-
let ne domuet. Terra fertilis si diu iacta fuerit
siluescat. si nimis cogit fructificae fit macra. sed
si medium tenet fertilis perseuerat. Sic etiam de a-
gro corporis est agendum. ut nec de nimio ocio ul-
deliciis lasciuat. nec de iedia ul- labore defici-
at. **C**orporalis exortatio in duobus consistit. in subtra-
ctione delectabilium secundum carnem. et in assueti-
one asperitatum et laborum. Ab hac lege infirmi sunt
excepti. quod nec delectant propter amantudinem dolorum.
Et quod ipsa infirmitas acerbior est quam labores sa-
norum et validorum. Valet autem corporis afflictio ad
peccatorum purgationem. ad vitiorum repressionem. ad aug-
mentum virtutis. ad spiritualis consolationis expressionem.

eos suauia

52
sicut i torculari vinu expmit. ad primi edificatio / valet etiā
nē. et meritū glorie. **Tertius pfectus.**

Tertius est i spūalis cōsolaciōis infusione.
qz deus cū sit benign⁹ et largus remune
rat hoiez q̄ fidelit̄ offert ei totū qd̄ habz et potest.
id est volūtatis feruore. et corpis seruitutē. **Dea**
aut cōsolacio spūalis cōsistit i duobz. In naliū
aīe potēciāz decoracione. et carnis et spiritūū
quieta cōcordacione. Tūc enī hō vē spūalis est.
cū spūs totus est ad deū erectus et ei cōordinat⁹
et deo plen⁹ est. et corpus spūi nō resistit i hys q̄
dei sunt. s. p mō suo p̄mpte spūi obtempat. nec
cōcupiscendo mala. nec horēdo. dura ul̄ fastēdo
bona. **Potēcie aīe** in quibz p̄maginē sūme tri
nitatis p̄fert sūt tres. **Ratio** volūtatis et mēoria.
Que tñ in seipis ianes sūt et vacue bonis. et i
digent ornari et replei ab illa q̄ fecit eas. hoc
est a deo. **Ratio** illumiat ad cognitiōē v̄i. **Vo**
lūtatis accēdit ad amorē boni. **Memoria** tñquil
latur ad fruēdū et iherendū v̄o bono. **Nulla**
istaz valet esse ul̄ p̄fici sine alijs. **Di** ratio nō
videt. volūtatis nō amaet. qz nec sciet quid esset
amādū. si nō amaet nō delectaet in bono. **Itē**
si nō mēoraret boni. quō posset agnosce ul̄ illud
amare. **Hūmū** aut bonū deus est. et ideo eti
am sūme v̄ez. qz ab ip̄o fluūt oīa. vt sint. et vt
bona sint. **Dicut** eī deus machinā hui⁹ mundi
ex nichilo creauit postea distinxit et ornauit.
ita et hoiez p̄mo format scdm corpus in vtero

Ca. scdm.

deinde aiaz ronalē infūdīt. deinde p̄ iterualla etn /
tū itellāis scdm̄ agnicioez crescit. et volūtas mouet.
et mēōua viget. quasi rēqrens ornatū sibi cōpetē
tem. **R**acionis ornat⁹ est lucida itelligēcia de
deo. et de hys que de deo sunt et ad deū cōduūt.
vt itellectus sacre scripture. et rōnes fidei. ⁊ opez
dei. et itelligē quid sit bñplacitū dei. et ūer vi
cia et vtutes discernē. et naturas eoz cognoscē.
et remedia vicioz. et vias vtutū. **I**n opibz dei
āmirari potēciā sapiēciā et bonitatē ipsi. **E**t
breuit̄ dicendo. ornat⁹ rōnis sunt sapiēcia ⁊ sciē
cia q̄ de deo sunt. **O**rnat⁹ volūtatis sūt scē affect
iones et deuocō ad deū. feruor fidei. fiducia spei.
dulcedo caritatis. et bone volūtatis alacritas. spes
de remissione p̄ccōz. deuocō circa xp̄i hūanitatē
et passiōē. necnō circa ei⁹ diuinitatē. et desideri
ū regni celestis. et cōfidentia de grauidiōe orō
nis. et affcūs diuīe familiaritatis. et similia q̄
afficiūt hōiez ad deū et amorē vtutū. et ad odiū
vicioz et dilectionē p̄ximoz et ad studia bonoz
opez. **O**rnat⁹ mēōie. est sacraz copia cogi
tationū. et affluēcia vtiliū meditationū. et sta
bilis mēōia dei. ⁊ corpaliū ymaginacionū re
p̄ssio. et p̄stā obliuio oīm mūdanoz. et vn⁹ spūs
esse cū deo. **Q**uia v̄ō corpus datū est ad fruēdū
spūi. debet ei obedie sicut dño in omibz bonis.
et nō recalcitraē ul' remurmuraē sicut cōtumax.
seruus ul' piger. **E**t spūs sicut prudēs dñs debet
ei. p̄uidē sicut seruo ī tribz. vt opet' vtilit'. ne oio

et exclusio euagn
tiois mētis. et tñ
quilla adhesio dei

torpeat. ut castiget discrete si in aliquo offende-
 rit. ut sustentet tempore ne lasciuat ul' desi-
 ciat sub onē. Quāto plus quisq; scdm has regu-
 las ordinat⁹ est. tāto spūalior est. **I**sta habere
 est spūalibz cōsolacioibz fouei. **N**ā alie cōsola-
 ciones. sicut nō sūt necessariae saluti. sic etiam
 suspē sunt et sepe false et ficte et deceptorie.
 ut visiones. reuelacioēs. pphetic. sensuales ob-
 lectacioēs. miraculoz opaciones. maxie moder-
 nis t̄pibz. licz qnq; repnant v̄e. sed in paucis.
Dat̄ aut̄ spūalis cōsolacio nouis religiof qnq;
 ut videāt qm̄ large de⁹ remuerat sibi serui-
 entes. et qm̄ bonū est seruire tā dulci dño. **V**t
 ad cōfortacionē fidei. ad robur spei. ad caritati
 accensionē. ad desiderij īflāacionē. ad eru-
 ditionē ut videāt quo p̄gendum sit. sicut ī tene-
 bris lumē ostendit ut videat quo sit eūdum
 et vbi cauēdū. item ad mūiendū cōtra futuras
Quart⁹ status est **Exptiūs** temptationes.
 temptaciois et pugne et tribulaciois
 quibz pbat̄ homo ut purgat̄ et excitat̄. erudit̄
 et huiliat̄. **A**d thimotheū. **Q**ui certat in agone
 nō coronabit̄ nisi legitime certauerit. **Q**uidq; diu
 debet durāe solet pbat̄ si durabile sit. et omē
 nobile et rarū pbat̄ si valeat sicut debz. **I**ta v̄-
 tus hoīs boni. que nobilissima est. et que ī p̄pe-
 tuū durāe debet ī t̄pe tēptaciois pbat̄. si cōstās
 sit. et deus pbat̄ amicos suos adūsitare. si fide-
 lit̄ in ip̄o pseuerēt. **E**cc̄. **V**asa figuli pbat̄

fornax. et hoies iustos tēptatio tribulatiois. Tobie.
Quia acceptus eras deo nāc erat ut tēptatio p
baret te. Purgat eā hō a pccis p tribulationem
temptatiois ut dign⁹ fiat glorie celestis et celi itroi
tu. ne post. idigeat gūi⁹ et diuina purgati. Purgat
eā ut maioris grē capax fiat. sicut vitru obscurū
tergit⁹ ut lumis ampli⁹ sit capax. Exarat eā idē
ut agrior et pmpior fiat ad opa iusticie et vtutu
exicia. qz i statu cōsolatiois sola quies mētis i stu
diū deuotiois videbat⁹ et suffice ad sumā pfer
tione. qz ideo ei ad temp⁹ subtrahit⁹ ut discat et in
alijs vtutu studijs exerceri. Dicit mercator nō in
vno foro ul' apoteca oia simul inuenit qz desideat.
s; in diuisis diuisa. ita religiosus nō tm in quiete
deuotiois et dulcedie cōsolatiois spūalis. s; eā i
labore certam⁹ et exicio bone actiois debz grē
studii pfectiois et meredi occasioē. Ad philippen.
Duo et habūdāe et penuriā pati vbiqz et i oibz
iſtitu⁹ sū. Ad corūthecos. p arma iusticie a dex
tris et a sinistris. Erudit eā hō temptatioibus
qn discit qz sit utilitas temptatiois. et pfectus ex
eis puenies. qz ex hoc leuior fit ei tēptatio cū itel
ligit quāe sic de⁹ pmiseit. et qz sibi fruct⁹ inde
attestat. Ad cor. fidelis aut deus qz nō patietur
vos temptari sup id qd potestis. s; faciet cū temp
tatione eā puctū ut possitis sustine. Erudit
eā ideo qz nō tm inuitat⁹ expiencijs cōsolationū.
s; fiducia ad deū ul' fidei certitudie. sicut quidā
rudes i via dei. qz statū cū subtrahit sibi sentiūt

/ morte

cōsolaciōis experiētiā aīo cōadūt credētes deū a
 se esse aūsū p grāz. ul' etiā in fide titubāe iāpiūt
 an vērā sint que de deo senserūt. **D**ult autē dñs eru
 dire nos p subtractionē cōsolacionis inīti veritati
 scripture et fidei. pot' qm nre qualicūq; experiētie.
 qz fides nō habet meritū si in sola experiētiā cōsiste
 ret. **E**t spes que iā tenet experiētiā. spes nō esset. p
 paciētiā aut et cōsolacionē scripturaz pot' qm
 experiētiāz spem habeam' futuroz. credētes nū
 qm deū auerti a nobis p grām. qm diu volūtas
 nrā a deo nō est auersa p cōsensū pccā ul' corporem
 negligēcie. **P**s. Mandasti iusticiā testimonia tua. et
 veritatē tuā iurabis. **H**ec sup'dca vba sūt testimonia vērā
 grē dei. iusticiā ī volūtate et opacione. et veritas dei
 scdm pmissiōes sacre scripture. q pmittit nobis vi
 tam eternā si mādata ei' obseruem'. **J**ob. Etiam
 si occidit me ī ipō sperabo. **N**oli ergo diffidē cū
 cōsolacio dulcedis iverne tibi subtrahit. quasi deus
 dereliquit te et bona opa tua nō accepta sint ei.
Bed recurre ad illa vērā testimōia et cōsolāe in
 ipō. scz ut cōfidās veritati dei qm diu tu nō disce
 dis ab eo p cōsensū pūatatiōis mādatoz eius q
 ipē nō dereliquet te p pūatatiōē suā. **N**ō enim
 nos elegim' eū. sed ipē elegit nos. et pūs dilexit
 nos. **E**t nō deserit. se nō deserētes. **Q**ui etiā dilex
 it nos nōdū existentes ul' etiā resistentes ei per
 pccm. **V**nde dilexit nos et elegit nos. nō ppter nos
 sed ppter seipm ex sola bonitate sua. ppter hoc et
 suabit nos. **H**ūiliat etiā nos deus p tēptacionū

tribulaciones ut agnoscam⁹ quid sum⁹ ex nobis.
ne extollam⁹ ex eo q̄ a deo accepim⁹ ul' accepisse pu-
tam⁹. **Et ca. scdo.** In igne pbat⁹ argentū et aurū
in camino. Hoies vob receptabiles ī camino hūilia-
cionis quiddā scire ul' falsitatis int⁹ latuit ignis tēp-
tacionis pdit. De ipis etiā bonis hūiliam⁹ vidētes
q̄ nrā nō sūt. sed dei. qui qm̄ et qntū voluit dedit
nob ex grā sua et nō ex merit⁹ nrīs. **Si** cōsolatio
spūalis hoī nō subtrahēt. aliqui nimis extolleret⁹
et grāz pdet et p̄iret. **Subtrahit** ergo ei ne amit-
tat. pdit ne pdat. sicut p̄ puulo suo nūmos negat
ne deludat et pdat donec p̄ficiat in prudēcia r̄ sciat
p̄uide cōseruare. **Didim⁹** quosdā pueros ḡriosos.
nimis sibi inde placē et gloriā huānā querē
et tandē euanuerūt et corā deo et hoīb⁹ vilue-
rūt. **Et.** Qui delicate nutrit seruū suū ab a-
dolescēcia sua. postea illū sentiet cōtumacem.
Benign⁹ deus cui⁹ deliciae sūt esse cū filijs ho-
minū libētēr iptit⁹ has delicias seruis suis
fidelib⁹ ab adolescēcia sua id est a nouitate
cōuersiōis. **Hed** heu postea quosdā eoz sentit
cōtumaces qm̄ ex cōsolacione spūali elati ceteros de-
spiciūt. et in temptationē versi dū famā laudis de-
siderāt. iactācie vicio depuati et ypocrite fiūt. et dū
meliores vidē laborāt qm̄ sunt. deo se opponūt.
Ca. iij. gloriā dei sibi temē usurpātes. **Non⁹** autē dñs sciens
qm̄ utilis sit hoī temptacio et tribulacio p̄us ostendit
ei cōsolaciones dulcedis. quib⁹ postmodū in tempta-
cionē cōfortet ne deficiat et alliat⁹ ut sp̄ ad eas redie

desideret. et nō desistat eas require donet denuo recu-
 pet qd̄ amisit. **D**ic laborātibz in via. p̄us copiosa pa-
 rat refectio ne in labore deficiāt. **D**ic colūbe longi⁹
 emittende p̄us nutriūt̄ tritico cū melle. ut quācūqz
 longe emisse fuerit sp̄ illuc redie cōtendat ubi de-
 licate se pastas esse meminerūt. **D**ic petrus prius
 ī mōtem excelsū seorsū ducit. ubi gloriā cōfigura-
 tionis xp̄i viderat. ut postea a sathena expetitus
 ut tribraret eū in temptaciōe. recōlet̄ porē dulce
 dinē quā exptus erat. et rediet ad dñm quē tā
 amabilem senserat. ne diffidēs et deficiēs despem-
 ret. **D**ic filijs isrl̄ p̄us māna ī deſto datur. et
 postea longe itinē et certamie fatigāt

Multe **Capitulū quartū.**

M aut sunt temptacionū spēs. **U**na ē subtr-
 actio et iopia deuociōis. **A**liæ temptaciōes sine ista
 nullā ul' mōre virtutē haberēt. cū ip̄a sit quasi
 dom⁹ refugij ab oī tribulaciōe. **P̄s.** dñs michi ad-
 iutor est et ego despiciā iūmicos meos. **Itē.** **H**i
 cōsistant adūsū me castra. **Itē.** **S**ubtracto ergo tā
 singulari refugio hō quodamō inermis exposit⁹
 est hostibz temptacionū. et ideo p̄uid⁹ efficitur
 et pusilanimis. nisi fidei spei firmitate se muni-
 at. et paciā et hūilitate se defendat. q̄ tūc maxie
 habent locū ex̄tendi se. et magnā gloriā p̄merē
 di. **F**ide aut p̄bat̄ si credat vera esse que iam
 deserit p̄ gustū dulcedis expiri. **D**ulcia nimis sūt
 oīa de deo credim⁹. sed gustus eoz ideo subtrahit̄
 bonis. ut fides magis initat̄ auctoritati scripture

Hec est quasi
 adit. **V**aliaz tep-
 tacionū. qz si cō-
 solatio deuociōis
 adesset

que

qm̄ experientie pprie et magis ex hoc meitoria sit.
Spes autē pbat̄ si confidat̄ deū sibi esse ppriū
eciā dū flagellat̄. et ita studiosē studeat̄ ei seruire
et placē in oibz ac si sentiat̄ et videat̄ eū sibi es-
se placatū. **U**nde abrahā laudat̄ qui cōtra spem
in spem credidit̄ diuine p̄missioni. et nō hesitauit
diffidentia. certissime sciens q̄cūq; p̄misit deus po-
tens est et facē. **P**aciēcia pbat̄ si nō murmuret
cōtra deū qui quasi ex sua duricia hoīez tribulet
et desolet. et si lōganimit̄ sustineat̄ b̄nplacitū
dei et nō deficiat̄ ī adūsio. **H**uilitas probat̄
si cogitet se digne puniri. quasi qui idign⁹ est
cōsolacione spūali. et si iustificet deū q̄ iuste iu-
dicauit̄ puniēdo reū et ingtū p̄uādo b̄nficio
cōsolacionis it̄erne. **T**antū debz nob̄ deus placē
et tātū debem⁹ eū diligē. **q̄m̄ nos punit ut pur-**
get. sicut blandit̄ ut cōsoleb̄. Heb̄. Quis est
enī filius quē nō corripit̄ p̄r. Apocalip̄. Ego
quos amo arguo et castigo. Capitulum.

Quidā eciā temptat̄ ex **quītum.**
difficultate b̄n opandi et habēt aliquā
bona volūtate s̄ nō fortē. et ex difficultate ob-
staculū iueniūt. quasi qui ḡue saxū voluit et
t̄m̄ affligūt tam ex remorsu cōsaēcie q̄ accusat̄
torporē. qm̄ ex dolore tardi p̄fectus et desiderio
vite sanctoris. **Q**uidā eī vellent habē bona opa
et nō valēt ad ea cōsequēda seipōs vincē. **J**uxta
illud appli. **V**elle michi adiacet. p̄ficē aut̄ non
iuenio. **A**liqua v̄eō possunt. s̄ ita vident̄ eis ari-

qm̄ nos punit sicut
qm̄ nos cōsolat. qz
tā pia it̄encione

da et pua q̄ diffidūt ea placē deo ul' alicui' meriti
 fore. et sic vtrobiq; neglecti sunt. et cadūt in quādā
 tristitiā. **D**icit dicit de talib; btūs bernardus. **D**ūt q̄
 in studijs spūalib; fatigati et versi in corpore ambu
 lant tristes vias dñi. longos dies et longas querūt
 noctes. frequēter murmurāt. arido corde ad quelib;
 iūcta accedūt. **¶** Quidā enī horror terret eos cū
 cogitāt de p̄fectu spūali. quasi dicāt apud se bona
 esset victoria sed dura ē pugna. dulce p̄miū. sed
 labor merēdi gūis. Sic exploratores missi ī terrā
 p̄missionis. reuersi cōmēdabāt vbertatē terre ostē
 sis fructib;. sed terruerūt p̄m̄ p̄ difficultatē expug
 nationis hostiū et p̄ciritatē ihabitaciū. Ita religiosi
 quidā explorātes terrā p̄ scripturas. magna gau
 dia celi p̄dicāt. sed pugnas tēptacionū et labores
 spūalū exiciorū ita exhorret q̄ pot' in deserto
 mori volūt qm̄ introducā ī terrā p̄missionis. **H**oc
 est magis volūt ope ī quodā medio statu manē
 ūer s̄darē vitā et spūalē. quasi int' egyptū et ter
 rā p̄missionis in deserto arido aride cōuersacio
 nis qm̄ p̄ laborē et tribulaciōes p̄cūre ad grāz
 p̄fectionis. **G**ygantes etiā terre mirātur et timent
 quasi monstra enachim. cū magnorū scōz v̄tutes
 cōsiderāt et p̄pua p̄uitate diffidentes illoz p̄fectio
 nē attingē nō ex hūilitate. s̄ ex pauiditate despe
 rāt. causantes q̄ dūm q̄ tā dura seruitia ab hoīe
 requirat. sicut q̄ cū educti essent de egypto ad tales
 miserias sustinēdas. **I**nde etiā tam pauci ad per
 fectionē p̄ueniūt. et de omib; sup̄ ad pugniā nu

meratis tñ duo terrā pmissionis itauerūt. Quia
soli illi pfa fuit int' religiosos q' et in pugna tep
tationis et i' exācio v'utis ifungabil' constantes
fuerūt. in pugna resistendo malis. i' exācio i'sistendo
bonis in finem. **Capitū sextū.**

Ex hoc sequit' alia temptatio fastidij. q'
fastidit hoīez esse bonū. teder eū orāe le
gere. meditari nō iuenit. teder eū audire bona ul' loq'
ul' opari ul' i'teresse diuīs. eadē que sine q'ui labore
facere posset. Et hoc inde. q' ai' ad magna v'utū p'
mia puenire diffidit eadē in mīoribz exercei fasti
dit. Et q' hec temptatio ex p'ori ouat' ostendit.
q' statū post murmur ppli p' labōe sequit' murm'
p' fastidio māne. qd' signat spūalis refectiois ali
metū. sicut sūt v'ba sacre scripture et bona opēa
q' pascat aīaz et reficiūt cōsaenciā. De hoc p'pha
dicit. Omēz escam abhominata est aīa eoz et ap
pinquauerūt vsqz ad portas mortis. Ad duo autē
trahit ista temptatio. aut ad exteriores cōsolaciūcu
las et seculares leuitates. vt q' nō habz i' spūalibus
delectationē. saltē in carnalibz querat et secularibz
nugis. quo q'solet fastidit' q' vexat. Sic et illi qui
māna nauseant. carnes cōcupiscūt et pepones et
porros. **Ac.** id est carnalia et terrena gaudia et sol
licitudies exterioroz negotioz. q' sua a'cedine quasi
porri fastidiētē gustū imitādo delectāt. s' postea
cōsaenciā amaraatū ad fletū cōpellūt. aut ad ni
miā tristitiā trahit hec temptatio fastidij. dū nō
habet i' spūalibz delectationē. et i' carnalibz cōso

lari reuinit. et sic nusquam iuenies refugium magno
 merore consumit. **S**olum ergo restat ut instanti da-
 damet ad dominum cum tribulantur. ut de necessitatibus suis
 liberetur. et sacrificet sacrificium laudis et annunciet
 opera eius in exultatione. id est recolet beneficia dei. ut
 ex illis ad laudem eius in exultatione proferent. / **S**piritus

Quesi statim non succurrerit
 sequitur alia temptatio generis. impatientia contra
 deum. quae tam durus et imisericors sit tribulatio.
 quae tam parca in dando egeno gratiam. et tam anx-
 ie petenti. et tam inopportune pulsanti. Et haec temp-
 tatio quae tam valida est. quae quasi insanit homo et
 palpitat ex vehementi merore. quia ibi non iuenit
 solacium quod deberet ei esse unicum refugium scilicet in
 oratione et intenta supplicatione. cum dominus dicat. Omnis
 qui querit iuenit. **Job xxx.** Clamo ad te et non ex-
 audies me. sto et non respicias me. imitatur eum in
 in crudellem. et duricia manus tua aduersaris michi.
Isaias. Multitudo viscerum tuorum et miserationum
 tuarum super me continuerunt se. **Abacuc.** Usque
 quo domine clamabo et non exaudies. vociferabor
 vim patiens et non saluabis. **Ps.** Usquequo domine
 obliuisceris me. **Item** exurge quae obdormis
 domine. **Item** illud. Murmur filiorum israel. est ne deus
 in nobis an non? Haec omnia illius temptationis anx-
 ietate exprimitur. quae non valet melius superari nisi pa-
 cienter tolerando. et humiliter expectando donec nobis
 benignitatis suae vultum dignetur ostendere et manus lar-
 gitatis aperire. ut celum quod super nos quasi eneam sen-

Ca. viij.

et laboris

titur stillas gratie nobis iſſuat. et terra cordis nri
quasi ferrea. emolita pluuijs benignitatis di dei fructu
ſuū et afftus pius et desideriu deuocōis gminet.
Illa aut temptatio magis piculosa q̄ nimis moleſta
ſentit. **Q**ūdo ex longo vſu ſubtracōis gr̄e deuocōis
et poſt mltā anxia deſideia ſp̄ recuperanda gr̄a homo
quasi laſſus remittit aīm ab itencione querēdi et
ſub colore paciēcie deſinit oculos autolle ad opes q̄
habē ſe poſſe nō videt et cū indignāti hūilitate cogitat ſe
fore idignū talis gr̄e. q̄ forſitā aliud de illo p̄ordina
uit dñs. ut ad exteiora cōuerſus mltas p̄ſit. et ideo ab
itēioribz ſit repulſus. **D**ult etiā ſub diſcreciōis vela
mie deinde p̄ce ſibi. ne corpus nimis debilitet ul ca
put irrecupabiliter deſtruat. **E**t incipit remiſſi⁹ eſſe
in ſtudio orōnis. et ad cōfabulaciōes p̄mpciōr. ad eua
gandū paraciōr. ad corpis cōmoda ſtudioſior. ad ita
nes iocōs p̄mpciōr. ad exteiores occupaciones ſb ſpe
cie redimēdi temp⁹ vtilit⁹ volūtari⁹ et itent⁹. **E**t ita
paulatī ſubtrahit⁹ a p̄mo feruore. et deſideriū p̄ſi
cēdi refrigerat. et ſtudiū languēſat. et ſubintrant
affectiones religioſarū femiāz et viſitaciōes eaz.
Et omībz alijs extinctis ſolū remanet ei ad ſolaciū
debile q̄ ad ſat loqui de ſpū p̄ quod ul ſeipm̄ p̄re
fert multis iēptis talū exp̄neciāz ſpūaliū. uel
acquirit ſibi nomē apud religioſas feiās q̄ exiſtimat
eū loqui ex cordis habūdancia. et eſſe bonū iſtruc
torē vite ſpūalis et deuocōis iterne. **I**n hui⁹ temp
taciōis tempeſtate pluūmi fluctuāt et pauci ena
uigant. quos nec amor dei affiat. nec deſideriū

trahit. nec timor stimulat. nec feruor p̄ficiēdi irget.
 remissi in om̄ibz. Et si qua bona videntur facē ex usu
 quodā ul' ex pudore huāno faciūt. ul' ex timore ne de-
 terius ip̄is cōtingat. Unde q̄ hec superare desideat
 optet ut vim sibi met faciat tam cordi qm̄ corpori.
 sicut p̄grū aīal qd' calcabz tūdit flagellis agitatur.
 Quidā trahūt impetu feruoris ad bonū. sicut igit̄
 illi indigēt freno quo retrahāt ne p̄cipiētur. ita
 alij idigēt flagello ip̄ellēte quo ad bonū quasi coac-
 ti incitent. Misericors aut̄ deus quo difficili⁹ quis ī
 temptacionis pugna certauit. eo maioris p̄fectiois
 ei gratiā retribuet in p̄nti. et maioris glorie p̄miū
 in futuro. **D**ūt alie pluime temptacionū species
 quaz naturas origies et causas p̄sequi longū ē.
Di enī null⁹ medicoz om̄is morboz corpaliū va-
 rietates et dolores plene p̄t cognoscē. q̄nto minus
 sp̄uales morbos temptacionū et passionū que sub-
 tiliores sunt. valet aliq̄s plene discernē nisi sp̄ū sc̄o
 plenissime illustratus. **A**cerbissime tñ temptacioēs
 vidētur. hesitacio. in fide catholica. et despacio de
 dei misericōdia. et sp̄ūs blasphemie cōtra deū ⁊ sc̄os.
 et tēptacio sibi met iniaciendi man⁹ et se p̄imēdi.
 et quedā p̄plexitas querulose cōsaencie medicā
 le cōsilū non admittēs.

Contra tales **Caplin viij.**

Qista maxie valent remedia. **P**̄mū ut cō-
 solent⁹ q̄ nō timeāt illas tēptacioēs. q̄ magis p̄-
 faciūt ad meritū paciēti. qm̄ ad detrimētū. **D**ecū
 dū q̄ paciēter tolerēt. sicut si sathanas visibiliter

ul' sensibilit' aliquē turbaret. **T**ercium q' nō curēt
nec rōcādo eis resistat. q' ex hoc magis quasi cō-
fricāte inflāmarētur. sed ad alia tractanda cōūtāt
se homo quibz abstractus a se obliuiscat' passiōis
sue. sicut corpali passiōe laborās. si habet quo occu-
patus obliuiscat' sui leui' interi' torquet. **Q**uar-
tū ut orōnibz suis et alioz bonoz hōm' misericōdie di-
uine remediū iploret.

Oenealissima autē
temptatio qua omēs in hoc mari magno
et spaciofo quassamur p't ad om' vicioz cōflictū
referri. i' qua sepe picitam' quasi submergendi.
et itez resūptis viribz subleuam. quasi deiceps
ab eoz ipugnatioē securi. De qua dicit **Q**ui descē-
dūt mare i' nauibz. **M**are est vicioz pfundū. **N**au-
ues. religiones quibz enauigat' e seculi vicijs.
Pecelle maīs temptatioēs vicioz. vbi vidēt na-
uigantes. opa dñi et mirabilia ei' in pfundo
qm' cōsiderāt quāta potētia et pietate custodit
certātes a fluctibz pctōz. et quāta sapētia rōne et
pmittit eos tribulāi. et dat eis victoriā p' varia
consilia et remedia vicioz. **Quia**. **Q**ui nō est
temptat' qualia scit. et qui nō est exptus pau-
ta recognoscat. **D**ix i' ml'is expt' cogitabit. et q'
ml'ia didicit enarrabit itellectū. **A**scendūt ad ce-
los p' fiduāe securitatē. et rursū descendūt vsqz
ad abyssos p' timorē succūbendi in temptatione.
Del ascendūt vsqz ad celos aspiciēdi diuine pieta-
tis auxiliū. et descendūt vsqz ad abyssos intueōdo

7 multa

ppue fragilitatis defectu.

Tria aut **Caplin ix.**

Adiscam in subtractione consolationis interne
 scz de minimis beneficijs grās agē. et minas quaslibz
 culpas et negligencias timē et caue. et mīma qz
 adūsa discē pacēter toleraē. De opulēta mensa
 multe mīce pmo aliqua frustra cadūt qnqz i neg
 lecte ul' p nichilo reputate pdūtur. Sic et hō/qnqz
 pluīma bñficia dei sine debita graciaz actione
 pterit. plurimas grās negligit ope exē. pluīma
 pua reputat q magna sunt. pluīma nec agnoscat.
 Sed hīs omībz subtractis sicut vir vidēs paup̄ta
 tē suā. recolit qnta p̄us habuit et potuit. q iā non
 habet. et sicut mēdic⁹ famelicus modicā bucellā
 gratant⁹ accipet et studiosē colligēt qui p̄us deluca
 ta fertula p̄uipendit. **Colligite fructū.** **ii.** Bñfi
 cia dei. nobilia et p̄iosa sunt ex dignitate dantis
 et affū liberalitatis et caritatis quo dat. qui etiā
 pua si daret grā esse debeant. Itē ex p̄iositate i
 utilitate doni. nā quid nobili⁹ spū dei quē nobis
 dat. Quid utili⁹ eo quo tñsformam⁹ in deū et deifi
 cam⁹ et bñficam⁹ et hēdes regni ei⁹ efficiamur. **Petr⁹.**
Maxima et p̄iosa vobis donauit p̄missa. ut p
hec efficiam⁹ diuīe consortes nature. Itē ex vili
 tate ei⁹ cui dat. quid eī deo cū luto. lutū eī sumus.
 viles. viciōsi p̄iores. iūgrat⁹ oīs boni. miseri et mor
 tis rei. et deus memor esse nrī dignet. **Di rex dig**
nat⁹ paupeis tantā habē mēoria ē etiā si modica
daret. hoc ip̄i paupei videri magnū deberet. Quid

habūdās diuisis co
solaciois donis

sic iste ad se reuētēs
iāpit recolligē que
p̄us negligēt p̄teri
uit. Unde i eua.

io pes

est homo q̄ memor es eius. **Ar.** Minimas etiam
culpas cauē docem. q̄ timēdū nobis est ne forte
ex culpis nr̄is et īgratitudīe. gr̄a sit nobis s̄trac-
ta. vt eā recipem⁹ cauēdo negligēcias quā ami-
sim⁹ in tanta libertate. **Eccl. 19.** Qui sp̄nit modi-
ca paulatī deadet. **Augustin⁹.** Ditasti grandia ca-
ue ne obruaris arena. **p̄ub.** Qui timet deum
nidhil negligit. Ex mīnīs guttis multiplicatis
iūndaciones aquaz fiūt q̄ eā magna q̄nq̄ me-
nia subruūt. p̄ modicā rimā aqua latenter in
nauē influit donec subm̄git. **Minima etiam**
adūsa tolerāe assueſtam⁹. q̄ maiora nō supat
qui m̄ora supare nō disat. Multi optāt p̄ xp̄o
mori q̄ p̄ xp̄o nolūt v̄ba leuia pati. Sed quem
terret sonit⁹ folij volātis quō sustinet ictū gladij
terribilit̄ vibrantis. **Discam⁹** ergo oīa p̄c̄a pro
posse cauē. et p̄ hys que cōmisim⁹ oīa adūsa hūi-
lit̄ pati. Et omīb⁹ b̄n̄ficijs dei debitā cōsiderationē
cū gr̄aciaz actione exhibē sp̄. et gr̄am dei nō īvacu-
ū reape. et digni erim⁹ vt gr̄a nobis subtrac̄ta et
augmētata reddat̄ et ad magnū p̄fectū v̄tutū p̄-
ueniē meream.

Temptatio q̄ntū ad **Caplin x.**
p̄ntem materiā dici p̄t quilibet mot⁹ ul'
affectus ul' sensus a vero bono retrahēs. fit autē
hoc trib⁹ modis. Aut alliciēdo p̄ delectabilia.
Aut terrēdo p̄ cōtraria et aspera. Aut deapiēdo
p̄ falsa et verisimilia. Et sic tres vires corrūpūt.
Cōcupisibilitas p̄ delectabilia carni et oculis et

cordi. id est p voluptates diuicias et honores mūdano?

Insafabilitas p timores varios debilitat. in resistendo
vicijs et insistēdo v̄tutibz. **R**ationalitas ceat ut bo / **cū** v̄eo bono nō dyet
nū malū iudicat et malū bonū. eāā lucē veritatis po /

nat tenebras. et tenebras falsitatis ponat esse lucem.

Ps. Cor meū cōturbatū est. sicut aqua luto turbata
et imūdata. Dereliquit me v̄tus mea. q̄ debui vero
bono veracit inherē. Et lumē oculoꝝ meoꝝ et ip̄m
nō est meā. quo verū a falso discernē debui. **C**on /
cupisabilitas duplicat temptat. q̄ delcācio spūalis ei
subthit. et inde desolat. Et carnalis cōcupiscēcia ei
igeritur. et inde fedat. **I**nsafabilitas duplicat. dum
ifirmat ad bonū. et p̄liuis est nō malū. **R**ōnali /
tas duplicat. q̄ itelligit bonū et nō agnoscat quod
bonū sit. et sub specie veri a falsitate deludit. **D**ya /
bolus suggerit aīe intēi p̄ua cōsilia. **M**ūdus exteri⁹
ingerit maliciā cōtumelie. Caro delectat. mēs reci /
pit et cōsentit tēptacioni ul' repugnat.

Qtrū autē vtili? **Capitulum xi.**

Qsi h̄re tēptaciones ul' care. solus rei exitus
pbat. q̄ habē eas et vilit resistē magne v̄tutis est.
Dupasse v̄eo et triūphasse de ip̄is. gloriofū est. **C**are
aut eis cōmodi⁹ et securi⁹. **D**uctūbē est p̄iculosū. **A**p /
petē eas et sese igerē icautū est maxie infirmis et
ip̄fectis. **C**ritae se t̄n ad pugna spontanea cōtra
spūalia vicia. cont̄ v̄ā et iuidia vanā gloriā. r̄.
aliqui v̄ale est. **D**e q̄ inter illos morai eligit q̄ eū
psequit̄ et offendūt. ut sic discat paciā. et qui s̄b
districto m̄ḡro viuit. q̄ in om̄ibz frangit ei⁹ volūtate

ut sic assuescat huilit' esse obdies et pmppte. et sic
de ceteris vicijs spualibz expugnadis. De carnalibz
aut vicijs hoc pculosū et stultū est. sed fugiende
sunt eoz pugne et a meōra excludēde. et occasi
ones eoz tollende. Unde dñs noluit se pmitte de
luxuria temptai. vt docet nos nō debē ingere huic
temptacōi etiā in spe triūphi et pmiij. Cū enī hec
temptacō magis habeat de delectacōe admixta. et
in hoc vicio omīs cōcepti sum⁹. vt et nō solū mens
s; etiā corpus ī eo delectet. pculos⁹ eius aditus cō
ceditur. Sicut hostis q̄ in vrbe aliq̄s fauētes sibi ha
beat si intra portas irrupit potēci⁹ ipām capit.
Ad corintheos. 6.⁹ Fugite fornicacionē. it. Omē pām
qd̄ fāt homo extra corpus est. it. **Temptacionibz**
ī quibz cōsistit maxie teneri et infirmi supantur
in quibz amor mūdi nōdū extinctus est. et ideo
reaccedunt in cōcupiscencijs mūdi. sicut candela
adhuc fumigās cito capit flāmā. Temptacō vō
ipetiosa et quasi violenta foriores ipetit. vt qui
molibz nō flectūt duris et robustis temptacōibz
quasi ventis validis euellant. Temptacōēs aut
fraudulēte q̄ sub speae boni se palliant. licet q̄sqz
rudes et stultos decipiāt q̄ nōdū cognouerūt alti
tudiez sathene id est astucias eius. tñ singulariter
pfectis et bñ pfiētibz isidiant. **ps.** In via qua
ambulabā absconderūt laqueū michi. **Ad corinth.**
Ipe sathanas tñsfiguratur se ī angelū lucis. it.
Di ei eis in figura sua apparēt que turpis est.
horrerēt eū et fugerēt si apte ipugnaret eos re

Ca. xij.
delectacō

sisteret ei. et auxilio dei fugaret eum et vinceret. et sic
 nichil apud eos proficeret. **Boni** enim quia mundi sunt. detestantur
 tantum immunda peccata. quia virtuosus contra omnem malum repugnat
 quod malum esse agnoscunt. **Venit** ergo sathanas in
 specie angeli boni quem credit a bonis diligi. ut tanto
 facilius decipiat eos quo boni nuntius putat. et qui non
 solet nisi bona nuntiare et suadere. **Bernardus.** Bonus
 nunquam nisi similitudine boni deceptus. **Et** ut facilius
 recipiat eius persuasio. primo sola bona proponit. postea
 mixta malis. tandem falsa bona sunt vera mala. postremo
 cum irretierit eos et illaqueat insolubili. apte
 caput venenatum erigit. et in apta peccata eos deicit.
Dicit scorpium quod blandam faciem habet et caudam venenosa
 cum qua occidit. **Dicit** gabonite simulate peccato
 grinos decepterunt filios israel ut preereret eis cum de genere
 hostium forent

Quanti sub specie
 spiritualis dilectionis spirituales fecias frequenter
 ruit et oronum ipsorum obtentu. **Ecce** quanta puritas in
 intentione prima scilicet caritas et deuotio. postea sequuntur
 longe confabulationes. modo de deo. modo de mutuo ipsorum
 amore et fide. et amorosi aspectus et munuscula
 per memorialibus caritatis. **Ecce** quomodo mixta sunt iam
 bona spiritualis collationis et fidelis affectionis cum
 malis inutilis confabulationis et incaute familiaritatis.
 ex inutili occupatione cordis circa dilectam. **Tandem**
 sequuntur falsa bona. sunt vera mala scilicet amplexus
 oscula. et manu et vberum et similia quae omnia suspecta
 sunt et carnalis dilectionis indicia et turpis operis

/ viliter

/ habito

/ tactus

pludra. Postremo ipudica succedunt quasi fructus p
cedentium scilicet apta opera iniquitatis. **Augustinus.** O quam
pua et breuis concubitus hora in qua amittit vi
ta eterna. In hunc modum palliat se sepe superbia.
sepe inuidia et auaricia et alia vicia. quae cum non
audet bonos temptare apta facit quos scit omne
malum odire assumit aliquid virtutis velamen ne ag
noscant esse quod sunt. sicut qui metitur se amicum esse
donec admissus dolose et latenter illum interficiat. Sic
ioab tenuit mentem amare quasi osculatur eum. ne
suspicaret eum hostem esse et non obseruaret gladium
eius dolosum. et ita dolo occidit eum. Sic iudas osculo
christum tradidit crucifigendum. In temptatione tria
maxime dolemus. siue ex dolore pugne et inquietu
dine cordis quam patimur. siue ex timore. ne forte
superemur et succubamus per temptationis consensum. quod
tamen ne forte nimis debilitur resistamus et propter
hoc et propria conscientiam offendamus. licet tamen plene
non conscientiamus.

7 deū

Omnibus temptationibus **Capitulum xiiij**
hijis quibus modis resistendum est. **Pri**
mus est cogitatione inde autem alias occupatio
nes assumendo. quibus obliuiscatur homo impugnationis
quantum potest. **Secundus** est vias et occasiones temptatio
nis fugere et declinare maxime carnales quae appropin
tes sibi intrant ut ignis. **Tercius** patienter et hui
liter uigam domini sustinere. ut se dignum iudicet afflic
tione et labore pugne et patienter toleret. confidens
quod ei proueniet in bonum. quod sic cibus placabilis erit

ei dñs et purgabit a peccatis. et emundabit a vicijs. et
 ditabit virtutibus et scientia et meritis et gloria. **Grego-**
gorius. Qui appetit vitia plene vincere studeat huius
 lit purgationis sue flagella tolerare. Cum deo enim non
 possumus contendere. nec per iusticiam quia peccatores sumus.
 nec per potentiam quia infirmi sumus. nec aufugere ab eo per
 astuciam. quia nusquam coram deo latere poterimus et dominium
 eius terminos exire. **Ps.** Quo ibo a spiritu tuo. et quo
 a facie tua fugiam. **Job.** Sapienter corde et fortis robore
 quis restitit ei et pacem habuit. Unde humiliter cor
 ram ipso nos. et sic misericordiam consequemur. **Quarta** orationi
 incumbere et auxilium supernae virtutis per se et aliorum suf
 fragia implorare. quia nec nostris meritis nec viribus nec
 prudentia possumus de tot hostibus triumphare vel sine
 letali vulnere transire. nisi protecti manu dei et eius
 adiutorio confortati. **Ps.** Inuoca me in die tribula
 tionis erua te et honorificabis me. Ad hoc enim deus
 quandoque permittit homines temptari et tribulari ut excitet
 ad orationis studium. et confugiat ad dominum ut expiat
 eius auxilium et ad eius exauditionis solacium amplius
 in eius amore exardescat. et sic tam in merito virtutum
 quam in fiducia dignationis eius exarescat. **Hic diligenter**
 tribus deum cooperantur in bonum tam prospera quam adversa.
 Solet etiam quandoque deus fidelem servum suum postmodum
 amplius consolari et purioris gratiam conferre in illis
 de quibus aliquando fuerat in temptationis molestia gra
 uiter tribulatus. Sicut de beato benedicto scribit beatus
 gregorius. qui dum carnis temptatione grauius temp
 taretur quia viriliter restitit. iam plene viciat ut dei gratia

70ia

perfectionis

redut q
 is. Aug
 a i qua
 alliat
 ua vici
 a facie
 otuas u
 ment
 ent illu
 asi ofau
 obserua
 cu. Dic
 m teptu
 pugne
 ex amor
 tacionis
 ut resista
 dam. lu
 Caplm
 resstend
 te alias
 at ho
 omfion
 carnale
 tra. pa
 ngu u
 ent tola
 is plaa

nūq̄m̄ postea mot⁹ carnalis illecebre ī se sentiēt.
Ps. **Secūm** multitudīez dolor meoz. **ic.** Sic etiam
in temptacioibz contra fidē et blasphemīā spūs
mētur fidelis bellator q̄nq; ī fide clari⁹ illumīari
et in amore dei ardenti⁹ inflāmari. **Psalm.** Erūt
capiētes eos q̄ se capiūt et subiciāt exactōes suos.
Quītus p̄fectus. Caplm̄ p̄mū.

/ vicioz

Quītus modus est. qui etiā quī⁹ religioīs
p̄cessus est singulariū vicioz tēptacioibz.
singularibz remedijs mederi. hic p̄t status cura
racionis ul' remedioz spūaliū/dici. in quo cura di
ligēs morbis vicioz adhibetur ut ad sanitatis
statū pueniat. De quibz remedijs qz ī p̄cedēti
bz dictum est hic nō est opus repetē. **Ea** autē
diligēcia debet quisq; studē remedia aīe sue p̄
quire et sanādis spūalibz morbis vicioz īvigilāe.
quasi letali morbo laborās medicū q̄ eū curare
posset īquirēt. Et tanto diligētius cura aīabz
curādis adhibenda est. q̄nto aīaz morbus p̄
iculosior ē. et cura difficilior. et sanitas p̄stācior
aīe q̄m̄ corpis morituri. In q̄ntū v̄cō de corpis
plus sanitate sum⁹ q̄m̄ de aīe salute solliciti.
in tāntū cōuicim⁹ illud plus diligē et ei⁹ sanita
tem āplius desiderāe. **Caplm̄ secūndum.**

Sanitas corpis cōsistit in ītegritate men
broz et sensuū. et in ordinata qualitate
humoz. et vigore spiritūū. **S**anitas aīe cōsis
tit in r̄ā et circūspecta actione. in caute locutio
/ in moz disciplina nis obseruacione/ in rectitudīe volūtatis. in or

hoc ē
illiat
et nul

dinatione affectionis. et utilitate cogitationis.

Actio in tribz **Caplin. 3.**
 debet esse arcuspecta. ut sit meritoria.
 Primo an liceat. Secundo an deceat. Tertio an expe-
 diat. Illicitum est omne qd est contra dei preceptum. ul'
 ecclesiastica instituta. ul' contra voti. proprii spōsionē
 discretā. ut est votū continentie obedientie. et ab-
 dicationis pprietatis. et alioz sub voto comprehēsoz.
Indecens est qd nō bonā specie pretendit q colore
 illiciti habet. caā si nō exp̄ssam veritate. ut oē
 scandalū et qd aliau' vicij ul' p̄cā notā h̄re.
 videt. et scdm statū agentis incōueniens iudi-
 catur. **Ad corintheos.** Omnia michi licet. sed non
 oia edificant. seruo dei vitanda sūt. ne pec-
 ciat cōsacras iūfirmoz exēplo min' edificatorio
 et dñm ihonoret. q̄ i disciplina famuloz redūdat
 i cōfusionē dñoz suoz. **Ad romaos.** Glorialis in
 deo quasi suus i dño. et p̄ p̄uacatioēs legis deū
 ihonoras. Romē enī dei p̄ vos blasphemāt int'
 gentes. **I**mpediēs est qd caret fr̄u utilitatis.
Dactu' ei in cōsp̄cū dñi apparet cui' actio fr̄u
 pie utilitatis caret. sicut ram' arefctis in arboze.
 et lignū ifructuosū in vinea ul' pomero. **D**eus
 nāq̄ qui om̄s large remunerare desiderat tot
 occasiones hōi merēdi p̄uidit. et tot actiones
 meritorias ei ostendit. q̄ stultus et merito puni-
 end' est. qui h̄is neglectis iutilia et infructosa
 sectatur. **D**eluti si quis ortū plenū nobilibz fructi-
 bus ingredies sola iutilia et amara carpet i nociua.

:/ hoc ē licet aliq̄ in se nō sint simplicat' mala siue
 illicita. tñ q̄ p̄imos ex mali specie scandalisat
 et nullā edificant

Ca. 11.

In locutione tria sunt siliter obseruanda. Primum ut tar-
dus sit homo ad loquendum. Eccl. 32. Loque adolescentis in
tua causa vix cum nate fuerit. quanto magis in non tua
vel in non causa. scilicet in leui vanitate. **Di** bis interrogatus
facis habeat caput rursu tuum. **ut** utilitas et optuni-
tas exigit esse loquendum. **U**tilitas necessitatis edificatio-
nis. vitandi euidentis noameti. et honoris dei pro-
mouendi. **O**ptunitas temporis. loci. cause. et qualitatis
audiendi. **V**as quod non habueit opculu vel ligaturam
desuper imudu erit. puluis ei inadit. et omnes et
aialia imuda inq nabunt illud. **E**t si quod preciosi uel
aromatici liquoris in eo recodit. euaporat vtus ei.
Hic qui per cesura silentij non ponit ori suo custodiam
frequent imudat sorde illucioy vboz medacijs ma-
ledicis detractioibz turpiloquijs iactacijs scurrilibz
et silibz. **Di** quid etiam deuocions intus habet vel oc-
culte virtutis cibus euaporat et infrigidat et eua-
nesat. sicut semper possunt copiri. quoniam post copuctio-
nis gratia ad vba onosa defluunt. mox et sapor
minuitur. et feruor extinguit. et itelligencia ob-
scurat. et mens in deum intencio dissipat. et cor a
bono quod prius habueit euacuat. **Secundum** est in lo-
quendo arnispctu esse. ut consideret quid loquatur.
et qualiter. et coram quo dispones sermoes suos in
discrecionis iudicio. ne alicui loquendo noceat. ne
quod indebite offendat vel scandalizet. ne quid
falsi admisceat quod costenciam postea remordeat
et dixisse peniteat. Eccl. 17. Cor stultoz in ore illoz

et ideo cū aperiuēt os effundūt totū qd hñt intus
 p stulticiā. Os aut sapiēciū in corde ipōz. qz os nō
 pfert nisi qd cor deliberauit bene esse loquēdū. Qui
 custodit os suū custodit a piculo aīaz suā. qui aut
 iconsideratus ē ad loquēdū sciēt mala. **Luce. De**
oī verbo ocioso. r. Gregori. Ociosū verbū est qd
 aut rōne iuste nōcūis. aut itentione pñe utilita
 tis caret. **Di** ergo culpa nō caret sermo ociosus q
 nō pdest. quid de pñcioso q etiā obest alicui.
Tercū ut breuit loquat. et sine utilitate et ne
 cessitate nō multiplicet vba. Qui multis utitur
 verbis ledit aīaz suā. **Pūbioz.** In mltiloquio ei
 pām nō decrit. Duo ei vba que sola nobis pñis
 sa sūt int oīa ato dca sūt. idest qd nōcūū est tibi
 ul' alteri. nō vtile est tibi ul' alteri. **Necessitas** ato
 ifinuata est sapiēti. **Nā** apud ifipientē nulla v
 ba sufficiūt. **Utilitas** etiā si se p nimia vba effun
 dit onerosa erit et fastidiosa. **Seneca.** Nō multis
 opus est vbis si paucis et efficacibz. **Pūbioz.** **Mant**
 vrbis patēs et absqz muroz ambitu. sic vir q nō
 pñt in loquēdo colhibē spm suū. **Gregori.** Qui
 murū silenciū nō habet patet imia iaculis cui
 tas mētis. **Die** cautus et pñs sit hō in vbis sicut
 auar⁹ in nūmis suis. qz verba quibz mēmur glo
 riā celi pñsiora sūt oīa thezauro. **Pūbioz.** **The**
zaur⁹ desiderabilis reqesat in corde sapiētis. **A**
 uarus pecunie et pñs pfunde et in abdito re
 condit eam. nec pfert eam largiendo. nisi p v
 gente nōcūate ul' utilitate sua. et auet ne vel

obulū supflue effundat sup̄ qm̄ nāte sit. **D**ic etiā
religiosus cordis sui thezaurū abscondat raro lo
quendo et nō nisi p̄ necessaria causa ul' utili os
ad loquēdū aperiat. et qd̄ cū paucioribz verbis
p̄t expedire p̄ ut suffiat ad hoc. plura supflue nō
effundat. **Q**uadruplex aut̄ bonū ei ex hoc pue
niet q̄ cauebit patm̄ multiloquiū ul' vaniloquiū.
In intellectū eius interi⁹ magis pfundabit et sub
limabit. **D**icut aqua cōclusa q̄ nōdū habet exitū
p̄ quē effluat. crescat ī altū. **I**tem qd̄ loquit̄ apud
hoīes magis habet̄ auctēritatē. cū sciāt eū cū matu
ritate loqui et nō leuiter effundē verba sua. **I**te
singulare gloriā mētur in celo.

Morū **Capitulū quītū.**

Disciplinā in religiosis triplici colore de
corat. si sint maturi. huīles et benigni. **M**aturi
tas ut nō sit leuis auredo nec p̄n̄ ad risū. uel
curiosus ul' verbosus nec ioculator. **M**aturitas
mētē int̄ cōponit et totū corpūs exteri⁹ ab
insolētia custodit. **C**aput regit ne leuiter hinc
inde circūferat. **O**culos ne vagent. **A**ures ne
curiose auscultēt que min⁹ expediūt. **L**inguam
refrenat ab ociosis et infructuosis v̄bis. **M**an⁹
ab inutilibz occupatioibz. **P**edes a vanis deam
bulacionibz et inderētibz diuarnacionibz. et totū
corpūs ab inq̄eto motu cohibet. nisi sc̄dm̄ quod
ratio exposat. **U**nde b̄tus bernard⁹ scribēs de
b̄to malachia ep̄o gmedat eū. q̄ ita cōpositus
fuit in moribz. q̄ nec manū ul' oculū ul' aliqd̄

mēbrū leuiter mouebat aliquā. nisi scdm q̄ ratio uel
 causa ductabat. ut nil apparēt in eo qd̄ posset offen-
 de cōtinentes. totū in eo disaplinatū fuit. **H**uilitas
 mox dep̄mit ceruicē. huilem format responsū.
 gestus cōplanat. uestitū simplicē amat. sese inter
 nouissios locat. ostentaciōis dedinat notā. singu-
 laritatē fugit. ad alioꝝ obsequia agilē se facit. ad
 opp̄bia tantū. ad honores oblatos uēandū. p̄mptū
 ad discendēdū. diffialem ad idignādū. **B**enignitas
 facit affabilem et cōpassiuū afflicto. tractabilē et
 exorabile et flexilem ad cōsilia. cōmunicatm̄ sui et suoꝝ
 ī bono hilarē et modestū. iocūdū et fidelē et sociale.
 nullū sp̄metem ul' ternē iudiciatē. gr̄tū. b̄n̄ficiū. oibz
 gr̄tiosū. **H**uilitas tempeat gr̄uitatē ne fastidiosa et
 elata uideat. **B**enignitas facit ne austera et dedigna
 bunda putet. **C**ontra. maturitas tempeat benignita-
 tē ne leuis et carnalit' blandiēs ul' adulatorie applau-
 dēs estimet. tempeat huilitatē ne nimis abiecta uel
 affectata reputet. **H**uilitas reddit imitabilē. **B**enig-
 nitas amabilē. **N**aturitas uenerabilem.

Exterioibz
 ordinatis ī actione locutiōe et moibz. ut ad
 et uerā de celo allatā quadraturā sp̄ualis normam
 sacre disapline tamq̄ uiui lapides ī templo ueri
 salomōis locādi disponi ualeam. de cordis cōpo-
 sitione et mētis bonitate aliqua p̄ponam. q̄ teste
 salomone. oī custodia seruādū est cor. sicut ex q̄ id
 uita sp̄ualis quasi ex fonte p̄cedit. **B**anitas cordi
 in tribus consistit. **I**n uoluntatis r̄tudiē. in affecti

Ca. vi.

/ face ul

/ debitū

onis sc̄itate et cogitaciōis stabili p̄uitate. **V**olūtas rec-
ta est. q̄ bonū tm̄mō vult. et p̄pter bonū. et plene vult.
Si ei aliquid vellet qd̄ malū esset et p̄tm̄ nō esset
bona volūtas. **Math.** Non p̄t arbor bona fructū ma-
los face. **Et** si bonū vellet. s̄ nō p̄pter bonū. vt bona
op̄a fieri p̄ laude hūana sicut ypocrite. et aliqua
alia nō pura it̄nacione. **S**imilit̄ bona nō esset. cū nō
simpliat̄ bonū p̄pter se vellet. sed p̄pter aliud nō bo-
nū. **I**llud ei quisq̄ magis vult. p̄pter qd̄ aliud vult.
In fine nāq̄ quiescat. s̄ p̄ illud qd̄ ad finē est tm̄mō
t̄nsit et reliquit ip̄m obtento eo qd̄ voluit. **Si** aut̄
vult bonū et p̄pter bonū. s̄ nō sicut sufficit. licet p̄-
pte recta sit. nō tm̄ plene. vt vñ dei it̄cedē ul̄ docē
vult q̄m̄diu inde nullā cogitur sustinē adūsitate
sicut h̄j q̄ in temptaciōibz et p̄secuciōibz deficiunt
ul̄ ita volūt bona opa agē. vt tm̄ ab alijs illiatis
nolūt abstinē ul̄ quocūq̄ mō nolūt bonū it̄ceptum
ad finē p̄ducē. ul̄ plus qm̄ debeāt et expediat bonis
op̄ibz insudac̄ volūt. vt q̄ indiscrete castigādo se p̄-
mūt. ul̄ ad it̄aniā et destructionē sui p̄trahūt semet
ip̄os. **Ad romanos.** Racionabile sit obsequiū v̄m̄. **Et**
Jeremia. Cū plus qm̄ potuit fecit. p̄pterea perijt.
qz cōtritiū moab quasi vas it̄tile. **D**uplex est enim
plenitudo. vna n̄c̄itatis altera p̄fectiōis. **N**̄c̄itatis
est illa. q̄ min⁹ nō p̄t habē ad salutē. vt obseruācia
p̄ceptoz. **Math.** **Si** vis ad vitā ingredi serua māda-
ta. **P**lenitudo p̄fectiōis est impleciō cōsiliōz. **Si** vis
p̄fectus esse vade et vende oīa. **Et** cū reliquis cōsi-
lijs evāgelicis. **A**d hec nō tenet nisi qui ea sponte

^ votu.

vouit. vt religiosi. q̄ tñ post. fiut necessaria ad sa-
 lute. Deutonomij xxxij. Cū votū voueis dño. nō
 tardabis reddē. q̄ requirer dñs deus tuus. et si
 moratus fueris reputat̄ tibi in p̄cām. Quod ante
 votū liberū fuit vouē/facē ul' nō facē sine peccato. / ul' nō vouē
 illud post votū iā nārrū est adimplē. et nō reddē ipossibile. et iā nō tñ
 ē in cōsilio qm̄ i p̄cepto. Et sicut de p̄cepti tñsgres-
 sione reus est dāpnatiois eterne. ita de voti p̄ua-
 ricatione. Verbi gr̄a. Sicut sc̄laris dāpnat̄ p̄ forni-
 racioē ul' homicidio ul' osimili. ita p̄fessus regulā
 i religione dāpnat̄ si est p̄prietarij ul' iobediens
 ul' facit aliqd̄ qd̄ in regula p̄ceptorie ihibet. Iusta
 vero n̄citas ul' euidēs maior utilitas admittit dis-
 pensacionē. sed ab eo q̄ p̄t in talibz dispensac̄e. Du-
 bna etiā interpretacio p̄cepti p̄iculosa est. sicut pons
 semiputridj aque p̄cipitis et p̄funde de quo dubiū
 est an sub tñseute corruat an susistat. Quae vult
 aliquis q̄ maiora p̄ xp̄o det̄ceuit subire certamū
 et oīa dereliquit in sc̄lo se cōmittē p̄iculo p̄ modi-
 co motu p̄prie volūtatis. ul' p̄ puo cōmodo i incerta
 opinione sua ul' alteri. vt si de p̄pbat illā opionē euadat si-
 ne lucto meiti. si aut̄ rep̄bet eam. dāpnet. Maxie
 tñ tales opiones qnqz p̄iculosiores sūt qm̄ apte
 tñsgressiones. q̄ vbi sat se homo delinquē inde fa-
 ale corrigit. vbi aut̄ nescit se peccare. et isup cre-
 dit licē. inde nec i morte pure cōterit̄ p̄pter falsam
 spem. qd̄ forte si licueit ul' min⁹ i eo peccauit. ba-
 culo arūdineo et cōfracto inuitens. // Volūtas bona
 et plana. via regia et secuta debet iudē. et relictis

trichoti

dubietatū diuertialis quasi suspectis latronū semi-
tis aptos et certos iustoz calles ambulāe. ne velut
penitens boni querat diuitiula dedinādi de ma-
pfectionis ī qua vouerat ambulāe. Quid enī est
vñ omīs dāpnacionē incidim⁹. nisi talis dubia in-
terptatio p̄cepti dei de ligno vetito ubi callidus ser-
pens psuasit mulieri nō ita stricte s̄ simplicit̄ intel-
ligendū illud p̄ceptū. cui⁹ obseruācia pot⁹ nociua
foret. ne fieret sicut dij scientes bonū et malū. Et
cui⁹ trāgressio neq̄q̄ sicut deus cōmūat⁹ fuerat mor-
tem corpus et aīe meret⁹. Credidit ergo isipiens mu-
lier falso interpti et cōsensit suadet̄. cui nequaquā
cōsensisset. si cōsiliū eius fallax et intile credidisset.
Nō tñ putādū q̄ cōditio religiosoz peior frā sit
ex voluntaria alioris voti p̄missione. eo q̄ de stric-
tiori ponte facili⁹ et p̄caulosior sit lapsus qm̄ de
lacioni. **Red** q̄nto difficilior via tanta sequit̄ maior
gloria. Et q̄nto laborosior cōflictus tanto gloriofior
triūphus. Talem aut̄ timorē alioris p̄fectionis inau-
tit religioso aut pusillanimitatis formidulosa tēp-
tatio aut iūeteratus tepor. quo p̄mi feruoris oblitus
et p̄mā caritatē relinquēs horret altā vitā quam
aggressus fuerat stupēs p̄cipiti⁹ p̄fundū. et fastidit
laborē pugne. dū nō videt p̄miū. nec sicut debet de-
siderat qd̄ sequit̄. **Vnde** p̄us in p̄bacione debuit se
deliberasse si volens edificāe turri emā p̄fectionis
haberet sup̄tus cōstantis feruoris ad p̄ficiendū. ut
ultima p̄mis respondeāt. ne postea cū posuerit fū-
damētū alte p̄fectionis et nō potuerit p̄ficē sicut ce-

perat ex voluntatis tepore. om̄s incipiāt ei illudē
tā hoīes qm̄ demōēs dicentes. Hic hō cepit edifica
re et nō potuit cōsumāe. sicut structura imperfecta
et labestā ostendit structoris defectū.

Capitulum sextum.

Ad euitādū ergo apostatice p̄uāciōis obp
briū. et p̄fē sanitatis grām obtinēdū. et
repmisse b̄titudinis gloriā religioso cōsequendā.
quedā cōia spūalia exācia ponēda vidētur. ī q̄bz
qui fidelit̄ pseuerauit cito sentiet se ī spūalis vite
p̄fectu cresce quousq; ad p̄fectā pueniat sanitatem
virtutis.

Primū est
ut homo sit impiger et agilis ad īcipiē
dū et faciēdū bonū qd̄ ex alteius amōi
tione ul' ex diuina īspiratiōe itelligit faciēdū. Mul
tū enī p̄fectū negligim; tam meītoz qm̄ p̄mīoz
eo q; tedet nos bonus studijs īstē ex horre difficul
tatis. In aut̄ voluntatē faciendi habem;. hāc de tpe
in temp; differim; et p̄castinam;. et interī irre
cupabilit̄ pdim; et temp; et meītū qd̄ lucrāi pote
tam;. Aut ita desidiose et ideuote facim;. q; nec deo
est valde gr̄tū nec cōsciencie nr̄e meītoziū ul' cōso
latoziū. p̄mo corrosiuū cōsciencie. q; etiā inde pu
niri timem;. et ex insipiditate tedet nos laboris.
et festinam; inde cito absolui. et tedet aliud file
inchoae. Exemplū de studio orōnis ul' obsequij ī
coquina ī infirmitorio ul' alteius boni opis. in
quo nullū honore ul' tpale cōmodū ul' pp̄rie volū

tatis solaciū expectam⁹. Et hoc est contra boni o-
peis naturā qđ si debito mō fit semp letificat cō-
sciētiā et accēdit affectū ad aliud bonū faciēdū.
Et. Qui edūt me adhuc esuriēt. Sic deus iussit tēā
pducē herbā virētem et lignū pomiferū et habens
mūgdq; semē in semetipō generis sui. id est bona o-
pa. tā mīora qm̄ maiora. q̄ si virēt debito vigore
pacta habēt semē sui generis in se. id est desiderium
alteri⁹ boni. qđ quasi germē pullulet ex priore. Si
autē ex desidīa elanguēat et semē ipi⁹ infructuosū
manebit. Et ideo tēdet nos aliud bonū incipe. qz
ex iā fco. piū ul' nullū cōcepim⁹ deuocōis affectū.
Om̄i ergo tpe seru⁹ dei p̄uideat qđ illa hora ma-
gis sit sibi expediēs ut faciat. et qđ faciendū vide-
rit. p̄set qualit̄ illud cōgrue et scđm̄ v̄tutis regulā
magis apte p̄ficiat qntū valet. Sic ei assuefaciēdū
est corp⁹ et anim⁹ ut ex vsu boni opis nullomodo
territ⁹. patib⁹ sit sicut seru⁹ fidelis et agilis statim
ip̄anti dño ad oīa rōnabilia seruicia obedire. Sic
videm⁹ in seruis seculaibz qui nec p̄ frigore ul' la-
bore ul' iopia ul' alia difficultate pigritant dñs
suis p̄ pua mercede p̄ longa t̄raz spacia etiā in
p̄iculo corpis obedie. gratū habētes. si p̄ gr̄az ac-
tione cū redierit nō magnas alapas et vitupeia
a dñs receperit. nichil de cōmodis ifirmāre uel
dom⁹ ul' hospitū cogitantes. Claustrales vero serui
delicati sunt et elati. paz volūt laborāre et bene
pcurari. et cū ipi dñs suos debilit̄ honorēt ipsi
volūt dñs suis i om̄ibz quasi esse equales volūta

te ppria p lege vtentes. Que pabola est / tps i i / pntis
 stantis. **Et.** Qui delicate seruū suū id est corp⁹
 nutrit ab ifancia nouiciat⁹. postea illū sciēt
 cōtumacē. Vel qz piger erit / ul' ad patm pdiuior / ad bona
 maxie carnis. Ex cōsuetudie oaj homo mollis et
 piger effiat. ut nichil velit pati ul' face nisi qd libz.
Et contra fidelis seru⁹ ita debet huiliāe semetipm
 et māsfuacē sicut ioculator catulū suū. ut statī
 cū iubetur saluat a lecto ad orōnes nocturnas. et
 quasi ad nutū rōnis sit pmp⁹ ad quez spūalia
 exācia que ul' obediencia iusserit ul' caritas frna
 requirit ul' deuotiōis studio apta sūt ul' cui libet
 alrei' vtitis.

S tūdū vt sicut **Caplm. viij.**

Ad agendū bona agilis. ita sit ad abstrahē
 dū se velox a quiblibz malis. statī cū sentit se
 aliquo eoz interi⁹ pulsari ul' exteri⁹ occupai. scz
 ab otiosis vbis. a iocis ab actionibz ifrūosis et max
 ime a cogitacionibz vanis et affectionibz viciosis. i
 carnalibz cōcupiscencijs. q nec ad horā debem⁹ in
 corde pmutē morari. ne offendam⁹ deū et scōs an
 gelos pntes. et cōsciēciam sordidem⁹ et penam
 meream. et bona que possem⁹ cogitāe et agē iteri
 negligam⁹. **Dic** abraham qnqz deo iubēte sacrificia
 offerens descendētes sup ea volucres ad lacerandū
 ul' fedandū sollicitē abigebat. **Et** nos ne aliqn in
 dei cōspū appaream⁹ vacui qnqz sacrificia ei offe
 rentes scz bone volūtatis. bone actionis. bone locuti
 onis. sacre meditacionis. et pne affectionis. Volucres

malaz cogitacionū et affectionū statū abigē debe-
mus. ne ea nobis dissimulātibz aliquaten⁹ ma-
lent. et deo īgnata efficiāt sacrificia et nob̄ ineffica-
cia ad meritū et spūalem p̄fectū. **N**ec solū carna-
les et turpes cogitaciones statū debem⁹ abigere.
sed etiā vanas et amaras et gulosas et similiū vici-
oz simulcra ī cordis nr̄i templo ymaginādo non
pingam⁹. **T**heatra et taberne solent secularibz et
ludicris fabulis depingi. tēpla autē sacris hystorijs
et mysticis picturis decorari. **E**x qualitate picture
cōsiderat⁹ qualitas dom⁹ et dn̄i in ea morātis. **A**li-
qn̄ supbia pingit sibi p̄laturas et dn̄ia famulorū
obsequia et queqz alia pomposa. **V**ana gloia pingit
sibi quoslibet ornat⁹ et vnde possit laus hom̄i acq-
ri. **A**liqn̄ etiā sātates et miracula et p̄phetias ⁊ mag-
nas deuociōes et edificatorias p̄dicaciones ⁊ mltā
similia. ex quibz āmiracio oriat⁹ hoībz. et sibi latēs
laudacio et reuerēcia exhibeat. **S**ic inuidia fraudes
et detractiones. **I**ra rixas et cōtenciones et solita bella
et cōuicia mouet. et pugnat cū absentibz et lassat⁹
a nullo fatigat⁹. **S**ic auaricia pecunias et diuersa
edificat et destruit et acquirit. **Q**ui ergo bonū hos-
pitem xp̄m nō vult effugāe de hospicio cordis sui. ⁊
imicos ei⁹ et vicia secū nō hospitet. **Q**ue ei cōuēcio
xp̄i ad belial. **E**t quis cōsensus templo dei cū h̄mōi
ydolis. **S**i citius ei⁹ hostem de vrbē tua. seau⁹ eris.
Si tarde obstas ei. inualescet contra te. et capiet vrbē
et occidet te. **S**ic de cogitacionibz malis. **C**uriositas
queqz pulchra et curiosa depingit. **G**ula mensas

amplas et varios ciboz et potiu apparat. **Luxuria** etiā
 eā que sibi cōgruūt fantastice depingit. **Hec** sūt ydo
 la q̄ deus ezechieli intra parietē templi depicta ostēdit.
 que eā abhominaciōēs appellavit. **Hec** de tēplo cor
 dis nri solliate detergam. ne fiam deo abhōinabi
 les sicut et illa sunt. usq; quo morabūt in te cogitacio
 nes noxie. **Caplin viij**

Jeremie 1.

Qertū est ut sp̄ cor pacificū cū omibz habere
 studeam. qd̄ cōsistit in duobz. ut nullū malū
 facere ut cupē studeam. et si quis nos in aliquo offē
 dat. paciēcie sauto utamur. In medio plio vsamur. et
 difficile est. qm̄ sepe iacula sup nos mittant. tā vboz
 acutoz. qm̄ factorz nobis molestoz. a superioribz nris
 duroz iperioz. ite pacionū. ~~quibz dīpeū paciēcie~~
~~opponem.~~ que dīpeū ut ipenetrabilior sit iūmici ia
 culis. muniri debem. scōz martirū et alioz bonoz
 exēplis quasi pellibz aīaliū mortuoz. **Jacob.** Exēplū acci
 pite frēs exitus mali et lōgūitatis laboīs et paciēcie
 pphas. **Ete** bndicim eos q̄ sustinuerūt. sufferētia.
 iob audistis. et finē dñi vidistis. **Demp** ergo muniti
 itedam contra iacula vboz. et ictus frōz aduersoz.
 ut pacē quā exteri nō possum in hac superāe. dū
 rabilem saltē intus p paciēciā cōseruem. **Lucas.** In
 paciā nra possidebitis aīas nras. **Caplin ix.**

et alioz quozlibet
 adūsarioz vnde cūq;
 emergētū. quibz si
 dīpeū paciē nō oppo
 num. sepe letaliter
 potēim vulnerari
 et p ipaciāz nimia
 pturbacionē vita
 amittē spūale

seruāe

Quartū ut qnto pcius p̄t quis. que sūt mūdi
 ptat et habeat ac cupiat. **Aliena** a nob sint
 oīa mūdāna. qz nec v̄ nre sunt nec a nobis facta.
 nec diu nobiscū mansura. nec salus nra in ipis con
 sistit. Et ideo habem ea quasi a mūdo mutuata. p

**quicūq; fideles sūt
eis. amic⁹ suspectus
est eis**

7 obsequio

f. sui

cotidiana ymo cōtinua et graui usura sollicitudinū
et laborū. Quāta putes p̄ncipes et potētes et diui
tes hui⁹ sc̄li usurā om̄i tpe exsoluē p̄ mutuo suo
anxietatis. occupatiōis et afflictiois. et quō ambiāt
aliena. quō augeant ul' custodiāt sua q̄ timēt pdē
p̄ amicos et iūmicos. p̄ fr̄es vxores et filios! A potē
tore timēt inolenā. ab inferiori furtū. ab equali
fraudē. nulli ad plenū cōfidit auar⁹. oēs suspecto⁹
habet. nec tñ p̄t eoz/care. et ideo nullū p̄t vere
diligē. cū a nullo vere se diligi suspicer. Timor
enī suspiciosus nō est in p̄fecta dilectione. Timet
de rebz. Timet de corpe p̄pter substāciā. et tot
timoribz plēn⁹ nō p̄t utiliter timē de aīa. de q̄
tñ maximū p̄iculū adhuc restat. Sicut eī p̄nci
pes a faultetis suis exigūt cotidiana seruiā et
munera rōne officij. et tandē cruciāt eos ī carce
et oīno despoliant. sic et mūdus post exactiones
usuraz ratiōe sbstancie et honoz. quos officialibus
suis diuitibz mutuauit. tandē oīno euacuatos mit
tit eos ī carcerē infernalē. Unde bella et lites ī sc̄lo
nisi qz mutuo int' nos certati cupim⁹ p̄ncipē alter
alteri qd' uterq; nō p̄t itegre possidē. In spūalibus
diuitijs nullus ex alteri⁹ habūdancia patit' detri
mētū. cū aliis nichil sit min⁹ sapiens ul' v̄tuosus. eo
qz eis alter habūdat. Sed seculis est de seculāibz diui
tijs et honoribz q̄ tot nāte est habē portioēs quot sūt
participātes. et ideo alter alteri iūidet habēri. qd'
ip̄e habē nō p̄t. Hec fuit occasio quāe loth recessit
ab abrahā. et esau ab iacob. qz multa habebant

pecora et nō poterat eos capere terra ut simul. id est cō-
 corditer habitauerēt rixantibz inter se pastoribz gregū.
 Quia multiplicatis pecorinis desiderijs sciz mūdānis
 fit rixa int volūtates q̄ volūt pasce sua desideia in
 pratis hui⁹ scli. et cū omibz nō sufficit p libitu fiat
 a frē p iuidie dissidiū diuidit. que pecora si pauca
 foret modico concrēta essent. **Jachaias.** pasce pecora
 occasionis q̄ qui possidebāt occidebāt. Quod etiā sic
 p̄b intelligi. id est pecora occidebāt eos qui se posside-
 bāt. **Augustin⁹.** Rixant imites. qm̄ ipi nō possidebūt
 terrā viuētū de qua mites pelli nō pnt. Habentes
 aut alimēta et vestimēta quibz tegam⁹ hys cōtenti
 sim⁹. et quiddā penurie patim⁹ loco ill⁹ deū i corde
 ponam⁹ qui oīa implet. **Deati** paupes spū id est vo-
 lūtate et amore spūalis pressus qm̄ ipoz est regnū
 celoz. Quāto eī se hic angustāt in terrā nichil cu-
 piendo. tanto in celo dilatibūt. et econūso

Quintū est **Capitulum x.**

ut semp et int⁹ apud se et extra corā hoībz
 in oībz humiliet se et depmat i sua estimaciōe int⁹
 seais. in v̄bis in gestibz i vestibz et i oī facto suo.
 nouissimū locū eligat. sicut fuit optinū. **Ad hui⁹**
 liandū aut se in oculis suis cōsideret qualis sit
 qm̄ vilia et fetida sūt oīa que corpis sūt. **Vnde**
 venit. quid erit. quid int⁹ sit qm̄ leuit⁹ emarcescūt.
 etiā sispulchra i homie apparēt. **Quāta** est decrep- / qua
 tio in honoribz seculaibz. qz nō honorāt etiam
 diuites. qui hec vident⁹ face. sed sua lucra sequūt
 sicut canes et aues cadauer. qd cū abrosū fuit.

et multa alia dāt
nobis

et nudatū q̄ nichil plus ī eo rodendū īueniūt reli-
quūt et aliud req̄rūt. Item ī aīa quāta sūt ibi vi-
cia et p̄tā q̄nta īpūitas et simulatio ī bonis q̄
facim⁹ et desidia et tepor. Quāta obmittim⁹ et
negligim⁹ utilia. q̄nta īopia v̄tutū. q̄nta ceatas
ītelligēcie. lubricitas meōrie. īordinatio affectū.
Q̄ mala nr̄a pure mala sūt. et nr̄a totaliter st̄.
Q̄ bona nr̄a nobis tm̄ mutuata sūt cū vsura
repetenda. et imp̄stā et impura sūt ex nob̄/ma-
teriā hūiliatiōis assumūt. Verū enī est nos esse
īopes et viles et q̄ntū ab hac estimatiōe deuiam⁹
tm̄ extam⁹ a veritate.

Sextū est. vt sit matur⁹ **Caplin xi**
et seriosus cū quadā meroris dulcedine.
nō tm̄ redij amaritudie ul̄ rancoris. **M**ox leuitas
potest aliquñ iēsse bono ad horā. sed deuoto nūq̄
dū est deuot⁹. **D**icit exemplū in viris p̄fectis
quos leues ī moribz ad vsū ul̄ ad iocū p̄nos ra-
rissime videm⁹. **U**nde cū vtile sit homī esse in
luctu. ideo br̄s dicit dñs huc lugētes et tot causas
luctus eis dedit et ostendit. sc̄z p̄ seip̄s p̄ primis
et p̄ dño. **P** seip̄s. q̄ p̄tōres sūt deū offenderūt
et cotidie offendūt. īopes sūt v̄tutū. tarde p̄ficiūt.
expositi multis piculis. et ad huc dubij an dāp-
nent⁹ multis miserijs īuoluti. alieni a deo. exdu-
si a regno. p̄ni ad malū. multis supplicijs obnoxij
mortis purgatorij ul̄ inferni. **P** primis. cōpatiēdo
pauperibz afflictis p̄ditatibz peccatibz ~~dāpnatis~~
et dāpnādis temptatis subuersis expositis silibz

malis quibus et nos ipse deo copando eius passioni
 et iurijs a pñdis et pñtoribz ei cotidie illatis. et sibi
 sione iusticie. et aiaz pdiaoe. fidei cõaltatioe et ig
 titudie p oibz bñficijs que omibz largit p scandalis
 quibz inhonorat a famulis suis et mlis alijs. **Deiũ**
 bonũ int habz amorẽ ad primũ exteri planam
 benignitatẽ. **Malũ** aut seriu amax et fastidies
 bonũ idignubũdũ suspiciosũ rãtorosu sine racione
 turbulentũ et alijs onerosũ. **Dissolutio** ẽ deuotioi
 sicut aqua igni. et qui duat i gsuetudigvix disues
 cet maxie ioculai.

Septimũ est mētem semp **Caplin xij**
 habẽ ad deũ suspensã orando cogitando ul
 recordãdo meditando legendo attendẽdo ad bona
 contẽplando. **Unde** qñcũqz dei seruus ad modicũ
 dei nõ meminit cõtemisat et dolet quasi grauit
 offendet. tanti amici/defraudat. qui nrĩ nũqm
 obliuiscit. **Cũ** suma beatitudo z gloria cõsistat. i iugi
 visione dei huiusmodi bñtudo mutacio quedã est iu
 gis meoria dei. **Ista** ẽ meritũ. sed illa pmiũ. **Cũ** diu
 eũ vidẽ nõ possum pñtes. saltem meorem eius ab
 sentes. **Tanto** quisqz leuius et pleni eũ videbit in
 patria. qñto frequẽcius et deuoti eius memirit in
 hoc exilio. **Unde** psalmista diat. **quidẽbã** dñm in
 cõspectu meo sp. **Et** **Nec** tm in ocio. sed etiã in ne
 gocijs et ocupacionibz ei memores esse debemus.
 imitacioe scõz angeloz. qui missi i mĩsteriũ nrĩm
 sic exteriora disponat. ut tm ab itimis nũqm rece
 dat. **Quãto** celũ ampli est qm terra tanto spũa

itutu

lis meditatio et cōtēplatio latiores habet materias
et vias qm̄ cogitatio terrenor. Quales aut̄ sint
iste vie ul' materie et quales pfectus et pressus
meditādi et itūendi spūalia nō est hui' tēpōis
ul' materie. sed istud ptinet ad septimū spūalis
vite pressū qui ī sapiēcia versat.

Nunc **Sextus pfectus.**

7 cōpetencia

de sexto qui in v̄tutibz puris cōstat aliqua
simplicibz cōueniēcia et nouis ī religione ppona
m̄. alta et subtilia magis exatatis ī hys reser
uātes. Quāto eī quisq; alia pfectit et in antea
ora se extende' studueit tanto altiora et p̄fiora
itelligit tam de hys que iā attingit qm̄ de illis q̄
nondū actualit cōprehendit. Dicit q̄ mōtem asce
dit quo alia scandit eo altius videt q̄ntū adhuc
distat a cōmūe sūmitatis et qd̄ in ymo positus
estimauēat esse v̄ticem mōtis. sublimat' videt
vix mōtis pedē esse. Sic et de p̄fectioe nemo p̄e
nisi p̄fect' et p̄fectioni p̄xim' nouit loqui. Virtus
est ordinat' scdm̄ veritatis iudiciū mētis affectus.
Sed iudiciū veritatis circa quatuor ḡnāl' ver
sat. circa bonū et malū. Bonū. aliud est t̄pale
aliud corpale. aliud spūale et p̄petuū qd̄ sine
dubio meli' est qm̄ corpale et t̄pale. Malū at̄
aliud est culpe aliud est pene. Culpa. alia ve
nialis. alia mōrtalis. Pena. alia t̄nsitoria. alia
sempit̄na. Malū ergo culpe p̄e' est quo meret'
malū pene. qz si nō esset nec pena esset. Pena
v̄eō t̄nsitoria minor est qm̄ sempit̄na. Et qz lex

Ca p̄mū

7 et mai' bonū et
mai' malū

culpa

veritatis scripta est i corde hois p iudiciu ronis.
date sut ei ena in adiutoriu affectiones ad fuga
mali et apphensione boni. qz i hys duobz ois be
atitudo cōsistit in elongnave ois mali et fruicioe
ois boni.

Septem
aut sunt affectiones metis vit. spes timor
gaudiu meror amor odiu et pudor. Harz quatuor
sūt malū. tres aut ad bonū ordināt. Nā timor
meror odiu et pudor contra malū sunt. Spes
gaudiu et amor ad bonū se habēt. Nā bonū nō
est timēdū s̄ optandū et sperandū. nec p bono
ē dolendū sed gaudēdū. nisi forte puacio boni
timeat ul' doleat. qd nō est bonū s̄ pprie malū.
Nā malū est puacio boni ul' corruptio. Item
bonū nō est odiendū s̄ amādū. nec de bono pu
dendū est sed gloriādū. Gloriacio ideo nō dicit̄
affectio p se. qz sub gaudio cōprehēdit̄ i amore.
Cū ergo iste affectiones ordinate sunt ad quod
debēt et scdm qd debent iuxta ronis et veri
tatis iudiciū tūc homo est virtuosus. Cū enim
sola mala timet et magis timēda .i. magis ma
la plus timet. et dolenda dolet et odienda odit
et pudēda erubescit scdm plus et min⁹. sicut ipa
et dolenda. et odienda et pudēda plus ul' minus
sunt mala. Item cū sola sperāda sperat i sicut
debet. et amāda amat. et de gaudēdis gaudet
scdm qd magis ul' min⁹ sunt. Dūmū aut bonū
qd est deus. qd est deus sūne amandū est. et an

bona

oia sperandū. et sup oia in ipō gaudendū. Et ea que
ab ipō retrahūt sūme fugienda et execranda. que
sūt p̄cipue vicia et p̄tā. q̄ hec vere et p̄prie mala
sunt et omibz mala et nulli bona. et ad nichilū bo
na cui isunt. licet q̄nq; bonis cooperent̄ in bonis
mala aliena ul' etiā p̄pria post cōuersionē. vt ex
eis magis hūilient̄ et ampli⁹ iardescant ī amo
re. qui eos in talibz vicijs tollerauit. et a talibus
liberauit. Dñs etiā in gloia augetur leticiā dāp
natio reprobōrū. q̄ gaudet se ab hys saluatos. que
poterāt sicut et illi nisi deus eos liberasset iadis
se. Multe sūt alie v̄tutū artificiales diuisiones
scdm qd alie dicūt theologice. vt fides spes cari
tas. Alie cardinales. vt iusticia. prudēcia. fortitu
do. temperācia. Item alie politice. alie purgatorie.
alie autē purgati. alie exemplaes. quas sicut
rudis rudibz loquēs p̄terio. solū illū ordinē sequar
quo v̄tutes p̄ncipales septē vicijs opponūt. Cū v̄
tus scdm hūc sensū nō aliud sit qm viciōr caren
cia. et q̄nto quisq; ab omī vicio purior fuit tā
ta et virtuosior est et p̄fectior.

Sicut nucleus
ī testa ul' cortice. sic est v̄tus īterior ceteris
obseruātijs in religione. Oia ei que in obseruā
cia religiois apparēt iuenta et statuta sūt p̄pter
obtinendas et cōseruādas v̄tutes. Ceterā sine v̄tu
te sunt sicut testa carens nucleo. Et sicut ī taber
naculo fedis plura erant plura velaminū gnā
intra se p̄tegenācia ul' decorācia scūarū. s̄ pelles

.Ca. ij.

.Ca. iij.

Dei

iacantine. pelles arietū rubicunde. saga ciliana. cortine
 et tabule parietū p̄ter alia. Ita in religione plura sūt
 v̄tutis tegumenta ul' ad decorē ul' ad custodiā v̄tutis
 ordinata. ī quibz nō pura v̄tus cōsistit. sed quedā v̄tu-
 tis umbra et latentis intrinsecus demonstratio figurat.
 Vnde q̄ istis exterioribz cōtentus interiora postponit. sic
 est quasi corticē ul' testam vacuā sine nucleo habet.

Primū
 est habitus exterior ī vestibz et tonsura. q̄ si p̄
 se religiosū fecerint egyptice ul' mariones religiosi fo-
 rent quibz talis habitus q̄nqz ioculatore formatur.
 Sed hec sunt tm̄ signa interior. sicut arcubus ante ta-
 bernā potū venalem designat. et vexillū sup̄ eccl̄iaz
 denūciat dedicacionē. Vnde si signa falsa fuerint
 decipiuntur hoīes putātes iuenire significata. Ita de
 ficto religioso qui exteri⁹ in habitu p̄tendit qd̄ non
 habet ī moribz et vita.

Secūdu. sunt exteriores cōmoniales
 obseruācie. vt inclinaciōes geniculaciōes et
 i horis pulsaciones et om̄s gestulaciōes quibz clau-
 strales vtunt̄ in diuino officio ul' in alijs de quibus
 sepe min⁹ v̄tuosi maiorē vim faciūt qm̄ aliqui p̄-
 facti et magis deuoti.

Terciū. sūt mores exteriores cōpositi
 et exteriorū mox disciplina ī loquēdo ī gra-
 diendo ī tot⁹ corpis gestu. q̄ eccl̄a curiales sc̄lares
 cōmēdabiles faciūt. et seculais v̄tus appellatur.
 Sed religiosis magis cōpetit licet huīliori et pla-
 niori.

Quartū. sunt opa pñe. vt ieiunia vigilie
flagella et alie corpales exercitatioes et casti-
gatioes. que licet p̄p̄inquet magis v̄tuti q̄m p̄cedē-
tia. t̄m nō sunt pure v̄tutes. q̄ et ea ypocrite habē
p̄nt. et ī mōrli p̄cō positi sepe ī talibz excent seipos.

Quintū est studiū
familiaē ad expurganda vicia et v̄tutes
uiuificandas et semetipm huiliaē. ire motus iri-
me. luxuria domae et ceteris vicijs ipugnātibz
resiste. et opibz caritatis et obediēcie īsistere et
aliaz v̄tutū. Quāuis eī oīa bona opa sunt v̄tu-
tis exācia. q̄ nec bonū opus esset qd nullā v̄tutē
respicēt. tamē aliud est aliqd bonū opus exerce
simplicit̄ p̄pter deū. et ītencione merendi veniam
et gloriā. Et aliud est idipm exē nō t̄m causa
merēdi p̄dicta. sed eā p̄ hoc obtinēdi v̄tutē sibi
coherētem et p̄ sitandi ea p̄ opis exāciū. et viciū
cōtrariū expugnādi. et hoc est multo vtilius q̄m
illud p̄us. Verbi grā. Alius orat simplicit̄ vt per
hoc ipetret p̄cōz veniā ul vitā etnā. Alius eā
p̄ter istam ītencione orat vt cōsequat̄ grāz deu-
oiois et gustū diuine dulcedis et grām diuine fa-
miliaitatis assequat̄ et noticiā dei datius p̄ mētis
illuminaoēz cōsequat̄. Et licet actio p̄oris bona sit
meritoria venie et grē et glē. t̄m ītencio sadi cooperat̄
vt et celerius et pleni⁹ hoc qd exp̄ssim⁹ assequat̄. Dñ
multū valet ad p̄fectionē sātatis scire ītencione di-
rigē ad eā querēdā. et studiū suū ad hoc ordinare
in t̄m vt aliquis faciliori labore quo ad corpale exā

vt assuesciat se ī orōnis
studio

cū maiores mētales v̄tutes obtineat. qui scit prudēt
disponē gressus. qm̄ / difficiliōri labore. **Exemplū de q̄** / alius
libet perito artifice q̄ melius et citius et leui⁹ opatur
opus qd̄cūq; qm̄ alter ip̄eritus cū labore maiori.

Sextu est
īpe nucleus afftūalis v̄tutis. q̄ est p̄fectio
v̄tute actiue. et īgressus ordinatus contēplatiue. **D**ine
illa frustra sperat p̄uitas contēplatiōis ul̄ stabilita⁹.
Dicut aqua fontis nō erit pura qm̄ diu fundus nō
mūdāt⁹ est. ~~neq;~~ sordibz eiectis. **D**icut autē ex nucleo
pinguedo olei exp̄mit. ita ex afftū v̄tutis sapor deu
tionis p̄cedit maxie diuini amoris et desiderij celestis
et gaudiij sp̄ualis q̄ nobilior et efficacior est qm̄ con
p̄ctio timoris ul̄ metoris. **H**is sunt sex dies ī quibz
opari optet opus salutis et abos vito querē. ne ieiū
ni deficiam⁹ in via hac qua ambulam⁹. ita vt sexto
die duplices abos s̄z. bone actiōis et pie affectionis.
vt ī septimo et ī sabbato q̄estam⁹ et toti sani facti a
viciōz languoribz ī requie opulenta vacare possim⁹
diuie contēplatiōi et vidē qm̄ īpe est deus. et gustāe
qm̄ suauis est vniuersis. **Q**ui sexta die duplices nō
colligit abos. septima ianis remanebit nichil repe
tiens de dulcedine contēplatiōis. qz qui sextū statū
qui est in v̄tutū afftūaliū sanitate nondū attigerit
septimi status dulcedine q̄ est in sapiēcie gustu et
intelligēcie lumie nō fruet⁹. **I**nde est q̄ iacob p̄us
de h̄a sex filios genuit. et post h̄ec rachel peperit fili
ū ioseph decorē asp̄tū. quo nato cepit iacob petere
dimitti in p̄riam suā reuerti. qz p̄us ī actiua v̄ta

.Ca. iij.

debet homo perfectus esse in sex p̄d̄is p̄fectuū statibz
et tūc gustato fr̄u vite contēplatiē cupiet dissolui
et esse cū xp̄o in p̄ria celesti cui⁹ iā p̄micias in sapōe
dulcedinis sup̄ne p̄lulauit. **H**ec qz p̄ficiētibz her for
mula scribitur: ut scāt q̄ntū in singulis v̄tutibz p̄fec
runt ul' q̄ntū a p̄fectione eaz adhuc distent. quālibz
ip̄az in tres gradus longe inter se differentes descri
bendo distinguam⁹ multos medios p̄fectuū passus
festinādo tr̄silientes p̄pter fastidiū deuitandū. **O**r
do septem capitulū viciōz hic fuit. **P**̄mū supbia. in
iciū om̄is p̄c̄i. **S**c̄dm̄ iuidia. deinde ira. accidia. aua
ritia. gula. luxuria. **H**uic p̄ cōtrariū opponit̄ ordo v̄tu
tū. scz. hūilitas contra supbiā. dilectio p̄imi contra
iuidiā. mititas contra irā. caritas dei cōtra accidiā.
contēptus diuiciāz contra auariciā. sobrietas contra
gulā. castitas cōtra luxuriā. **H**ec qz teste b̄o gregorio
sicut multi arboris rami ex vna radice p̄cedūt. ita
ex caritate dei cet̄e virtutes oriunt̄. **I**deo de ip̄a tāq̄
om̄i m̄re et nutrice p̄mo dicam⁹ et postea de filiabz.
An̄te ip̄am nulla v̄tus m̄itoria est. ip̄a enī om̄es in
format ut v̄tutes sc̄e sint. et vigore tribuit eis ut sint
magis ul' min⁹ m̄itorie et deo accepte sc̄dm̄ qd̄ de
ip̄i⁹ nutrimēto min⁹ ul' ampli⁹ acceperūt. **H**aut ra
m̄is arboris a radice nascit̄. et ex succo ab eo p̄cedē
te nutrit⁹ ut magis fructificet et magn⁹ efficiatur.
Inicia aut̄ singularū v̄tutū ad incipientes p̄tinēt
sine quibz nō p̄nt esse salui et deo placē ad salutē.
P̄fectus ad religiosos magis cōgrue p̄tinēt q̄ me
lores esse debent qm̄ populais cōitas ul' layci se

culares. qui tñ sunt de numero saluādoꝝ. Ad
 pdest aliora p̄ficere. et exteri⁹ in hñtu p̄fectiora
 p̄tende. si in studio v̄tutū et exercicio opis non
 distam⁹ ab ifinis. qui tñ sunt i spe saluacionis.
 Vnimo maior est cōfusio et spēs fallendi. mag
 na p̄mittē et erigua p̄soluē et supplicio poa⁹
 qm̄ p̄mio dignū. P̄fectio autē ad p̄fctōs p̄tinet.
 qui tñscenso difficultatis obstaculo. i quo p̄ficē
 volentes laborant. quasi i mōtis ascensu. iam
 in ip̄o culmē xp̄o duce cōstituti. tñsfigurationis
 ei⁹ gloria desiderāt speculari. Nemo tñ in hac
 vita ul' p̄fctē alicui⁹ virtutis apicē valeat app̄
 hendē. ul' stabiliē in sūmo gradu sp̄ manere.
 sed p̄ mō vie p̄fectus quis dicit resp̄cū iferioꝝ q̄ nō ul'

Caritas **Caplm̄ quātū.** min⁹ sūt p̄fecti.

est ordinata et magna volūtas
 seruiēdi deo. placēdi deo. fruēdi deo. Caritas
 dilectio dei et amor idem sūt. Tamē bñs bñar
 dus distinguit ea dicens. Magna ad deū vo
 lūtas amor est. sed cū lactatur a grā est di
 lectio. cū vero fruit. et adheret deo caritas est.
 Diligē debem⁹ deū sup oīa p̄pter tria. quia
 bon⁹ est i se. nec tñmodo bon⁹. sed etiā ipsa
 bonitas est. quia nichil meli⁹ cogitari ul' esse p̄t.
 et a quo omē qd̄ aliquo mō bonū est. Si enim
 omē qd̄ bonū. est diligēdū in quātū bonū. ille
 qui sūme bon⁹ est. et ifinitū bonū est. sūme ⁊
 si possibile esset ifinitū diligēdus est. iuxta me
 ritū dignitatis ei⁹. Itē q̄ ip̄e puor dilexit nos.

Ca. vij.

et plus diligit nos. qm̄ ip̄i nos. Ille enī qui ī
finitus est. et cui nō est aliud esse qm̄ amāre. qz
ip̄e deus caritas est diligit nos paupes et viles
et miseros. et dilexit ab eterno nōdū existētes.
nondū eū diligētes. p̄mo et nesciētes et resistē
tes et offendētes ip̄m. et ideo iustū est nos eū
viciissim dilige ex oī qd̄ sum⁹ et scim⁹ et possu
m⁹. vt saltem cū exigua mēsura nre possibili
tatis fideliter remeciam⁹ ei diligendo cuius
magitudinis nō est finis. Tercio p̄pter emēdū
dilaōnis eiusdē mltiplicē effm̄. qui cognoscat
in bñficijs eius. qz nō suffiat ei dilige solo af
fectu. nisi etiā nobis ondat in effm̄. Gregorius.
Obacio nāqz dilcōnis exhibitio est opis. De
quibz bñficijs modo nō psequim⁹ causa plixim
tatis. alci⁹ t̄pis oportunitatē ad hoc expectatē.

Dilectio nra **Caplin vij.**
in tribus cōsistit. In volūtate. in opere.
in affm̄. Volūtas īformata a rōne cōsentit ei⁹
consilio vt velit bonū. Et ne ociosa sit volūta
p̄greditur. ī actū boni opis omēm familiam suo
impēio subiectā in adiutoriū iuocans. scilicet
mēbroz corpis et sensuū et cogitacionū. siue
ad pmouēdū bonū. siue ad remouēdū malū.
Cūqz hoc fideliter fecerit. quasi p̄ remuneraciōe
ul̄ releuacione laboris ex vsu exercitij suscitāt
etiā affectus ī solaciū a grā demulcente sua
dulcedine affectū. vt iam nō tantū ex īstinctu
rōnis velit bonū. et cū conatu laboris illud agat.

sed eam ex desiderio operetur et affectum amplectatur
 et diligat. et contrarium illi odiat. et horreat et
 fugiat. id est malum. Et hec est vera sanitas vo-
 luntatis. cum non tantum ex instinctu cogit se ad volendum bonum
 vel faciendum. vel nolendum et vitandum malum. sed etiam ex affectu
 et desiderio mentis amplectitur bonum. et odit malum. Et hec est virtus
 et mens bona. de qua philosophi multa dixerunt. sed
 vix vere cognovissent eam. **V**oluntas quoniam
 quod sine opere sufficit ad meritum et debitum. ubi
 facultas et oportunitas operis non subest. Ver-
 bi gratia. pauper subveniret libenter pauperi. sed
 non habet unde. Dives etiam quicquid id faceret. sed
 non habet cui. **U**triusque ergo voluntas tunc pro-
 fito reputatur. Si autem facultas operis et oportu-
 nitas subesset et non sequeretur effectus operis. tunc
 non sufficeret sola voluntas. quia nec voluntas esset
 cum posset quod expediret proficere et nollet. **Q**uatum
 enim vis. tantum facis quod expediat cum potes. sed
 si non facis. non vis.

/ ronis

Habet etiam multe virtutes esse **Ca. viii.**
 undeant. et inter se differentes. ut humili-
 tas alia est quam castitas. et patientia alia quam
 misericordia. et sic de alijs. tamen quadam consideracio-
 ne omnes unum sunt. Et ita quilibet non tantum
 coheret sed etiam inest alteri. ut qui unam habeat
 vere. omnes dicat habere in habitu. et si non in actu.
Edmondus apertius ait. Caritas patientis et be-
 nigna est. non emulat. non agit perperam. nec

/ alteri

inflatur. nec est ambiciosa. nec querit q̄ sua sūt. **et.**
ibide. Dicit enī deus est unū simplex et p̄fissimū
bonū. in quo est om̄e bonū p̄fecte. et cui nullū bo
nū deest. ita caritas est una v̄tus ī se om̄em habēs
v̄tutem. **Hed** p̄pter diversos effectus eius ex diūsis
ext̄is occasionibz et actionibz ul' causis illatis.
quibz se ul' cont̄ malū opponit. ul' ad bonū extēdit
diūsa officia ul' noīa sortit. **Virtus** enī sc̄dm
augustinū est amor ordinatus. Videlicz ut amet
solū qd̄ debet. et sicut debet. et q̄ntū debet. **Quātū**
vero amas aliqd̄. tantū odis et fugis ei' cōtrariū
q̄rē potes. **Caritas** igit̄ cū se extendit ad diligēdū
deū. dilectio dei dicitur. **Cū** ad primū. dicit̄ dilao
primi. **Cū** eius miserie cōpatit̄. misericōdia appellat̄.
Cū eius bono cōgaudet. cōgratulatio vocat̄. **Cū**
beneficit se odientibz. benignitas nūcipat̄. **Cum**
nō extollit̄ in p̄speris ianiter sup se. huilitas re
putat̄. **Cū** obtempeat superioribz ut iustū est. obe
dientia est. **Cū** excusat̄ turpia. castitas est. **Cū**
refecat supflua corp̄alis nāt̄atis. sobrietas est.
Cū diuicias abicit. paupertas est. **Cū** ad paupes
eas libent̄ effundit. largitas est. **Cū** tedio expec
tacionis nō frangit̄ p̄missoz. longanitas est.
Cū inter bonū et meli'. et int̄ malū et pei' dis
cernit. prudēcia est. **Cū** ius suū cuiqz tribuit.
iusticia est. **Cū** delat̄ionibz nō emollit̄. t̄p̄ancia
est. **Cū** duris nō terret. fortitudo est. **Cū** credit
~~credit~~ credenda. fides est. **Cū** sperat speranda.
spes est. **Unde** spūs s̄cis et unū et m̄lplex d̄.

Cū eq̄nimit̄ adūsa
tolerat pacē dicit̄

sapie viij. Quia ai in se vnus sit diuisa dona tribu
 it scdm diuisos donoz effcus. sicut aliqua nobil
 efficac medicina diuisos curacionu effcus operat.
 ul virtute cofert. varia opandi. ut vni acuat vi
 su. alrei clarificet voce. alij auditu referet. alij
 gustu repet. in alio aliud et aliud opet. **Scdm**
 qd caritas opponit se septe capitalibz vicijs. septe
 virtutes format ut pdcm est. de quibz nuc dice
 du est. quibz pfectu gradibz distinguat. **Una**
 queqz ei virtus teste bto gregorio habet uiciu
 suu. et pfectu. et pfectione. Terra pfert germē
 suu. pmu herba. deinde spica. deinde plenu fruc
 tu in spica. Herba est uiciu virtutis. spica pfcis.
 frumentu plena pfectio. **Caritas dei mri et nu**
 trix om vntu tres habet gradus. scz ifimu. me
 diu. et sumu. **Hic et alie virtutes p singulas. Nec**
 incoueniēs distinctio. **Si eni celestes iherarchie**
 dicento bto dyonisio singule p ternas differēcia
 distinguūt. cur nō et spūales iherarchie eudem
 ordine in terris imitent. **psertū ai celestis pul**
 chitudis exemplar ad hoc nobis celitus allatū sit
 ut p viribz studeam dno in nobis sanctuariū
 face. ut i medio nri habitae dignet scdm exe
 plar i monte celesti nobis demonstratū. **Utū at**
 qui in pmo gdu. quasi in ifima vntu iherachy
 ia hic stant ad ifima iherarchia ptineat. et qui
 media ad media in celo. et qui in suma ad sum
 ma in celo iherarchia ptineant. ai illic dno pducente
 uenem agnoscem. **Laborem tm hic fideliter**

quec
 mple
 et. et
 us i s
 rtus
 ul
 ul ad
 Dur
 6. Vid
 qm i
 et fug
 xrid
 prim
 e. nisi
 tilac
 ms ni
 sup se
 by vt
 i. msh
 tis. s
 est. Ca
 est. Ca
 long
 r mal
 u au
 o em
 do ef
 uena
 ic. e

de virtute i virtute eundo p̄ficē. certi q̄ nequaq̄
inferior erit retribucio gl̄e p̄portionata meritoꝝ
mēsure. **Luce vii.** Mensuram bonā et cōfertā. **1c.**
Eadē quippe mēsure qua mēsi fueritis remeci
etur vobis. Eiusdē mēsure p̄dua implebitur
tibi vino gl̄e in nuptijs celestibz. au⁹ tu hic im
plere studueis aqua iusticie p̄ntis. q̄ in cōpa
tione celestis gl̄e est. sicut aqua ad vinū opti
mū in valore mille miliū metretax. aque flu
mīs ul' mariū nō valeret unā electi vini. quo
ad p̄ciū utriusq̄. **Ca. ix.**

Qaritas dei p̄mus ḡdus est sic diligē
cōcessa et eis uti. ut tñ illicita deuitet.
et amor dei nulli⁹ rei amorē p̄ponat. Sicut
illi q̄ sic ea que mūdi sūt diligūt. ut tñ in eoz
dilectioē ul' cupiditate p̄cā mōrta deuitent
seruādo q̄ deus p̄cepit facē. et cauēdo que phi
bet p̄ p̄ceptū. **M.** Si vis ad vitā ingredi. idē
i ingressu vite assistere. nō in progressionē al
ciorū. serua mādatā. **7.** Decidus gradus po
test esse. cū homo volūate pleniori affectu
et feruēntiori. nō solū cōia cōtētes est seruare
p̄cepta sine quibus nō est salus. sed etiā ad
oīa que dei sūt studiosus est et volūtari⁹ tam
faciendo i se qm̄ in alijs p̄mouēdo et desiderādo.
Hoc p̄prie bonoz est et religiosoz. nō solū pre
cepta dei. sed et consilia ipsius iplere et ipm̄ spe
cialit̄ imitādo sequi deliberāt oīs iusticie doc
torē dñm ih̄m xp̄m. Talibz dicit beatus **bernard⁹.**

Non est vñm̄ arca cōia languē p̄cepta. neq; hoc
 solū attendē quid p̄cipiat deus. sed quid velit. p
 bantes q̄ sit volūtas dei bona et bñplacēs et per
 secta. Quātū enī amas dñm̄. tantū studiosior eis
 pmouē bñplacitū eius vbi potes et honore. et
 caue eius offensā et ihonoracionē. **Gregorius.**

Nūqm̄ est dei amor otiosius. opat̄ enī magna si
 est. si vō opari rēnuīt amor nō est. fidelis autē
 dei famulus ea diligencia qua cauet dñm̄ suū
 offendē in se p̄ p̄m̄. ea etiā cauet et dolet eum
 ihonorari ab alijs p̄ scandalū et p̄auū exēplū.

Quia idisciplina famuloꝝ redundat ī dedecus
 dñoꝝ. Quis enī fidelis famul⁹ patient⁹ sustineat
 contēptū dñi sui et iūrias. ne dicā pmoueat ⁊
 augeat. Hui⁹mōi vō xpo dño nō serui sūt. sed
 soli ventri. Si tu p̄ velle tuo seruis dño. ip̄e remu
 nerabit te p̄ velle suo. Si aut̄ tu studueris ei ser
 uire p̄ velle suo. ip̄e remunerabit tibi p̄ oī velle
 tuo. **M̄.** In qua mēsura mēsi fueritis remecietur
 vobis. et addiciet vobis nō tm̄ scdm̄ mensurata.

sed etiā sup̄ scdm̄ omē desiderū tuū remunera
 beris. **Tertius** gradus est tanto afftū estuare
 ad deū. q̄ sine ip̄o viuē nō possis. coartatus ⁊ quasi
 desiderio dissoluēdi. et esse cū xpo. Talibus est
 viuē ī paciēcia ul' p̄ciā in fastidio. et mors ī ar
 denti desiderio. etiā p̄ dura tormēta. Hoc deside
 riū fecit andrea amplecti cruce. stephanū orac
 p̄ lapidantibz. qui ei celū patefaciebant. quo
 anhelebat ingredi. laurētiū deridē carnifices.

nequa
 merito
 ofertm̄
 remeci
 ebatur
 u hic in
 in cōpa
 oī oph
 que flu
 du. quo
 diligē
 deruere
 dicit
 in cor
 uent
 que phi
 di. idē
 me al
 nis po
 affectu
 rnuare
 Ca ad
 m̄m̄
 siderado
 orū pre
 ym̄ spe
 ic dor
 rnar

Ca. x.

vincētiū puocāe tortores. agathā letissime et
gloriant̄ ire ad supplicia quasi ad epulas iūita
tā. et ceteros gloriosos martires gaude in tri
bulacioibz facit. et inimicos psequentes diligere
a quibz ad desiderata gaudia veloci⁹ adipiscē
da pmouebant. Amici scōz desiderāt eos secum
diu retine hic. Inimici aut̄ eoz dolent eos aliq
tpe secū in mūdo morari. Et ideo diligēdi eis
sunt qui optant et pmouēt eos vt hoc citius
et pleni⁹ obtineāt. qd sup oīa diligūt. in quo
nil eis vtili⁹ esse p̄t. Nil est qd tale valet estū
extinguē desiderij. qm̄ diu nō dat̄ eis copia de
fonte vite p libitu potari. au⁹ siti mirabiliter
cruciant̄. Tribus tñ interi vtrūq; refocillāt
guttulis cōsolacionū spūaliū. scz iterne sua
uitatis recreatione. sacmētali corpis xpi per
ceptione. q̄ deuotis solet esse singulae solaciū
p releuādo hui⁹ exilij tedio. Quia et si non
maifeste. tamē v̄e et salutifere ipm̄ que amat
susapiūt dñm ihm xpm̄. Item spūalis fruct⁹
multiplicatiōe. in quo et aīaz pfectū. et dei
honorē sentientes. exilij sui molestias tolera
bili⁹ sustinēt spe lucrōz bonoz dei. **Vñ** spōsa
diat adolescentulis. **f**ultate me floribz. noue cō
uersationis bone. **s**tipate me malis. i. pfectibus
et ad pfectionē tendētibz. qz amore languet.
desiderio dissoluēdi et esse cū sponso. vt q̄ diu
ab hoc differoz. saltē consolet cōuersione p̄cōz.
et pfectu bonoz. Et ita meū exiliū erit michi

tolerabili) si videro alijs esse fr̄uosū. et si tar
 dius ad sponsū veniā. tñ plures metū ducā.
 Sic et paulus coartat) int̄ desiderū dissoluē
 di et p̄fectū subditoꝝ. cōsolat se interi ex eoz
 p̄fectu de sua dilacione a regno. Ad philippen.

Coartoz enī x̄. **Capitulu xj**

Dilectio primi ex dilectioē
 dei nascit. q̄ p̄pter deū et in deo et
 sc̄dm deū est primū diligēdus. p̄ter deū. q̄
 ip̄e mādauit. Johes. hoc mādatū habemus
 a deo. ut qui diligit deū diligat et fr̄em suū.
 In deo. id est. ea aff̄ione diligē debet primū.
 qua deū. i. ea forma. sc̄dm deū. id est ad h̄
 diligē debem) primū. ad qd nos diligit de?
 id ē ad salutē aīe et p̄f̄m in spū. hoc est v̄
 pure et ordinate diligē. Vere. ut nō f̄icte sic
 illi. qui verbo t̄m et lingua diligūt et non
 ope et veritate. Pure et nō carnali affectio
 ne. nō p̄ utilitate p̄pua. nō ex casuali aff̄io
 ne et seculari societate tantū. que si nō sint
 semp mala. tñ non sūt meritoria. nisi ex spū
 ali dilectione accipiāt cōdimentū. Ordinate
 ut nō ad vicia. et cōmoda carnis. et tp̄alem
 p̄speritatē. sed ad etnā salutē. **¶** Vnde notā
 dū q̄ mltiplex est dilectio. sc̄z carnal. et di
 lectio cupiditatis. et dilcō naturalis. socialis.
 et ē dilcō spūalis. Carnalis est que carnali
 bus nutrit. ut int̄ virū et femiā i copu
 la carnali. Cupiditatis. ut qui diligit pro

muneribz. sic et canis diligit eū qui dat ei a
bū. Naturalis hec est inter cognatos et p̄p̄in
quos sanguine ul' p̄ria. Hac etiā dilcōne dili
gim' illa que natura magis venustauit. ut
pulchros hoīes. et alia naturalit' delcābilia.
et etiā illa que n̄re nature sūt aliquo modo
similiora. Dicit cū ex duobz eque ignotis vni
magis inheret affectus. q̄ forte nobis simili
or est in natura. **Etā 13°.** Om̄e aīal diligit
suū simile. it' sic et oīs homo p̄ximū suū.
Ista sicut a bonis et malis et etiā a brutis ha
bet. ita bona et mala esse p̄t. licet originem
trahat a natura q̄ bona est in se. **Unde i ne**
cessitate plus tenem' ex iure naturali p̄p̄in
quioribz qm̄ ex̄neis subuenire. **Socialis** est
qua notos et familiares et cōtribernales ma
gis diligit qm̄ ignotos et alienos. **Ista sicut**
p̄ se indīns est. q̄ et bonos et malos videm'
eam habē. **Deo** boni ad bonū. mali vero ad
malū eā cōuertūt fauēdo socijs ad q̄ volūt.

Spūalis
dilectio a spū scō denoiata est. a quo
fuit qui amor p̄ris et filij dicitur. **Illa est q̄**
mādat' nobis a dño. et meritoria est p̄ se
sola. et duas p̄ores efficit meritorias. qm̄ ab
ea regunt'. i. naturale et sociale. **Cupida**
autē nō ordinat. sed tolerat et temperat ne
excedat. q̄ magis querit vtilitatē p̄riā. qm̄
illius quē videt' amare. **Carnalē** vero odit

et fugit. ul' fugat et excreat et extmūat. nec
 unq̄ erit fida s̄z spūalis soaetas inter eas.
 et q̄ntū una ip̄az augetur t̄n̄ altera minu
 itur. licet int̄ cōiuges p̄pter sac̄mēti v̄tutē si
 moderata fuerit excuset. **¶** Sed a spūalibz qui
 plenā vouerūt deo cōtinēciā tantomagis p̄
 mēda est carnalis dilcō et euellenda. q̄nto
 idēciōz apparet macula ī candida bisso. q̄
 in rudi sacco. **¶** Que ē societas luci ad tenebra.
¶ Et que cōuencio xp̄i ad belial. **¶** Vnde bene d̄
 in ~~cāntico canticoz~~ **¶** suo libro sapie. **¶** O qm̄ pul
 chra est casta geneacio cū caritate. **¶** Sed qz solet
 se q̄nqz palliare carnalis dilcō sub specie spi
 ritualis. sicut zizania sub tritico. **¶** Et de virida
 rio religiose vite euelli possit aliquas eius
 species quasi noxias herbas. ad cautelā iexp
 tis breuit ostendam⁹ p̄ quas dinoscat distana
 a spūalis amoris a carnali. **¶** Spūalis ē dilec
 tio nobilis virtus est. et ideo ne vilescat admix
 tione carnalis amoris. sicut balsamū sophisti
 catū vilibz liquoribz. ul' sicut alie nobiles spēs
 falsitatis cōmixtione viciant. longe est inde et
 subtilit̄ segreganda **¶** Psaias. **¶** Vinū tuū mirtū
 est aqua. **¶** Id est amor spūalis viciatus est a
 more carnali. **¶** Dic prauū caupones vendūt vi
 liora vina sub specie melioris. et hoc est maxi
 me ī ebriatis et rudibz q̄ nesciūt discernē p̄cio
 sū a vili. **¶** Iohes. **¶** Oīs homo p̄mū bonū vinū
 ponit. et cū inebriati fuerit. **¶** **¶** Dic sepe muta

Ca xij

/ apud iacuos

tur amor q̄ primo bon⁹ et spūalis videbatur.
cū discretiois et sobrietatis metas excesserit ī
carnalem. Quia astut⁹ drabolus p̄mo occultat
temptatiois laqueū donec amor īcreseat
et tenax fiat. sicut viscus quo capiūt auiculae.
vt cū sibi mutuo cōglutinati fuerit īsepabili
amore dilāis et dilecti īprouidos sil' in īguī
ne trāssodiat carnalis cōcupie mutrone. cū ab
īuicē iam nequeūt separari. poa⁹ nāq; sibi
mutuo cōsentiūt ad queq; spurca cōmicia. qm̄
velint fidem quā iam ex longo tpe integram
sibi seruauerūt aliquaten⁹ violare. ul' oīa fui
cia pdē. que sibi mutuo impēderūt. Et licet
hoc cū multo cordis dolore faciūt. p̄ualet tamē
amoris violencia. que mētis vigore solita est e
mollire. Dicit dalida sampsonē fortissimū virū
suis blandicijs eneruauit. et ceteris hoīb; silez
effecit. et spū dei effugato tradidit eū hostibus
ligandū. recandū. incarterandū. ad molā trahē
dū. arāiaginandū et illudendū. Nec tedio vin
tiur hostis nequissim⁹ nec labore. nec diurnita
te lassat. si quo modo post longa tpa potuerit
efficere qd̄ intendit. cū ad nichil aliud omī tpe
vacet ul' studeat. nec alia cura sit occupat⁹. nisi
quō subuertat bonos. et malos p̄cipitet ī detē
et retineat ī p̄cō. et impediāt a p̄fectu salutis.

Primū Caplm xij.

igit̄ iudiciū carnalis amoris est. q̄ cū dilāo
spūalis. spūalib; tm̄ erudicionib; et edificatorijs

/ qm̄q;

collacionibz pasti soleat. et nugns et ociosas fa-
 bulas fastidiat. Isti econuso pauca de spūalibz
 et pluūma de iūtilibus cōfabulacionibz et maxi-
 me de mutua dilectione isaciabiliter ruminant.
 qñtū ipse eam et illa eū diligat. ita q ad hui^o
 colloquia nō sufficiāt hore. nō dies. nō quelibet
 tpa. sed semp cū cōuenire pnt copiosā habent
 loquēdi materiā indeficientē. ¶ **Secūdu** carnalis
 amoris indicū est isolenā gestuū et mox. qñ
 sunt p se taliter amātes amorese se mutuo re-
 capiūt. latus lateri. femur femori cōprimūt. ma-
 nus manū tenet et cōprimit. deinde brachia la-
 teros humeros. vbera sub vestibus et vltēiora
 tangēdo blandiūt. Aliqn amplex^o et furtiua of-
 cula iūgunt^r et silia. sicut ī sc̄laribz amatoribz
 notari p̄t. Econuso spūalis dilcō tantā disci-
 plinā seruat ī oculto sicut ī publico. que nec
 angulos queit. sed fugit. nisi qñ secū quis ha-
 bitāe desideat et soli deo vacare. cū hōie autē
 colloquēs maxie si vir cū femina loquit^r cōtinz
 oculos et man^o et oīa mēbra sub custodia mo-
 destie. q ecā studiosus obseruator nō iūeniret
 ī quo eos rephēdet. ¶ **Terāū** indicū est iquie-
 tudo cordis qñ sūt absentes cogitando de iūice.
 vbi iā sit ille dulcis. quid agat. quādo veniet.
 qñ diu me deseruit. si de me cogitat. si ex absē-
 tia ei^o amor circa me forte ī aliquo tepuerit.
 qñ longo tempore iam m̄ nichil mādauerit.
 et quid in causa esse possit. quō valeat ī cor

spūalibz
 is met
 abolu
 nec az
 quo ca
 atī sua
 nouid
 pie m
 ri. poe
 spūal
 ongo
 viol
 mpede
 caū.
 s vigor
 me for
 t ceter
 tradid
 idū. ad
 idū. n
 abore.
 ongn
 chl a
 ra sit
 los pa
 at a. p
 s am
 mbz

debanur.
 cesserit
 o omibz
 crescat
 auicula.
 epabili
 in igni
 ic. ai ab
 q sibi
 ca. qm
 regram
 oia sui
 et lacer
 tamē
 n est e
 nū virū
 bz silē
 ostibus
 rī tūc
 no vin
 uerita
 otuerit
 amū tpe
 nisi
 i dēcū
 salutis.
 st. q ad
 futuris

et ita suspenso corde nec orare libere p̄nt. nec de
deo quiete meditari ul' aliud agē distracto et occu-
pato aīa circa dilan. nisi qm̄ audit aliquid de
eo p̄spez ul' loqui hoc est ei refrigeriū qualecūqz.
Sp̄ualis hec nō curat. sed quiescat ī deo. et ami-
cū suū in orōne deo cōmēdat cū fuerit optunū.
sine inutili districtione cōpatit ei et cōgaudet
sicut rāio dictauit fr̄aēdū. ¶ **Q**uartū indi-
cū carnal' amoris est ipaciēcia cōdilecti. sciz
si aliquā secū diligat. si benigni' aliā salutat.
si aliqua bñficia ei exhibeat ex quibz timet. ne
forte amor altēi' p̄ualeat. et circa se tepestat.
inde dolet et tristat. **S**p̄ualis aut' dilcō vult
om̄s secū diligī. et in hoc gaudet. qz caritas ē
sui cōmunicatā. et q̄tōmagis dilatat. tanto ā-
plius auget. sicut ignis quo plura fomenta
accipit. eo maior existit. ¶ **D**equit quātū indi-
cū amoris carnalis. **Q**uātū est ira et cōtur-
bacio. qz tantū vt vulgo dicit se diligūt. qz p̄
nimia dilectione nō p̄nt sibi mutuo p̄cere a-
molestia lesionis. **D**icit eī metas excedit ali-
qm̄ eoz dilcō iordinata ī blandiēdo. ita econ-
tra q̄qz excedit. ī conturbādo. maxie cū vn'qz
alterū in aliquo offendit. **nūqz** satisfaciēdo si-
bi in hys que desiderat. ul' aliā p̄sonā vt ei vi-
detur plus amādo. qz quo tenerior est dilectio.
eo molestior offensio. **I**nde surgūt querele et
imper̄ia imp̄eoz beneficior' et magne fidei.
que iā p̄dita vident' apud īgratū. **D**equūtur

/ forte min)

87
etiā detestationes et iuratorie pmissiones. q̄ nūq̄
velit ip̄m deinceps diligē. qui sic retribuit sibi ma
la. p̄ bonis. et odiū p̄ dilectione. Aliq̄n adiūgunt
damores. cōtumelia. vituperia. maledicta. ifama
tiones. pdiciones secretor̄ et mlta incōueniēcia
huiusmodi. sicut sepe expim̄. Spūalis vō amor pa
acificus est. tractabilis. ignoscēs errori et ifirmi
tati p̄rimi. et in spū lenitatis iſtrues i aliquo p̄
occupatū dilicto. ¶ Sextū indicū est munuscula
et dulces littere amatorij dictamūs. et cōuiuio
la. et morselli ab ore dilecti rapti. et q̄libet alia
que dilcūs cōtractauit ul' quibz vsus est. q̄ qua
si p̄ reliquijs reuereant. et p̄ meōriali cōseruāt.
p̄ iētius cōtinui amoris. Contra sicut dicit
iheronim⁹ Crebra munuscula et fasciolas et
zonas et p̄gustatos cibos. et dulces et suaues amoris
litteras scis amor nō habet. Pure orōnes edi
ficatorie et in spū instructioēs. et pie i nccitate
subuēaones sunt spūalis amoris fulcimēta.
¶ Septimū indicū est iordinata dissimula
tio vicior̄ ad uicem. q̄ ita se diligūt mutuo
q̄ etiā vicia sua diligūt et fouēt et excusant.
et astant sibi mutuo cōtra arguētēs et corri
gentes ea. cōfederati in malū. sicut fur furē.
adulter adulter̄ diligit in malo. Spūalis at
dilectio cū oīm vicia detestat. singulariter tñ
odit ea spūalit̄ in dilcūs. Sicut p̄r magis dolet
deformitatis maculā in filio qm̄ in alieno.
Sic deus pctā oīm odit. et tñ quodāmodo

1
Machabeoz. Etenim
no sine peccatores diu
ex sententia age. si stati
vltioes adhibe magni
hincia iudiciu est.

durius punit ea in pna in amias suis singu
laribz qm in alijs. Dicit apparet i dauid qui
guissime p pccis suis punit est. Apocalyps.
Ego quos amo arguo et castigo. Ostensis
ad cautela carnalis amoris vicijs. que se
qngz palliat sub spece spualis dilectiois. vt
ignaros decipiat. ad spualis dilectiois pro
fectus considerandos redeam. et quibz gdibz
constat videam. Capitulu xuy.

Dilectionis primi pmus gus
esse videt nullu odire. nulli malu
cupere. nulli velle bonu impediē. i nccitate
primo auxiliu subuēcionis no subtrahē. et
breuit vt nulli faciat malu ul cupiat cu volu
tatis cōsensu. et bonu primo optet et faciat
sicut sibi vellet exhiberi si indiget. In hys du
obus consistit impletio illi pcepti. Diliges pri
mu tuu sicut teipm. sciz qd odis tibi fieri ab
alio. tu ne alrei facias. Quecuqz vultis vt faci
ant vobis hoies. hoc et vos facite illis. Hec e
lex et pphē. Hoc eni docet lex nature pit et
scripture scdm exposicionē orthodoxoz. P
fectus dilectiois est sic alrei pfectu cōgruē.
et bonu alrei dilige quasi ppriu. et sic eius
adusitati cōpati sicut pprie. vt aliena lucra ul
dāpna sua deputer ex affm pietatis. Ad rō. Gaude
cu gaudentibz. flere cu flentibz. idipm iuice
sentientes. ita sic aliena bona ul mala sentie
sicut ppria. Ad corintheos. Quis ei infirmat.

et ego nō infirmior. **¶** Vbi enī talis est affectus
 ibi nctio nō deest subuēctōis effectus. quātum
 patitur oportunitas. **E**icut eī sana membra
 corporis congaudet sibi. et cōpaciūt mutuo.
 ita apparet illū sanatū a stupore īsensibili
 tatis viciose. qui iā nouit itelligē q̄ primi s̄
 ex seipo. **Ad ephes. Dum** enī iūice membra.
 Vnde dñs n̄r ihus xp̄us a quo om̄s doctri
 na p̄fectōis nobis influit. sicut mēbris a ca
 pite sensus et motus īfluit. **et** deputat sibi fieri
 quidq̄ mēbra ei eadē īfimis īfertur. sicut ipse
 dicit. **Ad romi** ex minimis meis fecistis. **¶**
Pfectio dilectōis primi ē diligē īmicos
 ex affectu. et ea dulcedine erga odientes et
 p̄sequētes se affia. sicut erga singulaūter dilet
 tos. et nō solū res tpales. s̄ eadē corpus pro
 fratribz pone patū esse. nō tantū p̄ spe pie
 mij martiry. sed magis p̄ affcū fr̄ne salutis.
 Hanc xp̄us docuit. qui p̄ peccatoribz īmicis
 suis mori dignat̄ est. ut illa p̄cā quibz ip̄m
 offendim̄ et contēpsim̄ expiaret. **Jo. Maior**
 rem hāc dilcōnem nemo habet. ut aīam
 suā ponat. **¶** Hāc didicerāt ab ip̄o sancti.
 qui se morti p̄ fr̄ibus obtulerūt. qui se in
 seruos vendiderūt p̄ alioz redēp̄tione. ut
 paulin̄. qui ut alioz fami cōsulerēt. ip̄e fa
 me cruciabat̄. **¶** Qui p̄ ītersectoribz suis deuote
 orabāt. et eoz benignitate īmicoz seruiciā
 lenire. et malū in bono vince studuerūt. **Hāc**
 iacob patriarcha et moyses. samuel. da

/ affectū

in amio
 apparet
 nūc est
 castigo.
 vus via
 ualul d
 ualul d
 am). et
 lu xuy
 omus qd
 dire. nu
 p̄dic. i
 is nō sul
 ul capi
 no opter
 indiget.
 ceptn. d
 odis til
 caūq̄ vil
 s̄ facre il
 lex natu
 orthodo
 ei) p̄feti
 i p̄ru. e
 ut alie
 is. Ad rō
 tibz. idy
 a ul ma
 uis ei i

uid iob et alij sancti qm̄ plures multiplici-
ter ostenderūt. et reuera tales sūt nē sapi-
entes. q̄ sic diligūt ūnicos. q̄ cecies ma-
iora bona p̄stant eis p̄sequēdo qm̄ s̄trahē-
do. sicut q̄ rapet michi talentū plūbi et re-
ponet in eūdē locū talentū auri puri. **Q**d
potest homū nocē scō ūnicus. Honorē mū-
di ul' delicias ul' diuicias. ex quibz nutrit
cupiscencia carnis p̄t ei aduersari. s̄ subtra-
hē spoliado detrahēdo p̄sequēdo. sed sancti
ista nō amat. ideo nō tristant. cū ista sub-
trahūtur eis. Nā si ista que mūdi sūt di-
ligerēt. et de amissis valde dolerēt. nō esset
caritas dei patris ī eis. Cū ergo aufert
eis mūdāna ūnicus, que eis sūt odiosa et
onerosa. cumulant eis dona spūalia ⁊ me-
rita celestia. **U**nde dauid. **D**esiderabilia su-
p̄ aurū et lapidē p̄osū multū. et dulcio-
ra sap̄ mel et fauū. Et qui occasione dat
hoī tanti lucri. merito est ei diligendū. **M̄.**
Diligite ūnicos vros. b̄nfacite. **ꝛ.** Oiate p̄
p̄sequētibz et calūpniātibz. **ꝛ.** Et erit mer-
ces vestra mltā. et eritis filij altissimi. **D**ea-
bātudo cōsistit in cognicioē sūme veritatis.
et dilectione ul' delectatione sūme bonitatis.
et in fruicione etne iocūditatis. **O**mēs at
virtutes ordināt nos ad ista tria. et ideo
q̄nto quisqz magis fuit ordinatus ī virtu-
tibz. tato magis capax erit sup̄ne bātudini.

.Ca. xv.

Sicut ergo caritas
 ordinat nos ad bonitatem, ita humilitas
 habet nos ordinare ad veritatem. **Humilitas** est
 intuitu proprie ordinationis vel fragilitatis volunta-
 ria mentis inclinatio. **Bernardus**. Humilitas est
 virtus qua homo verissima cognitione sui si-
 bimetipsum vilescit. **¶** Duo sunt que ammonent
 nos ut humiles sumus, videlicet, quod sumus, et quod
 non sumus. **Quod sumus** non habemus a nobis,
 nec ex meritis nostris, et ideo non oportet nos in-
 de extolli, quia aliene potestatis est, et bonitatis
 quidquid boni sumus et habemus, et ille solus in-
 de extollendus est, cuius gratia sumus id quod su-
 mus. **Hec est humilitas sanctorum et magnorum,**
 quoniam maiores se vident, tanto magis
 humiliant se in omnibus que habent, totum red-
 dentes illi, a quo totum habent. **Quia** fur-
 ti reus est qui sibi aliquid retinet de hijs
 que sibi commedata sunt inuito domino. **Cum** ipse
 dicat, gloriam meam alteri non dabo. **¶** Perfectum
 nobis libenter commutat in bonis suis, gloriam
 sibi seruat. **¶** **Quod autem non sumus** similiter mo-
 net nos humiliari, quia vana et inanis gloria,
 est extolli de eo quod non est. **Velut** si lutum glo-
 riet se esse aurum, et gnanus iactet se esse
 gygantem, et medicus se credat esse regem,
 et ethyops niue candidior. **Appocalypsis.**
Dicitis quia dives sum, et nullus egeo, et nescis
 quia tu es miser et miserabilis, pauper, cecus.

/ et dei

et nudus. Hec huilitas est pauper et imperfecto
u. qui considerata sua iopia et imperfectione in
tione sublimitatis aliorum resiliunt in se. et iudicio
veritatis sibi metipsum vilescit. **Dic** dñs nos cecos
natos p nri ignoranciam illuminat. luto unde
facti sumus liniendo sup oculos nros. ut prius
incipiamus nosipos agnosce. deinde ipm illumi
natorē nrin credēdo pni adorare. Ex luto visu
recipit. q̄ ex aditionis fragilitatis sue p̄rie se
ipm humiliatus agnoscat.

Triplicem vero huilitatem habet **Capitulum xvij.**
Debemus. Huiles enim esse debemus in nob.
huiles ad proximum. huiles ad deum. In nobis debe
mus esse huiles nosmetipos ex aditione p̄rie
fragilitatis despiciendo. ut omnia q̄ in nobis despi
cabilia agnoscamus. tam in naturalibus defectibus. q̄
fortuitis. et maxime culpabilibus et viciosis diligenter
attendamus. et eorum intuitu apud nos humiliemur.
Decido in nobis sumus huiles. mores et gestus
huiles habendo et verba huilia et responsa.
Unde dauid. Quasi lugens et contristatus sic hui
liabar. **T**ercio ut in huilibus opibus et officiis
nosmetipos exerceamus. in quibus appareat vili
tas. et que alij horrent et despiciunt. ut sordes
purgare. rusticalia opera facere. et vestibus contenti
esse. et cibis. et alijs similibus. **U**nde dauid. Iu
da et fiam vilior plus quam factus sum. et ero
huilis in oculis meis.

/ vilioribus

Ad primū debem⁹ habere hūilitatē esse
 hūiles. Primo alios meliores ⁊ digni
 ores nobis reputāe. et nō eos despice ul' te
 mē iudicāe. Unde apłus ad philippē. Hūili
 tate superiores sibi iūicem arbitranes. Dēdo
 honoē extēiori iūicem puenientes reuerēdo
 idinādo. locū pmū ubiq; tribuēdo. nō eis
 detrahēdo. sed obediendo obsequēdo pmouē
 do. et eos apud ceteros exaltando. et facta e
 orū mēdiāe laudāe ⁊ extollē dūmodo bona
 sint. et mala tegē nō fite sed pure. Ter
 o paciēter eoz infirmitates tolerāe. et le
 siones sustinē si quas nob infert. et malū
 p malo nō reddē. nec odiū atq; eos exercē.
 et correpiōes eoz paciēter recipe. **Ps.** Cum
 michi molesti essent hūiliabā aiām. **Item**
 primoz alij sunt equales nobis. alij supio
 res. alij subditi. **De equalibz plana ē regula**
 p̄dicta. **De subditis** addit apłus duo. scilicet.
 obedite superioribz v̄s. et subiacete eis. Obe
 dire ptinet ad īplecionem iussionis eoz. Sub
 iacē. hūiliter eis est subesse quasi vicarijs dei
 om̄i subiectione sc̄dm deū. **De platis tres**
 regulas nota. **Prima.** Eccl̄. 10. Rectorē te posue
 rūt. esto inter illos quasi vn⁹ ex illis. **Secūda**
ad thessolonisē. facti sum⁹ puuli i medio
 vestrū. tamq; si nutrix foueat filios suos.
Tercia. Ip̄e dñs. luce. Ego autē in medio ves
 trū sum. sicut qui m̄strat. **Sc̄dm** has tres

Ca xvij

regulas rector inter subditos sit quasi vnus
ex illis comunis in victu in vestitu in labore
et in alijs exterioribus sicut puulus in medio e-
orum. Ut ex hoc quod preest eis. non putet se sancti-
orem alijs ul' sapientiore ul' digniore. sed vi-
liore obligatiorē in reddendo rationē pro se
et pro illis. Sit quasi ministrus in medio eorum
firma eorum portatio et curatio et exemplo pre-
eundo.

Ad deū debemus esse humiles. Primo ut ip-
sum esse deū ac dominum et iudicē nostrū
cognoscamus. et ei in omnibus obediamus. sicut
serui domino. et opus factori suo. et si peccaueri-
mus ei ut cito et digne peniteamus et satisfaci-
amus et emendemus. Dado ut flagella ei humi-
liter toleremus. et non remurmuremus correptioni.
sed iustū eius iudiciū emendemus. et nos correptione
dignos agnoscamus dicendo. Iudiciū domini
portabo quoniam ipse peccaui. Tercio ut de benefi-
cijs eius non extollamur. sed agnoscamus quod non pro
merito nostro. sed pure pro sua bonitate dilexit nos
et elegit nos et vocauit nos. et iustificauit et
magnificat nos. Unde debemus ei gratias pure
et humiliter referre. et nichil nobis de bonis eius
ascribere arrogando. Unde psalmus. Non nobis domine. non
nobis. etc. *Capitulum xviiij.*

Licet autē ex predictis possint humilitatis gra-
dus discerni. tamē ut magis in promptu
sint ad intueūdū nota tres humilitatis gradus

licet multū inter se distantes. ¶ **P**rimus ut hō
 se quid est. vilē. infirmū. iopem boni. viciōsū
 p̄torem. et si quos alios defectū habeat agnos
 cat et sciat. et nō mēciatur se sibi esse maio
 rem iquaūq; dignitate q̄ sit. et nō eleuet se
 sup̄ se. quasi in ventū uel sup̄ alios insolent.
 nec vanas laudes hoīm ul' honores querat.
 et si aliqñ delectat eū aliquid istoz semetip
 sū redarguat et castiget quasi deceptū iū q̄ veritas
 nō sit. **U**nde p̄s. **F**ily hoīm ut quid diligitis
 vanitatē. r̄. Cū enī deus oīa possit. ut quid
 nō fecit nos eq̄les angelis i gloria. nisi ut
 ip̄a depp̄sio n̄ra hūillet. nos ne eleuem. sicut
 seducti et seductores angeli corruam⁹ et pere
 am⁹. **I**nde ē qd̄ cū deus in baptismo tollat pe
 nitus reatū p̄t̄i originalis. penā tamē corrup
 tionis nō tollit i hac vita. ut semp̄ maneat
 nob̄ mēoriale hūiliatiois. quo t̄uti sim⁹ ne
 sup̄biam⁹. sicut p̄mi parētes n̄ri. **E**x quoz su
 p̄bia x̄ t̄isgressione omēs corruim⁹ in culpā
 et penā miserie. quā portam⁹. et adhuc deteio
 ra nisi deus auertat expectam⁹. ¶ **D**ecidus
 grad⁹ potest dici. cū nō solū seipm̄ agnosceus
 homo sp̄nat se p̄ vilitate sua. sed etiam ab a
 lijs sp̄ni se patient̄ accipit. p̄mo q̄ veritatem
 amat. et se p̄uato amore nō diligit cōtra vei
 tatem. etiā desiderat ab alijs reputari talem
 qualē se reputat. scilicet. vilem viciōsū et igno
 bilem. et qualē se i veritate cognoscat in q̄ntū

credit agnoscanti nō obesse. **Gregori**. Dicit
supbi honoribz. ita plerq; huiles sua despecti
one gaudet. quia iudiciū qđ de se int^{us} habet.
eciā ab alijs sentiūt approbari. Item cū do
let homo et fastidit honores sibi exhibitos
et vilipēdit. Iste gradus altus ē. et satis ra
ri sunt qui eū ascenderūt eciā inter religi
osos & bonos. Unde nō est mirū si inopes
sunt virtutū. cū matrē et custodē v̄tutū. scilicet
huilitatē tam alienā a nobis sentiā. Ad
enū causē est qđ ille qđ diues est in misericordia
pater celestis. qui eciā p̄ dilectione qua dilexit
nos. p̄p̄rio filio suo nō pep̄it deus. sed nob̄ om̄i
bus tradidit illū. quid in quā causē est qđ nos
tam iopes gratiar et v̄tutū reliquit. quasi nō
sit aux de nobis. Nimirū aut desidia n̄ra in
causa est qđ nō instant querim^{us} eū vt debem^{us}.
aut supbia. qđ et si querim^{us} instant. videt nos
deus pronos esse vt inde extollerem^{us}. et fieret nob̄
ip̄a donoz eius sublimatio alioris occasio rui
ne. Aliaora edificia pfundiori fundamēto indi
gent. et arbor excelsa si radicata pfunde non
fuerit. facili^{us} ventoz ip̄ulsu euertit. Qui ergo
cito desiderat virtutis culmē attingē studeat
se in huilitatis fundo solidare. qz deus supbis
resistit. **Tertius** gradus huilitatis est. qñdo
eciā in magnis v̄tutibus et donis et hono
ribz homo nichil extollit. nichil sibi ex hoc
blandit. totū illi refundēs. integrū restitues

a quo fluit omē bonū. Talis fuit h̄ huilitas
 beate marie. que cū electū se sciret ut mater
 dñi fieret. ancillā eius huiliter se recognouit
 dicens. Resperit huilitatē ancille sue. Talis fuit
 huilitas xpi. qui cū in forma dei esset. nō rapinā
 arbitrat⁹ esse se equalē deo. sed semetipm ex
 inaniuit. **¶ Mathe.** Discite a me q̄ mitis sū
 et huilis. Talis est huilitas angeloz et sanctor
 in gloria. qui cū sint pleni sūmo bono. ⁊ honore
 sūmo sublimati nullū motū habent de hoc su
 pbie. sed sunt i se huiliores quo alciore i deo.
 Unde et ouibus in motibus silantur. Quibz p̄t
 huilitatis māsuētudinē. in motibz p̄pter alti
 tudinē dignitatis. Hec est huilitas p̄fectoz. q̄
 q̄nto maiores sūt. tanto magis huiliant se in
 omibus in sensu. i affectu. in verbo. i actione.
 i habitu. **¶ Unde ps.** Dñe non est exaltatū cor
 meū. **¶ Si enī huiliat et despicit qui nō habz**
vñ glouiet. sed multa habet vnde cōfunditur.
 licet bona sit ista huilitas. tñ nō est miranda.
¶ Et si filius rustici nō vult filius regis putari
 laudāda est in eo simplex puritas. sed nō p̄di
 canda. nec ex hoc mirāda huilitas. Ita si pau
 per se paupere reputat. et ab alijs vult paup
 agnosca. veritati cōsentit i istis. sed nō est amira
 cione talis huilitas. **¶ Si vco diues se pauperibz**
 cōformat. et altus nichil altū sapit. et glouios⁹
 nichil de gloria sibi attribuit. sed totū refundit
 ei. a quo habet vnde glouiosus videt. hic est

se. q̄
 huil
 qd d
 dicit
 n ai do
 hibito
 sans ca
 x reliq
 inopes
 uia. sic.
 un. Co
 miseria
 diligit
 iob omi
 qd nos
 iuasi nō
 tū in
 i debent.
 idet nos
 fieret nō
 isto rui
 rāo indi
 de non
 in ergo
 p̄ndat
 iupbis
 qnd
 t hono
 x hoc
 iūctio

hūilis nō cogente necessitate. sed v̄itatis caritate.
Caplm xix. Ex caritate et hūilitate nascit̄ virtus paciēcie.
hec ordinat nos ad fruiōnē sūme pacis. Nichil enī pati molestie est pacē habere. Quod fit
duobz modis. Valicet a nullā molestiā sentiēdo
quod erit t̄m̄ in patria. a molestias nō moleste
ferendo. qđ magnanimoz etiā in via. et hec ē
paciēcia. Magnanimus enī est qui ad vniuersa
sustinēda paciēs est. qui nullis passioibz pturbat̄.

Paciencia est eterne
glorie īspectu volūtaria et īsupabilis
p̄pessio laborz. Paciēcia alia ē necessitatis. alia
simulacōis. alia virtutis. Simulacōis enī est.
qñdo aut p̄ hūana gloria aliquis paciēte se
in adūsīs ostendit. Aut cū interi dissimulat iū
riā quā patitur. vt in aliud temp̄ oportuniū diffe
rat vlcōnē. **Gregori.** Qui mala pximi ita tole
rat. vt tamē intrinsec̄ doleat. et temp̄ retribuci
onis exquirat. paciēciam nō exhibet. sed ostēdit.
Paciēcia necessitatis ē. cū aliquis ideo adūsā
vlasā se nō p̄sumit. quia nō potest ul̄ nō audet
timeō sibi maī ex hoc īminē dispendiū. ul̄ mo
dū depire. vt serui a dñs verberati. ul̄ paupes
a diuitibz obiurgati. ul̄ discipuli a mgris castiga
ti. Prima viciosa est. et meret̄ supplicū. Secūda cau
ta. vt euadat temporale dispendiū. Tercia vtuosa
meret̄ graciā in p̄nti. et gloriā in futuro. Om̄is
passio aut ē ex eo qđ negant̄ aut auferūt̄ concu
pita et amata. aut qđ i inferūt̄ et minant̄ nob̄

odio habita ul' nocua. q̄ possum' diuide in quinq̄
in quibz paciēcia discernit' ul' pbatur.

Primū corpis lesio. ^{scilicet} **Secundū** t̄p̄alis penuria. **Tercium** detrimentū ho
noris. **Quartū** caroz offensio ul' subtractio. **Quintū**
tū iniquillitatis et mētis quecūqz pturbacio. **Istud**
tū omia p̄ora sub se cōtinet. licet etiā singulariter
aliquoacēs valeat discerni. et sine alijs repiri. ut
sublata aliqua leticia ul' cōsolacione min' utili
ul' nocua. Verbi grā. ut cū p̄pter pluuiā ul' ali
quā inoriam causam nō possum' spaciari uel
alios acceptus animi pficē p̄ libitu. Cū autē tur
bam' p̄ defectu iusticie ~~etne~~. et nocumēto salutē ~~etne~~.
hec paciēcia nō turbacio nō est ipaciencie depu
tanda. sed zelo iusticie et virtutis. nisi sit imode
rata ul' indiscreta. **Vnde ad corintheos.** Tristitia
que scdm̄ deū est penitēciam ī salutē stabile
opatur. **Paciēcia** directe opponit' vicio ire. sicut
caritas opponit' acie. et caritas primi iudie.
et hūilitas supbie. **Dicit** autē ire viciū hoīez
stultū et furioso simile reddit. iuxta illud iob. vi
nū stultū inficiat iracūdia. ita paciēcie virtus
sapiētem ostendit. **Puerbioz.** Doctrina viri p̄
paciēciam nosciet'. **Dicit** ergo p̄ p̄dictis quinqz
causis p̄pter se nō turbari virtus paciēcie est.
ita p̄ defectu iusticie nō turbari est viciū repo
ris ul' obstinacōis. **P̄ se** enī quilibet cōtristari
debet p̄ p̄teritis defectibz iusticie. et tūc est vir
tus penitēcie. p̄ p̄nibus. et tūc est feruor p̄fici

dei

endi. **P** futuris. et tūc est cautela timoris. Itē
p primis cōtristari debet homo. moderatū tñ p
tpalibz eoz defectibz. amplius aut p spūalibus.
et eoz que p̄tinēt ad salutē. ad hoc autē maxie
plati tenētur. q̄ si pacienter subditoz vicia tole
rant nō corrigēdo p posse. ex hac paciā nō meri
tū glorie sperare debent. sed irā dei. cui dampna
et iūrias cū caue et phibe debuerit tolerando
fouerūt. **V**nde et hely quia filioz suorū acriter
redarguit. irā dei cū pena sensit. **E**t quūvis aliq̄
differēcia esse videat̄ inter paciām et fortitu
dinē et cōstanciā et magnanimitatē et mititatē
et māfuetudiez. sicut etiā eoz diffiniōibz colli
git. tñ sepe vnū p̄ altero ponit. et mutuo se in
ter se diffiniūt ul̄ describūt. **P**aciētia ē hones
tatis causa rerū difficilium volūtaria p̄pessio. **F**
fortitudo est imobilis int̄ adūsa animi laborz
et p̄culoz equa susceptio. **C**ōstācia est inter
fluctuātes causas et p̄sonas nulla metis trepi
dacione cōtūti. **M**agnanimitas ē difficilium
spontanea et rāionabilis aggressio. **L**ongā
mitas ē spes cū longa expectaciōe futuroz bonoz.
Mititas quā metis asperitas seu amaritudo nō
affiat. **M**āfuetudo ē animi tñquillitas alterius
nō cedens ip̄bitati. Possent eī singula istoz singu
lis tolerādis quoq̄mō appuari. Verbi grā. Pacies
dici potest q̄ dolores equo aīo tolerat. vt iob thobi
as. fortis est quē temptationū certamina nō ener
uat. **C**ōstās. quē terrores nō pusilanimē faciūt

/ mala

/ longūmitatē

ex

/ vt ioseph

ut machabei. Magnanimus qui magna et diffi-
 alia aggredi non expauescit. ut dauid. iohanes
 baptista. longanimis. quem longa expectatio
 a spe desiderij non frangit. ut abraham. Ritus
 est qui odientium iaculis nequaquam irritatur. ut ma-
 luum pro malo retribuatur. Mansuetus qui corde tranquillo
 quilibet est et moribus tractabilis. ut iohanes
 euangelista. **Capitulum xx.**

Ualeat autem virtus patientie ad multa.
 Primum tolerabiliora reddit patientis vite
 incommoda. Quia aduersitas quam cum impatientia
 est triplex incommodum dat. Extrinsecus homo
 affligitur. et intrinsecus homo pro impatientia ama-
 ricatur. et insuper mala conscientia rodit mentem
 pro reatu culpe. Secundo patientia est magna mentis
 refectio. quia sicut corpus pascat conuiuio. ita mens
 virtutum dapibus saginat. Tertio patientia est mag-
 na edificatio primorum. et tanto maior quanto ra-
 tior. Plures videmus castos abstinentes pau-
 pes. seipos humiliantes. elemosinas facientes. ul-
 tionibus instantes. bona dicentes. fide constantes.
 sed paucos admodum in contumelijs et detracti-
 onibus humiliter patientes. Excusamus nos et de-
 fendimus nos. ne forte alij scandalizent de nobis.
 putantes nos esse culpabiles si taceamus. cum ex
 hoc magis reprehensibiles iudicemur. quam pro impa-
 tencia vindicamur. et mordentes nos acriter re-
 mordemur. Sic dicit gregorius. Imitatione dei
 gloriosius est iuriam tacendo fugere. quam respondere

nos

autela
 mo. ma
 s aut
 ad ho
 subdit
 hac p
 ita de
 debue
 filioz
 usit. G
 pacia
 unita
 or diffi
 ur. et
 Pac
 oluam
 dusa an
 consua
 nulla
 utas e
 aggres
 etage
 s seu a
 iniquill
 affing
 n. Det
 o tolet
 u car
 io pu

do supare. **¶** Quarto paciā purgat pctā
p̄terita et p̄cauet a futuris. **¶** Quinto augz
grām in p̄nti virtutū et sp̄ualiu donoz. iux
illud. **¶** Secundū multitudiez dolorū meoz ī cor
de meo cōsolaciones tue letificauerūt aiām
meā. **¶** Sexto. mētur magnā gloriā in celo. **Lu**
cas. Gaudete et exultate ecce merces v̄ra ml̄
ta est in celis. **¶** Septimo. singularis est retri
butrix paciēcia passionis x̄pi. talia enī studet
rependere. qualia ab ip̄o recepit q̄ dolores nos
tros portauit. Et hec ē singularis leticia sc̄oz
in tribulaciōe paciēciā et gaudēciā. q̄ sic oc
casiōe habent et oportunitatē aliquomō retri
buēdi d̄no p̄ illa magna caritate qua p̄ nob
aiām suā posuit. saltē aliquid sustinēdo. q̄
bonoz n̄roz nō indiget. vt aliquid ei de n̄ro
dare possim. **¶** Cū ergo ī iudicio venies osten
det iudicia passionis sue om̄ibz. tūc magna
cōfusio erit illis. q̄ nichil p̄ ip̄o pati potue
rūt nec voluerūt. et magna gloria illis q̄
p̄ ip̄o multa et magna patient̄ sustinue
rūt. **¶** Dignū ergo dilectiōis sp̄calis videtur
cū d̄ns dat adūsa pati. q̄ et ipartiri ei dig
net̄ p̄tem sui oneris portandi. sicut ille sy
mon areneus crucē d̄nitam portauit. **¶** Dolet
eciā socij in via cū lassant̄ rognē eos quibz
plus cōfidūt. et quos sp̄cali diligit. vt p̄te
oneris sui p̄ se ad horā ferāt. vt hoc quasi
indiciū sit q̄ maiore habeāt de eis fiducia

quibz onera sua portanda iponunt. qm̄ de illis
 quibz formidat ipone. ne forte nollit equo
 aio portue. **D**ic et dñs q̄ nobiscū est omnibz
 diebz ī via hac qua ambulam⁹ ipsqz ad mor-
 tem labore sue passiois querit. quis nrm̄
 velit ei cōpati. et onus tbulacionū suaz
 qd̄ adhuc ī corpe suo misticō qd̄ ē ecclia
 sustinet secū portue. qz hāc passionē quā
 caput ī se p̄ nobis sustinuit ī morte carnis
 Diuisit p̄ oīa mēbra fidelū suor. ut sicut
 optebat pati xpm̄. ī ita ī gloriā suā intrinē.
 ita ī mēbra ei⁹ si capiti fidelit̄ cōpaciant⁹
 et glorificent⁹. **D**icut socij cōpassiois. ita et
 resurrectionis erunt. **Q**ui enī plus cōpassus
 xpo fuit. etiā p̄ ius cōregnabit

Gradus ul' Caplin xxj.
Opfectus paciēcie. **P**rimus ut discat hō
 mot⁹ ire et ipaciēcie p̄ pugnā cohibē ī rep̄
 mē ne erūpat foras ī verba ul' fctā illicita.
Dic ignis suffocat⁹ fumo suo extinguit⁹. si autē
 nō cohibeat⁹ crescat. ī oīa que attingē pote
 rit cremabilia icendit. **Q**uatuor autē mo
 dis solet ignis extingui. p̄ fusione. obstructi
 one. dissipacioē. ī defctū mateie. **D**ili modo
 ignis ipaciēcie deferescē cōsuevit p̄ fusioē
 prudentū cōalioz. ut mature deliberet se
 hō. qntū ei nocē possit ipaciēcia. ī qntū pa
 ciēcia p̄desse. **Q**ue quia sup̄ de remedijs
 ire laici⁹ dicta sūt nūc p̄tereo īmorari. **O**b

structione. ul' obruicione oris et labioꝝ. ne
lingua psiliat i verba falsa et nugigerula.
ul' ne man' erupat in fra furibunda. **Unde**
ps. Pone dne custodia oris meo. **et.** Dissipa
cione. vt ad alios actus ul' tractatus ho se
couertat. qbus abstract' obliuiscat' mateie
qua fuerus est ad ira. sicut cu lingua dis
sipant' a se iuicem. ignis diuisus defiat.
Defectu mateie. vt homo abstrahat se ab
illis negocijs et cupiditatibz q solent musta
re occasiones ire et ipacencie. **Puerbioꝝ.**
Cu defecerit lingua. extinguet' ignis. i susur
rone subtracto. uurgia conqesant. **Dusur**
ratio e occulta suggestio q hoieem istigat
ad mateias litu. **Decidus** grad' pacie
est. cu ex longo vsu paciendi. ipacena refre
nadi homo didicit ia no terrei ul' turbari
adusis. sed quasi i loco munito iconcussus
circumstantes adusarios ituetur. quos
nichil sibi posse nocē cofidit. **Tam** diu aut
homo adusis terret. qm diu aliqd diligit
tpale in se ul' extra seipm. qd timet pdere
ul' dolet vt corpus. res. honores. amicos. i
ppria volutate. **Qui** autē ista iordinate
no diligit. sicut no valde delectat' in eis
ita nec grauit' cotristat' p eis. **Dicit** q vr
ore no dilecta habet. nec de vita eius iocū
dat. nec de morte cotristat'. **Ad** igit' potest
tibi adusari' nocē unde coturberis. si odit

te i corde suo. malū suū int̄ seipm̄ clausū
 est. et nichil tāgit te. pena illi tantū tu est.
 esto i pace apud te. Ignis i sinu altēius i
 dusus illū vit nō te. **Di** v̄bū dicit cōtra
 te. v̄tus sonas tr̄siuit p̄ aerē. nō iaculū
 tibi ifixit. **Dicit** ergo videres si iaculū con
 tra te missū maledictor. **Canis** latrat cōtra
 te et ridedo p̄risis. **Di** detraxit tibi absēs
 nō turbeis selesit. tibi nō nocuit. **Ipe** p̄dit
 se esse iuidū et detractorē. et se apud itelli
 gentes magis odibile et contēptibile reddi
 dit. et sic vidicauit te de ipō. **Tace** igit. et alij
 pugnabūt p̄ te. et dñs cōtra adūsariū tuū.
Di autē ināpis cū eo remordēdo cōtendē.
 q̄ pri' tibi p̄passi sūt stabūt et aspicient
 vos cōpugnātes sicut duos gallos. et ābos
 vos despiciēt et odiet. i ipaciēcie et iuidie
 arguet. **Di** times detractori cōtra te credi
 sustine huilit. et paciā tua tollet suspicio
 nē ul' mitigabit p̄supcionē de te i cordib;
 alior. **Di** autē cor tuū vit int̄ ex rācore.
 rep̄me iūtu scire utilitatis. sicut q̄ vit
 ul' secatur p̄ aliq̄ apostemate sanādo tole
 rat breuē dolore p̄ sperata salute obtinēda.
Optet nos pati morsus pulicū et similiū
 bestiolaz. **Dic** etiā sustineam' pūctiones
 vilū detractor. **Inopes** honoris nō possūt
 sine iuidia pati laudes melior. quas cū
 ipi habē nō valent. dolet se solos cōfundi.

i casso vulnē aerē se
 ruret. et te nō p̄iget.
 ita suato ad v̄ba

et vellent seā habē suos miserie p solacio.
et ideo detrahūt alijs. sicut deformis vellet
sibi alios esse similes. Corpis autē dolores.
et rex amissionē. et amicorū offensas et cōfi-
siones paciēter tolerāe. sup̄dāis remedijs dis-
cūtur. et marie usu sepe talia sustinēdi. Vir
enī aliqd ī hac vita tā asperū est. qd̄ usu
et studio paciēcie nō fiat aīo leuī ad portū
dū. Iuxta illud. Quod male fers assuesce. et
feres. In isto ḡdu nec p̄turbat̄ homo adūsus.
nec gaudet. sed sustinet et tacet. // Tertius
grud̄ paciēcie est gaudē ī tribulaciōibz. et glo-
riari cū assūt. et desiderāe cū desunt. sicut
famosus ⁊ nobilis tiro gloriat̄ cū debet tiro
āniū cōtra aliū nobile exercē. **Job viij.** Quis
det michi vt veniat petitiō mea. Et ista.
Et hoc michi sit cōsolacio. qd̄ affligens me
dolore nō parcat. **Ad corinthios. ij.** Placeo mī
in infirmitatibz meis in cōtumelijs ⁊ nōtita-
tibz ⁊ angustijs ī p̄secutiōibz p̄ xpo. **Deut. 33.**
Immolabūt victimas iusticie. qui ī vndaciōez
mais quasi lac sugēt. q̄ exarescētē amānti-
dine cū libet adūsitatis quasi lacte cōsolaci-
onis hilarescūt. et hij victimas iusticie īno-
lant. Cū scdm̄ b̄tm̄ gregoriū. Maioris est
meriti adūsā paciēter tolerāe. qm̄ bonis o-
peribz īstudare. Cui ergo ex desiderio placēdi deo
sibi aliqn̄ adūsā īfert castigādo corp̄. et mē-
tem merore ⁊ cōtriciōe afficiēdo. cur nō etiā

liber
o par
hūil
nūm
metip
nō pa
qd̄ de
tūmē
cū au
erit p̄
p̄fecta
hūilia
ter sus
p̄creat
E
bient
essaria
sbiecti
Obedi
seru su
dei an
nobis e
R
a deo
ut ab i
tamē p̄

libenter suffert ai ab alio ifertur ei octasi
 o paciendi. vnde corp' affligit' ul' animus
 huiliat'. ai maioris sit meriti. hec pati eq
 nimitur ab alio qm a semetipo. Et qui se
 metipm vitem r rephensibile iudicat. cur
 no pacieter accipit. qn ali' idem sibi ifert
 qd de seipo sentit. ai nullius iudicai tam
 timedu sit / post deu sicut suipi. Consaena / aiuz
 ei au libet quoz ei i iudicio q' om' alioz
 erit pter deu. hic apparet q' rata e virtus
 pfecta. Vera eni huilitas sic gaudet ab alio
 huiliari. sicut a se. Et vera paciencia ita libe
 ter sustinet adusa ab alijs illata. sicut a se
 parata. quatū spectat ad se. **Caplin xxiij.**

Et quia obediencia ex caritate
 et huilitate et paciencia nascitur
 de ea aliqd ad edificacione alioz
 breuit videam'. que i religione. suma r ne
 cessaria est. Obediencia est pprie voluntatis
 sbiectio arbitrio supioris ad licita r honesta.
 Obediendu aute est soli deo ppter se cuius
 serui sum' pprie. ul' creature ronali vice
 dei angelo ul' ho'i in hijs q' deus requirit a
 nobis et que adducit. **Caplin xxiij.**

Ratio obediencie triplex est.
 Dna q' ois creatura ita ordinata e
 a deo. q' licet ipe oibus et singulis ita pfit
 ut ab ipso solo accipiat qd sunt et habet r possit
 tamen ppinquoia sibi no loco. sed silitudie

solano.
 velle
 dolores.
 et cofu.
 edys dis
 edi. Dic
 qd vsu
 id portu
 iustice. et
 o adisio.
 Tertius
 r. et glo
 t. sicut
 ebet tuo
 v. vi. Es
 t ista.
 Fris me
 laco m
 u naita
 Deut. r
 vndanoz
 amatu
 r solaa
 az uno
 nois est
 bonis o
 no placido
 p' ex me
 r no caa

/ aiuz

/ deu

pleni accipiunt ab ipso quod inferioribus et sibi
propinquioribus influat. et illa iterum suis inferioribus
usque ad fundum. ut inferiora superioribus subdita
sint. et superiora inferioribus presint et ea regant.
ut summa medijs. et media presint imis. **Dicit**
angeli superiores inferioribus presunt. et celestia
terrenis. et irrationabilibus rationabilia presunt.
Genesis. **F**aciam hominem ut presint piscibus
maris et volatilibus celi et bestiis terre. **Ad**
romanos. **O**mnis anima presens superioribus subdita
sit. Substantia enim diuina ita eleuata et segre
gata est ab omni creato. quod inferiora immediate
motum eius sustineat vel suscipere non possunt. nisi
mediantibus superioribus cum ipse imotus in se omnia
ineffabiliter moueat et gubernat. ita ut nichil
illud sit omnibus eo prius. et nichil incomprehen
sibile. **¶** **D**eclaratio est. quod cum nondum omnibus
datum sit esse docibiles dei. ne ignari errant a
via dei. qua nunc est eos peruenire ad gloriam
celestem. expedit ut sequantur ducatum doctorum suorum.
sicut rex dat manum ductori ne cadat vel im
pingat vel erret. **¶** **T**ercia ratio est. ut homo qui
sub deo esse noluit peccando. et ita superbiendo
gratiam dei perdidit. satisfaciat ei. seruando se
homo propter deum. et ita per humilitatis meritum gra
tiam dei recuperet quam amisit. **¶** **Q**uanto maior
autem et purior fuerit humiliatio et proprior
tanto plenior erit gratie recuperatio et glorie re
muneratio. **¶** **M**agnitudo humiliacionis accedit

in difficultate opus iuncti. Puritas i simplici-
tate itencionis. Impetudo i alacritate ex-
ecuciois **Caplin xxuy.**

Est eni triplex obediencia. scilicet. neces-
sitate. cupiditatis et caritatis. Neces-
sitate obedit. q cogit iuitus. et libeter esset
liber si posset ul audet. ut asinus et bos i ser-
ui maliuoli et siles. Cupiditate obedit qui
mercede trena ul p comodo corpis ul cōso-
lacioe exteriori libent facit qd iniungitur. ut
canis i accipiter et mercenarij et similes illi.
Quanto autē obediencia plus habet de tpali
pprio solacio. tato min⁹ habet de merito corā
deo. Merces poris. est euasio pene quā timz
iurre si nō obediat. Merces secūdi ē spes
adipiscendi qd desiderat obediēdo obtinere.
ut mun⁹ ul solaciū tpale. **Obediēcia cari-**
tatis ē. qn ex caritate dei et ppter deū i pte
diuinā remuneracionē obedit large supto
noie caritatis. quo tā timor pene. qm desi-
deriū pmū qm affectus amoris dei icludit.
Quoz pmū est iāpienāū. secūdu pfiācāū.
terciū pfectoz. **Item alia distictio obediēcie.**
Alia est generalis. alia gnālior. alia gnālis
sima. Item alia specialis. alia spēalior. alia
spēalissima. Generalis obediēcia est q omīs
fideles i ecclia gnālit obligātur suis obe-
dire platis. pape. epis et plebanis i hys q
canones pāpiūt. et iura p omibz pmulgata.

Caplin xxv.

Ca xxvj.

Generalior ē qua oīs creatura rōne utens tenet p̄pria volūtatem volūtati sui cōditoris cōformae ex arbitrij libertate. ut angelus et homo. Generalissima ē qua oīs creatura obedit suo creatori. siue motu n̄ali. siue cōdiciois. ut irrōnabilia. siue ipulsiu potēcie p̄sidentis. ut demones et maliuole mētes. q̄ et si q̄nq̄ volūt qd̄ deus nō vult. nō possūt. nisi qd̄ deus vult. **S**pecialis ē illa qua clerici specialit̄ tenēt ad obediēciā suoz p̄latorz in hijs q̄ ad officia eoz spectāt. et ad ordinē clericale. ut cōtine et debitā consuetū deferre. et similia ī sacris canōibz p̄ eis statuta. **S**pecialior qua p̄pria volūtate obligat se aliq̄s certe p̄sone ul̄ religioi ad obseruaciā limitatā p̄ arbitrio nouētis determinatā. Et p̄mitto tibi obediēciā in istis et nō in alijs. ul̄ tanto tpe et nō ultra. ul̄ tali cōdicioe et nō alit̄. ul̄ in hijs que regula ista iubet et nō amplius. **S**pecialissima obediēcia ē qua sine excep̄cioe p̄mittit obediēciā aliquis ad oīa que nō sunt cōtra aiām suā. et regulā talē. vbi tam ad ea q̄ sūt regule. qm̄ ad alia q̄ iubent se obligat bona que cōueniūt rōni. et liberi arbitrij subsūt p̄tati. cū ad irrōnabilia ul̄ ipossibilia nemo debeat cogi. sicut ad illicita nemo debet obedire.

Profectus ul̄ gradus obediēcie q̄ntū ad illa ī quibz obediēcia dū colligi possūt ex p̄das. i. obedire ad p̄cepta

et ob
bona
affm
obedi
vite
creata
et et
ē et
obedi
rit. ad
in q̄
n̄ tpe
hijs q̄
bedien
et hoc
regula
face q̄
ū in
ito. dū
Cū de
velle
hoc est
p̄ mori
fallibi
cōfaci
anguli
nobis
sione
ut nola

Ca xxvij

et obedire ad aliqua etiā cōsilia. et ad omnia
 bona et possibilialia. **Q**uāto vō ad mētem ul'
 affm̄ obediētis breuiter videam⁹ q̄t sūt
 obediētie p̄fect⁹. **Q**uāto quis alius ī obediētia
 v̄tute p̄fereit. tanto ei deus exorabilior et oīs
 creatura ad obediendū hōi ordinata subiecti
 or et subsequiosior erit. **I**nfim⁹ obediētie ḡdus
 ē ex timore supplicij obedire. **D**icit illi q̄ tantū
 obediūt superioribz suis ī hijs que p̄ceptorie iusse
 rit. ad alia vō tepidi sūt et negligētes. nisi
 in q̄ntū cōis cōsuetudo cogit ul' pudor huma
 n⁹ ipellit. ul' timor tp̄alis castigatiōis. **D**uffiat
 hijs qui eiusmodi sunt. vt mortale p̄cām p̄ ino
 bediētiā nō inādāt nec dāpnatiōez iaurāt.
 et hoc ē valde p̄iculosū in p̄fessis obediētiā
 regularē. quia p̄us qm̄ disiciāt an teneāt
 face qd̄ iubent forte mōris iobediētie laque
 ū inādūt. sicut q̄ nimis appinquat p̄cipio s̄b
 ito. dū nō caute circūspicit in p̄ceps labitur.
Cū deo autē velle disputāe stultū est. et q̄si
 velle cōvince eū. vt nō debeat hoc iudicare
 hoc esse p̄cām mōile. qd̄ nr̄a opinio nō vult
 p̄ mōili haberi. **D**ua estimatio ē regula iusticie
 īfallibilis. nō nr̄a angulosa opinio. quā nr̄az
 cōsaenciā appellam⁹. **D**olis radius nūqm̄ fāt
 angulū sp̄ iudicē sibi ī oppositū fertur. Ita in
 nobis si ita videat̄ siue alit estimem⁹ in p̄fes
 sione obediētie nō exp̄mim⁹ hāc exceptionē
 vt nolim⁹ ad eā teneri qm̄ nō adiūgit hoc ver

bū. p̄cipio. vel p̄ obediēciam hoc tibi dico. Un
de bon⁹ obediens tā studiosē debet facē quod
iubet simpliciter. cū constat p̄latū suū tam
plene id velle qm̄ si apponet p̄cipio. ul' p̄ obe
diēciam iubeo hoc ul' illud. **¶** Secundus gradus
obediēcie est p̄ spe p̄mij pot⁹ qm̄ timore
supplicij adiūcta volūtariē obediē. Iste nō dis
putat in quo teneat ul' nō teneat obedire.
Quia siue teneat siue nō. cōfidit sibi esse
meitōriū dūmō malū nō sit qd̄ iubet. Etia
si mala itēncione p̄latus aliq̄ iubet. que tū
mala nō essent. sed p̄ odio illi⁹ cui iūngēt
ut eū sic tribulaēt. ul' p̄ cōmodo p̄prio magi
qm̄ p̄ obidiētis p̄fectu nō solū nō nocet
huilit̄ obediēt. sed etiā duplex meitū ex hoc
habet. scilicet obediēcie. et isup̄ paciēcie. Dicit
iobediētū magis nocet bona itēncio p̄cipiētis
p̄lati et p̄cepti utilitas ex q̄bus duricia ei⁹
p̄pendit. ita bono obediētū magis ad p̄fectū
p̄uenit idiscreti p̄lati p̄ceptis p̄cepti fulmīaci
o. dūmō nō fuit cōtra deū. Ut si q̄s in ira
paup̄ei p̄ lapide massā argēti in gremiū
iactaret. paup̄ nō indignaret̄ p̄ ira iactēt.
sed iocūndaretur p̄ argento talit̄ acquisito.
¶ Tercia⁹ gradus ē ex sola dilectione dei. nō
tantū volūtariē. sed etiā cū gaudio obediē.
nō solū ad facilia. sed etiā difficilia et dura.
etiā usq̄ ad mortē. mortē autē crucis. Pu
deat dei seruos tali dño sic pigre obedire

p regno celesti sicut e consuetudo qbusda. cu
 scdaru pncipu et nobiliu serui p incerta et p
 iussa mercede tot labores i bellis tot picula
 tot penurias. tot etiã a dnus obprobria et ver
 bea patient sustineat. tot itinea longa i lega
 tionibz dnor pmpre subeant. nec parastinant.
 nec segnit exequit madatu. nec difficultatem
 viar ul picula ptendut. nec pactu p labore
 suscipiunt. sed incerti de pmo i tenui. **De spe oia**
impata pficiunt. et gloriates qd p ceteris seruis
 ad tale negocu sint electi. **Vide qm seduli sut**
 circa dnos circumspectes i quibz eis seruire pos
 sint. et cu no tam vbu iussiois audierit. qm
 nuu oculoz aduerit. statim quasi papites exi
 liut et aude ausaultat qd eis placeat et qd
 velint. **Et licet seruoꝝ dei obediencia qntu ad**
effm ex maiori seruoꝝ pdeat. tamẽ quo ad
 actu ille pfectus videtur **pfectior.** q ita pmpre
 et costans esset ad oia iussa implenda. sicut in
 seruis scdaribz iuenit. sicut de scssimo pre
 nro franco legim et pms eius socijs. qui
 no solu ea que btus pater eis vbo expssit
 pmpre adiplebat. sed etiã si aliquo indicio be
 neplacitu ei poterat conice studiosissime pfe
 cerut. sicut ab ipo didicerat sancto pre. **Hac**
virtute obediuit abrahã no tm exire de tra
sua et pegrin esse i aliena. sed etiã uniu
 filiu suu ysaac voluit imolae. **Hac pphie et**
apli et alij sa exposuerut se omibz laboribz

hoc
 e del
 plati
 pa
 Dea
 a) q
 uore
 vodu
 rna
 cofu
 qd
 q u
 li) a
 mode
 solu
 lex n
 up p
 iten
 bus
 agi
 pcc
 De
 ca i
 er
 alie
 lect
 gn
 ffie
 ut
 sig

piculis. psecutioibz. ⁊ tandē ⁊ mōti p xpō. De
quibz dñs speāliter dicit. Si quis vult ve
nire post me abneget semetipm et tollat
crucē suā et sequatur me. Demetipm abne
gat. qui sui iuris esse recusat. et totū se alte
ri arbitrio subiat ppter xp̄m. sicut xp̄s nō
venit facē volūtātē suā. sed p̄ris.

Contēptus diuiciarū **Capitulum xxviii.**
Opponit auariciē rez t̄paliū. h̄it et
q̄nq; paup̄tas sp̄s appellat. Quidā
autē sūt paupes rebus ⁊ nō sp̄i. sicut qui
libent̄ essent diuites. sed nō possūt vt paup̄
mūdi. Quidā sūt paupes sp̄i et nō rebus. ⁊
nō pmittūt. qui diuicias nō p̄ ip̄az amore
possidēt. sed p̄ amore dei. vt cultū dei p̄ eas ā
plificēt. et defendāt paupes. Vel p̄ amore xp̄i
ī deo. vt primis inde subueniāt. sicut abrahā.
dauid. loth. iob et yosias. et cōsiles. Vel p̄ obe
diēcia p̄ncipat̄ et dignitates suscipiūt. vt be
atus gregori⁹ papa. et alij s̄c̄i ep̄i. qui paupes
esse elegerāt. sed iussu diuino alit̄ f̄m̄ est. vt
p̄ncipes terre cōstituerēt. et dispensatores rez
ecclesiasticarū p̄ alijs. sed ī se paup̄tatis p̄positū
nō abiciētēs. t̄nto laudabiliores paup̄tatis sec
tatores. q̄nto etiā in diuicijs ab ei⁹ amore nō
sūt sepati. Quidā v̄cō sūt paupes sp̄i et rebz.
qui nec habēt diuicias. nec volūt habē. nec
vellēt si possent sine p̄cō. H̄ij t̄nto feliciores
sūt. q̄nto a laqueo cupiditatis elōgati. Hoz

⁊ vt q̄ libent̄ ess̄ paupes
rebus et

duo si
fecerit
habē
cas. n̄
et rec̄

C
ī pau
ter ex
fecerit
ecclesiā
diuici
rez v̄cō
et alij
latroes
vende

Q
p̄ma.
et pat̄
ū. Non
cis. Di
ponde
res. Ho
Qui v̄
et laqu
nū. ac
v̄tū.
sic m̄

duo sunt genera. Primi qui non habentes diuitias fecerunt de necessitate virtutem. nolentes etiam eas habere si possent. Secundi qui potuerunt habere diuitias. vel habuerunt diuitias et abiecerunt eas. et recusant habere propter deum.

Qontemptus autem diuitiarum duplex est. Cum autem liberaliter effunduntur in pauperes pro opera misericordie. et ad cultum dei largiter expenduntur. Dicit sanctus reges et alij diuites fecerunt. turbas pauperum alentes. et monasteria et ecclesias edificantes. Aut cum penitus despiciuntur diuitie. Dicit sanctus fecerunt in medietate et iopiarum viuentes. ut sanctus pro fratribus et sanctus dominicus et alij christi sectatores. euangelice perfectionis emulatores. iuxta illud. Si vis perfectus esse. vade et vende omnia que habes. et da pauperibus.

Quatuor *Capitulum xxix.* autem de causis consilium diuitiarum contemptus. Prima. quia eorum amor retrahit ab amore dei et patrie celestis. iuxta ipsius veritatis testimonium. Non potest deo seruire et mammona. id est diuitijs. Dicit enim de profundo terre tollunt. ita suo pondere ad inferna terre suos detrahunt amatores. Hoc est in profundum inferni. *Ad corinthios tertio.* Qui volunt diuites fieri cadunt in temptationem et laqueos dyaboli. que mergunt homines in infernum. *1. c.* Secunda quia retardat homines a perfectione virtutum. Dicit enim oneratus non potest velociter currere. sic mundanis curis pressus non potest in spiritu

expedite p̄ficē. **Si** vis ergo festinae ad patri-
am. si vis nō teneri laqueo venācū. si vis
nō cōprehēdi ī via r̄nō ī captiuitatē unde
euaseras nō reduci. p̄ice auariciā. et rethē
pedem de viscosa cupiditate terrenar. Ideo
iudei tardi erāt ad reditū in iherlm de ba-
bilone. q̄ filios ⁊ uxores et possessiones ac-
quisierāt in babilone. **Dic** et religiosi tar-
dius desiderāt celestia. cū ī terrenis cepe-
rūt dilatai. // **Tercia** causa: rōne meiti āpli-
oris. quia q̄nto min⁹ tibi de terrenis indulgēs.
tāto ampli⁹ recōpēsabitur tibi ī celestibus
ī gloria sempitna. **Beati** eī paupes spū. q̄
ip̄or est regnū celoz. **Idest** nō portio aliqua
glē. sed tota glā regni. **Vnde** filius dei dās
nobis exemplū p̄fectiois nichil possessiois
voluit h̄re in terra. nō agros. nō domū ul
reddit⁹ aliquos p̄ter solū vestitū. quē etiā
pmisit ante crucē sibi auferri. ut docet nos
qđ oīa relinque nō t̄m cōsistit in nō habē
volendo. sed sponte oīa paupibz tribuēdo.
et etiā patient amittēdo. si habita vi tol-
lant. qđ plerūqz maioris ē meiti qm pau-
pibz tribuisse. quia rarior v̄tus ē illata
mala equanimiter p̄peti qm sponte bona
opari. **Cū** igit⁹ boni vici ob hoc solū uel
marie s̄bstantiā terrenā habē debeāt. ut
inde b̄nfaciāt. et ad meitū glorie eterne
expēdat. quia alit boni nō essent. si ter

rena nō pia itencione querent. et creaturā
 nō ppter creatorē diligent. debēt ea rōne nō
 min⁹ gaudē cū ipām s̄stanciā quocūq; casu
 amittūt. qm̄ si eam ī vsus pios expendisset.
 eo qd̄ eūdem fr̄m̄ meiti celestis ipaciētī tole
 rata amissione. quē in pia dispensaciōe cōseq̄
 nō dubitūt. Dicit mercator illas mercedes
 equalit̄ diligit. de quibz̄ equale lucz̄ sibi p
 puenire confidit. Diuicias autē querē ut
 ī malos vsus expendāt. s. in vanitates ⁊ vo
 luptates carnis. et cōcupiscēcijs oculoz. et in
 omibz̄ prauis desiderijs ipiū est. quia p bñ
 ficiū creatoris largitori eoz. s. deo. despectus
 ⁊ cōtumelia irrogat. ^{cas} Sed ad hoc querē tm̄
 ut cumulare seruet̄. stultū est. qz̄ tm̄ valet
 cōgeries lapidū sicut argēti ul' auri. si nulli
 vsui expēdant. // Quarta. quia t̄p̄alis s̄stā
 cia cōtēptibilis est mltis cōsideaciōibz̄. Ex
 sui natura. cū terra sit ignobile elemētū int̄
 oīa. Itē nō multū est necessāia. Modic⁹ enī
 victus ⁊ vestit⁹ et tectū suffiat hōī p nēcitate
 ad viuēdū. Qd̄ sup̄ ē supflūū est. Itē mul
 tis ē nociua ⁊ dāpnaciōis eterne occasio. Itē
 mltoz̄ causa iuidie. q̄ libent̄ eā auferret̄ ha
 bētī p multas artes. Itē mltō labōe ⁊ sollicitu
 die acquirit̄ ⁊ seruat̄ eciā cū paulo vite. Itē
 nō faciat appetitū habēas. sed quo pl⁹ habet̄.
 eo iquieci⁹ sicut. Itē quia cū bonis qm̄ ma
 lis datur. ideo nō sūt feliciores. q̄ in ea habū

festi
 co ve
 aptu
 uaru
 x ter
 m il
 t pos
 et t
 i te
 rōn
 de tr
 tibi
 pau
 nō
 de fil
 nich
 pros.
 effit
 tri.
 i hit
 apib
 si ha
 me
 vnu
 n sp
 b ha
 abe
 gl
 o d

dat. vmo frequēci) ifeliciores. qz i ea est
ocasio multoz maloz. Itē qz diu cū hoīe
nō pseuerat. Nā si aliter nō amitti tur
mors sepat nos ab ea. et nichil potest hō
post mortē secū deferre ex ipsa nisi qd me
ruit hic p ipaz. **D**apiēs ergo debet pūpē
dē qd vile est. et nō multū laborāe p eo
qd ad paz est vtile. et fugē qd pniciosū
est. et liberalit' spgē. qd cōseruatū perit. i
distributū fructificat. si i paupes erogetur.

Prim) aut' g'dus **Caplm xxx.**
in contēptu diuiciar' ē
nichil habē velle iūsti lucri. nec p se acq'
sitū. nec ab alijs datū ul' relictū. et redde
omibz debitū p posse. et de iuste habitis
elemosinā facē. et nō abuti ppria faculta
te ad patm supbie. lasciuie. gule. et alioz
vicioz. **T**ribus autē modis aliquis iūste
videt' bona habē. Cū aut' ipē male acq'
siuit quocūqz modo. Aut ab alio datū uel
venditū ul' relictū aliqd est ei q' ius i eo nō
habuit. Aut cū nocuit alteri i rebz iūste.
eciā si nichil de illis habuit. i qntū enī te
neor alteri restituē. in tm̄ mea nō sūt mea.
sed illi) cui teneor. **U**nde q' pl' tenet' certis
psonis qm̄ habeat. si dat alicui g'tis de bo
nis suis vnde scit' impotēs fieri ad reddēdū.
q' accipit scient' debet p eo solue tm̄. qntū
accepit. cū ille sua nō dedit. sed q' sūt alioz.

De auidus gradus est nichil superfluum velle habere. sed solus necessariis esse contentum. in victu et vestitu. hospicio. utensilibus. et obsequentium suorum latu. Reliqua habita pauperibus erogare. vel non recipere oblata. nec acquirere super necessitate. **Luc**
Quod superest date elemosinam. et ecce omnia mundi sunt vobis. **D**ic moysi in egipto et alij eorum filii de labore proprio victum et vestitum habentes reliqua pauperibus distribuiebant. **H**abentes aliam metam et quibus tegam hijs contenti sumus. **D**ed ne nimis latos faciamus terminos sufficiencie sciendum est quod duplex est sufficiencia. scilicet indigencie et concupiscentie. **S**ufficiencie indigencie sufficiat sustentare naturam ut possit ad seruendum deo perducere. **E**t hanc sufficienciam natura docet sicut videmus in irrationalibus animalibus. primo et in plantis que contenti sunt naturali alimentum et amplius non requirunt. **S**ufficiencia concupiscentie excedit mensuram. limites non habet nisi impossibilitatis. **H**oc solum relinquit. quod non sperat adipisci. **Q**ues auarus in euangelio cum uberioribus fructibus agri se vidisset ditatum. non dixit. diuisum suum et habundum. plus non cupio. quia non cupio. **D**ed cogitauit horrea vetera destrueret. et maiora faceret. **P**uia horrea sunt iuste necessitatis. **H**ec puia sunt. et puis implentur. sed auarus hec destruit. et maiora facit. scilicet horrea concupiscentie et superfluitatis. que nunquam replentur. quia ~~non~~ semper cum pluuia habere ceperit. etiam horrea

Aplius

facē disponit // āpliora / ad q̄ nō sufficiūt iā
habitu. nisi adiciat adhuc plura. et sic p̄ce
dit ad īfinitū. Cor auari est quasi fouea
sine fundo. et quo plus recipit. pl̄s cōcupiscit.
ut nūq̄ videat īpleta. Auarus nō impletur
pecūia. **ic. Eccl. viij.** Tercia) ḡdus est nichil
velle posside ī mūdo. et ī om̄ibz n̄c̄is mul
tiplicē pati penuriā p̄pter deū. Hoc ē effi
caciūssimū remediū cōtra auariā. que sicut
īsatūrabilis nūq̄m dicit sufficit. Et nō ext̄
guīt meli). nisi cū ei materia t̄p̄alis substā
cie penit) s̄trahit. Hoc remediū xp̄s do
cuit verus aīaz medic). q̄ in om̄ibz viā illā
tenuit. q̄ est aptissima ad doctrinā virtutū.
et curacionē viciōz. Diuicie eī et honores
s̄di et voluptates sūt p̄cipua salutis īpe
dunēta quas m̄gr virtutū et d̄ns docuit vi
uēdo dedināc suis discipulis ī exēplū. **Mat. 19.**
19. Si vis p̄fectus esse. vade et vende oīa
q̄ habes. et da paup̄ibz. et veni sequē me.
ic. Hec ē quā apl̄us notat altissima pau
ptas p̄mōz s̄cōz in eccl̄ia. q̄ oīa reliquerūt
p̄pter deū. Huic ml̄te vtutes et pluīma dona
graciaz ānera sūt. que t̄n a paucis capi
unt. eo qd̄ licet multi sint. q̄ quasi nichil
habeāt ī mūdo. t̄n admodū rari sūt ī reli
gione q̄ nō plus habē cupiāt. ul' p̄ se ul' p̄
alijs. Om̄e qd̄ est meli). eadē est rari) in
hoc mūdo. Qui p̄pter se sollicit) est ī t̄p̄a

libz. relinquit sue p[ro]uisioni. Dilit qui habet
 alios p[ro]uifores relinquit illis. qui omēz sol
 licitudiez in deū iactat. ⁊ oēm cogitatum
 suū. habet ipm dnm in p[ro]uifore. Mathei. vi.
 Quērite p[ri]mū regnū dei et iusticiā ei⁹. et h[ab]e
 oīa. s. t[er]palia necessaria adicient vobis. Qui
 enī gracia vult donae celestia. cur etiā nō
 ab eo et p[ro]ua speam⁹. Aut ergo dabit nobis
 necessaria in q[ua]ntū expedit nobis. a vires
 corpis ad sustinēdū penurias. a spūalem
 dulcedinē meliorē carnali. et isup p[ri]mū
 celeste. Caplin xxxj

Sobrietatis ē virtus corpis alimētū
 cū moderamē admittit in cibo
 potu et sompno. Dumit etiā gnā
 liter p[ro] moderamē ab omī supfluitate et i
 tempancia mētis et corpis. Unde dicit. Do
bia mēs ⁊ sobrius sensus. Sed p[ro] ut accipit
 p[ro] restrictioē alimētōz. illa ē que dicit par
 amonia ul' abstinēcia. ⁊ opponit vicio gule
 et castimergie. q[ue] est ventris igluuies. Est
 autē alia sobrietatis medicane. alia auaricie.
 alia p[ro]pocrisis. alia paupertatis. alia religiosi
 tatis. Medianalis fit p[ro]pter sanitatē corpis
 cōseruādā ul' recupandā. Auaricie ad p[ro]cendū
 expensis. P[ro]pocrisis p[ro] laude huāna. Paup
 tatis p[ro] necessitatis penuria. Religionis p[ro]
 virtute obtinēda. p[ro] vicio calcādo. p[ro] penitēcia
 agenda. p[ro] edificatioē primoz. p[ro] glā p[ro]merēda.

obscuro

p accedendo itellai in sapiencia acquirēda. nā sicut
fenestra obstructa limo obtenebrat. sic itelles
tus cibo/obscurat. sicut sepe exprim. **D**obrie
tas autē sicut oīs virt^{us} tūc solū est corā deo
meitoria. tūc deus ē eius causa p̄ma et forma.
Id est si p̄pter deū p̄ncipalit̄ fiat et scdm deū.
Dicit enī deus mūdū gubernat. ut n̄ plus
diligēcie adhibeat qm̄ iustū est. oēm dilige
ciā suā ut ita loquam̄ circa celestia ipendēs.
Ita et hō cui minor mūdus cōmissus ē regend^{us}.
Hoc est corp^{us} p̄p̄riū. sic debet ei p̄uide p̄udēt.
ut nec de necessaria p̄uisione aliqd ei desit
p̄ posse. nec aliqd sup̄flui ipendat. **U**t nō de
ficiat ante t̄pus penuria ul̄ labore. nec lasci
uiat ex habūdātī quiete. **T**ota autē intēcio
debet esse circa optimū occupata. circa p̄fec
tū aīe in dei noticia et amore. et i hys que ad
hūc p̄fctm̄ p̄mouent et cōducūt. quia nō p̄t
corp^{us} aīa creata ē. sed corpus p̄pter aīam.
ut illi seruiat et coopect̄ ad p̄fctm̄ p̄fatū. **A**īa
enī p̄pter deū creata est. ut ei ihercat. et ihe
rendo suauitate ei^{us} fruatur. et fruēdo b̄tā sit.
Solius etiā dei est eā destrūe et occidē. au^{tem}
etiā est creare et viuificāe eā. **I**deo nisi eius
iussu et p̄missu nichil licet nob̄ destrūe eoz
que ip̄e fecit. **I**rrōnabiles creaturas p̄mittit
nos occidē. sed nō irrōnabilit̄. **R**ōnales v̄o
p̄hibet occidi. i. hōies. nisi scdm̄ leges ab ip̄o
p̄mulgatas. **U**nde iudices scdm̄ leges diuina^s

iudicantes. nō sua sed dei auctoritate male
factores occidūt. Quia ipse p̄cepit. q̄ hoc ul'
hoc fecerit tali pena puniat. Dicit autē nō
licet cuiqm̄ alter occidat nec semetipm̄. cū
nemo plus alter teneat diligē q̄ semetipm̄.
Semetipm̄ autē occidit q̄ idiscrete se p̄ abs
tinēciā. et p̄ alios labores debilitās ante cogi
tur deficē qm̄ requirit ordo natūe. licet ali
quos deuociōis feruor ul' pura simplicitas
eraset. Ad romanos. Rōnabile obsequium
v̄m.

Capitulum xxxij

Sobrietas ī tribz cōsistit. In qualitate.
q̄ntitate et modo. In qualitate. vt nō
delicata et p̄iosa et sūptuosa requirat. s̄
simplicia quibz valeat sustentari natura. et
gula nō irritari. et q̄ de facili possint haberi.
In q̄ntitate. vt nō nimis nec sepi⁹ qm̄ decz.
sed t̄pate. vt sit refectio corpis. et nō on⁹. In
firmi sūt libei ab hac utraqz lege. In mo
do. vt nō iportune requirat. sed modeste et
mature et religiose. sicut ī p̄ori formula
nouicioz tactū fuit. Dic enī sapit suauit⁹.
sumit cōmodi⁹. reficit salubri⁹. min⁹ grauat
stomachū. et facilius digerit. et min⁹ pecca
tur. et ē honestū et religiosū. **Ca xxxij.**
Valeat autem
sobrietas ad illa que sup̄dca et tacta sunt.
valeat etiā ad satisfactionē p̄ peccis. vt sicut
corpis voluptate peccauim⁹. ita castigatiōe
emendem⁹. Itē ad carnis lasciuia rep̄mēdā.

ut que ipinguata insolens et iobediens facta
est macerata discat spiritui obedire. Unde apertius
ad corinthios. Castigo corpus meum et in seruitu-
tem redigo. Item ad corporis sanitatem. quia nimis
humores deficiant. quos crapula et quies super-
flua generare consuevit. Item ad sollicitudines
mundanas abscedas. quia modicus contentus
est. modica habet prouidentiam. Item ad multarum virtu-
tum abilitacionem. sobrius enim agilior est ad bonum.
castior est ad restringendam lasciuam naturam. mi-
nus. iuuuendi materia. magis cauetur in lingua.
pmpior ad deuotionem. et purior in affectu. Item
sapienciam inquirenda magis sensum vigilanter facit
et subtile. et memoria hominis tenacem. Item ad
aliorum edificacionem. quia que exteriora nostra ordi-
nata videtur et operata coniciunt quod de interioribus
estimetur. que non videtur. Minus etiam sumus eis
grues ad recipiendum ad mensam. videntes quam mo-
dicas sumus contenti. et quod facile possunt nobis sa-
tisface. Minus etiam alijs medicis nocui sumus.
quia quo plura ab hominibus petimus. eo minus alijs
medicis dandum relinquamus. et hoc est quoddam
genus impie. quod a paucis aduertitur. cum aliquis
ultra necessitatem veram medicat. Non alter ma-
gis indigens patitur detrimentum. Quia postea super-
ueniens non inuenit quod iste proueniens prouidit.
Item valet ad meritum glorie. tam per seipsum. quam per virtu-
tibus sibi conuersis. quia quo magis hic nobis de
voluptate subtrahimus. eo magis et hic spiritualibus

143

et illic celestibus delicijs habundant. **Ca xxxiiij.**

Primus gradus **Tres sunt gradus sobrietatis**

sobrietatis esse potest. A crapula et ebrietate cauere. et debita tempora et horas in comedendo seruare. ne ieiunia statuta leuiter frangantur. ut tempore incongruo epulis et potibus temere inseruiantur. et ne magis ad luxuriam. quam ad nature refectionem edendo vel bibendo studeat. **Eccl. x.** De terra cui rex puer est. et principes comedunt. / mane
Pecus quod solum ventri seruire nouit seruat in edendo et bibendo modum nature conuenientem. Sic et homo debet. qui regit ratione. alioquin melius esset ei curare ratione. quam non regi ab ea. quia non peccaret curare ratione. / Decidius gradus esse potest etiam a quibusdam licitis abstinere. ut a carne. uino. lacte. piscibus. et pulmentis. sed aspiciendi uictu contentum esse. scilicet pane rudi et pulmento non condito. et sepe ieiunare. et a delectabilibus abstinere. et que magis appetantur. ut religiosi et deuoti solent et penitentes. **Aplius ad romos.** Bonum est non comedere carnes et non bibere uinum. **ic.** Dicit nazarei et filij rechab. **Daniel. x.** Caro et uinum non introierunt in os meum. / Tercius gradus sic docuisse gulam. et sic docuisse palatum. ut solis sit contentus que extreme sufficiant necessitati in qualitate et quantitate cibi et potus. ut quo simplicior uictus. eo magis diligat. et si delicata aliquando sumere opteat non delectationem in eis. sed solum necessariam refectionem requirat. **Ad romos.**

Carnis auā ne feceris in desiderijs.

Posset **Capitulu xxxv.**
et alia distinctio dari de pfectibus
abstinēcie ul sobrietatis. **P**rimus videlicet g̃dus
ē paciēter carē cū nō p̃t habēi abus ul pot̃
delectabilis. ⁊ nō cōtristari cū nō habentur
desiderata int̃dū. sicut quidā ⁊ q̃ndo nō habēt
que ī mēsa desiderāt. cōtristant. indignāt. mur
murāt. uetūdiā abiciūt. et nō cogitant p̃fessio
nē suā. et qd̃ aliqui diuites sc̃li nō habēt. oīa
q̃ cupiūt. q̃nto magis paupes ⁊ mēdici. **D**ecus
grad⁹ abstinēcie ē uelle carē p̃ deo etiā illis
que possūt habēi amōe sobrietatis et paup̃ta
tis ⁊ boni exempli. **D**ic boni et fidelis serui dei
sepe diuiores hospites p̃tererūt. ⁊ apud paupes
hospitat. ⁊ lauciora p̃hibēt sibi dai. cōtenti si
p̃liabz ⁊ paucis amore dei ⁊ p̃ edificatioē ali
oz. **A**d cōt̃heos. **O**īa mihi licēt. sed nō omīa
edificāt. **N**ā licet sc̃dm euāgelīū comedē lice
at q̃ apponūt. t̃n magis edificat. si lauta ⁊
m̃lta nob̃ apponi nō p̃mittam. **Q**uia sicut
reapiētes decet liberalis hospitalitas. ita nos
decet religiosa p̃tās. quā etiā nos forā con
uenit defendē. q̃m illos suā sc̃larē honestatē.
qua uolūt nos habēde parare. **Q**uīus aut̃
illa vice uideāt cōtristari. q̃ nō p̃mittimus
eos sue deuocōi satisfacē m̃lta m̃strādo. t̃n
apud se de ñra t̃p̃ancia edificāt. et alio t̃p̃e
reapiāt nos hylari. quo min⁹ sum⁹ eis onerosi.

et ubi mō paucos receptores habem⁹. ibi tūc
 pluimōs habem⁹. cū intelligerēt q̄ ⁊ paupes
 nos pascere cōmode valerēt. **Tercia** abstinē
 tie grad⁹ est posse sine difficultate abstinere
 ab habitis delcābilibz. ul' tūc inde sume pu
 rā necessitatē. et hoc nō amōe delcācionis.
 sed recreaciōis. Et q̄muis quo ad paupertatē
 maior v̄tus sit nō habē qd̄ cupias. tūc quo
 ad fortitudinē abstinēcie mai⁹ est posse appe
 titū retrahē ab usu ⁊ delcācionē p̄ntis volup
 tatis. qm̄ absentia nō desiderat. Deauri autē
 ē fugē corpales delcāciones. quia sepe victi
 sūt in certamine. q̄ nimis voluerūt esse seauri.
 Et q̄ ex p̄supcione sibi victoriā sponsonderūt
 victi ⁊ cōfusi didicerūt qm̄ stultū est se com
 mitte p̄cūlis p̄lior. ubi possūt optime vita
 ri. faali⁹ in litore nō submergi. qm̄ i gurgitē
 te aquar. **Capitulu xxxij.** / est

Sciendū tūc est. q̄ virtus mediū viciōz
 tenet. et i utroq; late tam a dextris q̄
 sinistris ē obsessa. ita vt si modice a discre
 tionis tūte deuiat. iā virtus nō fit.
 Verbi grā. Parcamonia ul' abstinēcia si me
 tas suas excedit i supfluitate alimēti. de
 cimat i viciū gule. Si nimis modici ad
 mittit de nōcio alimēto. viciū idiscrecionis
 iacret. p̄ quā vires corpis destruat. vigo
 rē mētis extinguat. naturā debilitet. et bo
 na que p̄merēi potuit negligat. ⁊ v̄l vitā

cia) pimat ul' sensu pdat. ul' si vires recupai
debeat tanta postmodu studeat cura corpis re
fice comodi & fometa ~~sure~~ qnta pus idiscrete
eade subtraxerit ei. **D**ilr conceptus diuiciaz
si ultra qm iustu est cogreget tpale substacia
i auaricie viciu cadet. si nichil tpale velit ad
vsu admittē ex tali idiscreaoe necabit natura
fame frigore & egritudine. **P**acēcia si nimis
declinat. ~~ipacēcia viciu~~ incidit i torpore. vt
zelu iusticie pdat. et dissilet tā in se qm i a
lijs vicia cresce. que debet psequi & vlcisa.
Huilitas dū se nimis timet tolle ab idiscre
ta abiectioe sui pdit cofidēcia salutis ul' p
fectus spūalis. **C**aritas primi si idiscrete te
neat facit primo faue ul' coopari i detrimētū
salutis pprie et illi. vt q piurat amore pri
mi. et alijs multis modis. **C**astitatis amor
aliqs mēbra vilia sibiimet amputaē fecit &
dū voluerūt tēptacionis ardore tempae se
piculo pprie iterfectiois exposuerūt. **A**gilita
boni opis qnqz sic fugat pigritia. vt quietē
dovocionis extinguat. **S**pūalis leticia sic ac
adia ul' tristitia declinat. vt qnqz i dissolucio
ne inadat et vanā leticia. **T**aciturnitas vba
ociosa declinās qnqz vtilia & natia retinet i detri
mētū primi sui. **O**bediēcia idiscreta sic fu
git pprie volūtatis viciu. vt obediat supiori
ecia ad patm. cū tū obediē deo magis opteat
phibēti omē patm. qm cuius hoī papiēti patm.

Et sic de alijs v̄tutibz s̄l̄r ē s̄n̄ciēdum.

Et quia **Capitulū xxxvij**
 virtus tā nobilis et veneabilis oibz
 et p̄ om̄ibz est. q̄ etiā viciōsi eam
 sup̄ oia venerūt. ideo ⁊ vicia q̄nqz se v̄tutes
 esse mēciūt. et velamē v̄tutis assumūt. vt a
 seā dissilēt ⁊ nō arguāt. aut etiā laudē
 v̄tutis assequāt. Vnde videm⁹ ea q̄nqz etiā a
 quibusdā religiosis et studiose exercē. ⁊ ex auc
 toritate quasi p̄ v̄tute defendi. Ita vt v̄ca virt⁹
 eis ī alijs q̄nqz displiceat. et eā p̄ vicio despi
 ciat et ipugnet. et interpretent esse viciū qd̄ v̄
 tus pura ē. Et cōtrario v̄tute asserāt. qd̄ est
 v̄ viciū sed v̄tutis colore velatū. Verbi ḡ
 cia. **Pauptas sp̄s.** id ē volūtaria p̄ xp̄o pau
 ptas. magna ⁊ v̄ca v̄tus ē. quā multi religio
 si p̄fitent. et tñ videm⁹ plures sub p̄textu ne
 cessitatis pietatis ⁊ honestatis diuicias deside
 rare ī pecunia. ī p̄dijs. ī edificijs. vestitu ⁊ vic
 tu et libris. ⁊ alijs q̄ v̄ diuicie reputant. ita vt
 faciat nequeāt. Quia si iā qd̄ cupiūt habe
 rēt. si quis plus offerret accipent plus vsqz
 ad magnā q̄ntitatē. q̄ nō dicerēt. Sufficiat.
Nolum⁹ habē. Contra p̄ce viuē ⁊ paucis es
 se cōtentū. teneitas et auaricia appellat. q̄si
 nō audeat vti hys q̄ habēt. Dilenciū tristi
 tia appellat. **Naturitas amaritudo.** **Rel⁹**
 iusticie. temerariū iudiciū dicit. **Quies de**
 uociōis. pigritia vocat. **Corpis castigacio. in**

discrecio censet. **D**implicatus stulticia creditur.
Timor dei. litigiosa consciencia estimat. fugere
publicam singularibus vocat. **C**auere scandalum.
ypocritis iudicat. **E**cce quod virtus prescribitur.
et puse viciu interpretat. **E**t conuerso autem pler
q. dissolutio. socialis iocunditas putatur. **C**uri
ositas edificiorum et librorum et aliorum. honestas habet.
Lara consciencia. libertas deputat. **C**orpus delicate
nutrire. discrecio reputat. **G**arriditas affabi
litas dicit. **I**nuidia serua. zelus iusticie videt.
Duricia et idemencia. rigor ordinis putat. **A**ua
ritia acquirendi. fidelis pmissio nuncupat. **A**stua
a prudentia nominat. **E**lacio actoris. offensio
mostret. **Z**elus et contentio. ordinis defensio ap
pellat. **F**actancia de bonis. edificatio proximi vult
videri. **D**etractio. detestacio vicij alteri vult
putari. **C**onformitas viciosa. vult credi fuga
singularitatis. **E**t torpor negligencie. vult hui
litas videri. **A**licia non querendo se. **p**usillitas
Inquietudo euagandi et negociandi vult agilitas
dici bene opandi. **P**odigalitas. largitas vult
videri. et sic de alijs sciendum. **I**nter que discre
cio spiritus mediu virtutis iter elegit non dedinat
ad dextram ul' sinistram. regia gradies via. ne
dicat bonum malum. et malum bonum. ponendo lu
cem tenebras. et tenebras luce. diuides diem
virtutis a nocte viciorum. **N**e angelum sathane
per angelo lucis recipiat. verum a falso distin
gues. et quod bonum est tenes.

:/ timor queit dia

Castitas **Capitulū xxxviii.**

est sobrietatis filia et nutritur ab ea
 sicut e contraio luxuria nutritur a ve
 tris igniue. Membra enī genitalia sub ven
 tre posita ex ei redūdancia ī libidine resol
 uūt. Sic e conuerso ventris ianicio humorem
 luxurie arefacit. Dicit cū fons obturatur.
 riuulus ex eo pfluēs desiccatur. Vnde p gna
 li regula hatten obseruatu est. Qui cast
 esse desiderat studeat sobrietati. Quia sine
 ea non diu castitas ē secura. et cū pfiante
 pfiat. et cū deficiēte deaefat. licet quidā sine
 ea modo sibimet aliud nescio qua pūpcione
 pmitat. **Pūbioz.** Omīs laus in fine canit.
Nec credo tot et tantos vtutū inqūitores qui
 pdictā secuti sūt regulā in sua estimacione
 deceptos. Vnusqz enī in sua arte sapiēs ē.
 Et studiosi vtutū fūt in eaz exercijs sa
 pientes. Studiosi vco diuiciāz ul' deliciarū
 scdaru efficiūt in eaz pūfione prudētes. lu
 cas. filij hui' seculi prudēciores filijs lucis
 ī generacioē sua sūt. De hys aliqūit dicit in
 glosa. p^a ad corinthios. viij. sup illo vbo. Ne
 lus ē nubē qm̄ ni. Et ponit ibi sex bona
 quae castitas ē virginibz seruāda

Castitas
 ē vtus ouigine celestis. Hāc sancti an
 geli ab ipō dno oīm vtutū fontali pncipio
 pmitus didicerūt. i idednabilit seruauerūt.

Hac sumus et unus magister noster, qui in celis angelorum est Christus dominus noster de celesti scola ad terram publice docendo attulit, et matrem suam gloriosam virginem perfectam et primam post se huius discipline magistrum in cathedra virginis pudicitie ceteris miranda profecit. De ista castitate et continentia etiam loquitur Hieronymus in soliloquio libro secundo.

Castitas **Capitulum xxxij.**
quatuor sunt in parte, videlicet, corpus mundificat. Sic contrario luxuria coquinat. Ita ut si non esset alia merces castitatis quam pudicitia, nec aliud luxurie supplicium, quam eius feditas, castitatis honestas esset amplectenda, et turpitudine luxurie horreda. Secundo mentem liberam facit et expeditam, quia nec pro uxoris provisione, nec pro filiorum educatione sollicitum reddit, nec affectus dilectionis ad coniugem et ad filios ligat. Nec spiritus zelotipie castum exagitat, nec sollicitus est quomodo uxori placeat, vel qualiter heredes divites faciat, nec querit generos vel nurus, nec est servus affinium suorum, sed pro se solo sollicitus est, in seipso quiescens. Multa sunt de quibus optet coniugio ligatos esse sollicitos, ita quod illa carnis delicia nullomodo est eis tam iocunda, quam anxietas variarum curarum, quas patiuntur onerosa. Quis amplius tribulationem carnis appellat. Unde idem apostolus dicit. **Volo et vos sine sollicitudine esse etc.** Item 3° castitas conscientiam letificat, quia gratum deo prestat obsequium, qui pro ipso carnis dulcedi-

nē respuit. quā mūdus. p magno cōcupiscit. **Re**
 tificat autē qz deo placet. deū placat et primare deo
 facit. et dei offensā auet ī delctāione carnali. ⁊
 pmiū celeste meret. et deū auctore mūdiciē per
 castitatē imitādo sequit. cū sit glā magna sequi
 dnm. q nos pcessit ī mūdiciā castitatis vgo vgi
 nis filius. vginū sponsus. **Itē** quarto tā hoibus
 qm angelis amabile facit. ⁊ spectabile. homibz.
 qz tā boni qm mali venerāt eā. Angelis. qz cū
 naturalit omē aiāl diligit sibi simile. eāā ange
 li casti. hoies castos familiari diligūt.

Ad castitatis Capitulu xl.

Autē adquisicioez et pfectū
 et cōseruacione valent ea q sup posita sūt de
 remedijs luxurie. s. alienacio sepacio feminaz
 a viris. et cōsoriū cōtubernale castoz. quoz
 exemplo doceat. **Itē** deliciaz fuga. q nutruūt
 carnis illecebras. **Itē** exterioroz sensuū custodia.
 ut vt nō videat ul' audiat ul' tangat vnde tēp
 tet. **Itē** oij deuotacio. qd est ianua oim vicioz
 maxie carnaliū. **Itē** custodia iterioz cogitacio
 nū et affectionū. p quas coluber pmo caput
 venenatū ingerit. **Itē** orōnis frequēcia. qua
 obtinet auxiliū a deo cōtra omēs impugna
 ciones. **P**fectus ul' grad⁹ castitatis pluribus
 modis distiguit. Est enī castitas cōiugalī.
 et castitas vidualis. ⁊ castitas vginālis. Est
 etiā alia castitas. in actu. Alia ī affectu. **Q**
 dā sūt casti corpe. sed nō mēte. et quidā casti

castitas

Ca. xli.

mēte. licet corpe optet eos reddē debitū cōi-
gale

Nūc de castitatis gradibz
/ cōuenit sicut religiosis / mīdeam). Prim⁹ grad⁹
ē stinēcia ab actu carnali cū pposito sic manē
di. et omībz illiatis motibz cōsensū negandi.
Iste gradus cū adhuc vian⁹ est terrene volup-
tati p nouitate cōuersionis vapor tūgit eum
carnalis tēptacionis. quasi fetor sōdome arde-
tis. Ne igit quasi vxor loth retro aspiciēs peat.
festinet ad mōtem sublimioris castitatis gradū
labore attingē ut saluet. ne peat ī scēle ciui-
tatis ī p̄cto luxurie. quo plurimi pierūt. P-
mus iste grad⁹ est adhuc ī labore pugne. ⁊
in incerto victorie. cū sola volūtas cū adiutorio
grē pugnet cōtra quatuor hostes. sciz. carnis
pūritū. et affectionis appetitū. mūdi puoca
mēta ad libidinē. ⁊ demonū suggestione. et
ita sūt quatuor cōtra duos. Confidat tñ vo-
lūtas bona. et ihereat fidelit⁹ ei. qui dixit. In
mūdo p̄ssurā habebitis. sed cōfidite ego vici
mūdū. qui ecia dyabolū forāor allignauit. et
spolia ei⁹ dirupit. et cito ūmicos ei⁹ cōuertet
ad pacē. et subiciat exactores suos. sciz. carnū
libidinosū pūritū. et affectionis illecebrosū ap-
petitū. / Secundus est cū p maceracionē carnis
⁊ p alia spūalia studia affect⁹ mūdatur. et cū
eo ita spiritui subiungat. ut rari⁹ temptetur.
et min⁹. ut quīs adhuc nō plene careat cō-

cupiditatem stimulis. quasi spinarum aculeis.
 et rebus eius adhuc iter terminos habitacionis
 eius lateat. tunc depressus sit et imminuetur. ut fa-
 cili labore sedet eius comotio et ipando magis
 quam reluctando insurgentem compestat. nisi forte ex propria
 negligencia et desidia vires consumat et quibus impug-
 nae permittat. **Dicit filius domini minatur.** quoniam ex neg-
 ligencia propria hostes sibi ~~facit~~ a domino subiecto no-
 luerunt dele. Ideo dominus noluit eos a facie eorum de-
 le. ut per que peccauerunt. per heret et puniret. Unde
 postea ab eis sepius sunt graviter tribulati et sibi
 gati. **Si hostibus victor fideliter resistem** quoniam nos
 impugnae incipit. non solum non viceremur ab ipsis
 illa vice. sed etiam debilitare. ita quod postea rari nos
 audent impetere. et si impeterent facile vinceretur do-
 nec penitus delebant. quod vix audent insurgere. **De**
 tepide reluctando damus eis vires et ausu sepius
 et acriter nos deinceps impugnandi. **Daedum** quod adu-
 sarius quoniam fortiter vincit aliquando diu de eodem vicio
 non impugnat donec iterum dissuescat homo pugnae.
 et tunc iter subito impuise irruit. ut impudens tanto
 securus prosternat. quantum ad repugnandum iuenit
 imatos. **Exemplum** de illo qui super hostem irruit quoniam
 iam arma deposuit. et se ad comquiescendum com-
 posit. et adiutores suos post pluvium a se dimisit.
 quia iminentis pugnae suspitionem non habuit. **Madha**
~~thei. ii.~~ **Dicit** hostes inde bellum constituerunt die
 sabbati populo in quiete et otio existenti et ita plu-
 rimos occiderunt. **Demp** ergo pati simus hostibus

virilit̄ resistē. quia ip̄i nō quiescūt nos ip̄ugna
re etiā si videant̄ quiescē. hoc ip̄m cessāe nō ab
ip̄ugnatiōe est. nec demēcie eoz nec lassitudi
nis. sed astutiae ⁊ fraudis. **Unde regū. 2. Ne sci**
ant hostes et ignorēt. donec veniam⁹ i medio
eoz et interficiam⁹ eos. Inimic⁹ aū in corde tract
taueit̄ dolos si submiserit̄ vocē suā cessando a
suggēstioē. ne credas ei. qm̄ septē nequitie sūt
i corde illi⁹. **Qui operit odiū fraudulent⁹ reue**
labit̄ malicia ei⁹. **Tercia⁹ gradus castitatis ē.**
ita domitas habē carnis cōcupiscēcias. q̄ vix
rarissime et tenuissime sentiāt. et affcū talem
castitatis iduisse amorē ut horreat et ita deteste
tur omēs carnales mot⁹. q̄ quasi nausēā inde
patiat. nec possit audire tractū de opēibz car
nis nisi aū horrore cordis et execracōne. **Di qm̄**
uēo p̄ utilitate alioz de m̄mōialibz casibz aliqd
tractādū occurrit. ita q̄etos mot⁹ sue carnis sen
tiat. ac si de luto ul' lapidibz ul' silibz tractaret.
Et aū p̄ soporē sompni humorū redūdācia na
turalit̄ se resoluit. ita quiete et insensibilit̄ p̄flu
at. ut nec turpiū fantasiarū ymaginacionibz
illudat. nec sensu fedē titillet. Ita est p̄fecte
castitatis descriptio. p̄ ut i hoc p̄ci corpore p̄
a raris et p̄fectissimis obtineri. **Et autē sta**
bilit̄ in hoc gradu et cōtinue p̄suerēt. puto ad
hoc p̄uilegiū requiri singulāe. eo q̄ sup̄ natu
ralis possibilitatis metas esse videt̄. In carne
uinē. et carnis vicia nō sentire. frigidit̄ tñ ex na

/ deltrāciōis

tura ul' ex debilitatione corporis. carnis motibus
 care plerūq; possūt. **D**ed mētis castitas cū p̄dca
 carnis puritate. ex sola v̄tute cū dei gr̄a possi
 det. **U**nde ⁊ p̄p̄ha hoc quasi p̄digiū mirat cū di
 cit. **V**enite et videte opa dñi. que posuit p̄digia
 sup̄ terrā. auferēs bella tēptacionū carnaliū vs
 q; ad fines terre. id ē ad t̄minos mot **U**equit
 ergo. **V**acate et videte qm̄ ego sū deus exaltabor
 ī gentibz. **V**. **V**acatio notat quietē. visio it̄encio
 nē. **Q**uia bellis viciōz sopitis. ⁊ hostibz subiuga
 tis mēs iā valet ī se quiescē et deo it̄endē et it̄el
 ligē. qm̄ ip̄e/deus. qui tā potent potuit. ⁊ tā pie
 voluit ip̄etus tēptacionū et viciōz opp̄mē. et pacē
 quā p̄ scripturas sepe p̄mittit homibz bone volū
 tatis donae. **Leuitica. 25.** Dabo pacē in finibz v̄s.
 et dormietis. et nō erit qui ext̄rreat. auferā ma
 las bestias. **V.** **Q**ui deo vult int̄edē necesse habz
 vacare. et se sup̄ se leuāe. **Trenoz. 3.** Bonū est p̄s
 tolerari cū silencio salutāe dñi. **V.** **D**edebit solitari
 et tacebit. et leuabit se sup̄ se. **Ps.** **E**longaui fu
 gies et māsī in solitudie. **E**xpectabā eū qui sal
 uū me fecit. **V**acandū est enī a cōcupiscēcijs. ⁊ a
 pturbacionibz et ab occupacionibz mūdānis. **I**sta tā
 maxie ip̄ediūt vacationē sp̄uale. **Q**ui autē nich
 il cōcupiscit ī mūdo. p̄ se. ul' p̄ caris suis. iā nō ha
 bet vnde pturber. q; nichil timet amittē cōmodi
 honoris ul' rez. **E**t si eximat se a fr̄s alienis. vt
 nec curiose disaiciat. nec teme iudicet ea. nec oc
 cupet cogitādo ea. nec tractādo. potest se tanto

Septim) p̄fect).

est

liberi ad interiora transire quanto ab exterioribus magis est expeditus. Nam qui superioribus vult intendere debet ab inferioribus liber esse. Quis si habet penas ligatus vel infectas vel pressas non potest se in alta volando subleuare. In spiritualibus illa sunt superiora quam interiora quo ad experientias spirituales.

Et quia de voluntatis *Capitulum primum* perfectione super tractatum est quod consistit in ordinata affectuum dispositione. In qua attenditur vite actus perfectio. Consequenter ad contemplationem vite perfectum appropinquare consideracionis passibus studeamus. eo quod volentibus in spiritu proficere istud non inutile videatur.

In contemplationum perfectione. septimum
Status vite religiose. scilicet processus sapientie consistit habere intelligentie lumen. et suauitatis eterne saporem. Unde sapientia dicitur quasi sapida scientia. *Dictum* est autem super quod perfectio spiritualis vite in tribus principaliter consistit. In rationis illuminatione. In voluntatis rectitudine. In memorie iugiter circa deum occupacione. Memoria ut in deum iugiter intendere assuescat ei que inherere. quibusque vias terre et frequentate addiscat. que sunt. lectio. collatio. meditacio de deo. oratio et contemplacio. Lectio et collatio bona sunt. quasi semina et materia meditationis. Unde qualia vis tibi meditanti vel oranti occurrere in cogitatione talibus colloquijs laicorum aut negocijs pijs occupare stude memoria. *Quia*

qualis liquor vase infundit talis redolebit. Et qua-
 les herbas in orto cordis plantaueris. talia semina
 gminabunt. Collatio spiritualis instruit cordis intellam.
 affectum inflammat. memoria bone cogitacionis pro-
 le fecundat. Dicitur. et uersa ociosa fabulacio tempus
 perdit infructuose. affectum refrigerat. inuiles cogitacio-
 nes cordi inferit. conscientiam rodit. profectum spirituale
 impedit. pena meretur. Lectio spiritualis frequenter huius
 agit. quod postea non sinit inuile quiddam leuitur ue-
 nire in oratione et in cogitacione. quas illuminet
 ad dei noticiam. accedat ad eius amorem. mores bo-
 nos instruat. animet ad toleranda aduersa. mundi
 contemptum ingerat. desiderium patrie celestis in-
 ferat. doceat discernere inter uicia et uirtutes. et ui-
 cere temptaciones. et alia utilia ad salutem. Lectio
 ne sepe interrumpat oratio. sicut et alias actioes.
 ut sepe mens ad deum eleuetur. a quo omne bonum
 fluit necesse est. **Capitulum secundum.**

Tercio nostra aliquando mouetur pro deo. aliquando in deum.
 aliquando ad deum. pro deo mouetur in actione quam pro
 ipso specialiter facimus. licet de ipso interius non cogite-
 tur. Ad deum mouetur in lectione et aliqua meditacione.
 quoniam de deo est quod tunc mente uisum. et quodam-
 modo circa deum. sed in ipsum quasi ad secundam personam
 mentis intuitum non dirigimus. In deum mouetur in o-
 ratione. quoniam mens ipsum cogitat. et ipsum amplecti-
 tur. eius affectum deuocionis adheret. Quid autem horum
 utilius sit simpliciter est sciendum. quod illud quod magis
 unit hominem cum deo. cum tota beatitudo hominis sit in

et ipsum alloquitur

/ Bnplacitū

deū triformā. Alia tñ quo ad qđ qñq; vtiliora sūt. vt cū ppter obedienciā ul' caritatē primi i termittit orō. et opibus pietatis iſistit. ul' cū diſat in quo magis ad deo ſeruiat.

Orandi tres sūt modi. **Capitū iij.**

Omn̄ vocalis p vba cōposita r vsitata. Dicit cū psalmos. ymnos. collctās r alias orō nes ul' laudes cōpositas ad exatādā deuoa onē ul' soluēdū debitū recitam. **Triplex at est attentio. Vna superficialis tñ. vt si attendat qđ dicit. quē psalmū interi dicit. ul' quā an tiffonā ul' orōnem. Fruct' hui' attēcionis est. q nō cogit repetē. cū ſat se dixisse. P laboe ea am corpis quē bona itenacione deo orādo obtu lit. quo se coegit ſeruire deo mercedē qualecūq; merito expectabit. Alia attēcio est lr̄alis. qua hō ſenſū lr̄alem tñmō intēdit qđ vba extēius ſonat. Hec dat fr̄m vbi aliqđ ſonat i ſupſiāe deuotū. vt ibi. **Misere mei deus. Et i silibus loas. Vbi etiā ab illitteratis si tñ vba itelligit aliqua deuoaio capētur. Sed illis v̄bis p̄ſiſtis vbi itel lectus v̄bor' et deuoaio refugesat. Qualis eī de uoaio habētur ex lr̄ali ſenſū i istis v̄bis. Qui e mittis fontes in cōuallibz. int' mediū mōciū p̄ſi ſibūt aque. r. Que tñ om̄ia ibi ſcripta iurta ſe ſū ſpūalem. Tercia autē attentio est itellcūa lis. Cñ ex v̄bis psalmodie querit ſenſ' ſpūalis. Et cū in hystoria exitus filioz isrl' ex egipto. et plagaz egipti refert' ad ſpūalem erepacionē nr̄az de****

/ mutat

de p̄cō ul' de s̄cō. ul' ad p̄cōz submersiōē in fle
 tibz conpūctiōis et demonū cruciat. et multa ta
 lia. In tali attēciōe ē maxim' fr̄cūs. Quia et eru
 dit aīam p̄ spūalē intelligēciā. et afficit eā p̄
 deuociōis affm̄. et iste p̄cipuus ē orōis fr̄cūs.
 ¶ **S**ecūdu' modus orandi ē sepe efficacior p̄ verba
 et ex ap̄ia affm̄ format. ut cū deo familiarit' con
 fabulat' verbis suis. ul' etiā utit' verbis alterius
 affectui suo cōsonātibz. quasi corā deo p̄nte cor
 suū effundēs. ul' necessitates suas ei cōquerēs. ul'
 p̄cā cōfitem̄. et misericōdiam postulans. graciā pe
 tens. et auxiliū īplorans cōtra tēptacionū p̄iula.
 et tribulacionū ḡuamiā ul' quasāqz suas ul' suor
 n̄citatē. Hic mod' orandi magis requirit optu
 nitatē solitudis ul' silentij circa se. et otij et quie
 tis. quo pleni' et securi' se in deū effundat affec
 tus. Maior etiā in eo labor ē capiti et corpi. ide
 o et ista nō potest ita frequēs esse ul' durabilis
 sicut p̄or in p̄ma et s̄cda attēciōis specie max
 ime debilibz corpe. Quia aliqui idiscrete eā fre
 quētantes destructi sūt. Unde tales sepe et bre
 uit' sic orant et leuit'. ut ex frequēcia a dei fami
 liaritate nō elongent'. et ex breuitate et leuita
 te nō destruātur.

Secūdu' autē diūsas causas **Caplm iij.**
 hic mod' diūsar' p̄sonar' format affm̄s
 et voces ī orante. et diūsar' p̄sonar' ymagi
 nes ī eo quē orant. Aliqñ enī homo p̄sonā rei
 assumit corā deo iudice astans. cū tremore orās

potētis orans. ne me
morū uiquitatis eius
delinquat eū. dices

meriti

et dices. Noli me condēpnare. *Itē.* Nō intres
ī iudiciū cū seruo tuo. et hys similia. Hoc
oram⁹ cū dicam⁹. Libera nos a malo. s. etne
dāpnatiois. *Aliqn* quasi obsess⁹ ab hostibz
temptacionū et tribulacionū. et nō valens p
se effugē. insup timēs se offendisse deū. et p
pccā sua meruisse ut tradat⁹ hostibz iuocat
auxiliū dices. *Ne* memineras uiquitatū nrāz
antiquaz. *Itē.* *Ne* picias me a facie tuā. *Itē.*
*P*ter finale dāpnacionē nulla dei ira gruior.
qm̄ nō defendē a pccō. *H*ac maxie meretur
supbia et ignitudo iūria. ut homo p̄fundius
cadē pmittat. *H*oc ē qd̄ oram⁹. *E*t ne nos idu
cas ī temptacionē. s. pccā. *I*nducē deus dicit. cū
nō custodit. ne iducam. sicut iduē dicit cor
pccōris. cū ^{hoc} p̄ grām nō emollit iterne unctiois.
*H*oc maxie in p̄pna teptaciois et tribulaciois
onē timēdū est. ne suo pondē nos opprimat. et ī
pccā deiciat. *A*liqn optanda ē tribulacio nō hor
renda. quia aiāz purgacionē reddēt. et maioris
esset uirilit̄ tolerātī. *Aliqn* quasi seru⁹. q̄ grāz
dn̄i pccādo pdidit supplicat sibi pccā sua et
negligēcias suas ignosca. quas comisit obmittē
do debita. et p̄trādo illicita. ul' etiā ea que de
luit negligēciā et ipuri⁹ p̄soluēdo. dices. *D*e
cūdn̄ multitudiem miserationū tuaz dn̄e. de
le uiquitatē meā. *I*tem. p̄pter nomē tuū dn̄e
p̄pnaaberis pccō meo. multū est enī. *E*t similia.
*H*ec petim⁹ dicendo. *D*imittite nobis debita nrā

sicut et nos dimittim⁹ debitoribz nr̄is. Quia ea
 benignitate debemus dimittē ī nos quolibet pec
 cātibz. qua desideram⁹ nos dimitti qd̄ peccamus.
Aliqn̄ quasi medicus et paup̄ corā diuite p̄fesa
 milias p̄cābens et iopia suam ostendēs flagi
 tat panē gr̄e amplioris. quo cōfortet. quo cōsole
 tur et sustentet ad resistendū malis. Triplici at̄
 pane idigem⁹. quē nos ab amico comodā istā
 ter postē debem⁹. **H**oc ē celestis. spūalis. et t̄res
 tris. **C**elestis. ē corpus xp̄i. **I**oh̄es. Pater me⁹ dat
 vobis panē de celo vep̄. **S**pūalis. est v̄bū dei et
 gr̄a int̄na mentē ab īteriori iedia v̄tutū. et do
 noz alimēto reficiēs. **P**s. Panis cor̄ hoīm cōfir
 met. **T**errestis. ē victus ⁊ alimētū. quo corp⁹ h̄
 sustentari necesse habet. **H**ūc posim⁹ dicēdo.
Panē nr̄m cotidianū da nobis hodie. sine q̄ nullo
 die subsistē valem⁹. **O**mī enī hora gr̄a dei idige
 mus. et ideo semp̄ eā postulāe iubem⁹ ad omīa
 aggredienda. **A**liqn̄ quasi fili⁹ p̄ū p̄ omīa parē
 et placē affectans p̄m̄ deuotissime orat. vt eū
 a volūtatis sue b̄nplacito ī nullo discrepāe p̄ci
 atur ī affectibz ī volūtatibz ⁊ moribz. vt ad omīa
 et ī omībz eū sibi ita cōformē faciat. vt nichil ī
 eo p̄nos oculos offendat. **H**oc solū sibi reputās
 solaciū et sup̄ oīa desiderās. vt ip̄e celestis pat̄
 tm̄ suā cū eo volūtate p̄ficiat. siue exercēdo ī ad
 ūsis. siue cōsolando ī p̄speris. siue dep̄mēdo ul̄ q̄
 cūqz mō sibi magis placet. **V**ere filialis ⁊ fidelis
 affectus est. nulla q̄ sua sūt querē nō comodā nō

honores nō solaciones. sed solūmodo placitū pij
pūs. Magnū est hoc a deo petē. et magnū obti
nē. ut tales ī hoc p̄tī corpe faciat. ut illi sūme
vētati placeam⁹. et ab ei⁹ directiois regula nō de
uiem⁹. Nichil melius nichil utili⁹ in mūdo possit
nobis cōferre. etiā sūmus p̄r. qm̄ tales nos face.
ut ei p̄ om̄ia placeam⁹. **Unde ps.** Ad te cōfugi
doce me facē volūtate tuā. **Ac.** Hoc petim⁹ cū
diam⁹. fiat volūtas tua sicut ī celo et in terra.
Et sicut illi sup̄ni ciues ad volūtate tuā sunt
dispositi. ita ⁊ nos hic p̄ modulo n̄rō ad volūta
tis tue b̄n̄placitū disponam⁹. **⁊** Aliq̄n̄ aīa quasi
sponsa dei ī ip̄o vnico dilecto suo quiescē desi
derās. et ei⁹ fau solū āplexibz ardentē siciens. p̄
cui⁹ amōe om̄ia ei īferiora viluerūt. quia sici
suā alit̄ t̄pari nō sperat. nisi tota illic t̄rseat.
vbi eū facie ad facie irrepussa videat acie fla
gitando. **Et** p̄catur hec acius adimpleri. cupiēs cū
b̄tō ap̄lo dissolui et esse cū xp̄o. Quia multo
meli⁹ est. t̄ā iocūditate fructiois dei. qm̄ seai
tate euasioneis om̄is mali. **Et** quia magis est
ad placitū illi sūme v̄tutis et vētatis qm̄
possit ī hoc corpe q̄ntūcūq; p̄ficiēs fieri. Quia
dū sum⁹ in hoc corpe p̄grinam⁹ a deo. et in
multis offendim⁹ om̄es. ita ut si dixim⁹ quia
p̄cām nō habem⁹ nosipos seduam⁹. et vētas ī
nobis nō est. Cū enī p̄cām dicat auersio a sū
mo bono ad bonū inferi⁹. In q̄ntū inde aūti
mur. in tm̄ p̄cō nō carem⁹. et q̄ magis aūti

magis peccat. et qui min⁹. minus. Nichil at
 inde auerti nō est pegrinacū. sed puenicā
 ū. Quia ⁊ si volūtatis itencio utaq; ei adhet.
 affūs tñ sepius hīc inde distrahūt. memoria
 multis alijs occupat. ⁊ itelligēcia recuciens
 ipām vēitatis lucē pure nō intuet. Ex hys fit
 q; aliquādo ī infēiorib; istis ipellim⁹ vt cadam⁹.
 nisi a deo sustentem⁹. Vnde gemēs diat pphā.
 Ditiuit aīa mea ad deū fontē viuū. quando
 veniā ⁊ apparebo ante faciē dñi. Hoc oram⁹
 cū dicim⁹. Adueniat regnū tuū. Ac si dicam⁹
 Ponde p̄cā ⁊ corpe p̄grauati nō valedam⁹ ad
 ad illud ~~cas~~ volac. adueniat igit regnū tu
 ū. ⁊ nos celeter hinc assumat. vt ab ista mi
 seia liberem⁹. Interī in nobis opae regnū tuū
 ī iusticia et pace ⁊ gaudio spūs sancti. Aliqñ
 quasi iebriatus spū imemor suimet hō deo de
 ditus. et ei p̄ amorē inherēs. sup oīa ipsi⁹ ho
 norē et gloriā pmouēi. et ei⁹ noticiā ad omēs
 dilatai desiderās. tñ p̄ ipi⁹ qm̄ p̄ alioꝝ salute
 rogat patrē. vt s̄sificacōis sue noticiā omib; ⁊
 maifestet. ifideles ad lumē sue cognicōis vo
 tando p̄ fidē. et fideles ad grām sue s̄sificacō
 onis cōuertendo p̄ amorē. et rebelles p̄ ostēsi
 onē sue potēcie vtilit cōfutādo. et quasi non
 possit ul' nolit sine alyb; celesti gaudio frui.
 anhelat ⁊ satagit plures seāi trahē. orādo. do
 cendo. bono exemplo p̄cedendo. et quocūq; alio
 modo honorē dei. et p̄ximoz salutē ⁊ p̄fectū

spūalem pmouendo. Et hoc affū videt loqui
ap̄lus ad rōs. Tristitia est michi magna ⁊ dolor
cōtinu⁹ cordi meo. optabā enī ego ip̄e anathema
esse a xpo p̄ fr̄ibus meis. **16.** Moyses quoq; eo
dem affū videt orasse dices. **Exodi. 32.** Aut di
mitte pp̄lo tuo hāc noxā. aut si nō vis dele me
de libro vite. ī quo me scripsisti. Nō q̄ ul' ap̄lus
vellet a xpo separari. ul' moyses deleri. sed q̄ af
fectū quē ad primoz salutē habebāt euidentē
exp̄me nō valebāt. quasi nō reputātes sibi esse
plenū gaudiū introduci ad epulas celestes. illos ^{pter}
quos diligebāt. et p̄ quibz' optabāt foris fame
pituris. **Hoc oram⁹ cū dicim⁹. Dāsciet nomen
tūū. Et noīs tui sāficatio nobis plan⁹ inotes
cat. quo te p̄fecti⁹ agnosca et amāe valeamus
et reuerēi possimus. et sātatis tue silitudinē
īduendo. tibi p̄ri sicut veri filij cōformem. et v
nus teū spūs effia meam. in tui trāformati
claritate. Hāc orōnis formā xpūs docuit. ⁊
in hys septem peticioibz' oīa petenda cōdu
sit. et om̄s orōnū affūs cōprehendit. sicut
pater diligēter itueni. Dignitatis autē or
dinē in petendis seruauit. et ideo q̄ ultima
hic ponit illā ip̄e p̄mā ponit. Quid autē
plus peti potest. nisi liberari a malo future
dāpnationis. custodiri ī discrimē p̄ntis tri
bulatiois. p̄cā nob̄ ignoscā. grām augei et
īfundi. et ut ad volūtātē dei viuam⁹. et reg
nū ei⁹ cōsequam⁹. et honorē noīs ei⁹ videā**

:/ mori

nu
pue
tar
ad
ob
sum
cō
agg
mod
sibi
ōn
cō
C
fōm
C
er p
agn
bun
gē. et
tione
faat.
ab ip̄
grāz
gent
dise
caue
aut ill

mus. et regnū eius cōsequamur et ad hęc omēs
 pueniē. et sātate eius ab omīb; agnosā et imi
 tari. **D**ive sigillatā sive cōmixtā quidq̄ oram⁹
 ad aliqd̄ ul' aliquā respiciat. Quia aliqn̄ p̄ uno
 obtinēdo singularit̄ oram⁹. aliqn̄ duo ul' plura
 simul petēdo pponim⁹. Et sicut solent orantes
 corā pncipiābz. ut peticio eoz sit efficacior. mō
 cōmēdāe ipsi⁹ demēciā quē rogāt. mō p̄prias
 aggrauāe misērias. ut ad misēdiaz cicius flectat.
 modo adūsarij accusāe fraudes et malicias. ut
 sibi sit ī auxilio. hosti v̄eo in odio. **D**ic̄ et nos in
 orōne facē corā dño sacre scripturē etudicōne do
 temur. **Capitulū quātū.**

istaz oronū

Sunt adhuc due spēs orōnis. s. grāz actio
 et vox laudis. large sūpto notē orōnis
 scdm̄ qd̄ orō dicit̄. pia mētis ī deū intencio.

Graciaz actio ē oīa bona deo data sentire.
 et p̄ hys eū laudāe corde voce et ope. **G**racias
 agim⁹ cū bona q̄ accepim⁹ grē nō mētis assai
 binus. **L**audāe deū est deū laudabilē intelli
 gē. et ei⁹ magnificēciā cū exultaciōe et admira
 tione extollē. ul' p̄ eo qd̄ in seipō est. ul' p̄ hys q̄
 fiat. **G**rās deo agim⁹ cū de bono qd̄ nobis
 ab ipō p̄fluit eius bonitate cōmendam⁹. **A**d
 grāz actionē ptinet bñficiā que accepim⁹ dili
 gent̄ recolē. subtilit̄ intelligē. fidelit̄ cōfiteri. stu
 diose seruāe. bñfactorē diligē. et eius offensa
 cauē. et grām acceptā nō oīose negligē. si
 aut ille piger seru⁹. q̄ abscondit pecuniā dñi

Caplm vj

sui. sed ad id ad qd eā exercē debet fat. et inde t
nō insolescē ul' extollit. Ad grāz actionē attendit
septēplex cōsideratio. Triplex circa ipm bñficiū. Du
plex circa ipm bñfactore. Duplex circa eū au psta
tur bñficiū

Beneficiū mēdat.

Consideranda

si est nobile et piosū in se. si est vale acci
piēt. si est mltiplex. et sepi' iteratū. In bñfactore
duo sunt. s. si sit magne dignitatis. si magno affectu
dat bñficiū. In illo au pstat duo. si vilis est et con
tēptibilis. si idign' et imēitus. sed demēitus. Hec
oīa in diuis bñficijs repim'. Ipe dator ē summ'
oīm. et imense dignitatis. a quo magnū est si dig
net' eā cogitāe de nobis. Tanto eā affū et bñ
uolēcia dat bñficia sua hoī. q' si eā modica daēt
gratant' essent recipiēda. Caritas eī eius superni
net omī saēcie. qd a nullo sensu pōt estimāi. Ipa
bñficia eī quibz i nobis opat salutē tam piosa
sunt. q' nullo pōt sūt cōdigna. Quid eī pōt edig
nū grē spūs sancti excogitāi quā dat fidelibus
suis ul' corpi xpī et sanguī et glē celesti pter alia
absq' estimatiōe et numeo. que ab eo pcepimus.
Quāta utilitas nobis ex hys donis pueniat pē
set qui valet. Justificatio a pōt. grā scātatis.
adopcio filioz dei. cōsolacio interna. defensio
a pialis. cōsoriū angeloz. et bñtudo corporis
et aīe ex visionis dei fruiatione. Iste et alie uti
litates bñficioz dei sunt. i hys omīs felicitas
cōsistit. Qm sepe nobis ista cōferat attende.

Quociens enim propter peccatum gratiam. toties reddit
 nobis offerendo si volumus recipere. Item quociens ab
 utimur donis eius vel negligentes sumus in eius
 seruitio. vel ingrati vel elati de donis eius. toties
 meremur ea amittere. siue sint spiritualia siue corpora
 lia dona vel temporalia. Et quociens non aufert. cum
 demerit toties dat. Quibus autem tanta beneficia
 prebet tantus dominus in promptu patet. Quid enim sumus
 nisi puluis et cinis et fimum. miseri et inopes. re
 pleti multis miseriis. expositi omnibus periculis. et pe
 ne nichil a nobis nisi labi continere. Et tamen cum
 ista vilitate et miseria deo omnipotenti rebelles su
 mus. Et pro dilectione et beneficiis reddimus ei contume
 lias et contemptum. inobedientes negligentibus ingrati
 et elati. Quanta ergo pietas dei. tanto illis af
 fectu et studio sic benefacere. qui beneficia eius nec
 agnoscent nec conservare. nec recipiendo digne reci
 pere student. Benefacere merenti iustum est. benefacere non
 merenti. sed tamen humiliter petenti pius est. **Piissimus**
~~autem et non nisi diuini cordis~~ Benefacere nec pro me
 renti nec desideranti magis pius est. **Piissimum** autem
 et non nisi diuini cordis est benefacere contempti et
 aduersanti. et hoc vili et seruo proprio et signamento
 suo. Grati actio meretur bona accepta conservari
 et augeri. et ad maiorem profectum conuertere. et ma
 iorem fructum inde peruenire. Verbi gratia. Qui de do
 no sapientie gratus fuerit. quod accepit conservatur
 in eo ne perdat. augetur ut plus et plus sapiat. et
 ut maior inde utilitas perueniat. tam in proprio me

rito. qm̄ in alioꝝ edificacione. Et̄oꝝm̄ iꝑꝛatitudo
m̄etur amittē que habet. nec alia accipe. et que
retinet iꝑꝛaiose tenē. et fraudāi p̄mio. et magis
suppliciu m̄eri p̄ negligēcia et contēptu. Cui plus
donatū est plus repetet ab eo. Ex semetip̄o p̄t
quisq; p̄pendē qm̄ detestabile viciū sit iꝑꝛatitu
do. cū hoc om̄es odio h̄re soleant in alijs quibus
h̄mfecerūt. si nullas ul̄ p̄uas ab inde grates rece
perūt ul̄ amore. Et ideo nō indignacionis est. sed
demēcie in deo qm̄q; negatē petita ingratias. ne
forte grauioris culpe reatu incurrit. si plūib; be
neficijs acceptis plus fuit ingratias.

Laudatio dei **Capitulu vij.**
dignissimū est affūs. et nascit̄ ex cōsidea
tione diuine bonitatis. et ex am̄uacioē p̄fundi
tatis dei sapie dei. et ex stupōe altitudis diuine
potēcie. et imēsitate maiestatis q̄ de ip̄o ul̄ per
doct̄nā fidei itelligim̄. ut p̄ opm̄ ei; vestigia
colligimus. ul̄ p̄ illuācionē inspiracionis interne
puro mētis intuitu cōtemplam̄. Oīa que de deo
cogitari ul̄ dici sc̄dm̄ v̄ritatē p̄nt ul̄ sentiri. nō
nisi laus ip̄i sunt. eo q̄ nichil in deo sit nisi
sūme laudabile et amabile ⁊ venerādū. et q̄nto
p̄fecti; cognoscit̄. tanto veri; laudat̄ et ardēci;
amat̄. Diuine laudis āplissima est mateꝛia. q̄
tam ip̄e deus qm̄ oīa opa ei; docent eū sup̄
oīa laudabilē esse. laudare deū est eū lauda
bile; agnosce et ostendē. Vnde s̄a. om̄s creatu
ras. nō solū rōnabiles sed. irrōnabiles et iꝑen

sup oīa

sibiles creaturas ad dei laudē iuuant. Quia oīa
 opa eius ostendūt eū laudabilē in se. et i oībz
 agnoscat laudabilis eius ututis potencia et p
 uida sapiēcia. ei demēs misericōdia. benigna pa
 aētia ul' tolerātia. iusta meritoꝝ retribuio. lar
 ga remuneratio. et incōprehēnsibilis sup omīa
 dignitatis exaltatio.

Secūdu ista septē
 itelligim⁹ septēplicē diuīe laudis ma
 teria. cui oīa que laudē dei sonāt pnt icludi.
 Sex eī sunt pncipalia dei opa. ad que oīa a
 lia reducūt. Septimū uero nō est opus. sed ipse
 opans deus. i se quiescēs. et ab omībz suis su
 p eleuatus. Hoz figura sūt opa pmoꝝ sex di
 ez. quibz deus oīa fecit. q̄ in seipō pfectit et cō
 pleuit. que fecerat sex diebz. Sed cū oīa fecisset
 deus i sex diebz. et nichil i septio legit addidit
 se quo fca pferret. sed pot⁹ ab omī ope cessas
 se et requieuisse. quo ea pfectit. si nichil adden
 do fecit. nisi q̄ hoc nobi dat̄ intelligi. q̄ oīs cre
 atura de se ip̄fecta est. et ipse ~~spūs~~ deus ē oīm
 opoz suoz pfectio. et i ipm̄ reflectit oīs creatu
 ra a quo fluit. sicut in pmiā causam. ex quo
 oīa p causā formale. p que oīa p causā effia
 ente. in quo oīa p causā finale. et hoc fit per
 glouificationē rōnalis creature. i qua claudū
 tur omīs alie creature. cū ppter rōnale creatu
 rā oīa reliqua sint creata. et ipa sit oīm ca
 par p itellctū. et natūe silitudinē. et hoc max

opeibus

ime apparet i hoie. cui ad seruiēdū oīa ista sūt
creata.

Primū vero opus dei **Capitulum viij.**
p̄t dīa creatio. In quo laudabilis appaet
eius mira v̄tutis potēcia. q̄ tā magna tā mltā
tā varia. tā solida. tā nobilia v̄tute plena. po
tuit sic facile. sic subito. sic decēter ex nichilo p̄
duce. et sup nichilo locāe. cū extra mūdum
nichil sit. sup qd̄ mūdi moles quasi sup basi
collocet. **Sapientie. 13. Di v̄tutē et opa eoz. i. visi**
bilium et factore mirati sūt. itelligat ab ipis quo
nia qui hec cōstituit forciōr est illis. Decidū
opus dei est vniūsoz gubnatio. In quo eu
dent apparet laudabilis sapiēcia. p̄uidēcia dei.
q̄ nichil oīm que sunt a maxio vsq̄ ad mini
mū latet ei sciēciam. **Deo oīm nouit p̄uicta**
tes v̄tutes opaciones et singuloz mltiplices.
vōnes naturales i causales. quae singula sint
sicut sunt. et nō aliter. Et hec oīa sic p̄ordinauit.
vt quasi naturalit̄ ul causalit̄ videat̄ fieri. et tñ
ita limitata sunt i eius p̄uidēcia. vt nusq̄ excedat̄
disposiciois eius limites. et oīa bonis cedūt i bonū
p̄ eius p̄uidēcia. et malis i malū p̄ ei equitatis
iusticia. **Et licet i hys et i alijs sp̄calit̄ dicat̄ lau**
dabilis. viz. eius potēcia. ei p̄uidēcia ul alia i deo
laudabilia. tñ in singul̄ eius opibz oīa simul itel
ligūt. sed causa breuitatis tñseo. Tercū op̄ dei
est huāni genēis redempcio. In quo sp̄calit̄ appa
ret laudabilis ei clemēs misericōdia. qua n̄re misēre

cōpaciens deareuit nām naturā assumē. et debi-
 tū satisfactiōis nre p pāo nro mouēs exfoluere. et
 sic nos de mortis debito eripe. et i p̄stina restitue
 dignitate. **Quid demēa?** quid misericōdus cogitari
 posset. qm̄ sūmū dnm̄ p vili seruo fieri minimū
 inoētē. p reo liberādo se morti tradē. p ūmias
 gloriādis igloriū fieri. et ab ip̄is p quibz patitur
 se occidi pmitti. **Quartū opus dei est.** opus iusti-
 ficatiōis nre. In quo laudabilis appaet diuīe paciē
 sustinētia. que p̄cōres nō solū patientē tolerat. sed
 et benigne a p̄cō iustificat. et a p̄cō defendit. et
 grām merēdi donat. et occasiones merēdi puidet.
 et sacmēta quasi grē vasa ūbitat. ut p ea ūfudat
 grā iustificatiōis a p̄cō. et sp̄m̄ suū dat fidelibus
 ad cōpūctiōē et cōsolaciōē et ad varias vtutes
 et grāz opaciones. faciēs de ūmias amicos dei
 et filios et hēdes. liberū arbitriū ad bonū pmouēs.
 nec tñ libertatē auferēs. ūolūtarios faciēs volū-
 tarios nō cogēdo. sed ūspirādo et occasiones pcurādo.
Quintū opus dei ē. iusta mēitoz retribucio. quo
 ad rephos. In quo laudat eius mūdicia. qua de-
 testat omē viciū et p̄cān. et omē bonū diligit. et
 cōgaudet quasi sibi cōdecēti bono. laudabilis est
 eius iusticia. qua malū ipunitū nō patit. et scōz
 meritū suū locat i p̄cō p̄seuerātem. et quo se spo-
 liauit p̄cō p̄uat eū. et frām opez suoz frāt eū
 i tormētis gustāre. **Et laudat eius sapiētia.** qua
 sat etiā de malis elicit bona. et sibi seruire i pe-
 na. q̄ nolebāt ei subesse in culpa. **Et ordinat oīa**

coge

iudu
 in sue
 Capli
 lauda
 ta mu
 itat
 rder
 ū cri
 es qu
 et opa
 rellyg
 est illi
 ario.
 ena.
 ario t
 m ru
 uloz
 quae
 ūa sic
 vide
 ia. vi
 bonū
 ū p
 sp̄ali
 idētia
 yib; c
 op̄ dei
 quo
 ia. q̄

malis cedere in penam. que hic conuerterunt ad patrem.
ut corpus. intellectum. tempus. et alia que data
eis fuerant. ut oblata ad occasionem mercedi et glorie
augmentum. que ipsi conuerterunt ad peccandi instrumentum.
tamen. **B**ed iusticia dei eis conuertit ad pene accumulam.
Corpus pro quod hic peccauerunt illic in pena recipi-
ent. et pro hoc amplius cruciabitur. **I**ntellatum ad temporalia
conuerterunt. et pro hunc irreversibilis iudicabitur.
Tempus quod ad seruendum deo acceperunt in peccato con-
sumserunt. et ideo sine fine punietur. **D**icit hic non
posuerunt finem in peccato. ut qui peccauerunt in suo eter-
no hic. puniat in eterno dei illic. **E**t qui in deum
in finitum spiritum peccauerunt in finitum quo ad penam du-
rationem cruciabitur. **L**audat et bonitas dei. qui hanc
malorum penam ordinat ad beatorum leticiam. qui talia
pro dei gratiam euaserunt. **I**ta autem ornat dei iusti-
ciam reproborum dampnatio. sicut eius bonitatem beatorum
saluatio. **D**extera opus dei est gloria beatorum. in qua
laudat eius larga et mirifica remuneratio. qua
pro pro et breui merito eterna et ineffabile scilicet dat
in celis gloriam et leticiam et felicitatem. et omnia eis
ordinat in bonum tamen bona quam mala. et propria et a-
liena. et non solum mala pene. sed etiam mala culpe.
ut de bonis gloriatur. et de alienis cogitando de-
lectent. de malis gaudet que euaserunt. de alie-
nis quam similia non incederunt. **G**audet de propria
a felicitate que est multiplex. **G**audet de omni
electorum gloria tam multipliciter quam multiplex est
omni simul gloria tamen in numero quam in magnitudine.

in

/ pprijs

/ pprijs

et da
guit
alte
oen
dei
tu g
debe
uale
dilig
gaur
ipso
plen
quatu
spiri
diuini
rosa
autem
sunt
sine
adep
corde
ei. q
/ Pol
om o
signif
dici.
lux. d
anua
ronali

et de quolibet sicut de se gaudet. Qui tñ dili-
 gūt illū habē qui habet. q̄ nollēt eā habē ut
 alter caret ea. **D**ed de glā dei tāto plus super
 oēm et suā et scōz gloriā gaudet. q̄nto plus
 deū diligūt sup seipos et sup omēs alios. maxie
 cū glā dei infinita sit. et ideo sup omēz mēsurā
 debeat esse gaudiū de glā eius. licet creatura nō
 valeat ifinite diligē et gaudē. ad hoc se quisqz
 diligi videt ab omibz. sicut diligūt seipos. **I**nsup
 gaudet se diligi a deo plus iestimabilit̄ qm̄ a se
 ipō. **E**t om̄ gaudia sibi gaudet esse corā. et ad
 plene p̄cipādū exposita. ut hauriat de omibz
 q̄ntū cupit et capē p̄t sicut p̄mū. **I**bi erit glōia
 spiritūū. et glā corpoz. **I**bi videbit̄ deus scādū
 diuinitatē facie ad facē. et scōm hūanitatē glo-
 riosa in/ desiderāt etiā angeli p̄spicē. **D**icit
 autē certi sūt elā se glām illā habē. ita certi
 sunt q̄ nūq̄ possūt/amittē. **I**bi est sacietas
 sine fastidio. et desiderū cū desiderati plena
 adeptione. **I**bi pura et plena laus resonat de oī
 corde laudācū deū p̄ tam magnifica bonitate
 ei. q̄ eos ab etno ad hāc gloriā p̄destinauit.
Posset qui vellet ista sex opa dei. i quibz ē
 om̄ opoz eius cōsumācio referre p̄mox dierū
 significācioez. ut opus creāciois assignet̄ p̄ime
 diei. **I**n quo post om̄ **mōdiū** creācionē facta ē
 lux. distinguēs noctē et diē. **Q**uia spūalis cre-
 atura a corporea ē distincta luce itelligenāe
 rōnalis. **O**pus gubernāciois signat̄ p̄ opus

/ quā
 / illā

Ca ix.

/ materialū

ſedi diei. in quo aque ſuperiores interpoſitione fir-
mamēti diſtinguūt ab inferioribus. quia celeſtia
quātū ſitu diſtant a terrenis. t̄m et qualitate.
et t̄m nobiliori mō diuinas iſluēcias recipiūt.
quibus iuxta modū ſibi cōgruū gubnat. ¶ Op⁹
redēptionis ſignat ope tercij diei in quo aquis
inferioribus ſegregatis terra apparuit arida et
fructifera. quia p̄cās totū gen⁹ hūanū occupā-
tib⁹ ſemotis ab ecclia. et apud infideles rema-
nētibus ecclia diuſis grāz genērib⁹ ſecūdatur.

¶ Opus iuſtificationis ſignat ope quarti diei. i
quo lunaria celi facta ſunt. Quia p̄ ſolē cari-
tatis et lunā fidei et ſtellas aliaz v̄tutū cor-
da fidelū illuminant. et vitā et ordinē merito-
rū vigore quaſi p̄ lucē et colorē ſidez ſequūt.

¶ Opus iudicacionis et condēpnacionis reprobū
ſignat ope quīti diei. in quo ex aquis nata-
cia et volatilia ſc̄a ſunt. Quia ex eodē genē
hoīm alij eleuāt ſurſū ad celeſtia p̄ grāciam.
alij relinquūt in reatu dāpnacionis. in qua na-
ti ſūt p̄ meritoꝝ culpe origīnalis et actualis.

¶ Opus glorificationis ſignat p̄ opus ſexti di-
ei. in quo hō ad imaginē dei ſc̄is. om̄ib⁹ mū-
danis p̄ficiat. quia p̄ glōiaz ſit hō deiformis. i
illi vnit. ſicut mēbrū capiti. qui om̄ib⁹ ſicut
ver⁹ dñs p̄ncipat ihēſus xp̄s dñs nr̄.

¶ Septimū diei nō eſt op⁹.

¶ Sed opis dei cōplecio p̄ quietē in deo.
quia deus quieſcat in ſe. et nos in deo. vnde

ſabi
etc
ſa
ſp
et ſi
cū
dan
cand
qui
ame
dis
cre
pus
cru
qui
Ea
ſſen
ſep
nedi
iſta
T
padi
int
adon
funde
qm
ta.
mit

sabbatū appellat. id est requies. Quia p qui
 etē in deo pfiat rōnalis creatura. q̄ est cau
 sa r forma oīs irationalis creaturē. cū ad hoc
 sp̄ oīs natua tenet. rōnale mentē doceat se . / ut
 et suū dñm cognoscere. et ei ad hoc seruiat. ut
 eū ad dñi sui seruiciū sp̄ amoneat. et ad lau
 dandū eū accēdat. Qui hoc sabbatū quies
 cendo nō celebrat. pactū dei cū hoīe violat.
 qui sup oīa vult hoīez i se quiescere. et sibi p
 amorē tenacit inherere. Ip̄a sūma est sue lau
 dis materia. quā nulla op̄ez suoz magnifi
 cētia valet doce laudabile sicut est. Dicit o
 pus mutū nescit artificis sui piāā vocalit
 enūciāe. sed tacēdo inuit qm̄ sit laudabilis
 qui voluit scire et potuit tā finalit operari.
Capit. 22. Maior ē oī laude // Deptē verbis
 vsuātibz ecclia utit ad laudē dei. quasi
 septē iubiloz tubis mistias. sciz. laudāe. be
 nedicē. magificāe. cōfiteri. honoificāe. glo
 rificāe et superaltāe. **Capit. x.**

Tertius mod⁹ oradi est mentalis.
 Cū tacito ore mēs sua desideia deo
 pādīt. et affectū cordis deo effundit. et eū
 int⁹ p amorē amplectit ul cū reuerencia
 adorāt et venerat. tanto lac⁹ se in deū dif
 fundēs qnto plūa valet affcūs cōprehēde.
 qm̄ lingua exprime dices deo cū psalmis
 ta. Dñe ante te omē desiderū meū. r ge
 mit⁹ meus a te nō est abscondit⁹. De hoc

oē fir
 celestia
 plūte.
 dāpū.
 Op⁹
 aquis
 da et
 om̄pā
 s rema
 datur.
 dicit.
 ē car
 ū ca
 merito
 sequit.
 dōbū
 natū
 gene
 eacām.
 qua na
 ualis.
 dicit di
 ab mū
 mis. i
 sicut
 vnde

diat dñs p iohes. Veri adoratores adorabūt
p̄m̄ in sp̄u et v̄itate. Sp̄us est deus. et q̄
adorat eū in sp̄u optet adorare. Et hec oīo
videt̄ magis p̄ua. cū deus cor magis attē
dat qm̄ verba oris. Sed v̄ba ideo apponim̄
cū mēs pigra est ad se eleuādū in deū p
v̄ba orōnis sustentata iuuēt. vt mēoria deo
ihereat. itellūs sursū tendat. affcūs p̄ deuo
cionē inflāmat̄ gustet qm̄ suauis ē dñs ex
itencione sacre orōnis afflatus. Deus ei q̄
creauit nos. scit quid nobis n̄cē sit anteq̄
petam̄ eū. et ideo nō indiget vt p̄ orōnē
iuiuem̄ ei qd̄ desideram̄. Itē qui ad hoc
fecit nos. vt bñfacēt nobis ḡtuite p̄t̄ semet
ip̄m. orōne n̄ra nō indiget flecti ad iherē
dū qd̄ et ante disposuerat face. sed āpliorē
nob̄ in hoc p̄fectū p̄urat. cū gratis nobis
bñfacit sicut ab et̄no disposuit. et t̄n orōnis
n̄re studiū ad m̄l̄plice nobis vtilitatē con
uertit. Atq; orō n̄ra nō est causa ei bñficē
cie. sed m̄a et si nō p̄t̄ illā. t̄n p̄ illā nobis
miseret̄. Multiplex ē orōnis vtilitas. quibz
etiā alias bonas actiones orō excellit. Diz
quia facili et cicius p̄ eā impetram̄ que
a dño desideam̄. ita vt qnq; breui orōne
aliquis obtineat qd̄ diutius ieiunijs ul̄ alijs
laboribz et p̄ijs opibus mix obtinēt. licet et
alia opa bona ad hoc aliq̄ten̄ suffragent̄.
Vnde in oī casu. in oī p̄iulo p̄ oī desideato

Ca. xi.

sp̄ u
refu
turi.
dēci
O
dñs.
Mat.
nobis
dat.
est u
cordi
a et
Inuo
Ga
fiat fr
22. G
naly
G. Bo
tūt
dñs o
hūt. e
sancti
luc
Al. ac
tū in
ei. 7
m̄tes
nis or

sp̄ iuenum) sc̄os p̄ncipalit̄ ad orōnis subsidiū
refugisse. quasi ibi p̄mpa) qd̄ petebāt asseu-
turi. **N. xi.** Oīa que petieritis ī oratioē cre-
dētes accipietis. Quid eī nō potest orō p̄ficē.

Oratio irā iudicis
placat. **Exodi. xi.** Moyses orabat
dñs. ⁊ placat) est dñs. **N.º** p̄ccōz veniā ipetrat.
Mathei. i. 8. Omē debitū dimisi tibi. Dimitte
nobis debita nr̄a. **N.º** tēptatiois impetū se-
dat. **Numēi. ii.** Orauit moyses et absorptus
est ignis. **Biz.** iracūdie ul' luxurie. **V.º** vicia
cordis expellit. **Ps.** Dispge illos ī virtute tu-
a et destrue eos. **ic. vii.** in piculo libeat. **Ps.**
Inuoca me ī die t̄bulatiois et eruā te. **ic.**
¶ **G**a piculis defendit. **Mathei. xi.** Orate ne
fiat fuga nr̄a. **ic. vii.** de hostibz iudicat. **Pal.**
xi. Orauerūt ezechias ⁊ ysaias adūsū sen-
nacherib. **v.º** difficultates cōplanat. **Iosue**
vi. Boaferāte populo muri iericho corru-
erūt. **v.º** fūiliaritatē dei cōfert. **Ps.** Me ē
dñs omibz iuocātibz eū. **Et ysaias.** Clama-
būt. et dicet ecce assū. **Mo.** ipetrat dona sp̄s
sancti. **Actūi. i.** Repleti sūt om̄s sp̄s sc̄o. **Et**
luce. xi. Pat̄ dabit bonū sp̄m petentibz se.
¶ **N.º** acquirit sp̄m sapiē. **Jacob.** Si quis ves-
trū indiget sapiā postulabit a dño. ⁊ dabit
ei. **v.º** donat grām p̄dicādi. **Ad eph. vi.** O-
m̄tes p̄ me vt det michi ī ap̄cione sermo-
nis oris mei. **v.º** manifestat reuelacionē

/ escam

secretor. **Jeremias.** Clama ad me. et annūciabo
tibi grandia et firma. **¶ 12.** potestatem quozlibz
miraculoz īpetrabit. **3. regū.** Helias orauit
ut nō plueret. **¶ 11.** p pueo suscitādo vitā īpe
trauit. **2. regū. c. 2.** et etiā **3. regū. c. 11.** hoc idē
fecit helias **¶ 16.** tpalia subsidia cōfert. **ps.** O
culi oīm in te sperāt dnē. et tu das illoz in
tpe optuno **¶ 11.** subleuacionē quazcūqz ad
ūsitatū. **3. regū. c. 8.** fames si aborta fuerit
a pestilencia. **¶ 18.** quozcūqz vtiliū ī neces
sarioz donacione. **Ad rōs.** Nā quid orem? **¶ 17.**
¶ 19. vitā etnā prestabit. **Ad rōs.** Oīs qui ūo
cauēt nomē dnī saluū erit. **¶ Breuiter** ei omnia
cōtraria salua repūmit. et nācia cōfert et cōser
uat et pfiat. **¶ Vult** ei deus nō tm̄ orari qd an
te donare disposuit. sed vult ut plus orādo me
ream p fidē qua credim? qd nō videm?. p spē
qua obtinē cōfidim? petita. p caritatē qua ex
auditorē amam?. **¶ Jux hoc.** Dilexi qm̄ exau
diēt dn̄s vocē orōnis mee. **¶ Itē** p hūilitatem
qua ī supplicatioē pseueram?. **¶ Itē** p desideri
ū qua bona adipisci cupim? maxie virtutes.
unde deo placeam? **¶ Orō** est quasi speculū.
nā dari? fāt hoīem cognoscē defectūs suos ul
pfectus. quia cōsaencia luadi? ibi se sibi rep
sentat ul' ex pfectu ī fiducia spei leta erigit.
ul' ex defect? cōsideratioē confūdū? **¶ Orō** qz
mētē a terrenis magis leuat et elongat qz
cete actiones. quia cū ille negotiēt? cū mar

tha
maia
esse
M
affau
aten
te io
sto cl
orāda
accu
mbil
prieb
in di
orat
i die
cū ser
rū tu
sup n
ille na
nō de
quia
est. qu
et puz
afflit
ūstern
quia
enū ce
nois r

tha circa frequēs misterium in seruicijs. ista cū
maia pedibz dñi inherēs eū solū sibi ppriū
esse exorat. Dequit. **Caplin xij.**

Multis autē modis affctus orātis. dei re
spici sibi respentū sentit. Aliqn videt
affctū dū orat q̄ deus nec audie dignet nec
attendē. **Jux illud. Auisti facē tuā a me. 16.**
Itē ioh. 30. Ecce clamo ad te et nō exaudis me.
sto et nō respicias me. Inde orit aliqn tediū
orādi. quasi vana sit orō quā deus nō dignet
acceptae. Aliqn quasi intus apparet et ipla
cabilis. et inde cōsacētia cōfundit. et timore
pturbat. Job. Mutat⁹ est m̄ in crudelē. et
in diuicia man⁹ tue aduisais michi. Unde ppha
orat ihe. 1a. Nō sis m̄ tu formidī spes mea
i die afflictionis. Dñ p̄s. Nō intres i iudiciū
cū seruo tuo dñe. Psal. 63. Multitudo visce
rū tuorū i miseracionū tuarū cōtinuerūt se
sup me. Quāta sit illi aie tbulacio i meror
ille nouit. q̄ ppter hoc ab istancia orōnis
nō desistit. Nō enī ppterca a p̄ce cessandū ē.
quia deus nō acceptat. sed eo istanci⁹ orandū
est. quia deus p̄ hoc pbat orātis cōstanciam.
et purgat huiliati cōscienciā et remunerat
affliti paciēciā. Bernard⁹. Obsecrationibz
istendū est. sed in oī huilitate i paciēcia.
quia nō referūt fructū nisi i paciā. Quasi
enī celū desup sentit enē. dū nullā deuo
cionis velut rois celestis stillā pulsando in

me
potest
Hel
usata
regū
dia
et tu d
one q
si ab
uig
la qui
ros.
Dreu
naria
no tm
t vt pl
d no
u. y ca
Dilex
te p
am
am
est qu
ofce de
adi
na spe
confid
leuat et
negoc

orone papit. et terrā cordis sui ferrea. dū
nullo psalmoz ul' oronū irriguo ad fructū
cōpūctōis emollit. sed veluti mulier chana
nea adūsū se dñi vultū estimās pccā sua q̄
si canis imūdiā sibi expbaū reputat. i pane
filioz se arbitrat indignā. **Sed** tñ prudent
adutendū est. q̄ ista pauide mētis imagina
cio qua dux i austerū sibi pponit deū q̄ mi
tis et benign⁹ est. i i veritate pi⁹ i misericors.
aut ē decepte mētis ppria cōfixio. qua format
ur sibi ydolū p eo q̄ nō ipē sit pius de⁹. aut
ē dispēsatiua pmissio ad terredū ul' hūilia
dū i corrigendū ul' purgandū aīm. quo post
modū suau⁹ sapiat ei benigna dei respectio.
Dicit post exptā amāitudinē desiderabilior
fit dulcedo. **Aliqn** quasi alyis occupat⁹ orātis
affectui deus videt nō rndē. q̄ et videat orā
tem i tñquille sustineat. sed nō respondeat
ei alyis itent⁹. **Hoc** videt ppha sensisse cū ait
Exaudi deus oronē meā. i ne despexis de
pccationē meā intende michi. i exaudi me.
Et iter. **Verba** mea auibz pape dñe. **Aliqn**
videt quasi benigne orāti intēde. s̄ tacēdo
nō anuē. vt pces illas suscipiat cū effectū.
Job. 9. Cū iuocantē exaudieit me nō credo
q̄ exaudieit vocē meā. i. nescio si exaudieit.
Aliqn i videt benigne orātem respicē i de
mēter ei⁹ oronibz assensū pbē. i fauorabi
lit anuē desideio obsecrantis. i hoc deuote

metis confidentia solet iudiciū exauditiōis esse.
 De qua dicit dñs mathei. xi. Qui nō hesitauit
 in corde suo. sed credidit. quia quodcūq; dixerit
 fiat. fiet ei. Grā quecūq; orantes petitis credite
 quia accipietis et ueniet uobis. Jacobi. Postulet
 autē in fide nichil hesitās. qui eī hesitat nō esti-
 met q; aliqd accipiat. Nec tñ statū diffidendū
 ē q; nō p voto succedit orāti. sed pseuerare debz
 pulsando donec amicus quasi ipbitate supplicā-
 tis det ei qd postulat.

victus

Quādoq; tñ petitiō nrā in omni
 formata hesitationē facit. quasi nō debeat
 admitti. si alit formet fiducia exauditiōis repor-
 tat. Aliqn enī orans formā assumit serui dñi
 et iudicē suū hūiliter et timorate ad misericordiam
 puocādo. Dicit publican' ille. q; nec oculos au-
 debat ad celū leuare. sed p uicēs pectus suū dice-
 bat. Deus ppicius esto m' pccōri. Aliqn assu-
 mit formā familiaris amici et domestici et cū re-
 uerētia et fiducia rogat. et qsi cōsulit dño ut
 hoc faciat. ul hoc exponēs rōnes et causas quae
 sic deceat fieri ul expediat. Dicit gen. 19. dicit.
Abrahā orās p zodomis. et moyses p pplō dicit
Exodi. 32. Ne queso egiptij dicāt. callide edux-
 it eos ut interficerēt in mōtibz. et delet de terra.
Quiescat ira tua. et esto placabilis. 1. Item
nu. 12. Ne audiāt egiptij q; occidēs tantam
 multitudinem quasi hōiem unū. et dicāt. nō po-
 terat utroducte eos in terrā. p qua iurauerat

idcirco occidit eos in solitudine. Aliquā quasi fili)
confidens de dilectione patris. nō sic tā obsecrat
q̄ impat p̄r ut audiat eū. exptā erga se bñ
uolentiā patris allegās. **Dicit moyses exodi 33.**
Cū dixeris michi noui te ex noīe. et uenisti fr̄.
ciā corā me. Si ergo ueni grām in cōsp̄cū tuo
ostende mi uia ut scia te. et respice pplm tuū ge-
tem hāc. Itē. si ueni grām in cōsp̄cū tuo dñe.
obsecro ut gradialis nobiscū. et auferas iniqui-
tates nrās atq; pctā. nosq; possideas. Itē. Ob-
secro dñe peccauit pplus tuus pctm magnū.
aut dimitte eis hāc noxā. aut si nō dimittis
dele me de libro tuo quē scripsisti. Magna fi-
ducia hoīs ad deū. Nō rogat se delēi de libro
dei. sed ea fiducia qua p̄sumit se nō delendū
de libro uite. ea petit illud remitti. nō dubitās
se exaudiendū. vñ et qd̄ petit ipetrauit.

Valde autē deus Caplm xij.

Qdelectat in hoc ut frequēter oret p̄pter
m̄l̄t̄pl̄c̄e orantis utilitatē. **P̄mo. s. ut deo idē**
sinēter ihereat. qd̄ sūme ē hoī uile int̄ om̄ia.
Iuxta illud. Maia optimā ptē elegit. 2. ut
habūdāus bñficiā dei m̄l̄t̄pl̄c̄a expiant p̄
multaz p̄cū exaudiciōes. 3. ut habūdāciōi af-
fectu deuōtionis i amore dei exarescat. Ideo be-
nigne p̄uidet nobis pluies obsecrādi occasio-
nes. quibz ad orōnē sepi⁹ stimulem̄ sūe p̄ no-
bisipis sūe p̄ alijs orando. a. p̄ malis euadē-
dis. a. p̄ bonis assequēdis cū affectus deuōtionis

tepescat ad unū. in alio recalescat. sicut igni sub
 iciendo ligna cotidie ne deficiat restaurant. **Leu**
ticia. 6. Ignis in altari semper ardebit. quem nutrit
 sacerdos subiciens ligna mane per singulos ^{/ dies} iposito
 desuper holocausto. Ignis iste erit perpetuus. qui nunquam
 deficiet in altari. Tu ergo sacerdos. id est. facris dedi
 tus. cum per noctem negligenter deprehenderis ignem de
 uocionis in altari cordis tui ceptuisse. h. apparere ^{/ mane}
 prima lucas agnitione subito ligna orationis diuisis
 occasioibus. quasi adiacentibus ligna varijs siluis
 collecta. Magna silua et habunde ligna suppli
 cationum monstrans sunt peccata propria cotidiana et
 antiqua. Magna silua negligencie nostre et mise
 rie et defectus virtutum et gratiarum. et vitia tam spua
 lia quam carnalia et temptationes et varij euentus
 quibus pulsamur. et incommoda que patimur ul' time
 mur. ul' pro quibus dolemus tam pro nobis quam pro alijs
 quorum miseris compatimur. Magnae silue sunt omnia
 que desideramus habere. pro omnibus oramus ut impetre
 mus. Dilectis omnia beneficia nobis collata pro quibus gra
 tias agere debemus. Item pro defectis orare. ut a pec
 catis soluantur. Et pro gloria sanctorum deum collaudare.
 multum deuocionis materiam quasi perpetui ignis
 nutrimenta monstrant. quo supposito opis holocaus
 tum odorem reddit suauitatis. Affectus enim amoris
 dei et sancti timoris cum feruore cum bone volunta
 tis in spiritu humilitatis et motu pietatis et gaudio
 spei nunquam debet in corde serui dei extinguere.
 Ista namque sunt in quibus virtus deuocionis maxime

. Aliq
 no sic
 expta
 aut ma
 e noie
 gram
 respice
 n in co
 ai. r au
 posside
 tuus p
 aut si
 sapisti
 ut se d
 mit se
 d remu
 ajt ipet
 plm x
 quere
 pmo
 ho vt
 i pte d
 multiplic
 vt h
 da exca
 es obse
 lamule
 no. a. p
 ai affa

consistit. **S**emp̄ etiā debet mēs deo dedita p̄ ali
quā piā occasione assueste se ad deū dirigere
orādo supplicādo. grās agendo. laudādo p̄ diuisis
causis se oī tpe offerentibz. **Iux̄ illud luce. 18.**
Optet semp̄ orāe et nō deficē. **Itē. Hinc iter
missioe orate. i. omibz grās agite. Ps. Quidicā
dūm in omī tpe. Itē. Cūto frequētius aliquis
orat. tūto fit ei orō delectabilior et efficiāior. et
quāto vari⁹. tūto iūpidior et tediosior. sicut expie
cia sepe docet. **Undem⁹** autē quāqz sc̄lares adhuc
i statu p̄cā positos ex mltō orōnis usu magna
deuocōis plerūqz pfundi dulcedie. q̄ licet ex v̄e
caūtatis radice nō p̄fluat. ostendit tñ deus p̄
hoc qm̄ patus sit iustis quām iūndē si non
negligāt quere. q̄ adhuc i p̄cā positos et p̄ orō
nis studiū ei⁹ se familiaritate quoqz applicā
tibz sue dulcedis expienciā nō abscondit. **Quid
erit fidelibz amias. si sit se dulce quāqz deus ex
hibet amias. Deut. 9. Māna tuū nō phibu
isti ab ore eoz. De quibz p̄mittit q̄ fecerūt sibi
vitulū et adorauerūt. Quid religiosi excusacio
nis habēt p̄tendē. q̄ diuiciā dulcedis iexpti
sūt. quā sc̄laribz si studiosi quesierūt nō nega
ri videm⁹. **Unde b̄tus bernard⁹** arguit nos p̄
terto negligēcie et iacūie n̄re ipsā iopia n̄ra. **Si
aut fau⁹ sine melle. et mur⁹ absqz t̄pamento.
et abus sine cōdimēto. ita vita religiosi sine
studio int̄ne deuocōis. Cūmuis plurimi t̄pibz
istis nō solū nō sentiāt. sed neqz curāt nec desi******

fit
Ca. xiiij

etia

deat
psequi
p̄ oīs
p̄mior
ū con
ipendi
dit sp̄
lus ex
Adua
lim s̄
lia ma
pau
et hū
istis ca
i quo g
de solo
in foli
m̄. De
plusqz
nū re
religio
scripta
rebat.
et qui
ab ho
q̄ in cel
assues
ad orō
tere. ca

derat nec requirunt. pmo credunt. sed irridet et
 psequunt in alijs deuocions grama. tm scire debet
 q ois religio arida est et ipsecta et ad ruinam
 pmior. q spm diuie suauitatis no queit. q papu
 u coname ad oronis studiu i uerne puuitatis no
 ipendit. i quo expssive sps scis testimoniu red
 dit spu nro q sum? filij dei. Austera vita corpa
 lus exatacionis quasi ad modicu vale despiciamus.
 Ardua pietatis opa actualit no habem?. sicut o
 lim sa qui p scibus aias suas posuerunt. i sumi
 lia magna gesserunt. **Ite** sublimia uirtutu pauca
 pauca habem?. ut eximie obediencie. pfae pacie.
 et huilitatis papue. i paupis extreme. **Di** ergo
 istis carem? et adhuc oronis studiu postponim?
 i quo glari de nra religione potuim?. nisi forte
 de solo noie i exteriori hitu. et ubis scripture. q
 in folijs et i ore magis. qm in astu et ope gesta
 m?. **Red** nisi habudaueit iusticia nra ait dñs
 plusqm scribarz i phaiseoz no intrabitis i reg
 nu celoz. phaisei in exteriori apparecia i noie
 religionis tm gloiabant. **Scibe** autem in uerbis
 scripture sibi laude i nome magisterij acqui
 rebat. **Qui** autem tm uba sectat nichil hebit.
 et qui oia opa sua fut ut uideat et laudet
 ab hoibus mercede no habebit apud patre
 q in celis est. **Qui** oronis studio uult utendere.
 assuescat pmo aliqui oroni vacare. deide sepi
 ad orone reuertre. deide diuici in orone psis
 tere. tandem frequet qntuilibet i orone incaibe.

Ca. xv.

es deo
 se ad d
 do. laud
 fur ill
 ice. r.
 s agite
 o frequ
 bilior r
 tediosio
 te qng
 o oronis
 dulcedie
 ostendit
 tam ihu
 pto po
 itate qu
 a no ab
 e dulce
 lana tu
 pmitit
 ad relig
 iad duli
 si quefiet
 rnard
 ure ipfa
 ur absq
 en uita
 Amuis
 ed neg a

net. p fastidio ul' leuitate desiste. nisi qm' ul' cor
pous debilitas. ul' uigēs nōitas. ul' rōnabil' uti
litas inde auocat. et itez reūtat' inidipm. ne
p diutinā abstractionē redeat ī dissuetudinē
orandi. et refrigerat' affcūs. **Parurat** quoq; ad
singulos modos orādi. et diuisis modis suas
peticioēs formet. et diūsas peticioēs atceptet.
ut tādēm ī aliqua deuocōis affcū cōcipiat.
et illi qm' diu sapit ihereat. **Si** autē debilitā
capitis ul' corpis īpedit' tūc breui' et sepi' oret.
et euagnicōēs mētis cohibeat. et sensus extēi
ores sub disciplina retineat. et dei auxiliū ad
singula huilit' iuocet. et paciēter si. p uoto nō
suacedit assidue sustineat. **Ipā** quoq; retardatā
o pfiādi ē via pfectōis dū huiliām. a ideo
deus pie cursū nr̄m tēpat et longi' pcedat.
et p hoc meli' a supbia defendim'. quia sepe
nimia pfiādi securitas. et feruor cōtinuat'
uires corpis exhaurit.

Tria sūt que maxie **Caplin xvj.**
a pftū retrahūt: nō solū pfectōis sed etiā
salutis sicut ī pluūmis expim'. **Remissa** uo
lūtas. horror difficultatis. diffidēcia de auxilio
grē diuē. **Remissa** uolūtas uult bonū. sed
sine conatu laboris. et ideo cōsuetudo leuitatis
cito retrahit eā a pposito pfiādi. ideo pigra
uolūtas seipām rōnis īstinctu cogē debet. et
quasi aīal stimulis timoris dei. et spe p̄mij a
gitaē et uolent' impellē. **Horror** difficultatis

p discretū & assiduū mitigat et minat usum.
 Grā dei sicut adest iipientibz. ita nō deerit
 pfice studentibz. et utilius ē nobis semp timē
 ne forte subtrahat nob. ut tanto studiosius
 eā cōseruae laborem. qm si certi essem. q
 nūq̄ pdem. quia tūc negligētia eā reape
 mus et min⁹ pficemur. Timor enī fāt solli
 citū et agilo. securitas plerqz desidē & torpē
 tem. Dns noluit filijs isrl māna daē simul
 cū tanta q̄ntitate ut pluibz diebz sufficeret.
 sed ut singulis diebz colligeret excepto sabbo.
 designās q̄ cotidie panē gracie. et abū aīe
 petē debem⁹ dicētes. Panē nr̄m cotidianū
 da nobis. hodie. Et qui dat hodie. cras quoqz
 etiā patus ē daē. tm̄ nō negligam⁹ perēdo
 colligē q̄ntū suffiat ad salutē. et ad salutis
 pfectū. Cū in orōne te sentis auditū. & id qd
 peccās esse impletū. noli extolli quasi p tua
 sanctitate te deus exaudieit. & p tui dilectioē
 fecerit qd rogasti. sed cogita q̄ p sui bonitate
 id face p se disposuerit. ul' alioz honoz pces
 p̄ca exaudieit. et grās age deo q̄ te sue dis / attendit
 posiciois copatore habē & alioz amioz
 suoz orātiū se in hoc p̄cipē face dignat⁹
 est. ut ī orōnis actu et pietatis affectu meā
 vis exaudi. et ī exaudiciois fiducia cōsoleis.
 et expeditiois tue impleoē letificēis. et ex hīs
 crescas ī amōe dei. q̄ benigne nob parat
 occasiones. q̄bus ad orōnis p̄sidū cōpellim⁹.

ut imminetes molestias euadam. ul' bona deside-
deria ispirat. q' orando coplei postulem. ut cu
rogat' exaudieit. magis amet a nob. et tanto
sollicius ei' volutati pare' studeam'. quo eu
nris desiderijs pie et pmppte faue' et obedire
videm'. **A**

Nota **Caplm xvij**
q' quibusda' magis expediunt. et quibusda'
min'. Incipientibz et rudibz et affa' deuociois
necdu' imbutis magis expediunt. ut saltē con-
suetudo moueat ad orōnis studiū. ne sp' vagi
circa extēiora deo fiant alieni et frigidi. et
nūq' aliquo deuociois igne calefāt. Deuocio
nis autē affa' imbuti et ampliois cū deo fa-
miliaritatis grā subleuati. si nimis psalmoz
et similiū oracionū mltiplicacōibz intēdunt
sp'm obruūt. deuocione' ipediūt. cordis liberta-
tē quasi quoda' pondē pgrauāt. dū melioribz
oblatis min' p illo tpe vtilibz scrupulosi' in-
herēt. Utitur tñ et ipsi plexuq' hui' moi' orō-
nū sbleuamēto quasi quoda' afflatu. donec
flāma deuociois accēsa vboz follibz nō indi-
geant. puri' p se flagras et tñquilli' in sub-
lime attollens. Et iste mod' videt' expedi-
or. ut spēales orōnes tūc ex bona cōsuetudie
ruminēt. qñ maior nō habet' deuocio. qñdo
vōo supueit melior deuociois ifusio ul' vtili-
or. ul' plus vrgēs occupacio cōsuetē itermi-
tant orōnes. ad quas quis nō tenet. donec

A
K

Cause at quare non exaudimur orantes. **Ca xvij.**
 plures sunt. Aut ex meritis culpaz orantis.
psa i. Cum multiplicaueritis orationem non exaudiam vos.
 Et causa subiungit. Nam ei vires sanguine plene
 sunt. i. peccato. **Jo. Dam.** quia deus peccatores non exau-
 dit. **psa. lix.** peccata vestra absconderunt faciem eius
 ne exaudiret. Aut ex tepore orandi. quia non seruetur
 et deuote oratur. **Je. xix.** Orabitur et exaudiam
 vos. cum quesieritis me in toto corde vestro. quasi
 dicat. Non aliter. Aut quia non perseuerat orando
 donec obtineat. **Luce. xj.** Si perseuerauerit pulsas
 propter importunitatem eius surget et dabit ei. **Judi. iij.**
 Deuote quoniam exaudiuit preces vestras si permanseritis. **ic.**
 Aut ex diffidentia exauditionis. **Jacobz. j.** Qui ei
 hesitat non existimet quod aliquid accipiet. **Eccl.**
xvij. Ante orationem prepara animam tuam. et noli esse
 quasi homo qui temptat deum. scilicet. si vellet audire.
 Aut quia nocuum vel indiscretum est quod petit. ut
 filij zebedei. **Mathei.** Nescitis quid petatis.
Ja. iij. Petitis et non accipitis eo quia male pe-
 titis. **Deut.** Cum ploraretis coram domino non exau-
 diuit vos nec voluit acquiescere voci vestre. Aut
 ut magis ad petendum. prouocet. **Gregori.** Deum
 desideria dilacione crescunt. Aut ut tanto cautius
 custodiat acceptum quo difficile impetrat. **Crisos-
 tom.** Deus ad hoc beneficium suum protrahit. ut
 non sit nobis vile quod donat. Aut ut humilietur
 oras dum tardius exaudit. et sic duo bona inde
 proueniunt. ut insolens repmat elatio. et tamen

petitionis nō casset affectus. Aut ut in aliud
tēpus exaudicio differat magis cōgruū ⁊ uti
le petēti. **D**ic moyses gloriā dei sibi ostendi pe
tuit. quā nō tūc s; postmodū meruit videre.
Aut ut alioꝝ suffragijs quērat iuuari. Quia
forte ardua ē peticio. Vel ut p̄sūptio rep̄mat
sicut ezechias misit ysaiam ut oraret p̄ se et
p̄ pp̄lo. et ioh̄as ad colendā p̄p̄lissimā **hōs xv**
Obscuro ut adiuuetis me ī orōnibz vris. ut
liberer ab infidelibz q̄ sunt ī xp̄o. **W.** Si duo
ex vobis cōsenserūt. **xc.** Aliq̄n. etiā si negatur
vnu qd̄ forte min⁹ expedit. ut p̄ eo det̄ aliqd̄
vtilius et meli⁹. ut paulo. cui stimul⁹ carnis
nō est ablat⁹. ut v̄tus ī infirmitate p̄ficietur
in eo. **V**tilior sepe ē exercitatio tribulacionis
qm̄ quies p̄sp̄itatis. licet h̄c plus optemus.
Ex hys p̄ cōtrariū p̄t aduerti q̄ valeāt ad ex
audicionē orōnis. sc̄z culpe remotio feruor et
īstancia. et fidei cōfidenā. hūilitas et alioꝝ
suffragia. et accepte gr̄e cū gr̄az actione studi
osa cōseruacio. et ut ea tantū petant a dño
que ip̄e nouit magis expedire et q̄n.

temp⁹ redeat optunū.

Quales autē
Orationes sunt utiliores puto nō posse su-
 p hoc vniformē dari regulā. cū sicut de cū
 corpis diuisis diuisa cōueniāt. et mō illud ma-
 gis delectat edentē mō aliud. Sed hoc videt^r
 tūc esse frāosius qđ orantē magis scđm deū
 delectet. et deuociōis spm pmpci⁹ excitat. et
 mētis fiducia erigit in deū. **O**is ergo orōnis
 fruct⁹ et finis est deo adherē. et vn⁹ cū eo
 spūs fieri p liquefactionē puīssimi amoris
 et speulacionē serenissime cogniciōis et abscō-
 sioez i dei vultu ab omī mūdanoz strepitu
 p excessū quietissime fruiōis. vbi omīs vires
 aīe et potēcie a suis dīspsiōibz simul collcē
 et v⁹ vnū verū et simplicissimū et sūmū bo-
 nū fixe i quādā diuīe cōformaciōis et etne
 subtilitatis similitudinē tñsformāt. **S**unt
 quidā inferiores grad⁹ quasi scalais ascens⁹
 quibz paulatī pfiat aīa. et illi fini ppinquat.
Pmo enī assuescat dīspsiōes mēorie quibz
 p diuisa mūdi oblectamēta et iplicamēta
 distracta vagabat^r p vsū orādi colligē. et v⁹
 vnū bonū defigē. qđ est finis oīm desidea-
 toz et delcābilū. Sed quia adhuc mēoria
 lubrica ē et instabilis. eo q multis et mltifor-
 mibz rebz diu adherit. querēs i quibz delcā-
 retur ul' auose occuparet nō valet stabili-
 ter iherē diuinis. ul' apter euagādi cōsue-

Ca. xix.

quasi

tudine. ul' ppter tenuē spūaliū noticiā. ideo uti
tur sustentaculo vborū ī orōne q̄ spūs scūs ad
hoc īspirādo hoībꝫ mōstrauit. vt p̄ ea more p̄
uulorū quasi baculis sustētati assuescāt assur
gē et erigē se ad deū. Et hoc fit cū hō conat
verbis orōnū et psalmorū intēde. et īlectū
spūalem ex illis elicē. et deuotiōis affm̄ exp
mē. sicut ex duro silice ferro ignē excutit qui
illumiēt et accēdat. Sic p̄ assiduū vsū orandi
cū adiutorio grē dei. q̄ studijs p̄ficiēdi semp̄ sibi
uenire patā ē. mēoria aliq̄n p̄ficiat et stabili
tur. ita vt iā sine graui difficultate valet orō
ni utēde. et euagaciones mētis faciliē colhibē.
iuxta illud ps̄. **E**dificās iherlm̄ dñs disp̄siones
israhelis cōgregabit. **I**ntelligēcia etiā que
pus/cecauens fuit exterioribꝫ et uisibilibus
uoluta incipit dilatari et illustrari ad videndū q̄
pus nō videbat. velud q̄ cubiculū deforis veni
ens subiret. p̄mo quasi nichil vidēs īpingit
ī p̄ietes et scabella. deinde paulatī incipit cog
nosce grossiora. et tandē dare videt etiā mi
nima. ita q̄ etiā mirat̄ supueniētes nō plane
vidē omnia que sibi iā sūt māifestata. **E**x hac
illustratiōe dilatāt mēs ad multa cogitanda.
et alia colligit ex ratione. alia ex spūali ītelli
git illuminatiōe. alia discit ex diuina reuelaci
one. et confert illa cū hijs q̄ apphendit ex hu
mana eruditiōe. et ibibit in sacra lōne. et cō
solat̄ nō modicū qd̄ videt. et alios eruditos et

scōs
intell
eno s
cat.
sās u
C
na h
quat
p̄p̄y
qui s
dens
te or
sunt.
na m
diffon
mū
nū
supbr
dere
quid
vanit
sūme
fluit
pert
cū h
li sap
itella
sapiā

scōs eadē sensisse. que ip̄e spū scō illustrat
intellerit. ex quo securi⁹ reddit. q̄ nō ab ali
eno spū ul' a ppriy sensus visibili op̄ione sedu
cat. cū eūdem sp̄m sentit. que ⁊ in p̄oribz
sc̄is in se esse loatū.

Caute tñ et huiliter in talibz
est agendū. ne forte ex p̄sūptionis cul
pa homo decipi meatur. et p̄ spū v̄itatis se
quat sp̄m erroris credēs sp̄m loqui. qd̄ est
ppriy cordis op̄inio ul' imissio p̄ angelū malū
qui sepe tñsfiguratur se ī angelū lucis psua
dens falsa sub v̄itatis colore. **Iohānes.** Noli
te oī spiritui credē. sed pbate spūs si ex deo
sint. Nichil recipiendū qd̄ ab eccl̄asticorū doct̄
na m̄groz et ap̄b̄ltoz theologoz tradicione
dissonat. nec reuocandū in dubiū qd̄ ab eis
vniuersaliter cū testimonijs scōz p̄m̄ fuit diffi
nitū. rōnabilit. qz v̄itate reptū. q̄ auose p̄
supbia suā subtilitatē alteri⁹ p̄scrutando fo
dere nitit p̄funda scripturaz. quasi noui ali
quid reptur⁹ qd̄ ab alijs nō fuit iuentū
vanitatē diligēs mēdacū queit. Et quia de
sūme suavis ⁊ bon⁹ est. et om̄ia que ab ip̄o
fluūt sapida sūt ⁊ bona. ideo cū intell̄is ce
perit ī agnitione veri dilatari statū eccl̄a gust⁹
aīe hoc est iterior aff̄us incipit quodā spūa
li sapore ī cognitio delectū. Et sic qd̄ ī solo
itell̄cū fueat sciēcia accedēte sapore aff̄us dī
sapia. id est. sapida sc̄ia. **Sciēcia ex cognitioe**

Ca xx.

veri. sapiēcia ex adiūcto amore boni. **N**ec ei
om̄s aīe affectiones suos habeāt p̄prios sapōes
.i. motos sibi cōueniētes. amor t̄n quasi p̄nā
palis suo motu om̄s alios īformat maxīe cū
ip̄e ad suū v̄z bonū debito mō fuerit cōuersus.
qui nat̄ est nichil solidius amāe q̄m sūmum
bonū. **O**īa alia q̄ p̄pter id nō diligit tēptando
magis q̄m in eis quiescēdo diligit. et ideo cito
p̄ satiētate ei in fastidiū vertunt. et cursū alia
quēit. si forte ul' in alios quiescat. sed nō iūeūt
nisi attingat sūmū bonū. **Q**uōd cū attingerit
quasi ī debito fine suo quiescit. et tūc reliq̄
affectiōes debitos motos suos exercēt iuxta
ip̄i amoris mēsura. **Q**ntū enī amas q̄dāq̄
bonū tantū gaudes de ei' adēptione. Et q̄ntū
speras ul' gratū cupis adipisci. tantū times ul'
odis hoc q̄d posset id q̄d amas tibi auferre.
Et q̄ntū doles de nō habito. tantū pudet te con
trario. si q̄d diligis sit honestū. **Q**ntū diu aut a
mor cōtrarios sentat affectus. id ē timoris dolo
ris pudoris et odij. tūc minor et debilior ē in
se quasi distract̄ et nōdū potest esse p̄fectus. dū
totus ī se collectus. etiā cū ad sp̄ei locus ē nōdū
potest esse p̄fectus. dū nō habet q̄d amat ī frui
tione sed in expectatiōe. et q̄nto expectatio ier
cior tanto ⁊ amor tepidior sequit. **C**ū autē ve
nerit q̄d p̄fectū ē. t̄. quia fruiōis gaudiū
erit p̄fectū cū amor q̄d cupit iā tenuerit. nec a
mittē ultra timuēit. nec de cōtrario aliq̄d iēsse

tm.

sibi se
D
nullā
hesitā
auger
āplu
formi
pudo
bono
derū
triffo
et an
m est
atux
ab ip̄
sicut
ip̄o e
ni n
mou
min
nūq̄
ferat
dio i
euag
deu
colu
Mar
egre

sibi senserit. ul' qd' pudendū sit ul' dolendū.

Defecta
 Denū caritas foris mittit timorē. cū iam
 nullā in se habueit materiā odij ul' causā eru-
 bescentiæ ul' doloris. Quāto ergo caritas magis
 auget. tāto ⁊ alie vtutes et vtuose affectiones
 āplius puificant. quosq; om̄s in eā solā tñs-
 formēt. vt iā nō sit timor nec dolor spes uel
 pudor. sed tm̄ suo gaudio fruēs amor. et illi
 bono tenacit inherēs. qd' solū sufficiat aīe desi-
 deriū implē. et ipm̄ amorē eius ī se potent'
 tñsformāe. vt iā agnoscat sicut ⁊ cognita est.
 et amet. sicut amata ē. qm̄uis nō qntū ama-
 ta est. vt sit similitudo nō equalitas. Nulla cre-
 atura tm̄ potest amare deū sicut amata est
 ab ip̄o. sed tm̄ sicut accepit ab ip̄o. Deus enī
 sicut ē causa om̄m causar. ita diligit oīa in se
 ip̄o et ppter seipm̄. Et ideo sicut ei⁹ cogitatio
 ni nr̄a nō app̄imat. ita ⁊ amor nr̄ eius a-
 mou nō potēit compari nec ī patria. qnto
 min⁹ in via. ubi mltiplicat' distract⁹ vix ul'
 nūqm̄ potest se colligē ad se. vt totus simul
 ferat' in deū. **D**icit autē hō deo dedit' in stu-
 dio iherendi deo. sic vt p̄mo cū labōe mentis
 euagatiōes cōprimat et ad deū se colligat.
 deinde ex vsu studij isti⁹ facilius iā cor suū
 cohibē et seā habitāe disat. **J**uxta illud ero.
Maneat vnusquisq; apud semetipm̄. nullus
 egrediat' ostiū dom⁹ sue die sabbati ⁊ sabbati /

Ca. xvi

zabit plus. Tandē nō solū faalic' sed delcābilis
deo ualet ihere. ut auulso ab hui' moī quiete sit
ei desolacio nō modica. sed semp uellet si possē
talibz delicijs inherere. **Deut. 33.** Amātissim' dñi
habitabit i ea cōsident quasi i thalomo tota
die cōmorabit. et int' humeros illi' quiescat.

Sūt enū grad' et pfectus i hac cōmoracione.
Primo ut delcābilis deo ihereat. et iūit' a abo
euellat' ab eo sicut puulus a p're blandiente.
ul' famelic' iūitus a abo sepat. nec mirū. **Spi**
alis ē iocūditas nō solū delcābilis ē fruēdo.
sed etiā pulchra et honorifica habēdo. et p'me
uendo delectat. honestat. locupletat. **Suauius** est.
gustus celestiu' deliciaz. honorabilis amicitia
dei. et cū ciuū familiaritas supnoz fructuosa
caritas et meritoria sublimiu' p'mioz. **Omē**
qd appetit' ppter istoz triū aliqd' desiderat. ul'
q' putat' delcābile ul' honorabile ul' utile. **Et**
in quo omīa simul et plene cōueniāt nō inue
nit' nisi in fructibz spūalū deliciaz. **Alia** autē
a' delcānt et turpia sūt et nociua. a' honesta
ul' utilia. sed difficiliora et laboriosa. **Uirtus**
autē ul' affect' et sapiē gustus et diuīe suau
tatis fructio dulcis est et uenerabilis et cōsciāz
letificat et magnificat. **Hec** cū sponsi āplexibz
aīa deuota iūuant' inhēt iāpit int' eius brach
ia aliquomō cōsopri. sicut potatus nobili uino
in sopore resoluūt. nō nō solū delcābilis s' etiā
tenacit' deo ihereat. et quasi ui quada' abstra

hat ab omni visibili sensu et memoria. sic tñ
 tpatate. ut nec plene suimet oblita. nec tñ vè
 cōpos sit sui. Unde ps. **In** dormiatis iter me
 dios ceros. id ē int̄ medios t̄minos mūdi et
 celi. **Ite canticor.** Ego dormio et cor meū in
 gilat. Est enī talis iste sōpnus sicut illoꝝ q̄
 iāpiūt dormitāe. et tñ vident sibi ea q̄ circa
 se fiūt aliq̄mō cōsentie et itelligē. sed p̄ sopōe
 nō adūtūt nisi velint sibi vñ face. et ad se
 pleni) cōuertāt. Amor enī dei cū pura itel
 ligētia cōditus tēbuiat mētem et ab exteio
 ribus abstractā sua v̄tute deo cōglutinat et
 cōiungit. et q̄nto amor vehemēciōr et itelli
 genāa lucidior. tāto validius mētem i se ra
 pit quousq; tandē oīm que sub deo sūt oblita
 i solo diuino cōtemplaciōis radio libe figatur.
 licet breuit velut i quodā chorusco lumis ce
 litus emicantis. Quia corp) qđ corrūpitur
 aggrauat aīam. et dep̄mūt terna ihabita
 cō sensū multa cogitātem. Sensus enī ho
 mīs p̄ se pauca potest. et tenuit cogitare.
Dubleuat) autē afflatu sup̄ni lumis. tāto
plura simul ituetur. q̄nto sup̄ se sublimi) ele
uat. Sed corruptio terteni corpis et varie hu
ius vite iſipide occupaciōes dep̄mūt aīam
et reuocāt ad se ipām. ut gemēs clamāe cogi
tur cū ap̄lo ad rōs. Infelix ego homo qđ me
liberabit de corpe mortis hui). Ite cū p̄pheta
Heu michi quia icolatus meus plongat) est.

Quanto plus mēs solita ē ad ista inferiora cogi-
tanda et huāna tanto plus a superioribz et celesti-
bus deuotiōis intuitu elongat. et quāto feruēti⁹
ab inferiorz memoriā affectu et intellectu ad supio-
ra sustollit. tanto perfectior ē deuotiō. et purior
ei⁹ cōtemplatiō. quia simul perfecte nō pōt utriusq;
esse intēta. q̄ ab uicē sicut lux et tenebræ sunt
diuisa. Qui deo iheret. i. lumine vsat. qui mū-
do iheret i. tenebris est. **H**ec ē hoīs in hac uita
sublimior perfectio ita uniri deo. ut tota aīa cū
omīb; potencijs suis et uirib; i. deū collecta
unū fiat spūs cū eo. ut nil memierit nisi deū.
nil sentiat ul' intelligat nisi deū. et omēs af-
fectus i. amoris gaudio uniti i. sola cōditoris
fructuōe suauit' quiescāt. Imago enī dei i. aīa
in hys tribus potencijs eius impressa cōsistit. s.
in racione memoriā et uolūtate. et quā diu ista
nō sunt ex toto deo impressa nō est aīa deiformis.
Forma aīe enī deus est. cui debet imprimi
sicut sigillo signatū. hoc nūq; plene fit nisi cū
ratiō perfecte iuxta capacitātē suā illuīatur
ad cōgnitiōē dei. q̄ est sūma ueritas. et uolū-
tas p̄fē affiat' ad amādū sūmā bonitatē. et
memoriā plene absorbet' ad intēdā et tenē-
dā et fruendā sūmā felicitatē. quia i. hoz con-
sūmata adeptiōe cōstat gloria bēitudinis. que
p̄ficiet' in p̄riā. liquet q; istoz perfecta i. dhoaciō ē
perfectio uie i. hac uita. **Q**uiuis autē omīs uir-
tutū conat' ad p̄ hāc p̄fectionē tendē uideāt.

tm specialit' orionis studiu ad her nitit' ut aia toto
 itellectu et affru et meoua i deu ferat. quia a
 lijs postpositis soli deo aia iherere desiderat cum
 orat. Unde orionis pfectio est cu id obtinet aia
 ad qd orandu tendit. ut tota ab ifimis abstrac
 ta solu uniat' diuinis. nec volēs aliud sentire
 nisi deu. Ibi ve quiescat aia. Ibi deliciat' in
 splendoe luas et amēitate diuine dulcedinis
 et i securitate pacis. Nec aut spūalis amēi
 tas nō potest p aliquas imagiales describi si
 militudies. nec p sensibiliu depingi cōpacioēs.
 quia pure spūalia tm differūt a sensibilibus
 sicut et spūs a corpe. Spūs veō ronalis nec
 corpus e nec corpis silitudo

Circa vō hūc **Capitū xxvij.**
Contēplaciōis excessū sūt diūse deuocio
 nū species. quas breuitatis causa ptereo. qbz
 ul scriptūa ul scripture tractatores diūsa no
 miā iposuerūt. ut iubilus. ebrietas spūs. spūa
 lis iocūditas. liquefactio. Que exptis et vacā
 tibz explanāda relinquo. Aliqua tm breuiter
 tangā istoz. et quia iubilus vsitatu nomen
 habet a scriptūa videt' qd iubil' sit quoddā
 spūale gaudiū cordi repēte ex aliqua deuota
 cogitaciōe ul collaciōe ifusū. qd totū cor tōcu
 tit ex sui vehemēcia. et quodā tremoe cōmo
 uet. et delcābilit' cruciat. quia mot' gaudiij
 cōsolat'. sed ex impetu fortitudis corpus debi
 litat'. et aliqn p risū. aliqn p quosdā clamoes.

na cogi
 r celesti
 feruēci
 ad supio
 purior
 it utriusq
 que sunt
 quonū
 har vna
 a aia ai
 collecta
 nisi deu.
 mes af
 dōditis
 dei i aia
 siffat'.
 du ista
 deifor
 et ipimi
 nisi ai
 iatur
 ce volū
 ente. et
 et tene
 yoz con
 nis. que
 noatio e
 nis vir
 videat'.

aliqui per aliquos gestus et singultus quasi eua-
porado erumpit non valens se intra se tacitus
continere. **Gregorius.** Jubilum namque dicunt quoniam ier-
fabile gaudium mens concipit. quod nec abscondi
possit. nec sermone aperiri. et tamen quibusdam
motibus prodit. quoniam nullis suis proprietatibus
appetit. Unde **psalmus.** Dominus plus qui facit iubilatio-
nem. Non ait qui dicit. sed qui facit. quia facere quod
idem iubilo potest. sed dictum exprimi non potest.

Ebrietas spiritus **Capitulum xxiiij**
potest dici quelibet magni amoris et gaudij
deuotio. ex qua quasi ex vini fortitudine feruor
spiritus exarscit in tantum. quod se intra se cohibere non
valet. Unde apostoli sancti spiritus feruore estuantes musto
pleni dicebant. **Iob.** En ventus meus quasi mustum
absque spiraculo quod ligulas dirumpit nouas. vel
quod veteribus cordibus non infundit talis deuotio. sed
nouis. id est. in nouitate vite ambulatibus. vel no-
uis dicit propter fortitudinem impetus spiritus qui si no-
ua sic dirumpit quanto magis veteres id est fragilio-
ra corda et infirma. vel nouas dicit. quia talis fer-
uor spiritus nouis et nodum exercitatis membris nup-
tius minus valet sese cohibere quam erumpat per
insitatos gestus vel voces vel singultus. sicut vi-
num nouum in vase ebullit. quod in ueteratum quiescit.

Quandoque **Capitulum xxiiij**
etiam corpus quasi ebriescit et membra in-
habita et inflexibilia fiunt ex subita feruoris
et suauitatis influenza. Et hec ratio potest esse

dicit nouas non ve-
teres

q̄ spūs om̄s distendūt affcū cordis iflāma-
 to. q̄ extēsiōne neruoz et obstructiōe viarū
 spūaliū mēbra amittūt habilitatē officioz
 suoz. vt lingua loquele. manū opacionū et pe-
 des et cura gradiēdi officū quozsq; feruor
 itez remittat. ⁊ vie spūitū apte fiant vt p̄us.
Nec mirū si hoc affectiōes diuine possūt effi-
 cē. quaz v̄tus foroz ē. cū etiā humane affec-
 tiones hoc intdū valēt. vt subit⁹ terror. ⁊ sub-
 ita et imoderata leticia. et sbitus dolor. ⁊ odi-
 ū imensū. et itēmpat⁹ amor sicut sepe cōptū
 est etiā in extasim et in stuporē ul' in frenē-
 sim aliquos ex hui⁹modi raptos esse. et mem-
 bra i rigore ul' tremore ul' in febres ex vehe-
 mētī molestia iadisse. **Capitū xxv.**

Quid etiā mirū si ex magna spūs hilari-
 tate quā spūs sc̄us infundit aliqui erū-
 pit in aliqua apta hilaritatis idicia. uel si
 q̄nq; singultibz et fletibz aptis imparae nō
 valeat. et hui⁹modi inōne deuocōis motus ab-
 scondē. cū videam⁹ sepi⁹ aliquos ex leuitate
 a risu et iſolentibz tachinis nō posse se cohi-
 bē. etiā vbi pudor huān⁹ impat disciplinā.
 et aliqui ex huāna tristitia aborta fletui nō
 possit hō. q̄muis libent faceret imparae. fe. cum
 enī scriptū sit. Deus nr̄ ignis consumēs ē.
 et deus caritas est. Ergo quid miri si feruor
 diuine caritatis cordi iſusus totū hōiem cōmo-
 uet. sicut si vitro fragili et vasi fictili buliētē

liquore ul igne ardente infusas crepitacionis
fragore concitas. Namq; cor diuini amoris gau-
dio. ul diuini fruiciois desideio inflamatu in se
dilatatur et extendit. et quasi intra angustias
pectoris se cape no sufficiens quodammodo erupe
conat. nisi flama qua intus patitur foris eruc-
tuet. et ardoris sui refrigerium qualecuq; ueni-
ens euaporet. Quid aut non potest ul ex humano
pudore non audet in semetipso mirabiliter cruciat.
et corpus ex talibus motibus valde debilitatur. quia
uirtus diuine dulcedis intolerabilis est inbecillitati
terreni corporis. sicut si ignem vitro immittas. Vnde
legimus sanctos ex diuinis uisitationibus ul reuelacio-
nibus corruisse et uibus emarcuisse. **Daniel. x.**
Vidi uisionem hanc grandem. et non remansit in me
fortitudo et emarcui. nec habui quodquam uirtutem.
et iacebam aternatur super faciem meam. **xc.** **Je. cxxv.**
De excelso misit ignem in ossibus meis et erudi-
uit me. Ideo spiritus sanctus in igne super apostolos uenit.
quia uirtus amoris diuini sicut ignis illumi-
nat et inflamat. **Capitulum xxvi.**

Liquefactio autem anime aliud non uidetur esse
nisi quedam emollitio a sua duritia. per
qua flexibilis redditur. et uoluntaria ad amandum
se. et amandum deum. et liquefactio ad recipiendum diu-
ine uirtutis impressionem. ut sicut liquor liquoris. ita
spiritus dei spiritui hominis influens misceatur. et unum
spirituale

Quia uirtus diuina potest gaudium **Capitulum xxvii**

quodlibet in spiritu sancto. quod a spiritu infunditur. quo gaudet animus in deo siue per preceptis diuini beneficijs
 ul' promissis. Et licet aliqui putant spirituale esse leticia
 cum aliqui religiosi inter se iocundi sint. tamen
 sciunt quod spiritualis leticia sicut caret amaritudine
 tristitie scilicet. et accidie corpore. ita et dissoluciois
 leuitate. **S**piritualis leticia dupliciter accipitur. generaliter
 et specialiter. **G**eneraliter. et tunc est motus generalis
 gaudij in spiritu sancto ex intuitu beneficiorum dei et futu-
 re glorie et bonitatis diuine. **S**pecialiter. et tunc est que-
 dam mentis hilaritas ex bona confidentia ad deum.
 et bone conscientie testimonio. reddens hominem be-
 niuolum et deuotum ad omnia agenda et sufferenda
 pro deo. et omnia que dei sunt diligenda et promouenda.
Ideo his dicit apostolus philippus. Gaudete in domino
 semper. iterum dico gaudete. **P**rimo generaliter. secundo
 specialiter. **Capitulum xxviii.**

Quia autem multa videantur esse deuotionum
 genera ul' compunctionum. possunt tamen in septem
 distingui diuersas iuxta singularem affectionum va-
 rietates. Aut enim surgit deuotio ex timore. aut
 ex dolore. aut ex desiderio. aut ex amore. aut com-
 passione. aut ex gaudio. aut ex admirationis stupo-
 re. **E**x timore. ut cum quis compungitur timore fu-
 turi supplicij. ul' cum timet a deo delinquere propter
 meritum peccatorum suorum dicens deo. **N**e irascaris me
 a facie tua. et ne delinquas me domine deus meus
 et ne discesseris a me. **E**x dolore. cum dolet
 se offendisse deum. et gratiam eius amisisse. et cum

esse
pui meiti apud deū. et in tantis dei oculis
displicē. **Ps.** Aute. fa. t. a. p. m. Ex desiderio.
cū suspirat et anhelat ad grām maiore
vritū. ⁊ ad familiaritatis dñe suauitatem
ul' ad xpi pñciā in celo. ul' ad alia scā desi
deria adimplenda. **Ps.** Dñe ante te omē desi
deriū meū. ⁊. Nonem tuū et meōziale tuū
ī desiderio aīe mee. aīa mea desiderauit te in
nocte. ⁊. Ex cōpassione. cū xpo passo pie cōpatit.
et gladius ille aīam deo fidelē cōsuerberat et
vulnerat. q̄ aīaz maie matris ei⁹ totalit' p̄tū
fuit. aut cū p̄ximoz īcōmodis et aīaz piculo
cōpatit. et zelus dom⁹ dei. et iūrie deo illate
amedūt eam. nec sināt eā dormire sompno
dissimulaciōis. qm̄ vnat ad singuloz scādala. et
torqueat ad singuloz calamitates. **Job.** Flebā
sup eū qui afflict⁹ erat. cōpaciebat aīa mea
pauperi. Ex amore dño. cū recolit qm̄ benign
ne seā egerit. et q̄nta sibi bñficia idigno et
īmeīto cōtulerit. ul' cū pensat gñalia bñficia
omī huāno generi īpensa p̄ īcarnaciōis et
passiōis bñficia. et p̄ sac̄mēti altaris et spūs
scā sacrosā carismata. ul' cū īp̄ dei īgenitā
īuet benignitatē. que tāta est sicut ei⁹ īmē
sitas et eternitas. q̄ nec mēsura habet nec
finē. et ideo sine mēsura diligēdus et sine fi
ne. Amore dei nil p̄t esse delcābilius. nil hono
rabili⁹. nil vtilius. p̄ hāc enī affectionē dilec
tionis dei singularit' spūs scūs testimoniū reddit

spiritui nro q sum filij dei. De hac spealiter
 diat. Qui diligit deu hic cognit est a deo. Et
 ego diligetes me diligo. Cognosca a deo et diligi e
 ab eo appbari. Amor dei est oim affconu bonaz co
 dimentu. et tanto plus sapiunt de deo ceter ututum
 affectiones. qnto plus de hoc habuerit codimeto.
 nec pt esse vtus ul deuocio. que ex amous dei vi
 ridario no pullulat. Ex gaudio surgit deuocio
 cu quis exultat i deo memor bnficioz ei. ul cu
 in spe gre eius cofidit se de numero esse salua
 doz. ul cogratulat saluti et pfectui pximoz. ul
 cu in exultacioe sps cogaudet gle beatoz. et
 cu mete pambulat celestis pne varias masioes.
 Ex quibz onubz et singulis cor exhilarat. et qua
 si iocuda volucris qnqz clauso pectore ludit in
 iubilo et affru exultaciois et laudis. quasi qrat
 exire de angusto pectoris. Ps. Cor meum et caro
 mea exultauerunt in deum viuum. Ex amiraciois
 stupore cu illuminato icellu et fulgore sapie
 stupet magnitudine potecae dei. et pfunditate
 sapiecae. et suauitatis benignitatis ei. ul dis
 trictione iudicioz ei. ul abissu claritatis ei.
 et incoprehesibilitate imesitatis ei. ul qqd
 e de natura diuinitatis ei. et gla maiestatis
 et quozlibet ei amirabili rone. Job xxxij.
 Manus fortitudie et iudicio et iusticia deus
 et enarrari no potest. ideo timebunt eu viri.
 Aliqn comixti ex diuisaz affectionu motibz
 deuocio coflatur. vt timor cu dolore. amor

dei oculis
 desideria
 ratione
 utatem
 sca desi
 me desi
 le tuu
 it te in
 e copate
 vnt et
 ut pnt
 pualo
 illate
 mmpno
 dala. et
 flebo
 a mea
 i benign
 quo et
 mfiaca
 is et
 et sps
 agenta
 iunc
 nec
 sine fi
 ul homo
 e dilec
 iu. reddie

cū gaudio et ammiratioē. passio cū desiderij
ardore iūgat. et quasi aromata simul cōmixta
liquore supne unctiois spacta. et calore ignis
diuini decocta pignētū salutāe efficiant sal
uādis aīaz languoribz efficac et salubre. sicut
illi qui pignēta sanitatis cōficiūt. Aliqn de
singulis aliqn de pluribz. et mō de illis modo
de istis spositionē faciūt p varijs remedioz
causis. **Capitulum xxix**

Quā autē deuotio sit pie affectiois pūque
do. et magis se habeat ad affectū qm
ad intellectū. sicut vidēi pōt in simplicibz deuot
tis et literatis pluribz indeuotis. tamē pftā
deuotio nō est sine lumē itellāis. **D**ed aliter
se habet itelligēcia simpliciu deuotoz a alijs
literatoz. **L**iterati enī sciūt subtilit loqui de
qualicūqz spūali materia. et vbiis ppijs expri
mē que volūt. et pulchre diuidē. distiguē cau
sas et rationes agruas assignāe. et sermone
cōposito psuasibilit et ornate ordinate pponē.
et ex pno aliqn longū texere tractatū. et ea
que plana sunt et nota p se vbiis artificiosis
uoluē. vt rudibz de iāinis plie medullis et
tincta videant. **D**euoti aut simplices dari
vidēt veritatē in se. et pfundi sciūt de ea
cogitare. et pondus eius pensare. et saporis i
tini venas eius p gustū affātis pscrutū. et
p pure itelligēcie radiū queqz luadi discernē.
vt licet nesciāt vbiis expssius ppie distiguē.

tr̄i ex ip̄o saporis gustu naturales veritatis dif-
 ferētiās agnoscāt magis q̄m argumētōz cōiectu-
 ras. **Exemplū** de quolibet mechanico artifice et
 arte sua p̄ito. et de subtile philosopho. quoz al-
 ter argute de arte discernē. et alter p̄rie labora-
 opari. **Vel** exemplū de medico theonico et p̄actico.
 hoz alter magis nouit artē p̄ sciēciam. alter p̄
 exp̄iēciam. **Caplin xxx.**

Ducto de illis que affm̄ specialit̄ spectāt.
 videndū est breuiter de hys q̄ in sp̄ualibz
 exp̄iēcijs magis p̄tinēt ad intellectū. ut sunt
 reuelaciōēs secretōz. et visiones. et ymaginācie
 demonstraciōēs. in quibz quidā de veritate aliq̄n
 erudiūt. et plurimi deludūt. **Hys** autē tanto
 min⁹ imorandū est. q̄nto frequēci⁹ ea sibi in-
 nitētes decipiūt. et quāto minor ē p̄fectus. etiā
 cū vera sint. licet a rudibz et sp̄ualibz cāismatū
 ignaris magne sciētis et sapiēcie virt⁹ i hui⁹
 mōi cōsistere estimet. **Caplin xxxj.**

Quatuor sunt gn̄a visionū. et totidē gn̄a
 reuelacionū. quāuis et visiones dia possit
 reuelaciōēs. q̄ in eis aliq̄ secreta reuelāt. **Que**
 dā visiones p̄rie possunt dici corpales. q̄ vigi-
 lanti corpali⁹ ostendūt. ut moysi q̄n vidit domi-
 nū in rubo ardenti. et p̄res sepe angelos visi-
 biliter suscepērūt. **Ad** hāc visionē p̄t referri quo-
 zlibet sensuū exp̄iēcia. ut audicus. gustus. odora-
 tus et tactus. quia visus p̄ quolibet sensu ponit
 solet. **Exo^o xx^o.** Popul⁹ videbat voces et lampades

passio
 mata
 acta. et
 lutine
 ficar e
 cōficiā
 re mō d
 p varij
 fidery
 cōtra
 ignus
 sal
 huc. sicut
 igni de
 modo
 medior
 p̄que
 Au qm̄
 hys deu
 e p̄m
 aliter
 or. et alit
 qui de
 s exp̄i
 que mu
 mone
 pone.
 et ea
 iosis
 illis et
 daci⁹
 de ca
 nis i
 rui. et
 scernē.
 lingue.

et sonitū buccine. **Itē.** Voces nāq; et sonitū buccine nō visu sed auditu pape potuerūt. **Alie sūt ymaginarie visiones.** q̄ vigilanti nō corporaliter sed ymaginaie ostendūt siue sobrio siue ī excessū mētis raptō. ut visiones ezechielis et daniel et aliorū scōrū ī nouo et veteri testamēto. **Alie si milit ymaginaie q̄ dormiētibz ostenduntur.** ut iacob vidit dñm in ierū scale. et pharao. et nabuchodonosor sompna viderūt p̄sagia futuroz. ~~iste omēs visiones siles sunt ī hoc qd nō solū bonis sed et malis sepe ostendunt.~~

Iste omēs **Caplin xxxij.**
visiones similes sūt in hoc. q̄ nō solū bonis. sed et malis sepe ostendūt. **Itē** q̄nq; vere sūt. et p̄ eas erudiūt aliq̄ ad veritatē. et q̄nq; q; deceptiue. et aliqui ab eis deludūt. **Ezechij xij.** Visionē cassam vidistis. et diuinationē mendacē locuti estis. **Itē** nec faciūt sanctū nec ostendūt. alioq̄n balaam scīs esset et ei asina q̄ angelū. vidit. et pharao scīs esset. q̄ futuroz p̄sagia vidit sompna. **Itē** q̄ si vere sunt. tñ p̄ se meritore nō sunt. et q̄ multa talia vidit nō est melior. et q̄ nulla. nō est minor. sicut de miraculis alijs. **Itē** q̄ plūbz magis nocuerūt illa qm̄ p̄fuerūt. q̄ ianiter inde gloriātes extollebant. **Multa** etiā putātes se visiones vidisse cū nil viderūt. seducebāt se et alios. uel ad questū auaricie reuertebāt. **Multa** finēerūt mēdaat se vidisse visiones. ne aut haberēt

inferiores ceteris. aut p̄ ceteris honoraretur. q̄si
 sanctiones quibz se certa dei ostenderet. In qui
 busdā eadē solent huiusmodi visiones esse pludia
 ifanie. q̄ cerebro cōfuso. et fantasmatisz ip̄m
 obnubilantibz. eadē visus oculoꝝ cōfunditur.
 ut putet sibi veritatē apparere aliqd̄ qd̄ fantas
 tiam est et falsū. **Eccl̄ xxxij.** Dicitur p̄turiens
 cor tuū fantasma patit. ne dederis cor tuū
 in illis **Capitulum xxxij.**

Hanc visio ē intelligēcialis. qua illūinat
 mētis oculus lucē veritatis ī se con
 ceplat. ul̄ intelligit ī visione imaginariā
 veritatē que illa significat. sicut paulus rap
 tus in celū paradisu et in terciū celū vidit ī
 visibilia. et audiuit v̄ba ineffabilia. q̄ non
 corporeaz rez imagines. sed ip̄m veritatis
 splendore pure ituit est. Iohānes eadē euā
 gelista licet sub figuris corporeaz rez de
 scribat apocalipsi. credit t̄n pure oīa vidis
 se et icellexisse q̄ ibi figuratū describit. uel
 p̄pter capacitatē alioꝝ. quibz ip̄a pura vei
 tas p̄ sui splendore īceptabilis fit. ul̄ magis
 p̄pter misterioꝝ velacionē. que nō omnibus
 p̄palandā sūt. ut exerceat digni. et exclu
 dant indigni a sacroꝝ misterioꝝ icellegē
 cā. sicut eadē aliquaz scāꝝ scripturaz
 misteria. figuraz velamibz sunt operta.
 Hoc significabat velū ante scā scōꝝ opasū.
 intra nō h̄ qd̄ nō lucebat p̄lo. sed solū sa

cerdotibz intrare. **D**imilit sc̄uariū inuolu-
tū in p̄fectioē leuitis iponebat portandū.
qđ anteq̄ inuoluet̄ nō licebat alijs q̄ sacer-
dotibz nude cōtingē ul' vidē. hoc significā-
te spū sc̄o q̄ p̄funda scripture misteria
p̄fecti aliq̄ten⁹ vidēt. alij autē inuoluta por-
tare debēt. dū sum⁹ in hac vita velamine
figuraz. **I**p̄e enī imaginariarū ul' corpora-
liū visionū figure etiā cū vere sūt sc̄dm
spūale significāciā. nō sunt vere sc̄dz rei
existenciā. **N**ō enī vere ē substācialit̄ esse
boues ī celo ul' leones ul' aquilās et alia
q̄ in apocalipsi et alijs p̄phetaz visionibz
describūt. sed ibi sūt celestes v̄tutes quaz
merita ul' officia istaz bestiaz ul' aliarū re-
rū p̄prietatibz figuratit̄ designāt. **C**redim⁹
xp̄m glorificatū corporalit̄ esse ī celo. nec
ultra sc̄dm substācie sue veritatē nasci de
v̄gine. lactari ul' pati. ul' alia q̄ euāgelica
docet historia eū fecisse. cū corporalit̄ cū ho-
mibz circūuersabat̄ in terra. et tñ sic sepe
refert̄ aliquibz sc̄is et deuotis apparuisse
ī visione ul' nascēs ul' mris gremio cōtent⁹
ul' extens⁹ in cruce. nō q̄ ita sc̄dm verita-
tē fieret. sed q̄ illis p̄pter aliquā singulare
solacionē et deuocōis excitacōez. ul' p̄pter
aliquā sp̄ale significacōez sic apperet.
Cum⁹ enī q̄ xp̄s resurgēs ex mortuis
iā nō morit̄. et mors illi ultra nō dñabit.

sic nec ultra corporalit lactabit et nascetur.
Ita de alijs scōz ul' angeloz appicionibz tene
dum est. **Capitulum xxxiiij**

Nō videt aut ptereundū q quidā decep
ti a seductoribz spiritibz ul' pprijs falsis
opinioibz putāt sibi apparē in visione uel
ipm xpm ul' ei' gloriosam genitricē. et nō
solū āplexibz r osculis sed etiā alijs idētibz
gestibz r actibz ab eis demulceri. ut sicut spū
ipoz ab ipis cōsolat' interi' spūalit. ita r ca
ro exteri' sibi cōgruo oblectatiois sensu sensi
bilit' demulceat. carnalibz cōsolet. qd nō tm
falsū esse. s' seductoriū. sed etiā blasphemia
gravis liquido esse cōpbat'ur. Spūs scī visi
tatio sicut contra oīa vicia reprimēda et
detestanda ihundit. ita etiā singulat' cōtra car
nales illecebras opponit. Et ubi spūs mūdici
e suo iubare resplenduit. cōtinuo omēs pue
voluptatis mot' euanesce. et nebulas tenebro
sas supueniēte lumie disparē necesse ē. De
hys vero cū aliqñ dulcedinē spūale sentiūt
cōtinuo etiā carnalis delcātionis puritu il
lecti sedant. nescio de hys quid iudicē. nisi q
poc' eligo illis carere floribz. quos de luti soi
dibz legē deberē. Et sicut illos dāpnatē nō au
deo qui iūti aliqñ in hui' spūalibz affectioi
bus corporalis fluxus liquore maculant. ita etiā
excusare nescio qui tali fluxu ex cōsensu delec
tant' etiā qualiscūqz eoz intēcio videatur.

Reuelacio secretorū **Caplin xxxv.**
ul' futuroz pluūbz modis fieri videt. in
quibz sicut ī visionibz p̄dās plurimū seduāt.
putātes sp̄m esse. qđ prius finxerūt. qđ spiritus
erroris suggesserit. et ideo vaticiniū iā vsq̄ fas-
tidium repleti sum. de antecipi aduentu. de sig-
nis appinquātis iudicij. de destructioē religio-
nū. de p̄secutione ecclie. de regni defectioē. et va-
rijs mūdi p̄ssuris. et alijs pluūbz quibz etiam
viri graues et deuoti plus qm̄ optuit creduli
extiterūt. de scriptis ioachim et alioz vaticinā-
tū varias it̄p̄tatioēs extrahētes. que et si ve-
ra essent et autētica. tū religiosi pluūma īve-
nirēt in quibz fr̄uosius occuparētur. cū xp̄us
dñs in aplis tales auosias īquisitiones rep̄s-
erit dicēs. Non ē v̄m̄ nosse t̄pa ul' momēta
q̄ pater posuit ī sua p̄tate. **ic̄. Caplin xxxvi.**

Reuelacio aliqñ fit p̄ vocē et verba exp̄s-
sa. ut petro et iohāni et iacobo ī mōte
cū ihu. cū vox de nube dixit. **Hic ē fili' me'**
dilatās. ic̄. Unde petro dñm̄ est. **Dñs es symon**
bariona. qz caro et sāguis nō rēlauit tibi.
sp̄s me' ic̄. Vel sicut samuēli p̄mo sermo
dñi sc̄us est in sylo. Aliqñ fit p̄ sompnū. ut
ioseph viro marie dñm̄ est in somnis. ut ac-
cipet mariā et fugēt in egiptū. et redieret.
et magis siliter ī sompnis dicit. ne redeant
ad herodē. et alijs pluribz locis simile īuenit.
Aliqñ fit p̄ sp̄m sc̄m̄ vigilati et int̄secus.

Zacharie iij. Angelus q̄ loquebat̄ in me dixit ad me. **Nūq̄d** nescis quid sūt hec. **ῥ.** Aliq̄n̄ fit p̄ sp̄m̄ sc̄m̄ interi⁹ in mēte. **P̄s.** Audiā quid loquat̄ in me dñs. **ῥ.** et hoc duobz modis. **V**no mō cū inspirat mēti aliq̄d agendū ul' dicēdū ul' de pp̄ijs ul' de alienis. sicut p̄ph̄is īspirauit quid facerēt ul' dicerēt. ul' cū futura eis ul' absētia ul' abscondita reuelauit. **Secūdo** mō cū nō de sp̄iali f̄cō illo ul' illo. sed ḡn̄alit̄ ad plura p̄ mētis illumināciōez ostendit quid sc̄dm̄ ueritatis iudiciū sit meli⁹ ul' nō. sicut docet om̄es iustos dedināe a malo ⁊ face bonū. et p̄ sp̄m̄ sc̄m̄ s̄c̄cie ul' cōsily ul' intell̄cis ul' sap̄ie b̄n̄iplacitū dei agnosce ⁊ elige potiora.

Est et ali⁹ modus reuelaciōis **Ca xxxvii**
 p̄ sp̄m̄ sc̄m̄. cū homo ex dei īspiracione orat deū p̄ aliqua sp̄iali causa pp̄ua uel aliena. et p̄ aff̄m̄ deuociōis ⁊ fiducia exaudiciōis itelligit se exauditū in hac peticione. **V**z licet cōfidat q̄ illud p̄ quo orauit habitur⁹ sit p̄sp̄erū successū. nescit t̄n̄ sepe qua via habebit p̄cessū. **C**ōuerso cū nō sentit sibi infundi fiducia exaudiciōis colligit se nō h̄iturū effectū sue peticiōis. licet nō sit oīno certus. quia nescit a hoc sit deuociōis ul' iudiciū negate peticiōis. **H**oc t̄n̄ reuelaciōis gen⁹ est specia lit̄ deuotis mētibz familiae. **I**n hoc t̄n̄ aliq̄n̄ quidā deuoti iueniūt̄ decepti. sicut interna īspiraciōe. et hoc talit̄ fieri posse uidet̄. cū hō

deuotus aliqui deo intendit. et per magne deuocionis
affirmat confidit deum sibi esse fauorabile. optat uel
orat sibi uel alteri illud uel illud quod tunc desiderat
euenire. et cum iam ferueat in affirmat deuocionis et
fiducia diuine propitiacionis antequam illud optaret
accedere tamen optate rei desiderio. fit affirmat fer
uencior et fiducia ad deum ex feruore constantior.
Et quia presumit spiritum sanctum hanc deuocionem operari.
cum spiritus malignus affirmat deuocionis non possit in
fundere quam nunquam habet. confidit se non decipi. et
in concepta spe desiderij sui non confundi. quam testi
monium adhaere per spiritum sanctum deuocionis et fiducie
credit apprehendere. **H**ec in hoc potest esse deceptio
spiritus hominis ex desiderio rei quam diligit. cum de il
la studiose cogitat hilarescit. etiam cum in nulla
parte erat deuocione ad deum. uel quod aliqui per desi
derio illius rei uel euentus facile prouocaret ad la
cunas maxime si est res que spectat ad deuocio
nem qualemcumque. **D**icit sepe etiam cum per uana gloria
quis optat gratiam bene predicandi uel prophetandi
uel miracula faciendi. uel aliud unde admi
ratus uidetur agendi. cor delusum huiusmodi
fantasmatibus hilarescit. et in uana affectioez
pinguescit. **Q**uanto ergo magis cordis affectus
et hilarat et deuocior efficit in se. cum cogitant
et optat quod desiderat non ex leuitate uel uani
tate. sed ex maturitate uel caritate. dum enim est
in alia spiritus consolacione que facile occasione
potest ad ampliora deuocionis incitamentum subleuari.

et qd tuc cōfidentia pprii spūs loquit. putat loqui spm sām q nondū subtrahit deuocōnis grām quā dedit. pmo dilatato cordi p desiderij sui appetēcia pfusior grā infundit. quo cordis exhilaritanti capacitas āplicius ī se loāi grē pparauit. Cor enū libez i bñuolencia iocūdū ~~app~~ apa est ad deuocōnis grāz recipiendā. qm tristitia et amaritudie cōstritū. quia spūs scūs amor est et bñuolēcia i iocūditas pūs et filij. et similia silibus magis cōgnūdet naturalit. leticia ē celestis pūe ppriū. meior tristitiae est hui exilij negociū. Amāitudo despacionis est ifernale supplicū. In omibz ergo reuelacionū ul' uisionū generibz magna cautela est adhibenda. ne falsa p ueris. noria p salutaribz. eriguis p erimys. et infima p p sumis recipiat. **D**olus autē spūs scūs p donū cōsily et p grām discrecionis spm sat hoīs expedere et certū redde. quid in illis recipiendū sit ul' nō recipiendū. et quō sit eis utendū. si aut et pphas et scōs docuit. quibz nō solū uerā ostendit. sed eā p ueritatis testimonū quia uerā essent interi' demonstrauit.

Ca xxxviiij

His autē uidet securi' talia nō querē. Oblata cito nō crede. decepcoes time. ali qm eā oblata uelud min' frūosa puipede. ut si uerā sint. habeat se indifferēt ad ea. si falsa nō imitat' eis ne decipiat. et si uelit ad uertē quetat sup hys cōsilū sapientū solūmo

et paucorum. et ad alia studiosa se exercet q̄ sūt
secura et fr̄uosa. q̄ sunt vicia extirpāe. et v̄
tutū studijs fidelit̄ insudāe. sacre scriptūe sanū
scutū intellām. et p̄ orōnis vsū mētē accen
dē ad deuocōis affm̄. **Hec sūt salubria et se
cura et fr̄uosa studia religiosoz. et quāto quis
se in illis exercuerit. tāto maioris mētē et ma
ioris gl̄e apud deū erit. Caplin xxxix.**

Sunt etiā quedā sensibiles dulcedines et
suauitatis experientie. q̄ deuotis q̄nq; in
fundūt. vt mirabilis flagrācia odor. et ineffa
bilis suauitas sapor. et v̄mpnificā melodie vo
cū et sonoz. et tactu p̄ceptibiles experientie idia
bilū suauitātū. **Que cū vere sunt et a deo
possum̄ estimāe. q̄ aut dentur quibusdā no
uis et rudibz q̄ spūalia spūalia nondū itelli
gūt lucide. vt saltē p̄ sensibilia cōsolent̄ ī dño.
Qui virtutē pure spūaliū nō cognoscūt. in
quibz maior vis est. et certior veritas. et fr̄u
osior p̄fectus. et purior p̄fectio. Aut q̄ ideo de
tur et p̄fectioribz ī spū sensibiles cōsolaciones
p̄pter redundāciam iterioris dulcedinis. vt si
aut cōmūicat corpi suo. quasi comiti et socio
vie passioēs suas. ita cōmūcet ei et cōsolaci
ones tristante enī aīa intēi. etiā corpus ta
besat exteri. **Dicit corpus collaborat spūi
et cōpatit̄ in merito. ita digne p̄cipat et cō
remunerat̄ ei in p̄mio. nō solū future gl̄ie.
sed et p̄ntis gr̄e. sicut dñi ī diuinijs epulaz****

seruis suis trāsmittūt reliquias ferculoz. Si
aut socij passionū estis. et cōsolacionū eritis.
Et hoc est ex sup̄fluētī mēsura q̄ dat̄ elās.
cū redundācia ne effusa depereat excipitur
a corpe. qđ p̄ticip̄s fuerat in laboē. sed sicut
de visionibz et reuelacōibz. ita de hys sensi-
bilibz exp̄encijs sentiendū est. qđ aliqui sedu-
ant. in eis putātes esse a deo qđ forte est
fantastica deceptio. Aliqui putāt esse aliqđ
magnum qđ nullū est in se mēti. Et aliq̄ extol-
lūt se de talibz apud se. et iactāt se quasi de
singulāis gr̄e sātate. **Habēt eā p̄ hoc**
pp̄iū diuine dulcedinis exp̄encie. maxie cū fre-
quēiori usu et valēiori motu ifluūt. ut resi-
ciendo corpus debilitet. et ita quodāmo delectā-
do affligant. sicut rusticiū abis grossioribz assue-
tū deliciosa fercula sepius sumpta alterādo ta-
les faciūt et dissoluūt. Ignobile nāq; corpus et
corpale sicut pecus brutalibz ē assuetū id est
terrestribz et milibz. **Gen̄ xliij.** Comedes herba
terre. et hoc post p̄m.

Huerūt deuoti aliqn̄ **Caplin xl.**
Hex vehemēcia deuocōis corpe debilitati.
utrū sit meli⁹ debilitatē corpis pot̄ subire et
spūs deuocōis studiū cū deo roborāē. et gr̄az obla-
tā nō abice. an. p̄ nimia debilitate se abstrahere
a deuocōne et sp̄m extingue. et extēioribz occupa-
cionibz se dāt p̄ corpis releuacōē. **Ad hoc saluo**
saniori cōsilio videt̄ nimis cōsulendū debilibus

q̄ interdū possunt se vtilit' subtrahē a studio
deuocōis. et conatu pprio ad hoc nō instare.
vt quasi extorquēdo exprimat deuocōis affm̄.
Quia talis violent' conat' debilitat eā vali
diores. **Si** autē sine laborioso conatu offert se
grā. et ingēit se illis nō quesita tūc nec abici
ant eā. nec oīno totos īmergūt se ei. maxie si
vehemēt' ex hoc debilitatū se sentiāt. sed tēpora
te et in quadā libertate spūs sup̄ficialit' ei in
hereāt. iuxta illud. **Nel** īuenisti comedere qd
sufficiat tibi. id ē qd satis ē iur' virū tuar' mē
surā. **Valius** enī ad horā tpanā' frui grā de
uocōis. qm̄ oīno exhaustis viribz. destructa v
tute naturali totalit' eam pdere. et irrecupa
bilit' care. **Quia** sic destructi sepe nimis poste
a sibi īcipiūt cōpati. et vt reparēt vires amis
sas p̄ indiscretioēz. nō solū delicatā' sed etiam
dissoluā' qm̄ expedit se habē. **Exhausti** nāqz
viribz maxie cordis et capitis vix audēt etiā
ad studiū deuocōis p̄ morā aliquā aspirare.
quia retrahit eos cōtinuo molesta debilitas.
et quo magis cōtra illā conari volūt. eo min'
possūt. **Et** ideo cōsula' videt' cōsolaciōes diui
nas moderaā' querē. cū debilitas corpis ob
sistat. vt diuturni' eis frui possint. et auctas
valeāt tolerare. qm̄ ad breue tpus in eis ita
delcāri districte. vt postea fugē eas opteat. et
sine spe reuipandi amittē ppter virū defectio
nē. **Vase** enī contrito liquor effundit. **ps.** **De**

fecit caro mea et cor meū. Quia cū corpis vir-
tus v̄imodis deficiat. et cordis vigor a deuocio-
ne languescat **Capitulum xli**

Hic etiā plūmū studiosis deuociōi. vt cū
magis conāt̄ habē deuociōis grāz mi-
nus habeat. et cū vehemēcius iſtant aridiores
et duriores corde fiant. ſicut ī ſūmis feſtiuita-
tibz et deuotis t̄pibus paſſionis xp̄i. et natiui-
tatibz et ſilibus. et maxie cū ad ſacrā ſtudeāt
cōione ſe p̄parae ſollicite. et multi ex hoc ſepis-
ſime grauiter cōtristant̄. et ad p̄tē exturbati
cordis puſilāmitate. inc̄ptant̄. q̄ forte indigni
ſint viſitatione diuina. et nō placent̄ deo. vt
ſic indigni et indeuoti ad ſacrā cōionē accedāt.
et ſic ſepe ſe ſubtrahāt a cibo vite et medicina
ſalutis. **H**ed cū hōi incertū ſit an ſit dignus
amore ul' odio dei ſc̄dm rationē diſpoſicionis.
et cū meita ſingulorū ſoli deo ſint nota. ſi
nō poſſum⁹ ſc̄dm veritatē cuiqz cōſulē quid
ſentire ī hui⁹mōi debeat et facē. poſſum⁹ t̄n
ſc̄dm cōiecturas. aliquas colligē rōnes cur de-
us tūc ſubtrahit bonis et ſtudioſis deuociōis
grām cū eam libēa⁹ haberēt. et iſtancā que-
rūt. et p̄nt quīqz rōnes ſup hoc assignāi. **O**na
eſt hūiliatio. q̄ magis hūiliat̄ homo cū nō
habet tūc deuociōez qm̄ alio t̄pē. et magis cō-
fundit̄ in ſeip̄o. ſicut ſc̄ares plus cōfundunt̄
ſi in paſcha nō cōicant. cū ſolitū eſt cōicare.
ceteros qm̄ toto reliquo t̄pē āni. **V**eda pur

gracia p̄cā. quia forte p̄ alia exercicia min⁹ purga-
tus ē homo. ut ul' aliqua habet delicta q̄ nō recolat.
et ut digni⁹ accedat ad eucharistiā et ampli⁹ pur-
get̄ a p̄cā. in hoc punit̄ in quo magis dolet. et q̄
dolor grauior eo purgatio efficacior. et maxie quia
forte alio tpe min⁹ studiose quesuit deuocōis gra-
ciā. ul' oblata negligenti⁹ recepit. nec dignas pro
ea grās retulit. Punit̄ modo ī quo peccauit. ut
tūc illa careat grā cū desiderat. quā ante neglex-
it cū habē poterat. et cūciōr de cetero ī hac pte
fiat. **Tercia** ut ex hoc eruditiōr in grā fiat. q̄ h̄
a deo sit. nō ab hoīe. cū nō potest eā hō p̄ nolūta-
te arbitrii sui habē. sed a deo q̄ dat ex se. et q̄n
vult ifundit. et q̄n vult subtrahit p̄ ut sibi pla-
cet. et p̄ ut accipiēti videt cōuenire. Itēq; q̄ ex
grā sua dat nō ex meritō hoīs. Quia si daret
semp̄ cū querit. et nō daret nisi querēt. putaret̄
iā tm̄ dare q̄ntū merita requirerent. et nō scdm̄
grē liberalitate. Ideo q̄nq; studiose querētibz ne-
gat ex iusticia. et nō querētibz q̄nq; dat ex grā.
ut ad se trahat. **Vnde.** Trahe me post te. Que
enī sunt tēptationes deuotoz satis cōsuecte max-
ime nouis et ip̄fās. scz. hesitatio et elacio. **He-**
sitāt enī sepe an a deo sit talis grā. ul' hō p̄ se
istos mot⁹ suo conatu p̄paret. et est satis ip̄ortu-
na tēptatio. Aliq̄n etiā videt̄ hoī q̄ forte possit
esse demonis illusio. et sic p̄plexus q̄ q̄nq; studiū
deuocōis cogitat postpone. et simplici⁹ vocalibz
ōrōnibz et exterioribz actionibz solū intēt⁹ esse.

quasi in illis sit securior. qm̄ in studio ūterne
 deuocōis. et h̄ p̄cipue patit̄ cū deuocōis gr̄a
 subtrahit̄. et sic duplicat̄ tribulat̄. de subtracti
 one gr̄e. et de hesitacōe. si fuerat a deo gr̄a quā
 habebat. **Hic** discipuli ante plenā sc̄i sp̄s missi
 onē sepe vacillabāt in fide xp̄i dū mō visis e
 ius miraculis et excellenti doctrina credebāt cre
 debāt eū verū esse dei filiū. mō visis ei⁹ passi
 onibz p̄ nobis susceptis titubātes hesitabāt. sicut
 eo passo anteqm̄ certi esset de ei⁹ resurrectione
 int̄ se dicebāt. **Nos** autē sperabam⁹ qd̄ ip̄e esset
 redēptur⁹ isrl̄. quasi diceret̄ adhuc spe illa frustrati
 sum⁹. **Hic** et post resurrectionē suā mō eo gau
 debāt. et tñ dubitabāt donec p̄ mlt̄a argumēta
 de v̄itate resurrectionis ei⁹ certificati sūt. marie
 p̄st̄ ascensionē suā. et sc̄i sp̄s effusionē. **Ita** et
 deuoti xp̄i fideles mō gaudēt de cōsolacōe int̄
 ne gr̄e. mō dubitāt et tristant̄. ideo v̄aie opat̄
 in eis sp̄s. sc̄z. nūc illo mō. postea alio modo.
Iā infudit eis cōsolacōez. et iā subtrahit. donec
 plūbz indiayz expiant̄ v̄itatē et v̄ilitatē sue
 visitacōis. **P̄ntē** enī gr̄a gaudēt de cōsolacōe.
 et securi sūt de v̄itate. absente ea. v̄triusqz
 munēis solacio caret̄. **Dapies** autē in die ma
 loz studet nō imemor bonoz. quoz recordacio
 reuocat eū pusillāmitate sp̄s et tēpestare.
 et hoc valet ei cont̄ p̄mā istam tēptacionē
 sc̄z. hesitacōis. **Rursū** in die bonoz nō ime
 mor studet esse maloz. p̄ que hūiliet̄. et timde

ab elationis tumore comprimatur. et sic secunda temptatio
sanetur. Extollunt enim deuoti quadrupliciter. quia
aut gloriatur deuotionis gratiam praecedentibus studiis et
laboribus meruisse. Aut per ceteris qui habent gratiam non
vident habere se a deo magis dilectos esse. Aut ma
iorem gratiam esse sibi datam quam tamen sicut in veritate.
Aut se melius ea scire uti. et gratiam recipere. et fru
osius impendere. et minus negligere quam alij. qui sine
donum gratiae acceperunt. Contra primum temptationem
scilicet. hesitationis valet constantis fiducia credulita
tis. quod a deo sit illa gratia. et diligens consideratio
ipsius gratiae. si semper sit motus eius ad bonum tamen. et hu
milis consiliatio super illa apud aliquem patrum et ex
pertum in talibus. et prompta voluntas acquiescendi.
qualiter in gratia debeat se habere. et supplex oratio ad
deum. ne permittat homines decipi a sensu proprio vel spiritu
alieno. Contra alteram temptationem scilicet. elationis
valet diligens cognitio propria indignitatis et teporis
et negligentiae et ingratitude. et iustus glorie. et timi
da expectatio reddende rationis de gratia collata et
neglecta. et pauca suspitio subtrahende gratiae. et de
relictionis a deo propter vicia praenotata iam diu cau
sa correctionis tolerata et non emendata. et studio
sa consideratio aliorum. qui in gratia et virtutibus et in om
nibus bonis studiis incomparabiliter nos praecellunt. **Quar**
ta ratio negata deuotionis est. cum quibus studiosius
queritur quam querenda est. Quia aliquando ex impetu
so cordis conatu mentis libertas obstruitur. dum
quasi per violentam extorsionem accelerat affectionem de

uocatiois exprime. et si non iuxta desiderium cordis sta-
 ta potest elice gratiam quesita contristat. et amplius
 ex hoc inducat. et quo impetuosi cupit se ad de-
 uociones cogere minus proficit. et amplius arescat. sicut
 qui botros in torculari uel oliuas in prelo subito et
 nimis uehementer comprimunt. liquor magis turbidus
 et insipidus fluit. quam si paulatim et moderata compressio
 fuisset. Quo enim liberior spiritus eo pinguior deuo-
 cionis affectus. Ideo alio tempore sepe est homo deuocior.
 quia tunc spiritus sue libertati relinquitur sponte se eleuat
 in sublime. Violenta namque acceleratio profoccat spi-
 ritum. sicut in corpe morosa respiratio. cordis refri-
 geratio est. Quia ratio potest esse meritum maioris
 gratie et glorie. dum desiderium non adimpletum affligendo
 purgat animam et patientiam desolacionis. Quia humilis
 sustinentia meritis quasi lima reddit animam clario-
 rem. et magis susceptibilem splendoris diuini. et am-
 plius gratie et glorie capacem. Lux enim uultus dei et
 fulgur claritatis dei omnibus equaliter profulget. qui
 autem purior est. et a uicio obscuritate liberior ma-
 gis capax est lucis. et illuminacionis desuper influe-
 tis. sicut vitrum clarum uel metallum bene limatum et
 politum radios luminis recipit et splendidius efficit.
 Quia igitur afflictio lima est anime. que rubiginem
 anime abradit. ut detergo panno. quod sua obscuritate
 radios diuini fulgoris uelud obex ab anima exclu-
 serat lucem gratie recuperet. purgat de aliquo deuo-
 torum corda per subtractionem illius consolacionis. cuius
 carencia maxima est eis afflictio. ut sic purgati ap-

t sic
 quad
 derit
 q ha
 os es
 licat
 a) re
 qm
 pose
 ducia
 agēs
 d bon
 liquē
 as a
 t sup
 enso
 one
 puti
 ius
 e qu
 traly
 tata
 redat
 t ut
 os p
 qnq
 a al
 obf
 elera

ciores fiant habūdātoris grē recipiēde ī pnti
et glie in futuro. eā si hāt afflictionē spēalis
culpe meritū nō cōtraxit. **Caplm xliij**

Si vero desiderat aliq̄s expiri utz sit me-
lius sepi⁹ an tardius corpus xpi susape.
videt michi. q̄ nō possit sup hoc dāe regula vni
formis. varia sunt meita hom̄. diuisa opm stu-
dia. et differēcia desideria. et mltiplices s̄a spūs
opaciōēs in singulis. et diuisi stat⁹ eā in religio-
ne. et ideo sicut egrotatibz nō vna p̄t forma ser-
uari in dādis medicinis corpis. siue p̄pter diuer-
sitates cōplexionū aut virū a loci a temporis
a diete a aliaz cōsideracionū. p̄ quibz a rari⁹
a sepi⁹ a in maiori a in miōri q̄ntitate eā eadē
medicina dat. ita ē de medicā spūali. q̄ est corp⁹
xpi intelligēdū. Mundialibz viris occupati rari⁹
p̄nt se ad illud recipiēdū expedire. qm̄ q̄ tm̄ spū-
alibz studijs sūt intēti. Et alij magis alij min⁹
sūt circūspecti ī custodia vite sue et mox. et cōsa-
cie sue p̄uitate. Alij eā ardēiore desideio trahū-
tur ad illi⁹ salutaris tibi p̄ceptiōē. Alij vero quo-
dāmo terrent cū debēt accēde. et nisi cōsac̄cia
m̄get. et cōsuetudo religiois indicet. ul timor ma-
ioris maioris elongaciōis a deo ipellēt. valde raro
accēdent ad illud terrifiū sac̄mentū. Dix tñ ali-
quis ita religios⁹ esse videt et s̄ais exceptis sac-
dotibz q̄n̄ semel in ebdomada sufficiat ei ex con-
suetudine cōicere. nisi spēalis causa q̄nqz a raro
plus suadeat. ut in īfirmitatibz. ul supueniens

singulari festiuitas solempnis. ul' inusitate deu
 ciois. et intyata sitis desiderij illi' suscepaoe. qui
 solus suffiat ardore se amatis aie refrigerat.
 Et q' talis ardor no nisi a spu sco infundit. ideo
 legibz huane cosuetudis et statibz morliu non
 artat. **D**icit aliquos qnqz videm' licet paucos
 quibz viue xp'us erat. ita vt si no frequen' pane
 vite reficeret' sacmentalit' quasi videbat' vita cor
 pis velle deficere. patenabz idicis. pdentibz hunc
 defectu. et qui ante ta debiles erat q' accessu di / nec
 rectu h're poterat. post p'ceptioez illi' sacmeti
 tm confortabant' quasi nulla ante senserit debi
 litate. maifeste apparete illi' sentencie veritate.
Caro mea ve est cibus et sanguis me' ve est
 potus. Quia null' cibus materialis ul' potus
 posset sic celerit et efficit' no solu corpus sed
 et aiaz recreare. **V**alubre est tm et utile q' ho
 sepi' se p'aret ad illi' medicameti suscepaoez.
 et qnto deuoa' valet illud p'ape studeat. et
 post p'ceptioe in studio se cōseruet attentius.
 maxie religiosi. et q' se obtulerut deo ad p'petuo
 seruiedu. **H**ic eni erut in maiori custodia vite
 sue et cōscieencie. du et ante et post euchaistie
 p'ceptioe ob reuerencia ipsius studet magis i
 noceter viue. et studio deuoaiois frequen' inte
 dere. **E**t licet aliqn quis trepide. tm cofidens de
 mia dei fiduciaalit' aaxdat. Quia si se indignu
 reputat cogitet q' tato magis eger nax habet
 require medicu qnto magis se sentit egrotu.

Nō enī est opus valentibz medicis. sed male ha-
bentibz. Et ideo queas te iūge xpo. nō ut eū sā-
fices. sed ut tu sāficeris ab ipō. Nec p̄trea p̄ter-
mittēda est sacra cōis. si q̄nq; nō sentit hō sp̄ca-
tem deuocōis grām cū se ad illā p̄parāe studet.
ul' cū ip̄a p̄ceptōne ul' post se min⁹ deuotū sen-
tit qm̄ vellet. qz ex aliqua sup̄dāz causaz rō-
ne solet illud euenire. **C**irca sac̄dotes autē p̄t
hec forma teneri. ut nimis raro. nec sp̄ cōtinue
et interpm̄isse sc̄az hostiā studeāt imolāe. Ni-
mis enī cōtinue celebrāe aliquē. videt̄ notāe
irreuerēciā. cū vix aliq̄s tū deuot⁹ sit. q̄ semp
eadē deuocōe ferueat. et cū tam debita semp
reuerēcia illud faciat et cordis ardore. qn̄ ali-
q̄n tepeat q̄ntūlumcūq;. **N**imis etiā raro cele-
brāe q̄muis ex reuerēcia soleat aliq̄n fieri et
ex hūilitate. tñ q̄nq; corpore nutrit. qz minus
circūspectus est tūc hō in om̄ibz. quasi nō indi-
gē videat̄ sui custodia. et nō p̄ponit accedere
ad mēsā xpi. **H**ūilitas etiā nō est vsq; quaq;
secura. p̄pter quā diu se subtrahit. **Q**uia sicut
nō est dign⁹ sepe corp⁹ xpi pape. ita nec semel.
Ideo nō eū recipim⁹ quasi digni sum⁹. s̄ ut illo
nos sepe visitante. et habitaculū cordis ⁊ cor-
poris nr̄i subintrāte magis ac magis digni
efficiam⁹. **Q**uo enī introierit b̄ndixit deus si-
cut olym domui obededon b̄ndixit p̄pter dñū.
in qua mānā seruabat. **P**ter hoc dauid vo-
luit eā reducere cū b̄ndictione. **D**ap̄ie viij. **P**osui

7 nec

7 archam

hac adducere michi. sciens quoniam contabit mecum de bonis suis. que bona pretereo. quia in scriptis pluribus inueniuntur. **Capitulum xliij**

Diversis autem affectionibus et intentionibus diversi ad contandam trahuntur vel ad celebrandum. Aliquos trahit amor dei. ut dilectum ad se sepius iuvent. eumque in semetipsis amplectentur. Aliquos infirmitatis proprie inuit. ut cum quasi medicum ad se vocent. per quem ab omni infirmitate curetur. Aliquos conscientia delictorum suorum. ut per eum quasi per hostiam placationis ab omnibus peccatis expiati purgetur. Aliquos pressura alicuius tribulationis. ut per eum qui omnia potest ex omni aduersitate alicuius liberent. et tunc per te regant. Aliquos desiderium alicuius gratie vel beneficii impetrandi. per eum cui pro nihil potest negare per se intercedenti. Aliquos gratiarum actio per beneficia diuinis. cum nihil dignum habeat reddere deo pro omnibus que nobis tribuit quoniam calicem accipe salutaris. id est ihesu. Aliquos laus et honor dei vel sanctorum. cum non habeamus maius quo possumus deum et sanctos pro sua dignitate laudare. quoniam christum immolare deo pro nobis. Aliquos caritas et compassio proximorum. cum pro salute viuorum. et pro requie defunctorum nihil offert quod efficaciter interpellat quoniam sanguis christi pro nobis effusus. Hoc est summum auxilium nostrum cum oramus deum. ut illum intercessorem inuocemus. qui nos pro nobis reconciliauit. et semper interpellat pro nobis multis deuotionis studio et uirtute. obmissis que studiosius orandi melius per experientiam discet. Hoc tamen in fine est dicendum quod omnia que

orando petim⁹ sunt ista. Aut oram⁹ p malis
q̄ fecim⁹ ignoscendis. a' p malis q̄ patimur
amouēdis. a' p bonis que cupim⁹ adipiscen-
dis. a' grās agim⁹ p acceptis pmissis. q̄ nobis
dñs cōcedat. Amen.

**Inapit tabula scdi libri pfectus religio-
soz. Primus pfectus.**

De inchoantibz & seruire nouicioz.

Secundus pfectus

De labore discreto. **Capitulum primū.**

Quod corporalis exercitatio in duobz consistit. **ij.**

Tertius pfectus

De diuina consolacione. **Ca primū**

De tribus potencijs aīe. **ij**

De ornatu potenciarz aīe **ij**

De obediēcia carnis ad spm̄. **iiij**

Quartus pfectus.

De tēptacione et de quibz pfectibz tēptacionis. **ca primū**

¶ Quare consolacio diuina subtrahit. **ij**

De utilitate subtractionis grē. **ij** **statē. iiij**

Quod subtractio grē pbat fidē spē paciāz et hūilitā. De tēptacione diffi.

¶ De tēptacione fastidij. de qua duo mala pueniūt. **ij** cultatis. **ii.**

scilicet ad extēioz solacionē tractio. & ipaciā q̄ deū. **ij**

De signis refrigeratoz. **iiij**

¶ Quatuor remedia cont̄ acerrimas tēptaciones. **viiij**

Duo bona pueniēcia ex subtractione grē. **x**

¶ Quid sit temptatio. & quō fallūt potēcie aīe p eā. **x**

¶ Vtrū male sit temptari. **xi**

De tripliā temptacione. **xij**

¶ Quibz modis resistendū est tēptacionibz. **xiiij**

Quintus pfectus.

De medela maior. **Ca primū**

Quod sanitas aīe et corpis consistat ī tribus. **ij**

De circūspicione actionis. **iiij.**

- De circūsp̄ctione locutiois. **iiij**
 ¶ De disciplina religiosoz. **v**
 De recta volūate. **vj**
 De agilitate. **vij**
 ¶ De custodia cogitationū. **viii**
 ¶ De pace cū homībus habenda. **ix**
 De peccate vsus t̄paliū. **x**
 De hūilitate cōuersaciois. **xj**
 De maturitate. **xij**
 De suspendio cordis. **xij**
Sertus p̄fectus de v̄tutibz
 ¶ Quid sit virtus. **Ca p̄mū**
 De diūsitate noīis virtutū. **ij**
 De gradibz p̄ficiētiū. de signis v̄tutū. **iiij**
 Descripcō virtutis contra viciū. **iiij**
 ¶ De caritate. **v**
 ¶ Quid p̄pter tria diligendū est deus. **vj**
 Quid dilcō n̄ra in tribz cōsistit. **vij**
 ¶ Quid caritas est om̄is virtus. **viii**
 De tribz gradibz caritatis. **ix**
 De tribz gutis solaciū sp̄ualis. **x**
 ¶ De dilcōne p̄ximi. **xj**
 Quō se palliat amor carnalis. **xij**
 De p̄te signa amoris carnalis. **xij**
 Tres gradus dilcōnis p̄ximi. **xiiij**
 Comūter de hūilitate. **xv**
 De triplici hūilitate. **xvj**
 De triplici qualitate p̄ximoz. **xvij**
 Tres gradus hūilitates. **xviii**

- ¶ De paciēcia. **xix**
 Quod ad vij utilitates valet paciēcia. **xx**
 Tres gradus paciēcie. **xxi**
 ¶ De obediēcia. **xxij**
 De tripliā rōne obediēcie. **xxiij**
 De tripliā obediēcia. **xxiij**
 De tripliā diffiniāone obediēcie. **xxv**
 Item alia triplex diffiniō obediēcie. **xxv**
 Tres gradus obediēcie. **xxviij**
 De contēptu diuiciarū tria grāa paupm. **xxviij**
 Quod multis de causis cōsulit contēptus diuiciarū. **xxix**
 Tres gradus paupertatis. **xxx**
 De sobrietate. **xxxi**
 Quod in tribus cōsistat sobrietas. **xxxij**
 De decē utilitatibz sobrietatis. **xxxij**
 Tres gradus abstinēcie. **xxxiiij**
 De tribz distiōnibz abstinēcie. **xxxv**
 Tractatus de virtute. **xxxvi**
 De palliacione maior ad virtutes. **xxxviij**
 Tractatus de castitate. **xxxviij**
 De quadripliā effrū castitatis. **xxxix**
 Que valent ad castitatis acquisitiōē. **xl**
 De tribz gradibz castitatis. **xli**
Septim' pfectus de cōtemplacione.
 Dispositiō cōtemplatiōis. **Ca p̄mū.**
 Tribus modis mouet intencio nr̄a. **ij.**
 Tres modi orandi. **iiij.**
 Septem gradus orōnis. **iiij.**
 Alie due spēs orōnis. **v.**

- Ad gratiarum actionem septuplex consideratio. **vj**
De laude diuina. **vij**
Septem opera diuine laudis. **viii**
Relatio horum operum ad opera sex dierum. **ix**
Tertius modus orandi. **x**
De utilitatibus orationis. **xj**
De diuinitate respectus dei in oratione. **xij**
¶ Quod deus delat in oratione propter orationis utilitatem. **xiii**
Arguit religiosos tepidos a secularibus. **xiiii**
¶ Modus studij orationi inherendi. **xv**
¶ De tribus que maxime a profano retrahunt. **xvi**
¶ Undecim cause quare non exaudiuntur orantes. **xvii**
De specialibus orationibus. **xviii**
Hiciles gradus ad capestendum summum bonum. **xix**
De diuino amore. **xx**
De studio inherendi deo. et tribus gradibus. **xxi**
De iubilo. **xxii**
De ebrietate spiritus. **xxiii**
De extasi spiritus. **xxiiii**
De insolencia spiritus. **xxv**
De liquefactione spiritus. **xxvi**
De iocunditate spirituali. **xxvii**
De vii. gradibus deuotionis. **xxviii**
Differencia intellectus licitorum et simplicium deuotorum. **xxix**
Accessio ad tractatum de visionibus. **xxx**
Quatuor genera visionum. **xxxi**
¶ Quinq. rationes quare non sunt mirande. **xxxii**
De visione intellectuali. **xxxiii**
De quada pessima deceptione. **xxxiiii**.

De reuelacioe futuor. **xxxv**

De reuelacione q̄ fit p̄ ūba ul' p̄ voces. **xxxvi**

De reuelacioe sancti spūs. **xxxvii**

Cautela de p̄dictis. **xxxviii**

De sensibilibz experiētijs s̄a spūs. **xxxix**

¶ **Q**trū debiles debeāt se abstrahē a deuotioe et de
tpancia in gr̄a. **xl**

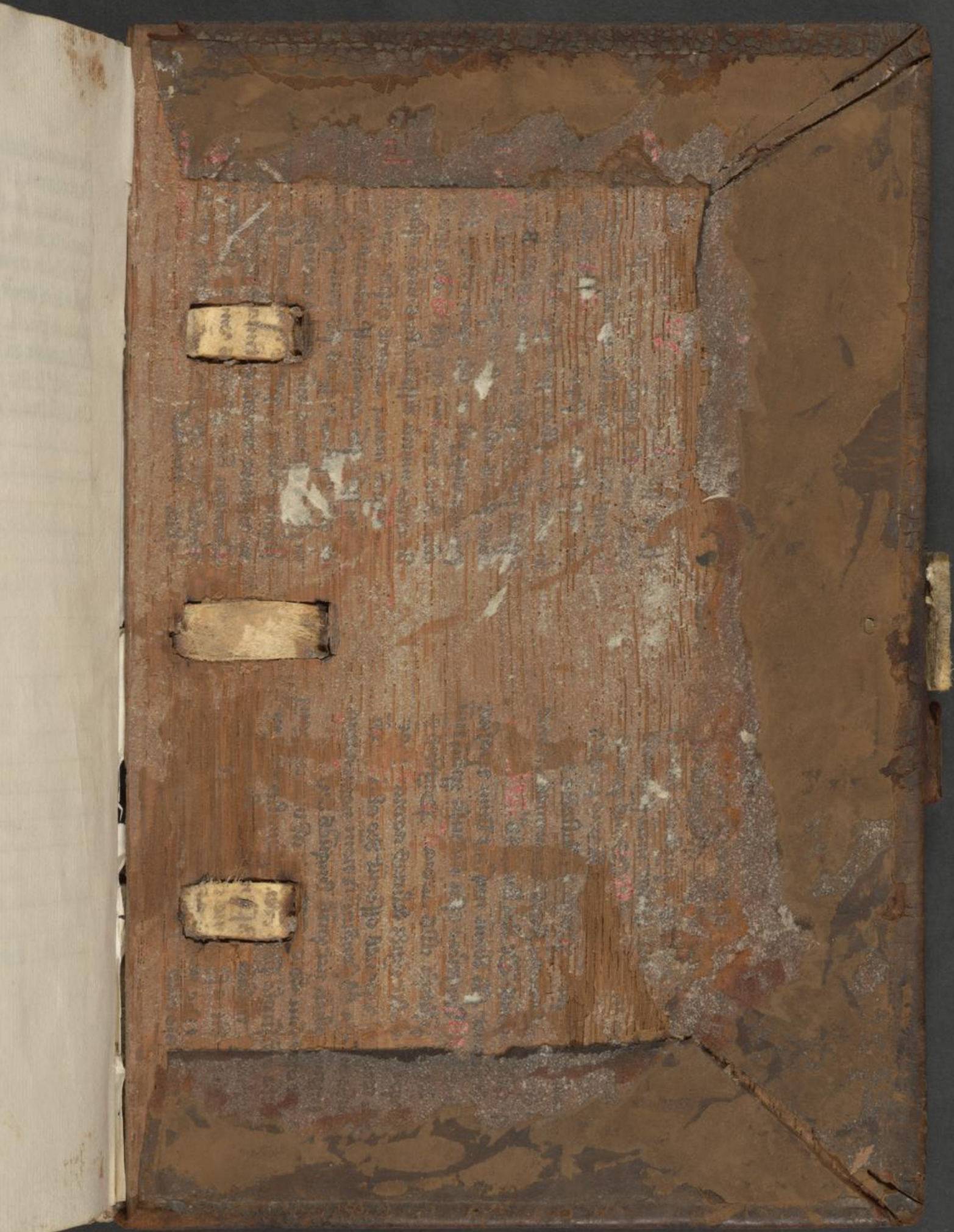
De subtractione gr̄e ponit q̄inqz rōnes. **xli**

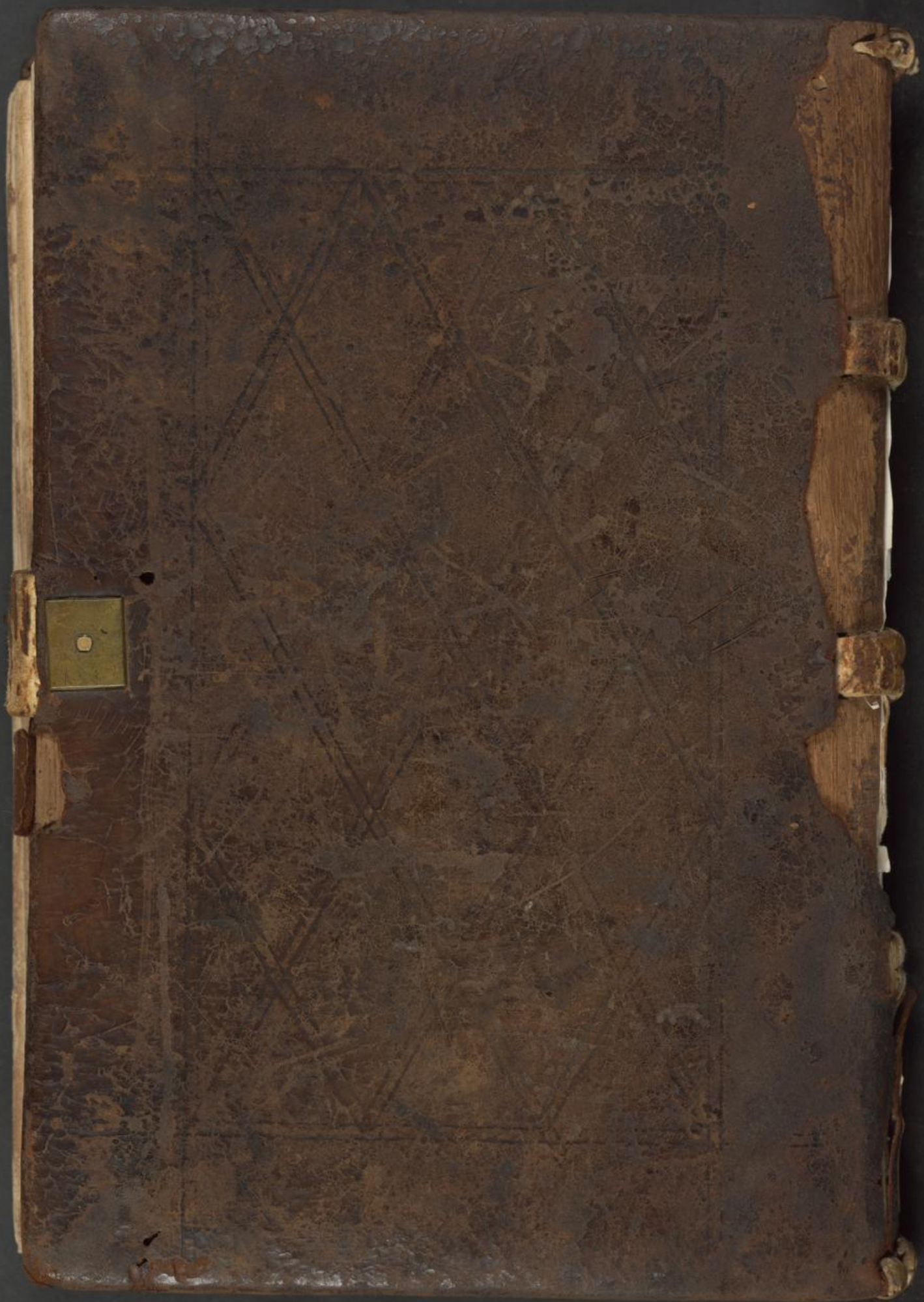
¶ **Q**trū meli' sit sepe cōitare an tarde. **xlii**

¶ **O**cto affabz trahit homo ad cōitandū. **xliii**

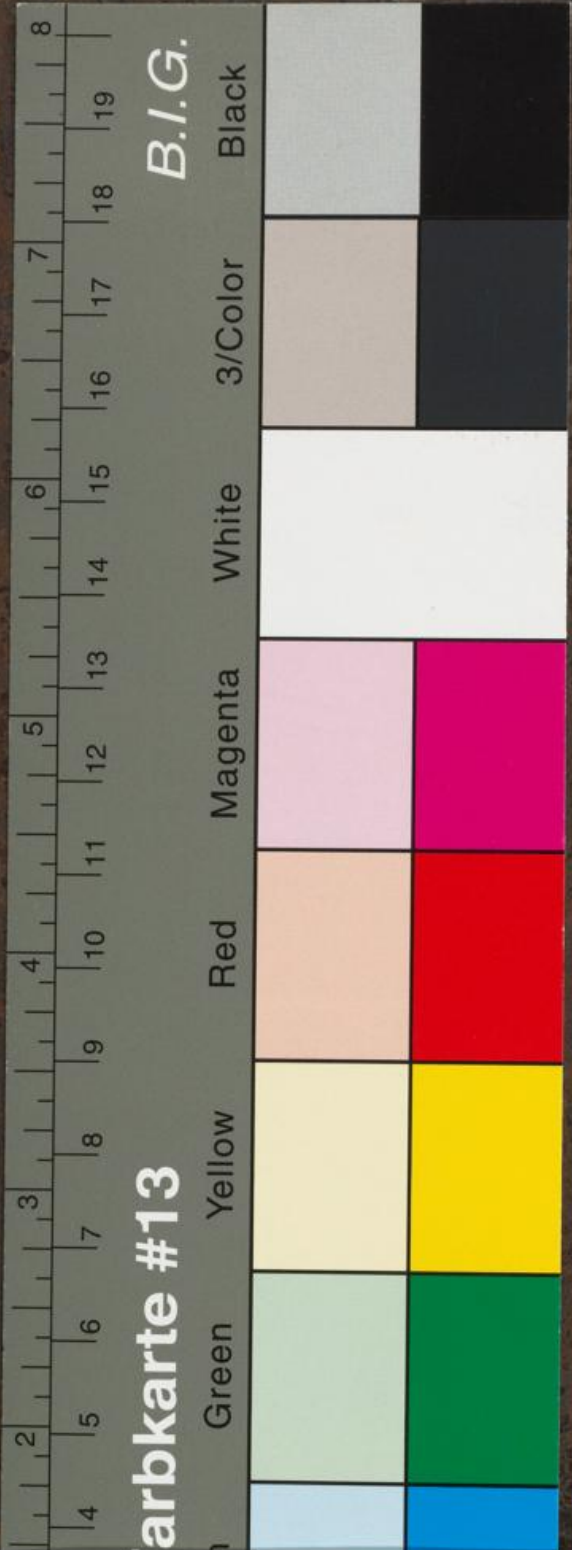
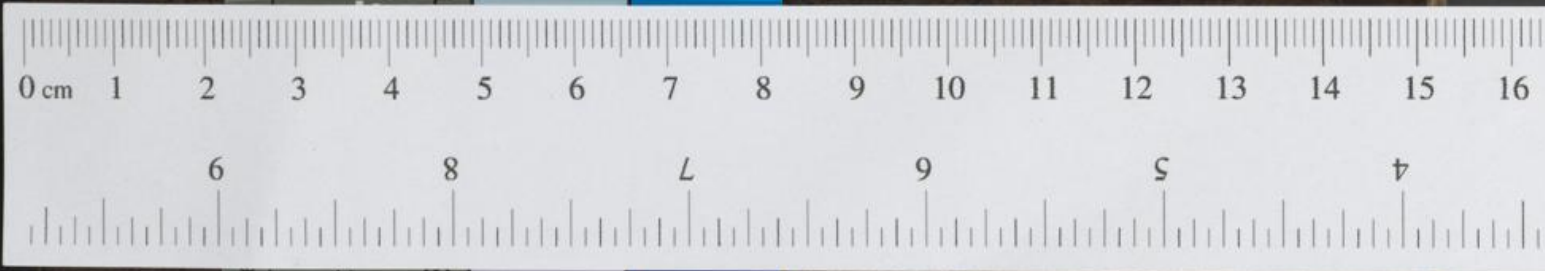

Handschrift
646

B.I.G.

Farbkarte #13

Black

3/Color

White

Magenta

Red

Yellow

Green

Inch
Cent